

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 312

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

66. évfolyam

2023. szeptember 1.

Tartalom

I Állásfoglalások, ajánlások és vélemények

AJÁNLÁSOK

Tanács

2023/C 312/01	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Belgium 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Belgium 2023. évi stabilitási programját	1
2023/C 312/02	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Bulgária 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Bulgária 2023. évi konvergenciaprogramját	13
2023/C 312/03	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Csehország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Csehország 2023. évi konvergenciaprogramját	22
2023/C 312/04	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Dánia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról	31
2023/C 312/05	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Németország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Németország 2023. évi stabilitási programját	38
2023/C 312/06	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Észtország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2023. évi stabilitási programját	49
2023/C 312/07	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Írország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Írország 2023. évi stabilitási programját	58

HU

2023/C 312/08	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Görögország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Görögország 2023. évi stabilitási programját	67
2023/C 312/09	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Spanyolország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Spanyolország 2023. évi stabilitási programját	77
2023/C 312/10	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Franciaország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Franciaország 2023. évi stabilitási programját	86
2023/C 312/11	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Horvátország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Horvátország 2023. évi stabilitási programját	97
2023/C 312/12	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Olaszország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2023. évi stabilitási programját	105
2023/C 312/13	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Ciprus 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2023. évi stabilitási programját	116
2023/C 312/14	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Lettország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lettország stabilitási programját	125
2023/C 312/15	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Litvánia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2023. évi stabilitási programját	135
2023/C 312/16	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Luxemburg 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Luxemburg 2023. évi stabilitási programját	145
2023/C 312/17	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Magyarország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2023. évi konvergenciaprogramját	155
2023/C 312/18	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Málta 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Málta 2023. évi stabilitási programját	167
2023/C 312/19	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Hollandia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Hollandia 2023. évi stabilitási programját	176
2023/C 312/20	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Ausztria 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ausztria 2023. évi stabilitási programját	186

2023/C 312/21	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Lengyelország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lengyelország 2023. évi konvergenciaprogramját	197
2023/C 312/22	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Portugália 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Portugália 2023. évi stabilitási programját	206
2023/C 312/23	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Románia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2023. évi konvergenciaprogramját	216
2023/C 312/24	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Szlovénia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovénia 2023. évi stabilitási programját	224
2023/C 312/25	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Szlovákia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2023. évi stabilitási programját	233
2023/C 312/26	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Finnország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Finnország 2023. évi stabilitási programját	243
2023/C 312/27	A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Svédország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Svédország 2023. évi konvergenciaprogramját	252

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

AJÁNLÁSOK

TANÁCS

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2023. július 14.)

Belgium 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Belgium 2023. évi stabilitási programját

(2023/C 312/01)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Belgiumot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően nem volna szükség mélyreható felülvizsgálatra. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Belgium 2023. évi költségvetés-tervezésére vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatottabb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.
- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Belgium 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatókkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Belgium helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Belgium kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

⁽⁶⁾ ST 10161/21 INIT; ST 10161/21 ADD 1.

- (10) Belgium 2023. április 30-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevételére érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Belgiumnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Belgiumra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Belgium által elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Belgium általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Belgium által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Belgium GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 5,5 %-ról 2022-ben 3,9 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 109,1 %-ról 2022 végére 105,1 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Belgium költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzott-hiány-eljárásokat. Belgiumnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetéstervezetési javaslatának elkészítése során.
- (13) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevétel-csökkentő intézkedések közé tartozott a benzin jövedéki adójának csökkentése, valamint a lakossági villamos-energia- és gázszolgáltatásokra vonatkozó héacsökkentés, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a kiszolgáltatók helyzetben lévő háztartások által a villamos energiáért és a földgázért fizetendő szociális tarifa hatókörének kiterjesztése, a háztartásoknak közvetlenül a gáz- és villamosenergia-számláikon keresztül nyújtott átfogó jövedelemtranszfer (az ún. energiacsomag), a célzott egyösszegű transzferek rendszere (a fűtőolajat, propánt vagy pellet tüzelőanyagot használó háztartások számára), valamint a növekvő energiaköltségekkel szembesülő vállalkozásokat segítő közvetlen támogatások rendszere. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli bevételeire – nevezetesen a villamos-energia- és az olajipari ágazatra – kivetett új adók. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,9 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 3 %-ról 2022-ben a GDP 0,5 %-ára csökkent.
- (14) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Belgium 2022-ben használja ki az eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, miközben prudens költségvetési politikát folytat. A Tanács ezenkívül azt ajánlotta, hogy Belgium tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Belgium 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 1. o.).

- (15) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal⁽⁸⁾ 2022-ben támogató volt, és a GDP – 2 %-ának felelt meg. Belgium – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,2 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,2 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz⁽⁹⁾. Belgium tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 1,9 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében hozott költségvetési politikai intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,8 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség 2021-hez képest), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Ugyanakkor a folyó kiadásoknak a – különösen a szociális juttatások és a közszféra béreinek automatikus indexálása, valamint egyéb strukturálisan növekvő (különösen a népesség előregedéséhez kapcsolódó) folyó kiadások által okozott – növekedése is hozzájárult a nettó elsődleges folyó kiadások növekedéséhez. A nemzeti finanszírozású folyó kiadások ezen jelentős expanzív hozzájárulása így csak részben magyarázható az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak kezelését célzó intézkedésekkel, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségeivel. Belgium tehát nem korlátozta kellő mértékben a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2023 és az azt követő időszak tekintetében összhangban áll a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1 %-kal és 2024-ben 1,7 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban 1,2 %-os, 2024-ben pedig 1,4 %-os reál-GDP-növekedéssel számol.
- (17) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 5,1 %-ára fog nőni. A 2023-as növekedés főként az állandó folyó kiadások növekedését, különösen a szociális juttatások és a közszféra béreinek automatikus indexálásával, valamint a népesség előregedésével összefüggésben, a vállalatok társadalombiztosítási járulékaiknak 2023 első felében történt átmeneti csökkentésének költségvetési hatását, valamint a lakosság által igénybe vett energiatermékek adóztatásának a hiány növekedését eredményező reformját tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 105,1 %-ról 2023 végére várhatóan 106,7 %-ra emelkedik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 5 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése némileg alacsonyabb, 106 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált, 2023-ban némileg nagyobb nominális GDP-nek tudható be.
- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek közé tartoznak egyes, a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedések, beleértve mindenekelőtt a benzin jövedéki adójának 2023. március 31-ig tartó csökkentését, valamint a lakossági villamosenergia- és gázszolgáltatásokra alkalmazandó hűtő csökkentését, az energiatermékekért fizetendő szociális tarifa hatókörének kiterjesztését, az energiacsomagot, a célzott egyösszegű transzferek rendszerét (a fűtési célra nem gázt vagy villamos energiát használó háztartások számára), valamint a növekvő energiaköltségekkel szembesülő vállalkozásokat segítő közvetlen támogatások rendszerét. Ezen intézkedések költségét továbbra is részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók, nevezetesen a villamosenergia- és olajágazatra kivetett, 2022 óta érvényben lévő adók, valamint a nemzetközi gázhálózati rendszerüzemeltetőre (Fluxys) 2023-ban kivetett adó. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,4 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések zöme nem a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra irányul, noha számos intézkedés

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0 százalékpontos semleges hozzájárulást biztosítottak.

⁽¹⁰⁾ Ez az adat az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatja, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint adott esetben a tőkekiadási intézkedéseket is.

megőrzi az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának ⁽¹¹⁾ való megfelelő értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,1 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,2 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési költsége az előrejelzések szerint 2022-höz viszonyítva változatlan marad. Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19 kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,5 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.

- (19) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Belgium 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedését összhangban tartja az összességében semleges költségvetési irányvonallal ⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Belgiumnak ugyanakkor készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Belgiumnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP – 1,1 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 2 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,7 %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával csökkent. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadásoknak a potenciális kibocsátás középtávú növekedését meghaladó növekedése tehát nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott célzott támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedése a közsférabeli bérek és a szociális juttatások (indexálás miatti) tartós növekedésének, a népesség előregedése miatt strukturálisan emelkedő folyó kiadásoknak, a lakossági energiaszerződésekre vonatkozó adószabályok reformjának, valamint a munkáltatók által fizetendő társadalombiztosítási járulékok 2023 első felében bekövetkezett átmeneti csökkentésének is betudható. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 0,3 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára ⁽¹³⁾. Ezért Belgium addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból, és tervezi, hogy fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Belgium a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházások – például az épületek felújítására, a fenntartható mobilitásra és az energiaágazat dekarbonizációjára irányuló beruházási projektek –, valamint a digitális átállás felgyorsítását célzó kulcsfontosságú beruházások (többek között a közigazgatás digitalizálása, a digitális társadalmi befogadás előmozdítása és a kiberbiztonság megerősítése) finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközök és más uniós alapokból származó források felhasználásával.
- (21) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 4,2 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés az emelkedő energiaárakkal összefüggésben hozott ideiglenes támogatási intézkedések visszavonását is tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 107,1 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 4,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez magasabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként a 2023. évi stabilitási programban még nem részletezett (ezért a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzésében figyelembe nem vett), a GDP 0,2 %-át kitevő hiánycsökkentő intézkedések miatt, valamint a költségvetés bevételeire, különösen a társasági adóból származó bevételre vonatkozó kevésbé kedvező előrejelzés miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 107,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Belgium 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Belgium 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 1. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Belgium esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése nominális értéken 5,4 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

- (22) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság jelenleg szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (23) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,7 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁵⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 2 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 0,4 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. Emellett a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint azonban a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne, hogy 2024-ben a nettó elsődleges kiadások kisebb mértékben növekedjenek.
- (24) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 2,7 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely meghaladja az ajánlott növekedési mértéket.
- (25) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 2,9 %-ról 3,1 %-ra nőnek 2024-ben. A magasabb beruházási szint a nemzeti finanszírozású beruházások és az Unió által – nevezetesen az eszközből – finanszírozott beruházások magasabb szintjét tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartozik az adó- és szociális ellátórendszer költségvetési reformjára irányuló projekt, amelynek célja a foglalkoztatás és a gazdasági tevékenység fellendítése és ezáltal az államháztartás fenntarthatóságának előmozdítása, valamint a nyugdíjrendszer pénzügyi fenntarthatóságának javítását célzó (a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben előírt) nyugdíjreform. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv emellett fokozni kívánja a közberuházások megerősítésére irányuló erőfeszítéseket a zöld és digitális átállás felgyorsítása érdekében, többek között a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása révén.
- (26) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 3,3 %-ára, 2026-ra pedig 2,9 %-ára csökken. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint 2026-ban a GDP 3 %-a alá csökken. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 107,1 %-ról 2026 végére várhatóan 107,8 %-ra nő.

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (27) Belgium jelentős költségvetési fenntarthatósági kihívásokkal néz szembe. Ezek a kihívások az államadósság magas szintjéhez, valamint ahhoz kapcsolódnak, hogy az idős korral összefüggő közkiadások – tekintettel a népesség gyors elöregedésére – változatlan politika mellett várhatóan negatív hatást gyakorolnak az államháztartásra. Az idősödésről szóló 2021. évi bizottsági jelentés előrejelzése szerint GDP-arányosan 2040-re 3,6 százalékponttal, 2070-re pedig 5,4 százalékponttal nőnek az idős korral összefüggő közkiadások, főként a nyugdíjkiadások és a tartós ápolás-gondozásra fordított kiadások miatt. A nyugdíjkiadások az előrejelzések szerint 2019–2070-ben GDP-arányosan – az euroövezeti 0,1 százalékpontos átlaggal szemben – 3 százalékponttal nőnek. Belgium esetében az előrejelzett növekedés nagy része már 2040-re megvalósulni látszik, amikor a nyugdíjkiadások GDP-arányosan várhatóan 2,7 százalékponttal, a GDP 14,9 %-ára emelkednek. Belgium helyreállítási és reziliencia-építési tervének része egy nyugdíjreform, amelynek célja e kihívás kezelésének elősegítése mellett például a rendszer társadalmi fenntarthatóságának javítása, annak ösztönzése, hogy a korai nyugdíjba vonulás feltételeit teljesítő munkavállalók továbbra is aktívak maradjanak a munkaerőpiacon, valamint a nyugdíjrendszerek közötti és az azokon belüli konvergencia fokozása. A tartós ápolás-gondozásra fordított közkiadások 2019-ben a GDP 2,2 %-át tették ki (az uniós átlag 1,7 %), emiatt Belgium az egyik olyan ország, ahol az Unión belül a legmagasabbak a tartós ápolás-gondozásra fordított kiadások. 2070-re a tartós ápolás-gondozásra fordított kiadások az alapforgatókönyv szerint tovább emelkednek, a GDP 4,3 %-ára. Ezek a költségek azonban a legkedvezőtlenebb forgatókönyvek esetén a GDP 6,0 %-ára is emelkedhetnek⁽¹⁶⁾. A bizonyítékok a bentlakásos gondozás túlzott mértékű igénybevételére, illetve arra engednek következtetni, hogy az idősek intézményi elhelyezésére szükség-telenül vagy idő előtt kerül sor. A rendelkezésre álló adatok arra utalnak, hogy a bentlakásos intézményekben szükségtelenül vagy legalábbis idő előtt elhelyezett idősek száma továbbra is magas, bár az elmúlt évtizedben csökkent. Az adatokból különösen az látszik, hogy a probléma Brüsszelben és Vallóniában különösen sok embert érintett. A különböző ápolási-gondozási megoldások költséghatékonyabb igénybevételét célzó – különösen a szükségtelen vagy idő előtti intézményi elhelyezés elkerülésére és késleltetésére irányuló – reformokat a tartós ápolás-gondozásért 2019 óta felelős szövetségi szervek elindították. Ugyanakkor nem fordítanak kellő figyelmet a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos kihívás kezelésére.
- (28) A közelmúltbeli reformok ellenére Belgiumban az adóék (a társadalombiztosítási járulékok és a munkából származó jövedelem adóztatása) minden bérszinten jóval meghaladja az uniós átlagot, kivéve a nagyon alacsony keresetű (az átlag 50 %-át kereső) munkavállalókat, ami csökkentheti a munkavállalási kedvet. Néhány intézkedést bevezettek az alacsony keresetűek nettó jövedelmének növelése érdekében, például a munkaviszonyhoz kötött bónuszt (Flandriában), valamint a tartósan munkanélküli személyek számára biztosított vagy az interregionális mobilitáshoz kapcsolódó, munkához kötött ellátást (szövetségi szinten). Ezek az intézkedések azonban tovább növelik a közepes jövedelmek kategória alacsonyabb szintjén keresők magas marginális adókulcsát („adócsapda”), ami visszafoghatja az egész életen át tartó tanulásba történő beruházásokat, valamint növelheti a ledolgozott órák számát. A tartósan munkanélküli személyek esetében a munkanélküli ellátás időben korlátlan, és nem rászorultságon alapul. Emellett számos nem pénzbeli szociális ellátás kapcsolódik a kedvezményezettek munkanélküliségi státuszához, ami az inaktív, munkanélküli helyzet fenntartására ösztönözhet, és elősegítheti az adócsapdák kialakulását. Az ellátási rendszer széles körű felülvizsgálata javítaná a munkavállalási ösztönzők átláthatóságát, és hatékonyabbá tehetné az aktivizálási politikákat.
- (29) Az adókiadások széles körű alkalmazása – részben a magas adókulcsok ellensúlyozására – nem hatékony, és bizonyos típusú díjazásokat és kiadásokat részesít előnyben. Ez gazdasági, társadalmi és környezeti torzulásokhoz vezet. Az olyan speciális rendszerek, mint az étkezési utalványok, az ingázó munkavállalóknak járó támogatások vagy a túlórák, a kutatás-fejlesztés terén végzett munka és az éjszakai/váltott műszakban végzett munka utáni kifizetések forrásadó-mentessége a költségvetés számára többletkiadást jelentenek, és nem bizonyultak hatékony-nak. A személyi jövedelemadóból levonható egyes tételek (pl. szolgáltatási utalványok miatt) aránytalanul előnyösek a magas jövedelműek számára. Továbbra is léteznek ingatlanbefektetésekre vonatkozó adókedvezmény-ek mind szövetségi szinten (a bérbeadásból származó tényleges jövedelmek szintje alatti kataszteri értékek, a kamat levonhatósága a másodlagos ingatlan vásárlására felvett hitelek esetében), mind regionális szinten (Vallóniában a „*chèque-habitat*” rendszer). Ezek az adókedvezmények torzírtják a forrásallokációt, és adóügyi megfontolások alapján bizonyos típusú eszközökbe történő túlzott befektetéseket eredményezhetnek. Növekedett az adóügyi megfontolásokon alapuló, környezeti szempontból káros támogatások összege. A lakossági villamos-energia- és gázszerrövidések heakulcsának csökkentése – amellett, hogy támogatást nyújt a háztartásoknak – hosszú távon továbbra is a fosszilis tüzelőanyagoknak kedvez, és akadályozza a további diverzifikációt és energiameg-takarítást. Az egyre nagyobb mértékű forgalmi torlódások és légszennyezési problémák fényében úgy tűnik, hogy a közlekedéssel és a környezetszennyezéssel kapcsolatos adókat még mindig nem alkalmazzák kellőképpen. Amennyiben – a kormány tervei szerint 2024-re – elfogadásra és bevezetésre kerül a szélesebb körű adóreform, várhatóan csökkennek a munkát terhelő adók és kisebb mértékűek lesznek a torzulások.

⁽¹⁶⁾ Az Európai Bizottság 2021. évi jelentése az idősödésről. A tartós ápolás-gondozásra fordított belga kiadások a költségkonvergencia-forratókönyv és a költség-fedezeti konvergencia-forratókönyv szerinti előrejelzések alapján elérik a GDP 6 %-át.

- (30) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Belgium helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban egyre nagyobb a késedelem kockázata. Belgium még nem nyújtott be kifizetési kérelmet. A gyors és egyenletes végrehajtás érdekében hatékony irányításra lesz szükség. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervet 2023-ban várhatóan módosítani fogják többek között egy REPowerEU-fejezettel történő kiegészítés érdekében, figyelembe véve ugyanakkor, hogy az eszközből járó vissza nem térítendő támogatások maximumának aktualizálásából adódóan a Belgiumnak járó összeg csökken. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Belgium stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Belgium 2023. március 31-én kifejezte azon szándékát, hogy 1 024 900 000 EUR összegű további, hitel formájában nyújtott támogatást kérjen az eszköz keretében. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (31) A Bizottság 2022-ben jóváhagyta Belgium valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát, kivéve a Brüsszel fővárosi régiónak az Európai Regionális Fejlesztési Alapból nyújtott támogatásokra vonatkozó dokumentumot, amelyet 2023-ban fogadtak el. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Belgiumban.
- (32) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Belgium további kihívásokkal szembesül a munkaerőpiac, az oktatási rendszer, az energiapolitika és a zöld átállás terén. A betöltetlen álláshelyek aránya Belgiumban jelenleg az egyik legmagasabb az Unióban, és a munkáltatók számára egyre nehezebb a megfelelő készségekkel rendelkező munkavállalók alkalmazása. A munkaerőpiaci részvétel regionális különbségei azonban jelentősek. A munkaerőhiány mind az alacsony, mind a magas képzettséget igénylő foglalkozások körében magas, és számos ágazatban hiány mutatkozik, beleértve az információs és kommunikációs technológiákat, a szabad foglalkozású, műszaki és tudományos munkaköröket, a vendéglátást és az egészségügyet. A természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (STEM) területén végzettek száma, különösen a nők körében továbbra is alacsony, és arányuk a felsorolt területekre vonatkozó cselekvési tervek ellenére is csak lassan növekszik. A készségkereslet és -kínálat közötti eltérés a felnőttképzésben való alacsony részvétellel is magyarázható. A jelenlegi ösztönzőkkel nem feltétlenül érhető el, hogy a felnőttképzésben részt vegyenek az alacsony képzettségűek, akik számára a továbbképzés jobb foglalkoztatási lehetőségeket kínálhatna. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A munkaerőhiány és a készségkereslet és -kínálat közötti eltérések problémájának kezelése kulcsfontosságú eszköz a digitális transzformáció elősegítéséhez és a zöld átállás lehetővé tételéhez, valamint a foglalkoztatásra és a készségekre vonatkozó, 2030-as kiemelt uniós célok eléréséhez.
- (33) A hatékonyabb és célzottabb aktivizálási intézkedések mellett, hogy mérséklék a munkavállalás ellen ható, adó- és ellátórendszerbeli tényezőket, hozzájárulhatnak a jelentős kiaknázatlan munkaerő-potenciál felszabadításához, és enyhíthetik a növekvő munkaerő- és szakemberhiányt. A hátrányos helyzetű csoportok, például az alacsony iskolai végzettségűek, a migráns háttérrel rendelkezők vagy a fogyatékkal élőek kevésbé integrálódtak a munkaerőpiacra. A munkanélküliségből vagy inaktivitásból a foglalkoztatásba való átmenet átlagosan alacsony szintű. Ez arra utal, hogy még mindig van lehetőség az aktív munkaerőpiaci politikák hatékonyságának javítására, különösen az álláskeresés során többféle akadállyal szembesülő álláskeresők szisztematikusabb értékelése, és számukra integrált lehetőségek biztosítása révén. A foglalkoztatási ráta további növeléséhez olyan szakpolitikákra is szükség lesz, amelyek elősegítik azon munkavállalók újbóli beilleszkedését, akik – különösen a kiegészítő és a depresszió miatt (az esetek 25 %-a) – tartósan betegszabadságon vannak, és létszámuk jelenleg jóval meghaladja a munkanélküliek számát.

- (34) Ami a munkaerőhiányt és a készségkereslet és -kínálat közötti eltéréseket illeti, az oktatási rendszerek teljesítményével, inkluzivitásával és méltányosságával kapcsolatban merülnek fel aggályok, többek között az oktatásra fordított magas közkiadások fényében. Az oktatási eredmények közötti szakadék, amely az egyik legnagyobb az Unióban, szorosan összefügg a diákok társadalmi-gazdasági és migráns háttérével, és egyenlőtlenségekhez vezet az oktatásban. Kulcsfontosságú lesz a szakképzés munkaerőpiaci relevanciájának és vonzerejének növelése. A tanári szakmának a pedagógusképzés javítása és folyamatos szakmai továbbképzés, valamint rugalmasabb és vonzóbb karrierlehetőségek kialakítása révén történő megerősítése hozzájárulna ahhoz, hogy mérséklődjön a szakképzett tanárok egyre növekvő hiánya, amely a meglévő oktatási egyenlőtlenségek további növekedésének veszélyével jár. A tanári szakma megerősítésére a közelmúltban vagy történelem már lépések, vagy terveznek ilyeneket. Alapvető fontosságú ezen intézkedések végrehajtásának folytatása és nyomon követése, valamint a hatásuk vizsgálata.
- (35) Belgium bruttó belföldi energiafogyasztásának mintegy 70 %-át fosszilis tüzelőanyagok behozatala fedezi. 2021-ben Belgium energiaszerkezetében az olaj aránya 45 %, a földgázé pedig 23 % volt. Belgium földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban 15 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest, ami megfelel az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁷⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célnak. Belgium az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁸⁾ alapján folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. 2021-ben a megújuló energia a végső energiafogyasztásnak csupán 13 %-át tette ki. Az ambiciózusabb uniós célkitűzések követése érdekében Belgiumnak 2030-ig jelentősen növelnie kell a megújuló energiára vonatkozó, jelenleg 17,5 %-os, a Bizottság 2020. évi értékelése szerint nem ambiciózus célkitűzését. A nukleáris energia alkalmazásának tervezett csökkentése és a villamosenergia-kereslet várható növekedésének kielégítése érdekében jelentősen növelni kell az energiahatékonyságot és a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia részarányát. A szárazföldi szélenergia-projektek fejlesztését és a villamosenergia-hálózat ehhez kapcsolódó bővítését azonban még mindig súlyosan hátráltatja a projektek alacsony szintű társadalmi elfogadottsága, valamint az engedélyezési eljárásokban tapasztalható jelentős késedelmek, amelyek mindenekelőtt az ismétlődő és hosszadalmas fellebbezési eljárásnak tudhatók be. További lépésekkel felgyorsítható a szárazföldi szélerőművek telepítése és a kapcsolódó hálózatmegerősítés. A területrendezés, valamint a szélturbinák repülőterektől, radaroktól és katonai övezetektől való távolságára vonatkozó minimumszabályok felülvizsgálata több teret szabadíthat fel a szélenergia számára. Ezenkívül az engedélyezést meg lehetne könnyíteni azáltal, hogy a szélenergia- és hálózati infrastrukturális projekteket kiemelkedően fontos közérdeknek tekintik, és gyorsabban dolgozzák fel a fellebbezéseket. Az önkormányzatok és a polgárok megújulóenergia-termelési projektekből való részvétele növelhetné a helyi elfogadottságot.

A tetőre szerelt napenergia-panelek bővítését (kis és nagy teljesítményű berendezések) tovább lehetne ösztönözni olyan reformok elfogadásával, amelyek kötelező érvényű követelményeket írnak elő a nagy köz- és kereskedelmi épületekre vonatkozóan, a bérbeadókat a napenergia-panelek telepítésére ösztönzik, és megteremtik az energiamegosztást elősegítő jogi kereteket. Emellett elő lehetne mozdítani az energia-önellátást és a keresleti oldal rugalmasságát. Integráltabb és következetesebb tízéves villamosenergia-hálózati beruházási tervek proaktív kidolgozásával elkerülhető lenne az új szélenergia-projektek (és más megújuló energiaforrások) és a végfelhasználók (hőszivattyúk, elektromos autók töltőállomásai) összekapcsolásának késedelve, és előre lehetne jelezni az ipari villamosenergia-fogyasztás várható hirtelen növekedését.

- (36) Az energetikai, az ipari, az építőipari és a közlekedési ágazatban az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére irányuló további szakpolitikai reformok és újabb beruházások elősegítenék, hogy csökkenjen Belgiumnak a fosszilis tüzelőanyagok behozatalától való jelentős általános függősége. Az iparban az energiahatékonyság növelését az önkéntes megállapodások rendszerének javításával, a fosszilis tüzelőanyagok legnagyobb felhasználóira vonatkozó energiamegtakarítási és dekarbonizációs tervek bevezetésével, a villamosítás és az ipari hőszivattyúk bevezetésének ösztönzésével, valamint a körforgásos termelési módszerek további integrálásával lehetne ösztönözni. Belgiumban fennáll annak kockázata, hogy nem sikerül elérni a 2030-ra kitűzött felújítási és energiahatékonysági célkitűzéseket. Az épületek fossziliztüzelőanyag-fogyasztásának csökkentése még mindig jelentős kihívást jelent. Ezért fokozni kell az energetikai felújításokra irányuló jelenlegi beruházási erőfeszítéseket, és ki kell egészíteni olyan szakpolitikai reformokkal, mint a fosszilis tüzelőanyagok új épületekben való használatának tilalma, a kötelező energiahatékonysági felújítások elrendelése, a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló fűtés fokozatos megszüntetése, továbbá az alacsony szén-dioxid-kibocsátású fűtési megoldásokra, például a hőszivattyúkra, valamint a visszanyert és megújuló energiával működő hőhálózatokra irányuló ösztönzés felé történő elmozdulás.

⁽¹⁷⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁸⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

Ehhez kapcsolódóan az oktatást és a képzést az újonnan megjelenő releváns zöld technológiákhoz kapcsolódó készségekhez kell igazítani, valamint biztosítani kell, hogy elegendő számú, megfelelően képzett technikus és építőipari dolgozó álljon rendelkezésre. A közlekedés területén Belgiumban a kőolajfogyasztás nagy részét a személygépkocsi-használat magas aránya teszi ki. Az „aktív mobilitás” (például a kerékpározás és a megosztott mobilitás) és a tömegközlekedés használatának előmozdítása hozzájárulna ahhoz, hogy csökkenjen a személygépkocsik használata, és kisebbek legyenek a közúti torlódásokkal kapcsolatos költségek. 2022-ben – különösen Flandriában és Brüsszelben – nagyobb méreteket öltött a kerékpározás mint a munkába járás egyik módja, ami a kerékpáros infrastruktúrába való folyamatos beruházásoknak, promóciós kezdeményezéseknek és célzott ösztönzőknek volt köszönhető. A kerékpáros infrastruktúrába és a kerékpárosok közötti biztonságába történő beruházások révén azonban még mindig van lehetőség az aktív mobilitás e formájának további ösztönzésére. A tömegközlekedés használatát, amely a Covid19-válság után még nem állt helyre teljes mértékben, tovább lehetne ösztönözni az elővárosi és városközi szolgáltatások javításával, a flottafelújításba történő beruházásokkal és a nagyobb járatsűrűséggel.

- (37) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknáztatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetővé kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben munkaerőhiányról számoltak be több olyan foglalkozás esetében, amelyekhez a zöld átállást célzó speciális készségekre vagy ismeretekre van szükség, ideértve az építőmérnöki munkát és az erőművek üzemeltetőit is.
- (38) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽¹⁹⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (39) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Belgium esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, a második és a harmadik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Belgium 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozási nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 2 %-ra ⁽²⁰⁾ korlátozza.

⁽¹⁹⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

⁽²⁰⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,7 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (23) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Fokozza a tartós ápolás-gondozás hatékonyságának javítására irányuló erőfeszítéseket. Az adóterheknek a munkáról való elmozdítása, valamint az adó- és szociális ellátórendszer egyszerűsítése révén reformálja meg az adó- és szociális ellátórendszert a munkavállalás ellen ható tényezők csökkentése érdekében. Vizsgálja felül az adókiadásokat a gazdaságra, a társadalomra és a környezetre gyakorolt káros hatásuk csökkentése érdekében.

2. Biztosítsa a helyreállítási és rezilienciaépítési terve gyors és egyenletes végrehajtásához szükséges hatékony irányítási struktúrát. Gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Kezelje a munkaerőhiányt és a készségkereslet és -kínálat közötti eltéréseket, különösen az aktivizálási (többek között tanácsadási) intézkedések megerősítése révén, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci integrációja érdekében. Javítsa az oktatási és képzési rendszerek teljesítményét és méltányosságát, valamint folytassa a tanári szakma megerősítését célzó reformokat.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést az épületek energiahatékonyságának nagyobb mértékű javításával, a fosszilis tüzelőanyagok épületekben való felhasználásának csökkentésével, az ipar dekarbonizációjának további ösztönzésével, valamint a tömegközlekedés és az aktív mobilitás használatának és kínálatának előmozdításával. Gyorsítsa fel a megújuló energiák és a kapcsolódó hálózati infrastruktúra kiépítését az engedélyezési eljárások további egyszerűsítésével, ideértve a fellebbezési eljárások időtartamának csökkentését is, valamint olyan jogi keretek elfogadásával, amelyek a megújulóenergia-létesítményekbe történő beruházások további fellendítését és az energia-megosztás megkönnyítését célozzák. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Bulgária 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Bulgária 2023. évi konvergenciaprogramját****(2023/C 312/02)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Bulgáriát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően nem volna szükség mélyreható felülvizsgálatra. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését,

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célát szolgáló ipari versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javasataiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Bulgária 2021. október 15-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. május 4-én elfogadta a Bulgária helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Bulgária kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Bulgária 2023. május 5-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi konvergenciaprogramját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Bulgáriának a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.

⁽⁶⁾ ST 8091/2022 INIT; ST 8091/2022 ADD 1.

- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Bulgáriára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Bulgária által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Bulgária általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Bulgária által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Bulgária GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 3,9 %-ról 2022-ben 2,8 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 23,9 %-ról 2022 végére 22,9 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Ebben megvizsgálta Bulgária költségvetési helyzetét, mivel a tervezett államháztartási hiány 2023-ban meghaladja a GDP 3 %-át. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Bulgáriának ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének megvitatása és végrehajtása, valamint a 2024. évi költségvetésének elkészítése során.
- (13) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevétel-csökkentő intézkedések közé tartozott a fűtésre és a gázra vonatkozó kedvezményes héamértékek alkalmazása, valamint a villamos energiára, a földgázra és a cseppfolyósított gázra vonatkozó jövedéki adó csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak a nem háztartási fogyasztóknak és a villamosenergia-elosztórendszer-üzemeltetőknél a villamosenergia-fogyasztással, valamint a háztartásoknak a földgáz-fogyasztással összefüggésben, illetve a távhőszolgáltató vállalatoknak nyújtott támogatások. Az említett intézkedések költségeit részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett új adók, nevezetesen az energetikai ágazatban tevékenykedő, állami tulajdonú vállalatokra kivetett ideiglenes illeték. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,5 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 3,7 %-ról 2022-ben a GDP 1,0 %-ára csökkent.
- (14) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Bulgária 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – kövessen támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács emellett azt ajánlotta Bulgáriának, hogy korlátozza a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (15) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP – 1,2 %-ának felelt meg. Bulgária – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből és más uniós alapokból finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,8 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,9 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,5 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ számára. Bulgária tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,8 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez az expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében hozott költségvetési politikai intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,9 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Bulgária tehát a megfelelő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Bulgária 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 6. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan nulla százalékpontos semleges hozzájárulást biztosítanak.

- (16) A 2023. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra és az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,8 %-kal és 2024-ben 3,3 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 1,5 %-os, 2024-ben pedig 2,4 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként annak betudhatóan, hogy a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében negatívabb feltételezéssel élt a készletek alakulása tekintetében, valamint annak ellenére, hogy 2023 vonatkozásában kedvezőbb az exportra és az importra vonatkozó előrejelzése. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében a 2024-re vonatkozó alacsonyabb reál-GDP-növekedés főként a magánfogyasztás, a beruházások és az export hozzájárulásában mutatkozó jelentős negatív különbségeknek tudható be.
- (17) A 2023. évi konvergenciaprogramjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 6,1 %-ára fog növekedni. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a hiány 2023-as növekedése főként a nyugdíjak és bérek növelése céljából hozott intézkedéseket, a nyugdíjak inflációhoz és átlagbérhez való indexálásának hatását, a szociális, egészségügyi és oktatási politikára fordított magasabb kiadásokat, valamint az állami beruházásokra fordított magasabb nemzeti kiadásokat tükrözi. A program nem tartalmaz semmilyen egyéb szakpolitikai változtatási vagy konszolidációs intézkedést, mivel a konvergenciaprogram benyújtásának időpontjáig nem került sor a 2023. évi költségvetés elfogadására, amely ilyen költségvetés-politikai intézkedéseket tartalmazhatna. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 22,9 %-ról 2023 végére várhatóan 26,6 %-ra nő. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 4,8 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb a 2023. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiánynál, ami főként annak tudható be, hogy a Bizottság kevesebb közberuházással, az adókból és az uniós forrásokból befolyó bevételek tekintetében viszont nagyobb összeggel számol. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 25 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség az alacsonyabb előre jelzett hiánynak, valamint az eszköz végrehajtására és az abból történő kifizetésekre vonatkozó feltételezések közötti eltéréseknek tudható be.
- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlia meghosszabbított intézkedések, különösen a nem háztartási fogyasztóknak nyújtott támogatások. Az említett intézkedések költségét továbbra is részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók, nevezetesen az (EU) 2022/1854 tanácsi rendelet⁽¹⁰⁾ szerinti szolidaritási hozzájárulás. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,8 %-ának felel meg⁽¹¹⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 1,0 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (19) 2022. július 12-i ajánlásában⁽¹²⁾ a Tanács azt ajánlotta, hogy Bulgária 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹³⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Bulgáriának ugyanakkor készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Bulgáriának azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP – 3,1 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 1,2 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 1,9 %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. A nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott célzott támogatásnak tudható be. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Bulgária az előrejelzések szerint addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból,

⁽¹⁰⁾ A Tanács (EU) 2022/1854 rendelete (2022. október 6.) a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról (HL L 261. I, 2022.10.7., 1. o.).

⁽¹¹⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹²⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Bulgária 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Bulgária 2022. évi konvergenciaprogramját (HL C 334., 2022.9.1., 11. o.).

⁽¹³⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Bulgária esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 12,9 %-ra tehető.

továbbá fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 1,9 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára ⁽¹⁴⁾.

- (21) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 4,7 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés főként az Unióból származó magasabb bevételeknek és az energiatámogatási intézkedések fokozatos megszüntetésének tudható be. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 30,7 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 4,8 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez nagyjából összhangban van a 2023. évi konvergenciaprogramban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 28,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végén.
- (22) A 2023. évi konvergenciaprogram az energiatámogatási intézkedések többségének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ig. A Bizottság jelenlegi feltételezései szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége 2024-ben a GDP 0,1 %-a lesz, szemben a GDP 0,8 %-ával 2023-ban. Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni. Úgy tűnik, hogy a jelenlegi tervek szerint 2024-ben is érvényben maradó energiatámogatási intézkedések nem irányulnak célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra. Nem teljes mértékben őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.
- (23) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul ⁽¹⁵⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna legalább a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások ⁽¹⁶⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 4,6 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 0,8 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevésbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne. Emellett a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne, hogy 2024-ben a nettó elsődleges kiadások kisebb mértékben növekedjenek.
- (24) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 5,4 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely meghaladja az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság által a 2023-as tavaszi előrejelzésében előre jelzett kiigazítás elmarad az energiatámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítástól, ami főként a nyugdíjemelések és egyes közszektorbeli bérek tervezett emelése évesített hatásának tudható be, ami több mint ellensúlyozza az energiatámogatási intézkedések fokozatos megszüntetésének pozitív hatását.
- (25) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 4 %-ról 4,6 %-ra nőnek 2024-ben. A magasabb beruházási szint a nemzeti finanszírozású beruházások és az Unió által – nevezetesen az eszközökből – finanszírozott beruházások magasabb szintjét tükrözi.
- (26) A 2023. évi konvergenciaprogram felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 4,9 %-ára, 2026-ban pedig 5 %-ra nő. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában nem csökken újra a GDP 3 %-a alá. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 30,7 %-ról 2026 végére várhatóan 37,1 %-ra nő.

⁽¹⁴⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak.

⁽¹⁵⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁶⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrécionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (27) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Bulgária helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban egyre nagyobb a késedelem kockázata. Bulgária a tervvel összefüggésben 22 mérföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan eddig egy kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 1,37 milliárd EUR folyósítására került sor. A kormányzati instabilitás magas szintje késedelmet okozott a kulcsfontosságú jogalkotási reformok, például a közbeszerzéssel, a korrupció elleni küzdelemmel és a főügyész elszámoltathatóságával kapcsolatos reformok terén. A politikai stabilitás és a közigazgatási kapacitás hiánya több fontos energetikai és közlekedési beruházás végrehajtását is lassította, valamint kérdőjelessé tette a terv egyes kulcsfontosságú pontjait, így például az energiaágazat dekarbonizációját. A második kifizetési kérelmet elhalasztották, és arra a tervek szerint 2023 szeptemberében kerül majd sor. Ugyanakkor jelentős a kockázata annak, hogy a kulcsfontosságú reformokhoz kapcsolódó több mérföldkő és cél nem teljesül a benyújtás időpontjára. A terv kiegészítésével és a REPowerEU-fejezettel kapcsolatos munka folyamatban van. A politikai helyzet miatt e munka befejezésének időpontja még mindig nem tisztázott. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Bulgária stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (28) A Bizottság 2022-ben Bulgária minden kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta, kivéve az Igazságos Átmenet Alap prioritására vonatkozó és a területi igazságos átmenet terveket, amelyek döntő fontosságúak a szénorientált régiók átállásából eredő hatások enyhítése szempontjából. A kohéziós politikai programok elfogadása és azoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Bulgáriában.
- (29) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül, Bulgária további kihívásokkal szembesül a gazdaság és az energiatermelés dekarbonizációja kapcsán.
- (30) Az Unióban továbbra is Bulgária rendelkezik a legnagyobb szén-dioxid-intenzitású gazdasággal: üvegházhatásúgáz-intenzitása több mint négyszerese az uniós átlagnak. Bulgária energiaszerkezetében a fosszilis tüzelőanyagok aránya 2021-ben 63 % (ezen belül a széné 26 %), az atomenergiáé 22 %, a megújuló energiaforrásoké pedig 15 % volt (ez alacsonyabb, mint a 18 %-os uniós átlag). Bulgária helyreállítási és rezilienciaépítési tervében szerepel a gazdaság, különösen az energiaágazat dekarbonizációjára vonatkozó stratégiai keret reformja. Ez magában foglalja forgatókönyvek és ajánlások elkészítését az Energiaátállási Bizottság által, valamint azt követően a klímaselelgességre vonatkozó ütemterv nemzetgyűlés általi elfogadását annak tudatában, hogy a szén/lignit felhasználása fokozatos megszüntetésének végső határideje legkésőbb 2038. Bár az Energiaátállási Bizottságot 2022-ben hozták létre, az ajánlásokat tartalmazó jelentése késedelmet szenvedett. Ezen túlmenően a nemzetgyűlés 2023 januárjában állásfoglalást fogadott el, amelyben arra kötelezte a kormányt, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terve keretében tárgyalja újra Bulgária dekarbonizációs kötelezettségvállalásait, beleértve a villamosenergia-tárolásba történő beruházást is.
- (31) Bulgária földgázellátásának biztonsága magas szintű a kihívásokkal teli körülmények között, különös tekintettel az Oroszországból érkező gázellátás csökkentésére röviddel az Ukrajna elleni inváziót követően. Bulgária képes volt rövid távú szerződéseket kötni cseppfolyósított földgáz (LNG) Görögországon keresztül történő szállítására. A Görögország és Bulgária közötti gázrendszer-összekötő (IGB) 2022 októberében kezdte meg működését. Ez lehetővé tette Bulgária számára, hogy a szerződés szerinti teljes mennyiséget megkapja Azerbajdzsánból (1 milliárd m³/év, ami a belföldi fogyasztás mintegy 30 %-át fedezi). A gáz az energiaszerkezetben 14 %-os arányt képviselt, ami alacsonyabb a 23 %-os uniós átlagnál. Az ipar továbbra is a legnagyobb gázfogyasztó, 42 %-os részesedéssel, beleértve a nem energetikai célú felhasználásokat is. Szófia és Plovdiv nagyvárosaiban a távfűtési rendszerek földgázra támaszkodnak, ami Bulgária teljes földgázfogyasztásának mintegy egyharmadát teszi ki. Bulgária földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁷⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 22 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. A Tanács arra ösztönzi Bulgáriát, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁸⁾ alapján folytassa a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.

⁽¹⁷⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁸⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

- (32) Ami a megújuló energiaforrásokat illeti, Bulgária még nem szüntette meg a megújulóenergia-létesítmények telepítése és hálózatba kapcsolása előtt álló akadályokat, ami a helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti kötelezettségvállalás részét képezi. 2023 januárjában a Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 260. cikkének (3) bekezdésével összhangban az Európai Unió Bírósága elé idézte Bulgáriát, amiért az nem ültette át az (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelvet⁽¹⁹⁾ a nemzeti jogba. Ha Bulgária nagyobb hangsúlyt helyezne az energiatárolásra, az segítene felgyorsítani a megújuló energiaforrások hálózati léptékű bevezetését Bulgáriában. Ezenkívül a hálózati irányításnak a rugalmasabbá tételét célzó fejlesztése megkönnyítheti a további megújulóenergia-létesítmények integrációját. Ugyanakkor Bulgáriának folytatnia kell a megfelelő kapacitással rendelkező energiarendszer-összekötők fejlesztését a szomszédos országokkal. A fosszilis tüzelőanyagok infrastruktúrájába való beruházást a feltétlenül szükséges mértékre kell korlátozni, és úgy kell megtervezni, hogy időtálló legyen, elkerülendő az éghajlat-politikai célkitűzésekkel nem összeegyeztethető technológiákba való bezáródást, illetve az energetikai átállás költségeinek növekedését.
- (33) Bulgária helyreállítási és rezilienciaépítési terve több mint 1 milliárd EUR összegű beruházást tartalmaz, amelyek célja az energiahatékonyság javítása mind a köz-, mind a magánépületekben, helyszíni projektek megvalósítására irányuló pályázati felhívások kiírása révén. A nemzeti dekarbonizációs alap 2023-ban várható létrehozása kulcsfontosságú Bulgária épületállományának felújítására irányuló hosszú távú stratégiájának megvalósításához, valamint ahhoz, hogy a felújítási programokhoz való hozzáállásán módosítva több magánberuházást vonzzon. További erőfeszítésre van szükség az energiaszegénység strukturális kezeléséhez, különösen ilyen célú programok és műszaki és adminisztratív segítségnyújtás révén, tükrözve a veszélyeztetett csoportok szükségleteit. Ahhoz, hogy Bulgária megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek, az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonysági célkitűzések növelése érdekében fokozni kell a törekvéseket.
- (34) 2005 és 2021 között a légi közlekedés nélkül vett belföldi közlekedésből származó üvegházhatásúgáz-kibocsátás Bulgáriában 19,5 %-kal nőtt, míg az Unióban átlagosan 7,5 %-kal csökkent. Az ország üvegházhatásúgáz-kibocsátásának mintegy negyede ebből az ágazatból származik. A kibocsátásmentes személygépkocsik elterjedtsége alacsony, csakúgy, mint a bulgáriai nyilvános elektromos töltőállomások sűrűsége. A transzeurópai közlekedési hálózat bolgár szakaszának fejlesztése késedelmet szenvedett, különösen, ami a vasúti infrastruktúrát illeti. Ez gátolja a multimodalitást, valamint a közlekedés hatékonyságának és fenntarthatóságának javítási lehetőségeit. A légszennyezés jelentős egészségügyi kockázatot jelent Bulgária lakosságára nézve.
- (35) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Bulgáriában számos olyan foglalkozást illetően számoltak be munkaerőhiánnyról, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek⁽²⁰⁾. Az Európai Szociális Alap Plusz keretében 152 millió EUR-t különítettek el a zöld készségek és munkahelyek előmozdítására a 2021–2027-es időszakra vonatkozóan. Az Igazságos Átmenet Alap emellett lehetőséget nyújt a zöld átállás szociális dimenziójának kezelésére az ország három támogatásra jogosult régiója számára.
- (36) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi konvergenciaprogramot, és véleményét⁽²¹⁾ az 1., 2. és 3. ajánlás tükrözi,

⁽¹⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/2001 irányelve (2018. december 11.) a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról (HL L 328., 2018.12.21., 82. o.).

⁽²⁰⁾ 2022. évi jelentés a munkaerőhiánnyról – Európai Munkaügyi Hatóság.

⁽²¹⁾ Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNLIJA, hogy Bulgária 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizték az energiemegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 4,6 %-ra ⁽²²⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

2. A helyreállítási és rezilienciaépítési terve gyors és egyenletes végrehajtásának lehetővé tétele érdekében biztosítson hatékony irányítási struktúrát és erősítse meg a közigazgatási kapacitást. Gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést és gyorsítsa fel az energetikai átállást a megújuló energiaforrások gyorsabb bevezetése révén, biztosítva eközben az energiarendszer rugalmasságának növelését célzó tárolókapacitásokat. Erősítse meg a villamosenergia-hálózati infrastruktúrát és javítsa annak irányítását a csatlakozási eljárások egyszerűsítése és intelligens hálózati elemek bevezetése révén. Folytassa az energiahálózatok szomszédos országokkal való összekapcsolásának növelésére irányuló erőfeszítéseket. Az energiahatékonyság ösztönzése és az energiaszegénység kezelése érdekében gyorsítsa fel az épületek felújítását. Mozdítson elő új, időtálló megoldásokat a távfűtés és a fenntartható városi közlekedés terén, valamint gyorsítsa fel a vasúti infrastruktúra fejlesztését. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

⁽²²⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,5 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (23) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Csehország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Csehország 2023. évi konvergenciaprogramját****(2023/C 312/03)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.
- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Csehországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Közben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.
- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Csehország 2021. június 1-jén az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. szeptember 8-án elfogadta a Csehország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Csehország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérőföldkövet és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérőföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Csehország 2023. április 13-án benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. április 28-án pedig 2023. évi konvergenciaprogramját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Csehországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Csehországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Csehország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Csehország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Csehország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Csehország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Csehországban nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. A sebezhetőségek különösen az árversenyképességhez és a lakásárakhoz kapcsolódnak, de a jövőben várhatóan korlátozottak lesznek, mivel a háztartások adósságállománya visszafogott, és az infláció várhatóan jelentősen gyorsabban lassul, mint az uniós átlag. Az energiaárak erős hatást gyakoroltak a gazdaságra az infláció gyors emelkedésén keresztül. A Covid19-világjárvány óta követett laza költségvetési irányvonal szintén hozzájárult az infláció felgyorsulásához. Míg általában véve továbbra is erőteljes árnyomás érvényesül, az árversenyképesség az előrejelzések szerint a csökkenő energiaárak közepette részben helyreáll, és nincsenek azonnali külső fenntarthatósági kihívások. Az infláció várhatóan jelentősen gyorsabban lassul, mint az uniós átlag. Ha azonban az infláció tartósan bizonyul, ez némi kockázatot jelenthet Csehország versenyképességére nézve. A folyó fizetési mérleg közelmúltbeli romlása további szoros nyomon követést tesz szükségessé. Az elmúlt években erőteljesen nőtt a lakások iránti kereslet, amit az alacsony kamatlábak, a magas jövedelemnövekedés és a lazábbá vált makroprudenciális intézkedések váltottak ki, de a lakáskínálat nem tudott lépést tartani ezzel. A világjárvány alatt a lakásárak erőteljesebben emelkedtek, de 2022 közepén a magasabb kamatlábak és a szigorúbb hitelezési feltételek közepette mérséklődni kezdtek. Egy jelentős lakásár-korrekció

⁽⁶⁾ ST 11047/2021 INIT; ST 11047/2021 ADD 1; ST 11047/2021 ADD 1 COR 1.

kockázata azonban alacsonynak tűnik, a háztartások adósságállománya visszafogott, és a bankszektor stabil. Mindazonáltal ha középtávon továbbra is korlátozott marad a kínálat, akkor az árak további emelkedésével kell számolni. További erőfeszítésekre van szükség az infláció megfékezésére érdekében. Az infláció gyors csökkentéséhez a kereslet növekedésének erőteljes lassulására van szükség, ami viszont kellően szigorú monetáris és költségvetési politikával érhető el.

- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Csehország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 5,1 %-ról 2022-ben 3,6 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 42,0 %-ról 2022 végére 44,1 %-ra nőtt. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Csehország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzott-hiány-eljárásokat. Csehországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetésének elkészítése során.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevétel-csökkentő intézkedések közé tartozott a benzin és a dízel jövedéki adójának csökkentése, a vállalkozások utadójának eltörlése és a végfelhasználók által fizetett, megújuló energiaforrásokra kivetett pótdíj csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott az energiaszámlákhoz való átalányösszegű hozzájárulás (a „megtakarítási tarifa”), a magas energiaárak által érintett ipari vállalkozások támogatása és a gyermekek után járó egyszeri támogatás. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,7 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,3 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükség-helyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,0 %-ról 2022-ben a GDP 0,1 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Csehország 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben nagyjából semleges volt, és a GDP – 0,1 %-ának felelt meg. Csehország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást, többek között az eszközökből finanszírozott beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,1 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,1 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz ⁽⁹⁾. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Csehország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését. Csehország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (17) A 2023. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban van a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 0,1 %-kal és 2024-ben 3,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban hasonló, 0,2 %-os, 2024-ben pedig 2,6 %-os reál-GDP-növekedéssel számol.
- (18) A 2023. évi konvergenciaprogramjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 3,5 %-ára fog csökkenni. A 2023-as marginális csökkenés főként a magasabb kiadásokat, például az energiatámogatási intézkedésekhez kapcsolódó támogatásokat vagy a magasabb bruttó állóeszköz-felhalmozást tükrözi, amelyeket ellensúlyoz az egyéb kiadási tételek alacsonyabb növekedése és az uniós alapokból származó bevételek növekedése. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 44,1 %-ról 2023 végére várhatóan 43,5 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 3,6 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi konvergenciaprogramban

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Csehország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 10. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükség-helyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,4 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak, amely mögött részben a 2018–2022-es időszakban nyújtott egyetemes postai szolgáltatásokért a Cseh Posta részére teljesített kifizetések álltak.

prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 42,9 %-os GDP-arányos államadóságot vetít előre 2023 végére. A különbség az előre vetített magasabb nominális GDP-növekedésnek tudható be.

- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések (különösen: a végfelhasználók által fizetett, megújuló energiaforrásokra kivetett pótdíjnak és a dízelüzemanyagok jövedéki adójának a csökkentése), valamint olyan új intézkedések, mint például a villamos energia és a gáz árának maximalása és a fűtési ágazatban nyújtott támogatás. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók extraprofitjára kivetett adók, nevezetesen a villamosenergia-termelők által egy bizonyos árszint felett keletkezett bevételeik után fizetett adó, valamint a villamosenergia- és gáztermeléssel és -kereskedelemmel, a fosszilis energiahordozók kitermelésével, az üzemanyagokkal és a petrokémiai termékekkel foglalkozó vállalatok extraprofitadója. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,3 %-ának felel meg ⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának ⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,1 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,2 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékponttal csökken 2022-höz képest.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Csehország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal ⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Csehországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Csehországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal restriktív lesz (a GDP + 1,4 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal nagyjából semleges volt (a GDP – 0,1 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 1,2 %-ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával csökkent. Figyelembe vették továbbá, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségei csökkennek (a GDP 0,1 %-ával). Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 1,6 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,5 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára ⁽¹³⁾. Ezért Csehország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint nem tartja fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Csehország a zöld és digitális átállásra és az energiabiztonságra, például a középületek energiahatékonyságának javítására, valamint a vasúti infrastruktúrára és a digitális szolgáltatásokra irányuló közberuházásokat tervez finanszírozni, részben az eszközökből és más uniós alapokból.
- (22) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 2,9 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés főként az energiatámogatási intézkedések fokozatos megszüntetését tükrözi, ami a támogatások csökkenését és a szociális ellátásoknak a nominális GDP növekedéséhez képest alacsonyabb növekedését eredményezi. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 44,0 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 3,0 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez nagyjából összhangban

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Csehország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Csehország 2022. évi konvergenciaprogramját (HL C 334., 2022.9.1., 19. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Csehország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 13,3 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak.

van a 2023. évi konvergenciaprogramban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 43,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.

- (23) A 2023. évi konvergenciaprogram az energiatámogatási intézkedések zömének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság jelenlegi feltételezései szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége 2024-ben a GDP 0,0 %-a lesz, szemben a GDP 1,3 %-ával 2023-ban. Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁵⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 6,0 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ez szintén hozzá fog járulni a maginfláció csökkentéséhez, amely jelenleg jóval meghaladja az uniós átlagot, és amennyiben tartós marad, ronthatja a versenyképességet. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,3 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknel kisebb mértékű növekedéséhez vezetne.
- (25) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások változatlan szakpolitikák mellett 2024-ben 3,0 %-kal fognak emelkedni, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket.
- (26) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 4,9 %-ról 4,4 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint az alacsonyabb nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által – az eszközön kívül – finanszírozott alacsonyabb beruházásokat tükrözi.
- (27) A 2023. évi konvergenciaprogram felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány várhatóan fokozatosan csökken a GDP 2,4 %-ára 2025-ben, 2026-ra pedig 2,2 %-ára. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint 2024-ben a GDP 3 %-a alá csökken. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 44,0 %-ról 2026 végére várhatóan 45,0 %-ra nő.
- (28) Csehország közép- és hosszú távon költségvetési fenntarthatósági kockázatokkal szembesül. Az elmúlt három évben hozott, tartós hatású költségvetési intézkedések sorozata – többek között a személyijövedelemadó-alap csökkentése és a társadalombiztosítási kiadásoknak a jogszabályban előírt minimumot meghaladó, több alkalommal végrehajtott indexálása – a strukturális egyenleg romlásához vezetett. A népesség előregedése okozta költségek növekedése miatt közép- és hosszú távon további nyomás nehezedik a költségvetés fenntarthatóságára. Az időskori függőségi ráta⁽¹⁶⁾ előre vetített megkétszereződése és a nyugdíjkorhatár 2030 utáni maximalása következtében a nyugdíjkiadások 2030 és 2050 között várhatóan a GDP 8,8 %-áról 11,4 %-ára növekednek. Emellett az előrejelzések szerint az egészségügyi ellátásra és a tartós ápolásra-gondozásra fordított közkiadások 2070-re GDP-arányosan 0,9 százalékponttal, illetve 1,7 százalékponttal emelkednek a népesség előregedése miatt. A költségvetés hosszú távú fenntarthatóságának kezelésére irányuló lehetséges intézkedések közé tartozik a nyugdíjkorhatár kiigazítása a várható élettartam növekedésével összhangban, az idősebbek aktivitási rátájának ösztönzőkkel való növelése és a korai nyugdíjba vonulás korlátozása, a nyugdíjindexálási ráták kiigazítása és a munkaerő-kínálat növelése annak érdekében, hogy a nyugdíjrendszer számára magasabb bevételeket biztosítsanak.
- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Csehország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban fennáll a késedelem kockázata. Csehország a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel összefüggésben 37 mérőföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan egy kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 928 millió EUR folyósítására került sor. A terv időben történő végrehajtásának biztosítása érdekében tovább kell javítani a közigazgatási kapacitást, és meg kell határozni a kulcsfontosságú reformok és beruházások fontossági sorrendjét. A tervet 2023-ban várhatóan felülvizsgálják és kiegészítik majd, egyrészt az új REPowerEU-fejezet beillesztése, másrészt pedig a vissza nem térítendő támogatások növekedésének figyelembevétele érdekében. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Csehország 2023. március 30-án kifejezte azon szándékát, hogy 11 milliárd EUR összegig terjedő további, hitel formájában nyújtott támogatást igényeljen az eszköz keretében. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunktúrális munkanélküliségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

⁽¹⁶⁾ A Bizottság által 2021 májusában kiadott, az időszűkésről szóló 2021. évi jelentés szerint.

Csehország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

- (30) A Bizottság 2022-ben Csehország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Csehországban.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Csehország további kihívásokkal szembesül a lakhatás, az energiapolitika és a zöld átállás terén.
- (32) A lakhatás megfizethetősége tekintetében Csehország az elmúlt öt évben a leggyengébbek között teljesített az Unióban, és a régiók között jelentős különbségek vannak. A lakásárak erőteljes növekedése megnehezítette a közepes jövedelmű csoportok számára az ingatlanvásárlást. Ez növelte a bérelt ingatlanok iránti keresletet, ami rontotta azok megfizethetőségét. Emellett a szűkös szociálislakás-állomány nem képes kielégíteni az összes alacsony jövedelmű és kiszolgáltatott helyzetű háztartás által támasztott keresletet (2020-ban a teljes lakásállomány 0,4 %-át tette ki, szemben a 7–8 %-os uniós átlaggal ⁽¹⁷⁾), és a meglévő lakhatási támogatásokat nem használják ki kellő mértékben, részben az adminisztratív teher, a megbélyegzés és az ismeretek hiánya miatt. Ennek eredményeként az elmúlt években nőtt a lakhatási nehézséggel bíró családok száma, ami az állami költségvetés és az egészségügyi rendszer költségeinek növekedését vonja maga után. A Covid19-világjárvány és az ukrajnai háború elől menekülők beáramlása tovább súlyosbította ezeket a már meglévő kihívásokat. A kohéziós politika keretében nyújtott finanszírozás továbbra is fontos forrása a szociális lakhatással kapcsolatos kísérleti projekteknek és beruházások finanszírozásának, hozzájárulva ezáltal a szociális védelemhez és a társadalmi befogadáshoz. A helyzet jelentős javításához azonban más finanszírozási forrásokra is szükség van. Csehország nem rendelkezik a szociális lakhatásra vonatkozó jogszabályokkal és átfogó kerettel, ami megnehezíti a széttagolt lakhatási szakpolitikák összehangolását és a nemzeti és regionális szervek felelősségi köreinek meghatározását. A nemzeti forrásokból származó stabil és fenntartható finanszírozás a bérlakásokra vagy szövetkezeti lakásokra vonatkozó ösztönzők elfogadásával együtt hozzájárulna a megfizethető lakások kínálatának növekedéséhez, valamint biztosítaná az ilyen erőfeszítések folytonosságát és bővítését. A hatékony koordináció döntő fontosságú lenne a lakáskínálat növelése, a meglévő lakások újjáépítése és felújítása, valamint az üres lakások hasznosítása szempontjából.
- (33) Az Ukrajna elleni orosz invázió kezdete óta Csehország a gázellátása diverzifikálásával reagált arra, hogy nagymértékben függ az Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Példaként Csehország az orosz gázellátástól való teljes függést felváltotta diverzifikált, elsősorban Norvégiából származó gázellátással és cseppfolyósított földgáz (LNG) behozatalával. Az országban azonban nem csökkent a fosszilis tüzelőanyagok fogyasztása, így az ország továbbra is ki van téve az ellátási zavarok és a hirtelen áremelkedések magas kockázatának, amelyek jelentős negatív hatást gyakorolnak a háztartásokra és az iparra. Csehország földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban – a 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 17 %-kal csökkent a megelőző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Csehország az (EU) 2022/1369 tanácsi rendelettel ⁽¹⁸⁾ összhangban folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.
- (34) A megújuló energiaforrások csehországi bevezetését főként a szabályozási korlátozások, az engedélyezési eljárások és a korlátozott elosztóhálózati kapacitás akadályozták. Csehország számos szabályozási kihívás kezelése terén előrelépést tett, például eltörölte a villamosenergia-termelési engedélyt és (50 kWp-ig) a kisebb fotovoltaiikus rendszerek építési engedélyét, valamint a telepítést megkönnyítő szabályozási változtatásokat vezetett be. Ugyanakkor további erőfeszítésekre van szükség az energiaközösségek és a megújuló energiaforrások termelő-fogyasztói szerepvállalásának növelése, a megújuló energiaforrások számára egyablakos ügyintézési rendszer bevezetése, valamint a megújuló energiaforrások elterjedését elősegítő, azok hasznosítására alkalmas célterületek bevezetése érdekében, ösztönözve a hálózatbővítést, a villamosenergia-rendszer rugalmasságát (például keresletoldali válasz

⁽¹⁷⁾ Affordable Housing Database of the Organisation for Economic Co-operation and Development (a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) megfizethető lakhatási adatbázisa), <http://oe.cd/ahd>.

⁽¹⁸⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

vagy tárolás révén), a kis rendszerek telepítését és az intelligens fogyasztásmérést. A hálózatokat érintő szabályozási reformokat a hálózati kapacitás bővítésére, a rugalmasság ösztönzésére és a megújuló energiaforrások alkalmazására irányuló beruházásoknak kell kísérniük. Emellett Csehország stabil ipari potenciállal rendelkezik a zöld technológiák gyártása terén, és felgyorsíthatná az éghajlatbarát és dekarbonizációs megoldások fejlesztésére és bővítésére irányuló beruházásokat annak érdekében, hogy 2050-re elérje a nulla nettó kibocsátást.

- (35) Az Ukrajna elleni orosz agresszív háború következtében megugró energiaárak rávilágítottak arra, hogy javítani kell a cseh épületállomány energiahatékonyságát és kezelni kell az energiaszegénységet. Csehország lakóépületekkel kapcsolatos programok indításával, valamint az idősek és az alacsony jövedelmű háztartások megsegítésével reagált. Ugyanakkor több erőfeszítésre van szükség ahhoz, hogy az energiahatékonyság a hozzáférhetőbbé tétel révén javuljon. Ez úgy érhető el, ha adminisztratív szempontból megkönnyítik a támogatásokhoz való hozzáférést mind a háztartások, mind az ipar számára, többek között a hatóságoknál a kapacitás és a készségek fejlesztése révén. Tájékoztató kampányokra és az egész országra kiterjedő célzott tanácsadási szolgáltatásokra is szükség van annak biztosítása érdekében, hogy a lakosság tisztában legyen az energiafogyasztás csökkentésének szükségességével és előnyeivel, valamint azért, hogy az egyének és az ipari szereplők könnyen hozzáférhessenek a támogatásokhoz. Emellett Csehországnak fel kell gyorsítania az épületfelújításhoz szükséges készségekkel jelenleg nem rendelkező munkavállalók továbbképzését és átképzését.
- (36) Csehország fosszilis tüzelőanyagoknak való kitettsége a kibocsátásmentes vasútra és a kibocsátásmentes mobilitás egyéb formáira való átállással is csökkenthető. A kibocsátásmentes járművek bevezetése és a jövőbe tekintő, nagy kapacitású töltő- és hidrogéntöltő infrastruktúra kiépítése azonban nem halad. Ami a szabályozási oldalt illeti, a tiszta mobilitásra vonatkozó nemzeti cselekvési terv felülvizsgálatának és a kapcsolódó szabályozási változtatásoknak kiindulópontként kell szolgálniuk a kibocsátásmentes mobilitásra való átállás feltételeinek megteremtéséhez és az átállás előtt álló akadályok felszámolásához.
- (37) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Csehországban munkaerőhiányról számoltak be hét olyan foglalkozás esetében, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket igényelnek (például vízvezeték-szerelők, csőszerelők, villanszerelők és elektroműszerészek) ⁽¹⁹⁾.
- (38) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ⁽²⁰⁾ az 1. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Csehország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

- 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizze az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 6,0 %-ra ⁽²¹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

⁽¹⁹⁾ A foglalkoztatási szolgálatok európai hálózatának (EURES) a 2022. évi munkaerőhiányról és -többletről szóló – az Európai Munkaügyi Hatóság által elkészített – jelentése, azaz az EURES nemzeti koordinációs irodái által benyújtott adatok alapján. A készségekre és ismeretekre vonatkozó követelmények a zöld átálláshoz szükséges készségekre vonatkozó, a készségek, kompetenciák, képesítések és foglalkozások európai osztályozásán (ESCO) alapulnak. A példák elemzése az érintett ágazatok zöld átállásához szükséges, ESCO szerinti készségek részaránya szerint történt. Az adatok az egyes országok között nem összehasonlíthatók, és az ágazatok széles körét lefedik.

⁽²⁰⁾ Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

⁽²¹⁾ Ez az összeg a becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,5 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

Hozzon intézkedéseket az államháztartás hosszú távú költségvetési fenntarthatóságának biztosítására, beleértve a nyugdíjrendszer fenntarthatóságát is.

2. Gyorsítsa fel helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását többek között megfelelő közigazgatási kapacitás biztosítása révén, és gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló kiegészítést, annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Erősítse meg a szociális és megfizethető lakhatás biztosítását, többek között konkrét jogszabályi keret elfogadása, a különböző állami szervek közötti koordináció javítása, valamint új lakások építésének és a meglévők felújításának ösztönzése révén.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget. Növelje a megújuló energiaforrások alkalmazását a villamos-energia-hálózatokba történő további beruházásokkal és a megújulóenergia-kapacitás közvetlen kiépítésével. Egyszerűsítse a megújuló energiaforrásokra vonatkozó engedélyezési eljárásokat, és tegye alkalmassá a hálózatot a megújuló energiaforrásokhoz való hozzáférés biztosítására további reformok, a megújuló energiaforrásokból folytatott kis volumenű energiatermelésre vonatkozó korlátozások megszüntetése és egy egyablakos ügyintézési rendszer létrehozása, a hálózat rugalmasságának fokozása és az energiaközösségek számára kedvező feltételek megteremtése révén. Növelje a távfűtési rendszerek és az épületállomány energiahatékonyságát azáltal, hogy ösztönzi a mélyfelújításokat és a megújuló hőforrásokat, adminisztratív szempontból megkönnyíti a támogatásokhoz való hozzáférést mind a háztartások, mind az ipar számára, és növeli a hatóságok kapacitását és javítja készségeiket. Mozdítsa elő a kibocsátásmentes járművek elterjedését, és növelje a nagy kapacitású töltő- és hidrogéntöltő infrastruktúra rendelkezésre állását olyan új reformok révén, amelyek megteremtik a járművek bevezetéséhez és az infrastruktúra kiépítéséhez szükséges feltételeket, és megszüntetik az előttük álló akadályokat. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Dánia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról****(2023/C 312/04)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.
- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Dániát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata. Ennek megfelelően nem volna szükség mélyreható felülvizsgálatra. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2011 rendelete (2011. november 16.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 306., 2021.2.18., 25. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1.o.).

- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatók helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasegítségre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.
- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Dánia 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 6-án elfogadta a Dánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Dánia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Dánia 2023. május 1-jén benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Dániának a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi. Tekintettel arra, hogy Dánia nem nyújtotta be kellő időben 2023. évi konvergenciaprogramját, a Bizottság azt nem tudta értékelni.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Dániára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Dánia által elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Dánia általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Dánia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Dánia GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 3,6 %-ról 2022-ben 3,3 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 36,7 %-ról 2022 végére 30,1 %-ra esett.
- (13) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek csökkentő intézkedések közé tartozott a villamos energiára kivetett adó csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak az alacsonyabb jövedelmű háztartások számára a magas energiaköltségek kompenzálása érdekében nyújtott szociális juttatások. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,1 %-ára tehető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 4,0 %-ról 2022-ben a GDP 0,0 %-ára csökkent.
- (14) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Dánia 2022-ben – többek között a eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.

⁽⁶⁾ ST 10154/2021 INIT.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Dánia 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 14. o.).

- (15) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal⁽⁸⁾ 2022-ben restriktív volt, és a GDP 0,6 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Dánia – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,3 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,3 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal⁽⁹⁾ számára. Dánia tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, amint pedig azt a Tanács ajánlotta. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,7 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Dánia tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban 0,3 %-os, 2024-ben pedig 1,5 %-os reál-GDP-növekedéssel számol.
- (17) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra a GDP 2,3 %-ának megfelelő költségvetési többletet és 2023 végére 30,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre.
- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedések (különösen az alacsony jövedelmű háztartások számára nyújtott egyes szociális juttatások), valamint új intézkedések, például a villamos energiára kivetett adó ideiglenes csökkentése. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,3 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések leg többje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,1 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,1 %-kal).
- (19) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Dánia 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Dániának készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Dániának azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP –0,4 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal restriktív volt (a GDP 0,6 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,6 %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. A nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartások és vállalkozások, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz részére nyújtott célzott támogatásnak tudható be, hanem a nem célzott energiaügyi intézkedésekből, valamint a közszektorbeli bérek és a szociális juttatások emeléséből eredő költségeknek, továbbá az egészségügyre fordított magasabb kiadásoknak. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 0,3 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾. Ezért Dánia addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Terve a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházások finanszírozását tartalmazza; idetartoznak például az energiahatékonyságjavító intézkedések, a zöld adóreform és a zöld mobilitási intézkedések, amelyeket részben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból finanszíroznak.

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

⁽¹⁰⁾ Ez az adat az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatja, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Dánia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Dánia 2022. évi konvergenciaprogramját (HL C 334., 2022.9.1., 27. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Dánia esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 1,9 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak.

- (21) Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2024-re a GDP 1,3 %-ának megfelelő költségvetési többlettel, 2024 végére pedig 28,8 %-os GDP-arányos államadósággal számol. A Bizottság jelenleg azt feltételezi, hogy 2024-ben teljesen megszüntetik az energiatámogatási intézkedéseket. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (22) Dánia valószínűleg továbbra is teljesíteni fogja a GDP -1,0 %-ának megfelelő minimális középtávú költségvetési célkitűzést 2023-ban és 2024-ben, a Bizottság 2023–2025-ös időszakra vonatkozó becslésének megfelelően. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján a strukturális egyenleg 2023-ban a GDP 3,5 %-ának, 2024-ben pedig 2,1 %-ának fog megfelelni, meghaladva a középtávú költségvetési célkitűzést.
- (23) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 4,6 %-kal történő növekedését prognosztizálja.
- (24) Dániában jelenleg a rendszeres ingatlanadók maximálva vannak, vagyis azok nem emelkednek a piaci árakkal. Ezért ezek nem tudnak hozzájárulni a lakásárciklusok csillapításához, és hátrányos elosztási hatással járnak. A dán parlament a felső határ megszüntetése érdekében 2017-ben új ingatlanadó-rendszert hagyott jóvá, amely várhatóan 2024. január 1-jén lép életbe. Sok ember számára továbbra is komoly kihívást jelent megfizethető lakhatást találni. A magas lakásárak és a szociális lakásokra való hosszú várakozási idő együttese a megfizethető lakások hiányához vezetett a főbb városi területeken. Dániában növekszik a változó kamatozású és a halasztott törlesztésű jelzáloghitelek aránya, ami növeli a súlyosan eladósodott jelzáloghitelek kiszolgáltatottságát a lakásárak további potenciális csökkenésével és/vagy a kamatlábak emelkedésével szemben.
- (25) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. A dán helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása jól halad. Dánia a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel összefüggésben 25 mérföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan egy kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 301 millió EUR folyósítására került sor. Az első kifizetési kérelmen túl a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása jó úton halad, a második kifizetési kérelmet várhatóan 2023 végéig nyújtják be. Dánia 2023. május 31-én benyújtotta helyreállítási és rezilienciaépítési tervének módosítását egy REPowerEU-fejezettel együtt. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Dánia stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (26) A Bizottság 2022-ben Dánia valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplexen módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Dániában.
- (27) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Dánia számos további kihívással is szembesül a gazdaság dekarbonizációja és a körforgásos gazdaságnak a zöld átállás támogatása érdekében történő megerősítése terén.
- (28) Dánia nem halad kellő mértékben a körforgásos gazdaság felé, ezért az Unió körforgásos gazdaságra vonatkozó céljainak eléréséhez fel kell gyorsítania a haladását. Néhány bevezetett szakpolitikai intézkedés, például a 2020-as klímaterv ellenére az előrehaladás korlátozott mértékű volt. A körforgásos gazdaságra vonatkozó 2021-es cselekvési terv szerint a tervben szereplő 129 kezdeményezés közül 27 megvalósult, 88 a terv szerint halad, 14 pedig késik. A rendelkezésre álló statisztikák azt mutatják, hogy Dánia 2022-ben nem tett előrelépést a hulladékezelés, az újrafeldolgozás és a körforgásos gazdaság terén. Az anyagok körforgásos felhasználása némileg csökkent, a 2016. évi 8 %-ról 2021-ben 7,8 %-ra, ami elmarad a 2021-es 11,7 %-os uniós átlagtól. Míg a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv célja az Unió anyaglábnomának jelentős csökkentése, Dánia anyaglábnomája 2020-ban 25,6 tonna/fő volt, ami jóval meghaladta a 2020. évi uniós átlagot (13,7 tonna/fő). Dánia továbbra is alulteljesíti a körforgásos gazdaság számos területén, különös tekintettel a települési hulladék kezelésére, az újrafeldolgozási arányokra és az élelmiszer-hulladéokra. Ami a települési hulladékot illeti, az Unióban még mindig Dániában a legmagasabb az egy főre jutó települési hulladék mennyisége: 2021-ben 786 kg/év/fő (2021-ben az uniós átlag 530 kg/év/fő), miközben nincs általános hulladékcsökkentésre vonatkozó nemzeti célkitűzés. Ami az újrafeldolgozást illeti, Dániának jelentős erőfeszítéseket kell tennie annak érdekében, hogy

teljesítse a települési és csomagolási hulladékra vonatkozó 2025-ös uniós újrafeldolgozási célt: 2021-ben 34,3 %-os aránnyal ⁽¹⁴⁾ a 49,6 %-os uniós átlag alatt volt. Végezetül Dánia rosszul teljesít az Unión belül az élelmiszer-hulladékra vonatkozó mutatók tekintetében. Nagymértékben támaszkodik a hulladékégetésre, mivel települési hulladékának több mint 50 %-át elégeti, szemben a 26 %-os uniós átlaggal.

- (29) Dánia ambiciózus dekarbonizációs célkitűzések mellett kötelezte el magát, és élen jár a megújuló energia – különösen a szélenergia-termelés – elterjedésében. Dánia földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁵⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 25,2 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Dánia az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁶⁾ alapján folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. A dekarbonizációs célkitűzéseinek elérése és a megújuló energiaforrások energiaszerkezeten belüli arányának növelése érdekében a projektek gyorsabb üzembe helyezése és az egyszerűsített engedélyezési szabályok elengedhetetlenek a tengeri és szárazföldi szélenergia-kapacitás kiépítésére irányuló nemzeti törekvések eléréséhez. A többletkapacitások – beleértve a balti-tengeri és északi-tengeri energiaszigeteket is – az átviteli és elosztóhálózatok bővítésének megfelelő tervezését teszik szükségessé. Eközben az energiahatékonyságba történő beruházások csökkenthetik az energetikai infrastrukturális beruházások szükségességét. Az épületek energiahatékonyságát javító intézkedések fellendítése, a szigetelési intézkedések és a dekarbonizált fűtési források bevezetésének ötvözése tovább csökkentheti a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget és az energiaigényt. A középületek energiahatékonyságának javítását tovább lehetne támogatni a települések és régiók zöld projektjeire vonatkozó költségvetési korlátok megszüntetésével. A magánépületek energiahatékonyságát támogató további intézkedések elősegítenék a magas energiaköltségek csökkentését Dániában, ahol a háztartások átlagos energiaszámlája a második legmagasabb volt 2022-ben. Az otthon végzett ipari tevékenységek az energiahatékonyság potenciális javulását kínálják, különösen a távfűtésből származó többlethő kiaknázása révén.
- (30) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Dániában 60 olyan foglalkozás – többek között környezetmérnökök, környezetvédelmi szakemberek és építészek – esetében jelentettek munkaerőhiányt, amelyek a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. Bár a zöld átálláshoz szükséges készségek iránti kereslet növekszik, az energiaigényes iparágakban az oktatásban és képzésben részt vevő munkavállalók száma jelentősen csökkent az elmúlt évtizedben: a 2015. évi 24,6 %-ról 2021-re 15,6 %-ra,

AJÁNLJA, hogy Dánia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

2024-ben a rendezett költségvetési pozíció fenntartása mellett őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

⁽¹⁴⁾ Dánia arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy a 2021. évi bejelentett újrafeldolgozási arány helytelen adatokon alapult, és felülvizsgálat tárgyát fogja képezni.

⁽¹⁵⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

A 2024 utáni időszak tekintetében valósítsa meg a nagyobb fenntartható növekedést eredményező beruházásokat és reformokat, és őrizze meg a prudens közép-távú költségvetési pozíciót.

Hajtsa végre az új ingatlanadó-rendszert a piaci árak és az adók közötti kapcsolat helyreállítása és a méltányosabb adóztatás biztosítása érdekében. A legsürgősebb szükségletek enyhítése érdekében gyorsítsa fel a megfizethető lakások építésére irányuló beruházásokat.

2. Folytassa a helyreállítási és rezilienciaépítési terve egyenletes végrehajtását, és – a REPowerEU-fejezetet magában foglaló kiegészítés közelmúltbeli benyújtását követően – mielőbb kezdje meg a kapcsolódó intézkedések végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Erősítse meg a körforgásos gazdaságra és a hulladékgazdálkodásra vonatkozó szakpolitikákat, többek között Dánia körforgásos gazdaságra vonatkozó nemzeti cselekvési terve végrehajtásának felgyorsítása, a hulladékkezelés megelőzésének, valamint a települési és egyéb hulladék újrafelhasználásának ösztönzése, az újrafeldolgozási arányok növelése, az élelmiszer-hulladék csökkentése, valamint a települési hulladék elégetéséről a környezetbarátabb hőtermelési forrásokra való áttérés révén.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és növelje a megújuló energiaforrások arányát az energiaellátásban. Kezelje a növekvő keresletet és a rugalmassági igényeket a villamosenergia-hálózat szükséges fejlesztéseinek ösztönzésével átviteli és elosztási szinten. Egyszerűsítse a megújuló energiára vonatkozó engedélyezési szabályokat. Hajtsa végre a magán- és középületek energiahatékonyságát támogató további intézkedéseket az energiaszámlák és az energiarendszer költségeinek csökkentése érdekében. Biztosítsa a dekarbonizált fűtési források jobb bevezetését. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Németország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Németország 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/05)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Németországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Németország 2023. évi költségvetés-tervezésére vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Mígközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatottabb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1.o.).

- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.
- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakból való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapot túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Németország 2021. április 28-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelt a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következtetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Németország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Németország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

⁽⁶⁾ ST 10158/2021 INIT; ST 10158/2021 ADD 1.

- (10) Németország 2023. április 24-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Németországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Németországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Németország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Németország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Németország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Németország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Németországban makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Konkrétabban: a folyó fizetési mérleg tartósan nagy, a megtakarításokhoz képest visszafogott beruházásokat is tükröző többlete fokozatosan csökkent, legutóbb az energiaválságra visszavezethetően, de várhatóan jelentősen nőni fog; a visszafogott beruházások határokon átnyúló jelentőséggel bírnak. A folyó fizetési mérleg többlete 2019-ig lassan csökkent, ami enyhén növekvő belföldi beruházási rátával és romló külkereskedelmi mérleggel párosult, azóta viszont a többletet szokatlan gazdasági körülmények befolyásolták. A többlet 2022-ben jelentősen csökkent az importált energia magasabb ára, valamint az energián kívüli kereskedelmi többlet csökkenése és a turisztikai import fellendülése miatt. 2022-ben a többlet az ország fundamentumai által indokolt szintek felett maradt, és 2023-ban várhatóan jelentősen nőni fog, 2024-ben pedig szinte változatlan marad. Így az előrejelzések szerint a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás küszöbértéke alatt marad. Az előrejelzések szerint a bérek erőteljesen emelkedni fognak, ami támogatja a belföldi keresletet, míg a fajlagos munkaköltségek gyorsabban emelkedhetnek, mint az euroövezet többi részében. Mindazonáltal a magas infláció átmenetileg visszafogja a fogyasztást és a beruházásokat. Az elmúlt években a lakásárak meredeken emelkedtek, még ha 2022 közepe óta a növekedési tendencia némileg mérséklődött is. A lakáscélú beruházások elégtelensége miatt a lakáskínálat nem képes lépést tartani a kereslettel, ami tovább növelheti a túltértelelés változatlanul fennálló kockázatát. A sebezhetőségek további csökkentése szempontjából előnyös lenne az állami beruházási kezdeményezések időben történő és eredményes végrehajtása, valamint a beruházások előtt álló akadályok felszámolása.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Németország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 3,7 %-ról 2022-ben 2,6 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 69,3 %-ról 2022 végére 66,3 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Ebben megvizsgálta Németország költségvetési helyzetét, mivel a tervezett hiány 2023-ban meghaladja a GDP 3 %-át. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Németországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetés-tervezésének elkészítése során.

- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek-csökkenő intézkedések közé tartozott az üzemanyagokra kivetett energiaadó csökkentése, valamint a gázra és a távfűtésre kivetett hozzáadottérték-adó csökkentése; míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott az átalányösszegű energiabónusz kifizetése és a háztartások decemberi gázszámlájának átvállalása. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,2 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 4,2 %-ról 2022-ben a GDP 0,8 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Németország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP – 2,7 %-ának felelt meg. Németország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,2 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,3 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz ⁽⁹⁾. Németország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások emelkedése 2,4 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében hozott költségvetési politikai intézkedések addicionális hatását (a GDP 1,2 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség 2021-hez képest), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Ezzel egyidejűleg a jövedelemadók terén bevezetett adókedvezmények csökkentették a költségvetés bevételeit és szintén hozzájárultak a nettó elsődleges folyó kiadások növekedéséhez (a GDP 0,1 %-át kitevő mértékben). A nemzeti finanszírozású folyó kiadások jelentős expanzív hozzájárulása csak részben magyarázható az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak kezelését célzó intézkedésekkel, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott átmeneti védelem költségével. Németország tehát nem korlátozta kellő mértékben a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban van a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzésével. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 0,2 %-kal és 2024-ben 1,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban hasonló, 0,2 %-os, 2024-ben pedig 1,4 %-os reál-GDP-növekedéssel számol.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 4¼ %-ára fog nőni. A 2023-as növekedés főként a gázzal és villamos energiával kapcsolatos energiaár-fékekre fordított többletkiadásokat tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 66,3 %-ról 2023 végére várhatóan 67¼ %-ra emelkedik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 2,3 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb, mint a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiány, ami elsősorban annak tudható be, hogy a Bizottság kisebb kiadásokkal számol az energiaár-fékekkel összefüggésben. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 65,2 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség az alacsonyabbra várt hiányból következik.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Németország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 18. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,4 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak. Ez a hozzájárulás elsősorban a németországi nagykereskedelmi gázszolgáltatóknak az energiabiztonság garantálása érdekében történő államosításához és feltőkésítéséhez kapcsolódik.

- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek 2022-höz képest új intézkedésekből állnak, mindenekelőtt a gáz és a villamos energia árára alkalmazandó fékekből. Az említett intézkedések költségét részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók, nevezetesen az extraprofitadó. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 2,0 %-ának felel meg ⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések zöme nem a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra irányul, noha számos intézkedés megőrzi az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának ⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,5 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,3 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési költsége az előrejelzések szerint 2022-höz viszonyítva változatlan marad. Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19 kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,8 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Németország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal ⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Németországnak ugyanakkor készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Németországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal restriktív lesz (a GDP + 0,5 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 2,7 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,3 %-ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. A kiadásoknál figyelembe vették, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,2 %-ával nő. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 0,2 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint semleges hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára ⁽¹³⁾. Ezért Németország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Németország a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra – például az épületek energetikai felújítására, az elektromos autók töltőinfrastruktúrájának fejlesztésére és az iskolák digitális kornak megfelelő felszerelésére – irányuló közberuházásokat tervez finanszírozni, részben az eszközökből és más uniós alapokból.
- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 1¾ %-ára csökken. A 2024-es csökkenés főként az energiaár-fékek fokozatos megszüntetését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 66½ %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 1,2 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, ami elsősorban annak tudható be, hogy a Bizottság alacsonyabb kiadásokkal számol az energiatámogatási intézkedésekkel összefüggésben. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 64,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére, főként az alacsonyabb hiányból kifolyólag.

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Németország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Németország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 35. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Németország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 7,1 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak. Ez a hozzájárulás főként a németországi nagykereskedelmi gázszolgáltatóknak az energiabiztonság garantálása érdekében történő államosítására és feltőkésítésére irányuló, előző évi intézkedés megszüntetésével függ össze.

- (23) A 2023. évi stabilitási program az energiatámogatási intézkedések zömének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság jelenlegi feltételezései szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége 2024-ben a GDP 0,3 %-a lesz. Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni. Úgy tűnik, hogy a jelenlegi tervek szerint 2024-ben is érvényben maradó energiatámogatási intézkedések többsége nem irányul célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra. Többségük megőrzi az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, a Bizottság szerint helyénvaló lenne 2024-ben legalább a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁵⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 2,5 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 2,0 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, és a legkevesebé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 2,4 %-kal történő növekedését prognosztizálja, ami nem éri el az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált kiigazítás elmarad az energiatámogatási intézkedések teljes kivezetéséből származó megtakarítástól, aminek oka egyrészt az, hogy az érintett intézkedések némelyike 2024-ben is hatályban marad, másrészt pedig olyan, a bevételek csökkenését eredményező diszkrecionális intézkedések meghozatala, mint például a jövedelemadó különböző csökkentései.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások szintje továbbra is stabil lesz: GDP-arányosan 2023-ban és 2024-ben is 2½ % marad. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ezek közé tartoznak a jövedelemadó- és a nyugdíjrendszer különböző reformjai.
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program az államháztartási hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2025-re és 2026-ra a GDP ¾ %-ának megfelelő hiánnyal számol. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint 2024-ban a GDP 3 %-a alá csökken. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 66½ %-ról 2026 végére várhatóan 65½ %-ra csökken.
- (28) Bár a foglalkoztatási teljesítmény továbbra is erőteljes, a népesség gyors idősödésével összefüggésben a munkaerő- és szakemberhiány várhatóan tovább fog nőni. A munkaképes korú népesség a 2020-as években – a baby boom generáció nyugdíjba vonulása miatt – várhatóan 3,7 millióval fog csökkenni. Ez jelentősen növelni fogja a kötelező felosztó-kirovó rendszer (első nyugdíjpillér) finanszírozási szükségleteit, és adott esetben kihívást fog támasztani a nyugdíjak megfelelőségét illetően. A potenciális munkaerő-állomány csökkenő szintjének ellensúlyozásához évente mintegy 400 000 fős nettó migrációra lenne szükség. A törvényben előírt nyugdíjkorhatár 2031-re fokozatosan 67 évre emelkedik. Bár az 55 és 64 év közötti munkavállalók foglalkoztatási rátája az egyik legmagasabb az Unióban, a tényleges nyugdíjbavonulási életkor emelkedése az elmúlt években lelassult, és a 65 év feletti korcsoportban a foglalkoztatás elmarad az élvonalbeli uniós országokétól. Ez a korengedményes nyugdíjbavonulással kapcsolatos lehetőségeknek is köszönhető, amelyek további nyomást gyakorolnak a nyugdíjrendszer fenntarthatóságára. Legalább 35 év munkavégzés után lehetőség van a korengedményes nyugdíjba vonulásra, és ezzel a nyugellátások csak viszonylag kis mértékben csökkennek. A legalább 45 év szolgálati idővel rendelkezők a nyugellátások csökkenése nélkül vonulhatnak nyugdíjba (*Rente nach 45 Beitragsjahren*). Az államilag támogatott magánnyugdíjrendszerek (harmadik pillérbeli magánnyugdíjrendszerek, *Riester Rente*) eddig kevésbé voltak kihasználva. A foglalkoztatói nyugdíjak (második pillér) igénybevételenek növelésére irányuló erőfeszítések ellenére a konstrukció kihasználtsága továbbra is csupán mintegy 56 %-os.

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkidadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számítot, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (29) Németországban az adószervezet továbbra is nagymértékben a munkát terhelő adókból származó bevételekre támaszkodik, míg az inkluzív és fenntartható növekedést támogató adóalapokra továbbra sem támaszkodnak kellőképpen. A munkát terhelő adók az egyik legmagasabb az Unióban, továbbá az adó- és transzferrendszer kölcsönhatása nem ösztönzi kielégítően azt, hogy növekedjen az alacsony keresetűek és a második keresők – akik sok esetben nők – munkaóráinak száma. Ez visszafogja a munkaerő-kínálatot, és súlyosbítja a munkaerőhiányt. Németországban a környezetvédelmi adók aránya mind az energiaadó, mind a közlekedés adóztatása tekintetében az uniós átlag alatt van. A gépjárműadó nem ösztönöz a környezetbarátabb közlekedés igénybevételére. A környezeti szempontból káros támogatások, például a fosszilis tüzelőanyagok támogatása (beleértve az adómentességeket és az adókedvezményeket) továbbra is jelentősek, ami akadályozza a zöld átállást.
- (30) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. A 2026-ig rendelkezésre álló eszköz ideiglenes jellege miatt elengedhetetlen a terv gyors végrehajtása. Bár Németország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, jelentős mértékű késedelmek tapasztalhatók. A terv végrehajtásához rendelt erőforrások korlátozotttsága és a prioritások nem megfelelő meghatározása miatt Németország elmaradt a terv végrehajtásában. Németországnak még meg kell határoznia az operatív szabályokat, és be kell nyújtania első kifizetési kérelmét. Németország helyreállítási és rezilienciaépítési tervét 2023. február 14-én egyszer már módosították, kiigazítva két olyan beruházási intézkedést, amelyeket objektív körülmények miatt nem lehetett teljes mértékben végrehajtani ⁽¹⁶⁾. A tervet 2023-ban várhatóan ismét felülvizsgálják és újból kiegészítik majd, egyrészt a REPowerEU-fejezetet illetően, másrészt pedig a vissza nem térítendő támogatások növekedésének figyelembevétele érdekében. A REPowerEU-fejezetről és a vissza nem térítendő támogatás növekedésének figyelembevételéről azonban még folyamatban vannak a tárgyalások. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Németország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (31) A Bizottság 2022-ben Németország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Németországban.
- (32) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Németország számos további kihívással szembesül a digitalizáció, az energiapolitika és a zöld átállás kapcsán.
- (33) Bár Németország erőfeszítéseket tett a közszolgáltatások digitalizálásának javítására, a végrehajtás továbbra is lassú. A céldátumig (2022 végéig) csak néhányat sikerült elérni az online hozzáférésről szóló azon jogszabály célkitűzései közül, amely kötelezővé teszi az összes közszolgáltatás felhasználói oldalának folyamatos digitalizálását. A Bizottság e-kormányzatról készült teljesítményfelmérése azt mutatja, hogy az országban nem megfelelő szintű a háttéralkalmazások digitalizálása sem, amely – bár kívül esik az online hozzáférésről szóló jogszabály hatályán – szintén kulcsfontosságú a hatékony szolgáltatásnyújtás szempontjából. Ezzel összefüggésben kiemelt feladatként jelölték meg, hogy a nyilvántartások korszerűsítéséről szóló törvény keretében modernizálni kell a nyilvántartásokat, hogy megvalósuljon az egyszeri adatszolgáltatás uniós elve, amelynek értelmében a magán-személyeknek és a vállalkozásoknak csak egyszer kell szabványos információkat szolgáltatniuk a hatóságok számára. A törvény 2021-es hatálybalépése óta azonban kevés előrelépés történt. Emellett a digitalizált szolgáltatások igénybevétele is alacsony szintű: Németország az e-kormányzati szolgáltatásokat igénybe vevők arányát

⁽¹⁶⁾ A Tanács végrehajtási határozata (2023. február 14.) a Németország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozat módosításáról (ST 5536/2023).

tekintve elmarad az uniós átlagtól. Németország az uniós átlag alatt teljesít az e-kormányzatról készült teljesítményfelmérés különböző vonatkozásaiban is, ideértve például az átláthatóságot, a kulcsfontosságú támogató eszközök meglétét, valamint a digitális közszolgáltatások külföldi magánszemélyek számára való hozzáférhetőségét. A Nemzeti Szabályozói Ellenőrzési Tanács úgy véli, hogy az online hozzáférésről szóló jogszabály végrehajtása nem megfelelő, és kulcsfontosságú kockázatként munkaerőhiányt vetített előre a digitalizációból eredő hatékonyságnövekedés elmaradásának esetére. A közszolgáltatások digitalizációja terén azonosított szűk keresztmetszetek a Németország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének megfelelő intézkedésekre is vonatkoznak.

- (34) A digitális készségek fejlesztése elengedhetetlen a digitális átálláshoz, hogy kezelhető legyen a szakképzett munkaerő hiánya és növelhető legyen a termelékenység. A 16–74 éves korosztályban legalább alapvető digitális készségekkel rendelkezők aránya Németországban 2021-ben 49 % volt, ami elmarad az 54 %-os uniós átlagtól, ez pedig akadályozza a digitális átállást. 2021-ben a 16 és 19 év közöttiek mindössze 50 %-a rendelkezett legalább alapvető digitális készségekkel, ami 19 százalékponttal az uniós átlag alatt van. Bár Németországban az uniós átlagot meghaladó arányban foglalkoztatnak IKT-szakembereket, a női IKT-szakemberek aránya pedig az uniós átlagnak megfelelő, mégis sok a betöltetlen álláshely, vagyis még több szakemberre lenne szükség. A tanárhiány kezelésére és a tanárok digitális készségeinek fejlesztésére irányuló, az oktatás minden szintjén teendő további erőfeszítések kulcsfontosságúak lennének a digitális készségek fejlesztéséhez. A digitális technológiát csak az uniós átlag körüli mértékben integrálják az üzleti tevékenységekbe, beleértve a legalább alapszintű digitális intenzitással rendelkező kis- és középvállalkozások arányát, valamint a fejlett technológiák, például a felhőalapú technológia, a nagy adathalmazokra épülő technológia és a mesterséges intelligencia vállalkozások általi alkalmazását. A digitális készségek, és különösen a digitális oktatás támogatására Németország helyreállítási és rezilienciaépítési terve több intézkedést is tartalmaz, ilyen például a tanárok digitális eszközeibe, egy oktatási platformba és az oktatási kiválósági központokba való beruházás. Emellett Németországban folyamatban van olyan intézkedések alkalmazása, amelyek a munkaerő továbbképzését és átképzését célozzák. Ennek keretében a vállalkozások digitalizációjára összpontosítanak (pl. európai digitális innovációs központok vagy a *Digital Jetzt* beruházási támogatási program).
- (35) Összességében a háztartásoknak csak 19,3 %-a rendelkezik széles sávú üvegszálal internetkapcsolattal, ami Németországot a legalacsonyabb üvegszálal lefedettséggel rendelkező tagállamok közé helyezi (a második legalacsonyabb az EU-ban, miközben az öt legjobban teljesítő uniós tagállamban legalább 85 %-os az üvegszálal lefedettség). Az üvegszálal internet-hozzáférés és általában a nagyon nagy kapacitású hálózatok hiánya különösen a vidéki területeken hangsúlyos. Ez visszafogja a termelékenység növekedését, különösen a kis- és középvállalkozások körében. Fennáll annak kockázata, hogy az üvegszálal internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások és vállalkozások aránya tekintetében 2025-re kitűzött 50 %-os (2030-ra pedig 100 %-os) nem lesz időben elérhető. A 2022. júliusi gigabit-stratégia az említett célok megvalósítását célzó intézkedéseket irányzott elő. A keretfeltételeknek – például az állami szektor tervezési és végrehajtási kapacitásának növelése révén történő – javítása alapvető fontosságú az üvegszálal lefedettség felgyorsítása szempontjából. A hálózati célértékek eléréséhez javítani kell az engedélykérelemmel és -kiadással kapcsolatos adminisztratív eljárásokat is, valamint szabványosítani kell az alternatív, kevésbé időigényes telepítési módszereket.
- (36) 2022-ben Németországnak 2021-hez képest sikerült hatékonyan csökkentenie az orosz gáztól és olajtól való nagyfokú függőségét (a gáz esetében 65 %-ról közel nullára, az olaj esetében pedig 34,12 %-ról 25 % alá ⁽¹⁷⁾). Megtervezte és elkezdte kiépíteni azt a földgáz-infrastruktúrát, amely középtávon teljes mértékben felválthatja az orosz gázimportot. Németország az elmúlt télen teljesítette gáztárolási kötelezettségeit, és 2022. november 31-ig 99,2 %-os feltöltöttséget ért el. Az összekapcsolt gázpiacoknak köszönhetően a Németország által importált cseppfolyósított földgáz (LNG) hozzájárulna az Unió ellátásbiztonságához, feltéve, hogy a kapcsolódó infrastruktúrát további késedelem nélkül kiépítik. Ugyanakkor az ország továbbra is függ az importált fosszilis tüzelőanyagoktól. Németország földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁸⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 16 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. A Tanács arra ösztönzi Németországot, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁹⁾ alapján folytassa a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.

⁽¹⁷⁾ Németország 2022 augusztusa óta nem importál orosz gázt, 2023 februárja óta pedig orosz olajat.

⁽¹⁸⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1.o.).

⁽¹⁹⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1.o.).

- (37) A megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia létfontosságú Németország zöld átállási terveinek sikeres végrehajtásához, többek között a megújuló hidrogén előállításához, az elektromos járművekhez és a hőszivattyúkhoz, valamint az energiabiztonság középtávú megvalósításához. A megújuló energia alkalmazására vonatkozó nemzeti célok eléréséhez azonban a megújuló energia használatának elterjedését a háromszorosára (az elmúlt nyolc évben tapasztalt + 67 %-ról az elkövetkező nyolc évben + 196 %-ra) kellene gyorsítani. Az összetett és hosszadalmas engedélyezési eljárások visszafogják a megújuló energiaforrások és a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló további technológiák elterjedését, az eljárások javítását célzó, nemrégiben elfogadott jogszabályokat pedig még végre kell hajtani. A kezelt kihívásokon túl a digitalizáció és a kapcsolódó készségek hiánya, valamint a hatóságok – köztük a bíróságok – létszámbeli hiánya is akadályozza az engedélyezést. Továbbra is szűk keresztmetszetek állnak fenn a hálózat rugalmassága – többek között a tárolás – és a nagyfeszültségű átviteli hálózatok bővítése tekintetében, beleértve a közös érdekű projektek megvalósítását is. Ezenkívül Németország elosztóhálózatai nem megfelelően digitalizáltak és nem elég korszerűek ahhoz, hogy ki lehessen elégíteni az elektromos járművek, a fotovoltaiikus napenergia-rendszerek és a hőszivattyúk egyre nagyobb számban megjelenő gyártóinak és fogyasztóinak a szükségleteit, miközben a villamosenergia-tárolás is bővítésre szorul. Azon kihívások, amelyek az energiahatékonyságra irányuló – többek között a közlekedés, a háztartási fűtés és az ipar területén, valamint a hőszivattyúk megfizethető módon történő bevezetésével kapcsolatban tett – erőfeszítésekkel összefüggésben a kapacitásbővítés és az időben történő végrehajtás tekintetében állnak fenn, megnehezítik Németország számára éghajlat- és energiapolitikai célkitűzéseinek teljesítését, a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentését, valamint a versenyképesség és a munkahelyteremtés előmozdítását, többek között a tiszta technológiákat gyártó ágazatban. Az éghajlat-politikai célok eléréséhez további, a közlekedés és az épületek dekarbonizációjára irányuló intézkedésekre van szükség. Az említett két ágazatban nem teljesültek a 2022-re vonatkozó nemzeti ágazatspecifikus kibocsátási célértékek, annak ellenére, hogy a kibocsátásuk csökkentése érdekében olyan intézkedéseket vezettek be, mint például a nemzeti szén-dioxid-kibocsátási ár. Németországban 2016 óta csökken a természetes szénelnyelők területe, ezért az erdők és a tőzeglápok helyreállítását célzó intézkedésekre van szükség. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra, a körforgásos gazdaságra és a környezetvédelemre irányuló határozottabb erőfeszítések csökkentik a globális kihívásokból eredő kockázatokat, és hozzájárulnak az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciához, a természeti erőforrások megőrzéséhez, valamint az ipar kritikus fontosságú nyersanyagoktól való függőségének csökkentéséhez.
- (38) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknáztatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. A hátrányos helyzetű csoportok oktatási eredményeinek javítása jobb alapot biztosít a továbbképzéshez. A felnőttoktatás elengedhetetlen a tartós szakemberhiány kezeléséhez. Az elmúlt 10 évben azonban a felnőttek oktatásban való (a megkérdezést megelőző négy hétre vonatkoztatott) részvételi aránya nagyjából stabil volt, és az uniós átlag alatt maradt (2022-ben 8,1 %; az uniós átlag 11,9 %), és csak 4 % volt az alacsony képzettségű munkavállalók esetében. Emellett az energiaigényes iparágakban a munkavállalók oktatásban és képzésben való részvétele a 2015. évi 9,8 %-ról 2021-re 7,6 %-ra csökkent, és elmarad az uniós átlagtól (8,9 %). Az alap- és továbbképzési programokban való részvételnek a zöld átállást támogató előmozdítása összhangban lenne Németország 2030-ra előírt irányzott azon célkitűzésével, hogy minden évben a felnőttek 65 %-a tanuljon.
- (39) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽²⁰⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (40) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Németország esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, a második és a harmadik ajánlás végrehajtásához.

⁽²⁰⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

- (41) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a folyó fizetési mérleg tartósan nagy többletéhez kapcsolódó sérülékenységek kezeléséhez. A 2., 3. és 4. ajánlás a beruházások fokozásán keresztül járul hozzá az 1. ajánlás teljesítéséhez. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések – a (40) preambulumbekzdéssel összhangban – egyaránt hozzájárulnak az egyensúlyhiányok kezeléséhez és az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban foglalt ajánlások végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Németország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizték az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 2,5 %-ra ⁽²¹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében. A terveknek megfelelően valósítsa meg a közberuházási kezdeményezéseket.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Javítsa az adószervezetet az inkluzívabb és fenntarthatóbb növekedés érdekében, elsősorban a munkával töltött idő növelését célzó adóösztönzők javítása révén. Biztosítsa a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságát.

2. Jelentősen gyorsítsa fel a módosított helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását, többek között elegendő erőforrás biztosításával, valamint mielőbb véglegesítse a terv kiegészítését és a REPowerEU-fejezetet annak érdekében, hogy gyorsan megkezdődhessen azok végrehajtása. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Gyorsítsa fel a közszolgáltatások teljes szolgáltatási láncának digitalizálását, és fejlessze az emberek digitális készségeit. Számolja fel a beruházási akadályokat és lendítse fel a nagyon nagy kapacitású digitális kommunikációs hálózatokba irányuló beruházásokat.
4. Fokozza a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függés további csökkentésére irányuló erőfeszítéseket a megújuló-energia- és a villamosenergia-hálózatokba való beruházások fokozásával, illetve azok kiépítésének felgyorsításával, és ehhez bővítsé az igazgatási kapacitásokat és egyszerűsítse az eljárásokat, beleértve az engedélyezési eljárásokat is. Fokozza az energiahatékonysági erőfeszítéseket a közlekedés, az épületek és az ipar területén, többek között a fűtési rendszerekbe történő beruházások útján, valamint a zöld átálláshoz szükséges készségek biztosítására és megszerzésére irányuló további szakpolitikai intézkedések révén.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

⁽²¹⁾ Ez az összeg a becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,3 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekzdésben ismertetettek szerint.

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Észtország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/06)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.
- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Észtországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az Észtország 2023. évi költségvetésiterv-javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatók helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.
- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatót helyzettől háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzati keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzati keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Észtország 2021. június 18-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. október 29-én elfogadta Észtország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Észtország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza. Észtország 2023. március 9-én az (EU) 2021/241 rendelet 21c. cikkével összhangban benyújtotta a REPowerEU-fejezettel kiegészített, felülvizsgált nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. A felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési terv figyelembe veszi az említett rendelet 18. cikkének (2) bekezdése szerint aktualizált maximális pénzügyi hozzájárulást is, és az (EU) 2021/241 rendelet 21. cikke (1) bekezdésének megfelelően a Bizottsághoz intézett, a 2021. november 3-i tanácsi végrehajtási határozat módosítása iránti, indokolással ellátott kérelmet is tartalmaz, tekintettel arra, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv objektív körülmények miatt részben már nem megvalósítható. A Bizottság 2023. május 12-én elfogadta az Észtország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló tanácsi végrehajtási határozatra irányuló javaslatát. A Tanács 2023. június 16-án elfogadta az Észtország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. október 29-i tanácsi végrehajtási határozat módosításáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁷⁾.
- (10) Észtország 2023. május 11-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. április 28-án pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette az Észtországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte az Észtország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Észtország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte az Észtország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Észtország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Észtországban nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. Az utóbbi időben fokozódtak mindenekelőtt a versenyképességgel és a lakásárak alakulásával kapcsolatos sérülékenységek, de úgy tűnik, hogy ezek jelenleg összességében mérsékeltek. A bérek és különösen az árak 2022-ben erőteljesen emelkedtek, de a versenyképesség romlása korlátozottan tűnik, és csak csekély hiány mutatkozott a folyó fizetési mérlegben, amely az előrejelzések szerint 2023-ban és 2024-ben egyensúlyközeli pozícióba kerül. Mindazonáltal az infláció és a bérekre nehezedő nyomás, ha tartósan fennáll, veszélyeztetheti Észtország versenyképességét, különösen amiatt, hogy a maginfláció jóval meghaladja az euroövezeti átlagot. A Covid19-világjárvány óta erőteljesen emelkednek a lakásárak, de nem mutatkoznak erős jelek a túlértékeltiségre vonatkozóan. A kamatlábak emelkedése és a gazdaság közelmúltbeli recessziója miatt a lakásárak növekedése valószínűleg mérséklődni fog. Emellett a háztartások adósságállománya és hitelfelvétele viszonylag mérsékelt, a pénzügyi szektor pedig stabil. A szakpolitikai környezet összességében

⁽⁶⁾ ST 12532/2021 INIT; ST 12532/2021 ADD 1; ST 12532/2021 ADD 1 COR 1; ST 12532/2021 ADD 1 COR 1 REV 1.

⁽⁷⁾ ST 9367/2023 INIT; ST 9367/2023 ADD 1; ST 9367/2023 ADD 1 REV 1.

kedvező, bár további erőfeszítéseket lehetne tenni az azonosított sérülékenységekből eredő kockázatok kezelésére. Ezzel összefüggésben fontos lenne folytatni és szükség esetén megerősíteni az anticiklikus költségvetési és makro-prudenciális politikákat. A versenynek a belföldi piacon való ösztönzése segíthetne megbirkózni az árnyomással.

- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Észtország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 2,4 %-ról 2022-ben 0,9 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 17,6 %-ról 2022 végére 18,4 %-ra emelkedett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Észtország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány a tervek szerint 2023-ban meg fogja haladni a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Észtországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetéstervezésének elkészítése során.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevétel-csökkentő intézkedések közé tartozott a mezőgazdasági üzemanyagok jövedéki adójának csökkentése; míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a mediánjövedelemnél alacsonyabb jövedelemmel rendelkező háztartások energiaszámláinak részleges kompenzálása, a háztartások és a vállalkozások esetében a villamos energia és a gáz hálózati díjainak csökkentése, a háztartásokra vonatkozó villamosenergia- és gázárplafonok, valamint a nyugdíjasok és a gyermekes családok számára biztosított egyszeri, 50 EUR összegű szociális transzfer. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,8 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,6 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,3 %-ról 2022-ben a GDP 0 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta⁽⁸⁾, hogy Észtország 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal⁽⁹⁾ 2022-ben restriktív volt, és a GDP 1,3 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Észtország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozott beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,4 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,6 %-át). Az eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022. évi csökkenése az építőipari árak gyors és előre nem látható emelkedésének tudható be. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,6 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal⁽¹⁰⁾ számára. Észtország tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a 2021. június 18-i tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,8 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Észtország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2023-as év tekintetében óvatos, az azt követő időszak tekintetében pedig összhangban van a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,5 %-kal csökken, 2024-ben pedig 3,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban kisebb mértékű, 0,1 %-os reál-GDP-csökkenést, 2024-ben pedig hasonló, 3,0 %-os növekedést vetít előre. 2023 vonatkozásában az eltérés elsősorban annak tudható be, hogy a Bizottság várakozásai szerint a magánfogyasztás kedvezőbben alakul, továbbá az infláció (a harmonizált fogyasztói árindex alapján mért HICP-infláció) némileg alacsonyabb, a béremelkedés pedig magasabb lesz.

⁽⁸⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Észtország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 23. o.).

⁽⁹⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽¹⁰⁾ A beruházások visszaesése annak a következménye, hogy egyes projektek megvalósítása késett, mivel az ukrainai háború nyomán az ellátási láncban kialakult zavarok miatt meredeken emelkedtek az építési költségek. Ugyanakkor az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,4 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak, ami a gáz- és üzemanyag-tartalmak beszerzésére vezethető vissza.

- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 4,3 %-ára fog növekedni. A hiány 2023-ra várt növekedése főként diszkrecionális intézkedésekkel – köztük a családi ellátásokra, a nyugdíjakra, a védelemre és az oktatásra fordított többletkiadásokkal, valamint az adósávok jövedelemadó-csökkentést célzó kiigazításával –, továbbá a helyi önkormányzatok kiadásainak feltételezett növekedésével magyarázható. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 18,4 %-ról 2023 végére várhatóan 20,2 %-ra emelkedik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 3,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb, mint a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiány, főként a nominális GDP-re vonatkozó magasabb előrejelzésből, valamint az adóalapok, továbbá az adóbevételek és a nem adójellegű bevételek magasabb becsült növekedéséből eredő nevezőhatás miatt.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlrá meghosszabbított intézkedések, mindenekelőtt a háztartások fűtési, villamosenergia- és gázszámláinak részleges megtérítése. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,3 %-ának felel meg⁽¹¹⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzik meg az energiaszükséglet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹²⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,1 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékponttal nő 2022-höz képest.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Észtország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹³⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Észtországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Észtországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP – 0,8 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal restriktív volt (a GDP + 1,3 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 1,2 %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával csökkent. Magában foglalja továbbá, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségei nőnek (a GDP 0,1 %-ával). Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartások és vállalatok, valamint az Ukrajnából menekülők részére nyújtott célzott támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedése elsősorban a szociális kiadásokra, az állami szféra béreire, valamint az oktatási és védelmi kiadásokra vezethető vissza. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközből és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 1,8 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára. Ezért Észtország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, bár az előrejelzések szerint nem tartja fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét⁽¹⁴⁾. Észtország a zöld és digitális átállást, valamint az energiabiztonságot célzó közberuházásokat tervez, amelyek például a lakások energiahatékonyságának javítására, a villamosenergia-átviteli hálózatok zöldenergia-termelés növelését lehetővé tevő megerősítésére, a széles sávú internet-hozzáférésre, a digitális szolgáltatásokra, valamint a zöld átálláshoz szükséges készségekhez kapcsolódó továbbképzési és átképzési modulokra irányulnak.

⁽¹¹⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹²⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Észtország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 44. o.).

⁽¹³⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Észtország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 13,3 %-ra tehető.

⁽¹⁴⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak, tükrözve a jelentős gáztartalékok beszerzéséből eredő 2022. évi bázishatást.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan kismértékben, a GDP 4,2 %-ára csökken. A hiány 2024-re várt csökkenése főként a kiadások GDP-arányos csökkenését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 23,6 %-ra nő. Ahogyan azonban a programban is szerepel, ezek az előrejelzések még nem tartalmazzák a 2023. április 17-én hivatalba lépett új kormány által tervezett költségvetési konszolidációs intézkedéseket, mivel még nem készültek el a vonatkozó jogi aktusok. Az új kormány a hozzáadottérték-adó, a környezetvédelmi adók, valamint az alkoholra és a dohányra kivetett jövedéki adók emelését, továbbá gépjárműadó bevezetését tervezi. A kiadási oldalt illetően a kormány tervei között szerepel egyes, gyermekek után járó ellátások csökkentése. A 2023. évi stabilitási program becslése szerint ezek az intézkedések 2024-ben összességében a GDP 1,3 %-ának megfelelő mértékben fogják javítani a költségvetési egyenleget. Az előrejelzés zárónapján kellően részletesen ismert szakpolitikai intézkedések alapján (vagyis az új kormány által tervezett költségvetési konszolidációs intézkedéseket figyelmen kívül hagyva) a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2024-re a GDP 2,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, ami elsősorban annak tudható be, hogy 2023-ra a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében alacsonyabb hiányalappal számol, 2024-re pedig kedvezőbb GDP- és adóbevétel-kilátásokat valószínűsít. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonlóképpen alacsonyabb, 21,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végén.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁵⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁶⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 4,9 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ez szintén hozzá fog járulni a maginfláció csökkentéséhez – amely jelenleg jóval meghaladja az euroövezeti átlagot, és amely versenyképességi veszteségekhez vezethet, ha tartós. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 0,3 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint azonban a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne 2024-ben visszafogni a nettó elsődleges kiadások növekedését.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 4,5 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányos mértéke 2024-ben várhatóan 5,3 % marad, ami megfelel a 2018–2023-as időszakra számított, szintén 5,3 %-os átlagnak. Ami a finanszírozási forrásokat illeti, az előrejelzések szerint a nemzeti finanszírozású beruházások szintje visszaesik, míg az Unió által – nevezetesen az eszközből – finanszírozott beruházások szintje nő.
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2027-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2025-ben a GDP 4,0 %-a, 2026-ban 4,5 %-a, 2027-re pedig 4,2 %-a lesz. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában nem csökken újra a GDP 3 %-a alá. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 23,6 %-ról 2027 végére várhatóan 33 %-ra nő. A fent említetteknek megfelelően azonban ezek az előrejelzések még nem veszik figyelembe az új kormány tervezett költségvetési konszolidációs intézkedéseit.
- (28) Észtország 2023. március 9-én benyújtotta a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. A Bizottság 2023. május 12-én benyújtotta a pozitív értékelésre irányuló javaslatát, amelyet a Tanácsnak jóvá kell hagynia. A magas infláció és az ellátási láncokban az ukrajnai háború által okozott zavarok miatt néhány beruházást elhalasztottak vagy nem valószínűsítanak meg, ami az eredeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv felülvizsgálatához vezetett. Észtország az első olyan tagállam, amely REPowerEU-fejezetet tartalmazó felülvizsgált tervet készített, és annak a Tanács általi jóváhagyását követően azonnal be kívánja nyújtani az első és a második kifizetési kérelmet.

⁽¹⁵⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁶⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő új REPowerEU-fejezet lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Észtország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (30) A Bizottság 2022-ben Észtország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Észtországban.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Észtország további kihívásokkal szembesül a szociális biztonsági háló megfelelésége kapcsán, különösen a munkanélküliek és az idősek esetében, valamint a tartós ápolás-gondozással és az egészségügyi ellátással, az energiával és a zöld átállással összefüggésben.
- (32) A szociális biztonsági háló megfelelésége javult, de a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata továbbra is magas egyes csoportok, különösen az idősek (2021-ben Észtországban 41,6 %, szemben az uniós 19,5 %-kal) és a fogyatékossgal élő személyek körében (2021-ben Észtországban 40,4 %, szemben az uniós 28,9 %-kal). Az idősebbek (65 év felettiek) a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés jelentős kockázatának vannak kitéve, elsősorban az átlagnyugdíj alacsony szintje miatt. Emellett továbbra is fennáll a nemek közötti különbség a szegénység terén (az idősebb nők szegénységi rátája 47,9 %, ami csaknem 21 százalékponttal magasabb, mint a férfiak esetében). A munkanélküli ellátás szigorú jogosultsági kritériumai, különösen a munkanélküliséget megelőző foglalkoztatásra és jövedelemre vonatkozó magas küszöbértékek miatt a munkanélküliek továbbra is ki vannak téve az elszegényedés kockázatának. Azok, akik rövid időszakokra vállalnak munkát, illetve akik atipikus foglalkoztatási formákban dolgoznak, nem jogosultak munkanélküli ellátásra, amennyiben elvesztik állásukat. 2022-ben az újonnan nyilvántartásba vett munkanélkülieknek csupán 29 %-a részesült munkanélküli-ségi biztosítás keretében nyújtott ellátásban, és 39 %-uk kapta meg a rögzített munkanélküli ellátást. A munkanélküli ellátás körének kiterjesztése és a munkanélküli ellátásra való jogosultság minimumkritériumainak enyhítése – különösen a rövid időszakokban, illetve az atipikus foglalkoztatási formákban dolgozók esetében –, valamint a nyugdíjak megfeleléségének javítása hozzájárulhat a szociális védelem megerősítéséhez.
- (33) Észtország lépéseket tett a tartós ápolás-gondozás hozzáférhetőségének és megfizethetőségének javítása érdekében, de továbbra is vannak kihívások. Az egészségügyi ellátásra és a tartós ápolás-gondozásra fordított közkiadások az uniós átlaghoz képest alacsonyak, ami akadályozza az egészségügyi ellátáshoz és a tartós ápolás-gondozáshoz való, időben történő és egyenlő hozzáférést. A tartós ápolás-gondozásra szoruló 65 éves és annál idősebb népesség jelentős hányada nem jut hozzá gondozási vagy háztartási segítséghez. Az otthoni ápolási-gondozási szolgáltatások iránti igény az egyik legmagasabb az Unióban. Emellett, miközben Észtország népessége elöregedőben van, és a várható élettartam az egyik legalacsonyabb az Unióban, az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen igények aránya magas, bár az előző évekhez képest csökkent (2020-ban 13 %, 2021-ben pedig 8,1 %, szemben a 2 %-os uniós átlaggal). Ez a magas arány mindenekelőtt a várólistákhoz, valamint az egészségügyi dolgozók hiányához és egyenlőtlen területi eloszlásához kapcsolódik. Noha az igénybe vevők általi közvetlen fizetések mértéke némileg csökkent mind az egészségügy, mind a tartós ápolás-gondozás terén, az még mindig magas és messze meghaladja az uniós átlagot. Az egészségügyi ellátás és a tartós ápolás-gondozás fenntartható finanszírozásának biztosítása segíthet az e területeken jelentkező kihívások kezelésében.
- (34) Az Ukrajna elleni orosz inváziót követően Észtországnak sikerült leállítania az Oroszországból származó gázimportot annak köszönhetően, hogy az energiabehozatalt immár a litvániai Klaipėda cseppfolyósítottföldgáz-terminálján és a finnországi Inkoo-ban található LNG-terminálon keresztül bonyolítja le. Észtország földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban – a 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 36 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. A Tanács arra ösztönzi Észtországot, hogy az (EU) 2022/1369 tanácsi rendelet⁽¹⁷⁾ alapján folytassa a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Noha Észtországban történnek előrelépések a megújuló energia bevezetése terén, az olajpala által az ország energiaszerkezetében képviselt arány továbbra is jelentős. A megújuló energiának a teljes bruttó végsőenergia-fogyasztáson belüli részaránya a 2020. évi 30,1 %-ról 2021-ben 37,6 %-ra nőtt. Az olajpala részaránya 2021-ben az energiaszerkezet 58 %-át tette ki, ami 5 százalékponttal kevesebb, mint 2018-ban, 2020-hoz képest azonban 2 százalékpontos növekedést jelent. A közelmúltban felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési terv REPowerEU-fejezetében Észtország kötelezettséget vállalt az

⁽¹⁷⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

engedélyezés megreformálására és a helyi engedélyező hatóságok kapacitásépítésének javítására. E reformoknak köszönhetően várhatóan tovább növelhető a megújulóenergia-felhasználás. Az előrelépést változatlanul gátolja, hogy a hálózati kapacitás nem elegendő nagyobb mennyiségű megújuló energia felvételéhez. Emellett Észtországnak további erőfeszítéseket kell tennie annak érdekében, hogy villamosenergia-hálózatát szinkronizálja a többi uniós tagállam hálózatával annak érdekében, hogy fokozatosan megszüntesse a BRELL (Belarusz, Oroszország, Észtország, Litvánia és Lettország) villamosenergia-hálózattól való függőségét. Folyamatos előrelépés történik, de az átmenetet még be kell fejezni. E célból szükség van a Lettországgal és Litvániával folytatott együttműködésre. Az energiahatékonyság kulcsfontosságú Észtország zöld átállásához. A gazdaság – többek között az épületállomány – energiahatékonyságának fokozásához ambiciózusabb energiahatékonysági célokat kell kitűzni, továbbá a támogatási intézkedések jobb targetálása révén növelni kell a kisebb települések korszerűsítési kapacitását. Noha Észtország – a 2021–2035-ös időszakra vonatkozó közlekedési és mobilitási fejlesztési terv elfogadása révén – kiemelten kezeli a közlekedési ágazat fenntarthatóságának javítását, további, megfelelőbb intézkedésekkel fel kell gyorsítani a tisztább közlekedési ágazat felé való elmozdulást.

Bár Észtország végrehajtott a vasúti hálózat villamosítására irányuló beruházásokat, azok megvalósításáról még nem készült értékelés. A fenntartható közlekedésre való átállást a magángépjárművekre is ki kell terjeszteni, ösztönözve a kibocsátásmentes és az alacsony kibocsátású járművek szélesebb körű használatát. A vonatkozó ösztönzők, például a környezetvédelmi adók – ezen belül különösen egy kibocsátásalapú éves közúthasználati adó –, segíthetik a kevésbé szennyező közlekedési módokra való átállás felgyorsítását.

- (35) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célú szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Észtországban 68 olyan foglalkozást – többek között a hulladékvalogatókat, az építésztechnikusokat és az építőmérnököket – illetően számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. A jelentések szerint a munkaerőhiány volt az egyik olyan tényező, amely korlátozta a termelést az iparban és az építőiparban.
- (36) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽¹⁸⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (37) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Észtország esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második és harmadik ajánlás végrehajtásához,

⁽¹⁸⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNLJA, hogy Észtország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozási nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 4,9 %-ra ⁽¹⁹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozási közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

2. Folytassa a REPowerEU-fejezettel kiegészített helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jellegét és szinergiát.
3. Erősítse meg a szociális védelmet azáltal, hogy többek között az időskori szegénység kezelése érdekében kiterjeszti a munkanélküli ellátás körét, mindenekelőtt a rövid időszakokban, illetve az atipikus foglalkoztatási formákban dolgozókra. Javítsa az egészségügyi ellátás, valamint a tartós ápolás-gondozás hozzáférhetőségét és megfizethetőségét, különösen a szolgáltatások fenntartható finanszírozásának biztosítása révén.
4. Összességében csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások elterjedését, többek között a belföldi villamosenergia-hálózat kapacitásának megerősítése révén. Biztosítsa a megfelelő villamosenergia-összeköttetési kapacitást az ellátásbiztonság növelése és az uniós villamosenergia-hálózattal való szinkronizálás folytatása érdekében. Új finanszírozási és támogatási intézkedések révén javítsa az energiahatékonyságot a hosszú távú korszerűsítési stratégia céljainak elérése érdekében. Folytassa a fenntartható közlekedés részarányának növelésére irányuló munkát a vasúthálózat villamosítása és olyan adók bevezetése révén, amelyek a járműállomány fokozatos megújítása keretében ösztönzik a kibocsátásmentes vagy alacsony kibocsátású járművek térnyerését. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

⁽¹⁹⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,3 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Írország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Írország 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/07)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Írországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően nem volna szükség mélyreható felülvizsgálatra. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az Írország 2023. évi költségvetés-tervezésére vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatottabb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.
- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Írország 2021. május 28-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. szeptember 8-án elfogadta az Írország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Írország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

⁽⁶⁾ ST 11046/21; ST 11046/21 ADD 1.

- (10) Írország 2023. május 4-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. május 2-án pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Írországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette az Írországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelt a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Írország által elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Írország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte az Írország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Írország államháztartási egyenlege javult: a 2021. évi GDP-arányos 1,6 %-os hiány 2022-ben 1,6 %-os többletre változott, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 55,4 %-ról 2022 végére 44,7 %-ra esett.
- (13) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevétel-csökkentő intézkedések közé tartozott az üzemanyagok jövedéki adójának csökkentése, valamint a villamos energiára és a gázra kivetett hea csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott az áramfogyasztó háztartások mindegyikének kifizetett támogatás és számos szociális transzfer. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,5 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,8 %-ról 2022-ben a GDP 0,7 %-ára csökkent.
- (14) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Írország 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – kövessen támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (15) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ 2022-ben nagyjából semleges volt, és a GDP – 0,2 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Írország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,04 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,1 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ számára. Írország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése – 0,2 százalékpontos, nagyjából semleges hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Írország tehát a megfelelő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2023 tekintetében összhangban áll a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével, az azt követő időszakra vonatkozóan pedig óvatos. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 5,6 %-kal és 2024-ben 4,1 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban kisebb mértékű, 5,5 %-os reál-GDP-növekedést, 2024-ben pedig magasabb, 5,0 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre. A Bizottság által 2024-re előre jelzett, viszonylag magasabb növekedési ráta főként a nettó export nagyobb ütemű növekedésének tudható be. Írország esetében azonban a nettó export nagy ingadozásoknak van kitéve, mivel néhány nagy multinacionális vállalatotól függ, amelyek az elmúlt években kereskedelmiileg igen sikeresek voltak.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Írország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 28. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, azaz semleges hozzájárulást biztosítottak.

- (17) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási többlet 2023-ban a GDP 1,8 %-ára fog növekedni. A 2023-as növekedés főként a bevételek élénk növekedését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 44,7 %-ról 2023 végére várhatóan 40,5 %-ra csökken. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 1,7 %-ának megfelelő költségvetési többletet prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált többlettel. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 40,4 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.
- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések, különösen az áramfogyasztó háztartások mindegyikének juttatott, két kifizetésből álló támogatás második köre, valamint a szociális transzferek új csoportja. Az említett intézkedések költségét várhatóan továbbra is részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók, nevezetesen a villamosenergia-termelésből származó bevételekre vonatkozó plafon megállapítása. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,3 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, de megőrzi az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,1 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,2 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékponttal nő 2022-höz képest. Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,7 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (19) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Írország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Írországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Írországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal nagyjából semleges lesz (a GDP 0,2 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal nagyjából semleges volt (a GDP – 0,2 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,3 %-ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával csökkent. Magában foglalja továbbá, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségei nőnek (a GDP 0,1 %-ával). Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 0,1 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,0 százalékpontos, azaz semleges hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾. Ezért Írország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Írország a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházások finanszírozását tervezi, így például a megújuló energiaforrások elterjedését segítő és az egyéb technológiák villamosítását lehetővé tevő intézkedéseket, amelyek finanszírozása részben az eszközökből és más uniós alapokból történik.

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Írország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Írország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 52. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Írország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 12,3 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

- (21) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási többlet 2024-ben várhatóan a GDP 2,8 %-ára nő. A 2024-es növekedés főként a kiadások visszafogását tükrözi, mivel az ideiglenes kiadási intézkedések megszűnnek. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 38,2 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 2,2 %-ának megfelelő költségvetési többletet valószínűsít 2024-ben. Ez alacsonyabb, mint a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett többlet, főként a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált magasabb kiadások miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 38,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (22) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben teljesen megszüntetik az energiatámogatási intézkedéseket. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (23) A program szerint Írország 2023-ban és 2024-ben teljesíteni tervezi a GDP – 0,5 %-ának megfelelő strukturális költségvetési egyenlegként ⁽¹⁴⁾ meghatározott középtávú költségvetési célkitűzést, és azt a programidőszak hátralévő részében is fenn kívánja tartani. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján a strukturális egyenleg 2023-ban várhatóan a GDP 0,1 %-ának megfelelő hiányt, 2024-ben pedig a GDP 1,0 %-ának megfelelő többletet mutat majd, meghaladva a középtávú költségvetési célkitűzést.
- (24) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások ⁽¹⁵⁾ 2024-ben 1,9 %-kal történő növekedését prognosztizálja.
- (25) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 2,0 %-ról 2,1 %-ra nőnek 2024-ben. A magasabb beruházási szint a nemzeti finanszírozású beruházások és az Unió által – nevezetesen az eszközből – finanszírozott beruházások magasabb szintjét tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartozik az éghajlat-politikai cselekvési terv aktualizálása és egy adatközpont létrehozása, amelyeket a helyreállítási és rezilienciaépítési terv is előírányoz.
- (26) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási többlet 2025-ben várhatóan a GDP 2,9 %-ára, 2026-ra pedig 3,1 %-ára nő. Ezért az államháztartási egyenleg a tervek szerint a program időhorizontjában megfelel a Szerződésben rögzített vonatkozó referenciaértéknek. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 38,2 %-ról 2026 végére várhatóan 32,0 %-ra csökken.
- (27) A 64 év feletti népességnek a munkaképes korú (20–64 éves) népességhez viszonyított aránya az előrejelzések szerint 2070-re több mint kétszeresére nő, ami azt eredményezi, hogy minden nyugdíjasra kevesebb mint két potenciális járulékfizető jut, szemben a 2022. évi közel négy járulékfizetővel. A népesség idősödése szükségessé teszi a nyugdíjrendszer védelmét a növekvő költségekkel szemben. A 2022 szeptemberében bejelentett nyugdíj-reform nem változtat a 66 évben meghatározott nyugdíjkorhatáron. A kormány ezért a járulékok tekintetében kíván foglalkozni a nyugdíjrendszer fenntarthatóságával. 2023-ban a kormány várhatóan ütemtervet terjeszt elő a társadalombiztosítási járulékok 2024 és 2034 közötti fokozatos emelésére vonatkozóan. Ez egyértelműbbé tenné, hogy miként tervezi meghatározni az állami nyugdíjrendszer finanszírozási szabályait.

⁽¹⁴⁾ A Bizottság által a közösen elfogadott módszertan alkalmazásával újraszámított strukturális egyenleg (ciklikusan kiigazított, egyszeri és átmeneti intézkedések nélkül számított egyenleg) 2023-ban a GDP 0,9 %-ának megfelelő strukturális hiányt, 2024-ben pedig a GDP 0,1 %-ának megfelelő többletet jelez.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkidadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (28) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Írország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban jelentős mértékű késedelmek tapasztalhatók. A korlátozott erőforrások és a prioritások nem megfelelő meghatározása miatt Írország elmaradt a terv végrehajtásában. Írország 2023 májusában benyújtotta helyreállítási és rezilienciaépítési tervének módosítását. Írországnak még be kell nyújtania első kifizetési kérelmét. A REPowerEU-fejezet kidolgozása folyamatban van. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Írország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (29) A Bizottság 2022-ben Írország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Írországban.
- (30) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Írország további kihívásokkal néz szembe a körforgásos gazdaság, az ivóvízellátás és a szennyvízkezelés, valamint a villamosenergia-rendszer, az energetikai infrastruktúra és az intelligens hálózati technológiák, az engedélyezési keret, az energiahatékonyság, a fenntartható közlekedés és a zöld átálláshoz szükséges készségek terén.
- (31) Írországban a hulladékképződés továbbra is növekszik, és továbbra is jelentősen meghaladja az uniós átlagot. Az ország hulladék-újrafeldolgozási teljesítménye évek óta stagnál. Az anyagok körforgásos felhasználása 2021-ben kismértékben, 2 %-ra javult, de még mindig jóval elmarad a 11,7 %-os uniós átlagtól. Bár a hulladékgazdálkodás terén javulást célzó intézkedések történnek, a körforgásos gazdaságra vonatkozó, 2020. évi hulladékgazdálkodási cselekvési terv és a körforgásos gazdaságra vonatkozó, 2021 decemberében közzétett összkormányzati stratégia hatása még nem érzékelhető. Több beruházásra van szükség a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós célkitűzések eléréséhez. Ennek keretében fejleszteni kell a szelektív hulladékgyűjtési és -kezelési infrastruktúrát a hulladéklerakás és -égetés elkerülése érdekében, különös tekintettel a műanyagra és a biohulladékra. Ami a vízgazdálkodást és a vízminőséget illeti, Írország azon uniós tagállamok egyike, ahol – a régi és elavult infrastruktúra következtében – a legnagyobb a csőszivárgás mértéke. Az ivóvíz minősége bizonyos területeken továbbra is problémát jelent. A mezőgazdaság terjeszkedéséből eredő vízminőségromlást nem kezelik megfelelően. Ezen túlmenően a folyók rehabilitációja érdekében infrastrukturális beruházásokra, a mezőgazdasági tevékenységekből származó vízszennyezés kontroll alatt tartása tekintetében pedig átfogóbb megközelítésre van szükség.
- (32) Írország villamosenergia-rendszere 2022-ben a sérülékenység jeleit mutatta, mivel a villamosenergia-ellátással kapcsolatos nehézségek szükséghelyzeti támogatási intézkedéseket tettek szükségessé. Írország az éghajlat-politikai cselekvési tervében azt az ambiciózus célt fogalmazta meg, hogy 2030-ig átalakítja az ország energiarendszerét annak érdekében, hogy a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia részaránya elérje a 80 %-ot. Ez nagy volumenű, változó intenzitású energiatermelést fog eredményezni. A rendszer jelenleg nem elég rugalmas és integrált ahhoz, hogy megbirkózzon az ilyen nagy volumenű, változó intenzitású energiatermeléssel és a növekvő – különösen az adatközpontok részéről jelentkező – energiakereslettel, ami megnehezítheti a megújuló energiaforrásokra vonatkozó célérték elérését. A keresletoldali rugalmasság és az átviteli, elosztási és tárolási infrastruktúra jelentős korszerűsítése kulcsfontosságú szerepet fog játszani Írország fosszilis tüzelőanyagok behozatalától való függőségének csökkentésében, valamint a klímasemleges energiarendszerre való átállásának elősegítésében és felgyorsításában. A keresletoldali rugalmasság kialakításának fő kihívásai közé tartozik az, hogy nem létezik a teljes energiarendszerre – többek között a fűtésre és hűtésre is – kiterjedő összehangolt stratégia, valamint hiányzik az intelligens fogyasztásmérési infrastruktúra. A nagyszabású fejlesztéseket, és ezáltal a zöld átállást felgyorsíthatja a megújuló energiaforrásokra, a tárolásra és a hálózat-összekötőkre vonatkozó tervezési és engedélyezési rendszer hatékonyságának azáltal történő javítása, hogy biztosítja a megfelelő készségekkel rendelkező személyi állomány rendelkezésre állását a tervezési folyamatok valamennyi szakaszában, valamint észszerűsítik az átfogó keretet.

- (33) Írország földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁶⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési céltól jelentősen elmaradva – 0,2 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Noha Írország jogosult arra, hogy mentesüljön e célérték teljesítése alól, a Tanács arra ösztönzi Írországot, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁷⁾ alapján fokozza a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Az energiahatékonyság javítására irányuló intézkedések kulcsszerepet fognak játszani az energiafogyasztás csökkentésében és a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás legalább 55 %-os csökkentésére vonatkozó uniós cél megvalósításában. A lakosság általi energiafelhasználást érintő energetikai korszerűsítés, valamint az utólagos átalakítás és a megújuló energiák használatán alapuló fűtés gyors bevezetése kulcsfontosságú lesz az éghajlat-politikai célkitűzések eléréséhez. Az olyan ambiciózus célok ellenére, mint hogy utólagos átalakítás révén 500 000 lakás épületenergetikai besorolása (BER) elérje a B2-es szintet, valamint, hogy 2030 végéig a meglévő otthonokban 400 000 hőszivattyú beépítésével lecseréljék a régebbi, kevésbé hatékony fűtési rendszereket, továbbra is kihívások állnak fenn, nagyrészt a szakképzett munkaerő hiánya miatt. Az ír járműállományban a kibocsátásmentes járművek száma nagyon alacsony szintről indulva gyorsan növekszik, de ezzel a nyilvános töltőállomások sűrűsége csak nehezen tud lépést tartani. Csak mintegy 100 kilométernyi vasútvonal villamosított, ezzel a villamosított vasútvonalak aránya Írországon belül a legalacsonyabb az Unióban. Emellett a közúti torlódások nagymértékben rontják a levegőtisztaságot és megnövelik az ingázási időt.
- (34) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Írországon belül 12 olyan foglalkozás – többek között környezetvédelmi szakemberek, mérnökök és villamosmérnökök – esetében jelentettek munkaerőhiányt, amelyek a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. Emellett a termelést korlátozó munkaerőhiányról számoltak be az iparban (a vállalkozások 46,8 %-a) és az építőiparban (a vállalkozások 60,3 %-a).
- (35) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽¹⁸⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (36) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizze az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költségvetésileg és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizze a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Írország esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második és harmadik ajánlás végrehajtásához,

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁷⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

⁽¹⁸⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNLJA, hogy Írország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizze az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. 2024-ben a rendezett költségvetési pozíció fenntartása mellett őrizze meg a nemzeti finanszírozási közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A 2024 utáni időszakban is folytassa a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházások és reformok végrehajtását, és őrizze meg a prudens középtávú költségvetési pozíciót.

Biztosítsa az állami nyugdíjrendszer költségvetési fenntarthatóságát a rendszer finanszírozási szabályainak meghatározásával.

2. Jelentősen gyorsítsa fel a helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását, többek között elegendő erőforrás biztosításával, valamint gyorsan véglegesítse a terv kiegészítését és a REPowerEU-fejezetet azok végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Tegye intenzívebbé a körforgásos gazdaság felgyorsítását célzó beruházásokat. Fejlessze tovább mind a hulladék-hierarchia magasabb szintjeihez kapcsolódó hulladékkezelési infrastruktúrát, mind pedig az olyan gazdasági eszközöket, amelyek a hulladékképződés megelőzését, illetve az újrafelhasznált, újragyártott és újrafeldolgozott tartalom növelését célozzák. Alakítson ki hatékonyabb rendszert az újrafeldolgozható hulladékok, köztük a biológiailag lebomló hulladékok elkülönített gyűjtésére. A hulladékok – kiváltképp a műanyagok és a biohulladék – kezelését a hulladéklerakástól és -égetéstől eltérő irányban fejlessze. Fokozza az ivóvíz- és szennyvíz-infrastruktúrába történő beruházások felgyorsítására irányuló erőfeszítéseket.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget. Összpontosítsa az erőfeszítéseket a villamosenergia-rendszer rugalmasabbá tételére és az energiarendszer integrációjának javítására. Dolgozzon ki és hajtson végre célzott stratégiát a keresletoldali válaszingtézkedések kialakítására, valamint gyorsítsa fel az intelligens fogyasztásmérési infrastruktúra és az intelligens hálózati technológiák bevezetését. Észszerűsítse a megújuló energiaforrásokra, a tárolásra és a hálózat-összekötőkre vonatkozó tervezési és engedélyezési keretet. Hajtson végre a magán- és a középületek energiahatékonyságát támogató további intézkedéseket az energiaszámláknak és az energiarendszer költségeinek csökkentése érdekében. Gyorsítsa fel a kibocsátásmentes járművek nyilvános töltőállomásainak telepítését. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Görögország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Görögország 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/08)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Görögországot azon tagállamok egyikéként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelynek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Görögország 2023. évi költségvetés-tervezés-javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint, hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális áttérés megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors áttérést. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Görögország 2021. április 27-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Görögország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Görögország 2023. május 2-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. április 29-én pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Görögországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Görögországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Görögország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Görögország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Görögország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 10152/2021 INIT; ST 10152/2021 ADD 1.

- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Görögország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Görögországban túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A magas államadóssággal és a nemteljesítő hiteleknek a magas munkanélküliséggel összefüggő jelentős állományával kapcsolatos sebezhetőségek ugyan csökkentek, de az ország külső pozíciója romlott. Az egyik fő aggály az, hogy a folyó fizetési mérleg hiánya 2022-ben – az energiaárak Unió-szerte tapasztalt meredek emelkedése miatt is – jelentősen nőtt, az idegenforgalmi bevételek fellendülése ellenére. Bár az előrejelzések szerint idén és jövőre is csökken a külső hiány, az várhatóan jóval a nettó nemzetközi befektetési pozíció tartós javulásának biztosításához szükséges szint felett marad. Bár a GDP-arányos államadósság továbbra is a legmagasabb az Unióban, 2022-ben – nagyrészt az erős nominális GDP-növekedésnek köszönhetően – jelentősen javult, és 2023-ban, illetve 2024-ben várhatóan tovább fog csökkenni. A nemteljesítő hitelek állománya a korábbi években tapasztalt jelentős csökkenést követően tavaly is meredeken csökkent, de az uniós átlaghoz viszonyítva továbbra is magas; ez változatlanul rontja a bankok nyereségességét és hitelezési kapacitását, ami viszont kihat a gazdaság tőkeellátottságára és a termelékenység növekedésére. A szakpolitikai válasz hozzájárult az egyensúlyhiányok felszámolásához, és a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása jelentős lehetőséget kínál a fennmaradó strukturális hiányosságok kezelésére. Mindazonáltal, különösen annak biztosítása érdekében, hogy a külső egyenlegek határozottan javuljanak, és hogy a nemteljesítő hitelek állománya tovább csökkenjen, további erőfeszítésekre van szükség többek között az adósságbehajtás hatékonyságának növelése és a nemteljesítő hitelek másodlagos piacának javítása révén.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Görögország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 7,1 %-ról 2022-ben 2,3 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 194,6 %-ról 2022 végére 171,3 %-ra esett.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak a háztartásoknak és a vállalkozásoknak nyújtott villamosenergia-támogatások, valamint a kiszolgáltatott helyzetű háztartások szociális juttatásainak növelése. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett új adók, nevezetesen a villamosenergia-termelőkre vonatkozó árplafon és az ugyancsak a villamosenergia-termelőkre a 2021 októbertől és 2022 júniusa közötti időszakban kivetett rendkívüli illeték. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 2,5 %-ára tehető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 6,5 %-ról 2022-ben a GDP 1,5 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában ⁽⁷⁾ azt ajánlotta, hogy Görögország 2022-ben használja ki a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, miközben prudens költségvetési politikát folytat. A Tanács ezenkívül azt ajánlotta, hogy Görögország tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ 2022-ben támogató volt, és a GDP – 1,0 %-ának felelt meg. Görögország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 2,1 %-át tették ki (2021-ben a GDP 2,6 %-át). Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-es csökkenése az előző programozási időszak fokozatos kifizetésének tudható be, míg az új programozási időszakban a beruházási kiadások még nem emelkedtek. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,6 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ számára. Görögország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,6 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések többlethatását (a GDP 2 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség). Görögország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Görögország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 33. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, azaz semleges hozzájárulást biztosítottak.

- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban van a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével 2023-ra, az azt követő időszak tekintetében pedig optimistább. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 2,3 %-kal és 2024-ben 3 %-kal nő. Összehasonlításképpen, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban magasabb, 2,4 %-os, míg 2024-ben alacsonyabb, 1,9 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami elsősorban a beruházási tevékenységre és a külső szektor hozzájárulására vonatkozó feltételezések eltéréseinek tudható be. A 2023. évi stabilitási program a bruttó álló-eszköz-felhalmozás nagyobb mértékű hozzájárulását vetíti előre, különösen 2024-ben, és a Bizottság arra számít, hogy az áruimport magasabb marad, mint a hatóságok előrejelzései.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 1,8 %-ára fog csökkenni. A 2023. évi csökkenés főként a világijárványhoz kapcsolódó költségvetési intézkedések fokozatos megszüntetését és az energiával kapcsolatos intézkedések költségeinek csökkenését, valamint a gazdasági növekedésből eredő növekvő bevételeket tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 171,3 %-ról 2023 végére várhatóan 162,6 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 1,3 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként az adóalapoknak a makrogazdasági feltételezések – köztük a növekedés összetételére és az alacsonyabb szociális kiadásokra vonatkozó, az elmúlt években megfigyelt szisztematikus alulköltekezéssel összhangban álló feltételezések – által vezérelt kedvezőbb alakulása miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 160,2 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség főként a magasabb nominális GDP-növekedésnek, és kisebb mértékben a Bizottság által előre jelzett alacsonyabb államháztartási hiánynak tudható be.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések, különösen a háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott villamosenergia-támogatások. Ezen intézkedések költségét továbbra is részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett adók, nevezetesen az energiatermelőkre vonatkozó árpiafalon és a finomítók által fizetendő szolidaritási hozzájárulás. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,2 %-ának felel meg ⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának ⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,1 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,5 %-kal). Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 1,5 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Görögország 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja ⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Görögországnak ugyanakkor készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Görögországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Görögország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Görögország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 60. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Görögország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése nominális értéken 4,8 %-ra tehető.

- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal nagyjából semleges lesz (a GDP – 0,2 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 1,0 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,3 %-ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások várható, restriktív hozzájárulása alapvetően arra vezethető vissza, hogy az energiaár-emelkedésre válaszul bevezetett, a háztartásokra és vállalkozásokra irányuló (célzott és nem célzott) támogatási intézkedések költségei csökkentek (a GDP 2,3 %-ával). A nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedésének fő mozgatórugója a szociális kiadások növekedése. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 2,5 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 0,0 százalékpontos, azaz semleges hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾. Ezért Görögország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Görögország a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházások finanszírozását tervezi, például 8 000 nyilvánosan hozzáférhető töltőpont létesítését az elektromos járművek számára a kulcsfontosságú városi és elővárosi helyszíneken, a közigazgatás digitalizálását, valamint a szigetek villamosenergia-összeköttetésének javítását.
- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 0,8 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés főként a fennmaradó energiaügyi és egyéb intézkedések fokozatos megszüntetését, valamint a stabil gazdasági növekedés miatti bevétel-növekedést tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 150,8 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 0,6 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként a szociális költségvetés végrehajtására vonatkozó feltételezések, különösen a szociális juttatásokra és a nyugdíjakra fordított alacsonyabb kiadások miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 154,5 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben teljesen megszüntetik az energiatámogatási intézkedéseket. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁵⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 2,6 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ez hozzá fog járulni a külső pozíció megerősítéséhez is. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 0,2 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 0,7 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált kiigazítás meghaladja az energiatámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítást.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 4,8 %-ról 5,4 %-ra nőnek 2024-ben. A magasabb beruházási szint a némileg alacsonyabb nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által – nevezetesen az eszközből – finanszírozott magasabb beruházásokat tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartoznak a zöld, digitális és energetikai átállást célzó, magas hozzáadott értéket képviselő beruházások, illetve strukturális reformok, amelyek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szerepelnek.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunktúrális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 0,5 %-ára csökken, 2026-ra pedig 0,1 %-ára. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 150,8 %-ról 2026 végére várhatóan 135,2 %-ra csökken.
- (28) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében megkezdett bevált módszerekre és reformokra építve a görög adópolitikai keret módosításai hozzájárulhatnak a beruházási hiány kezeléséhez. Konkrétan, egy szélesebb körű feltételes adómegállapítási rendszer bevezetése javíthatja a jogbiztonságot a befektetők szempontjából, és megerősítheti az adórendszer egyszerűsítésére irányuló, folyamatban lévő intézkedéseket. Az adórendszer felülvizsgálata továbbá az önálló vállalkozók tekintetében segítheti az adóalap növelését, és támogathatja a beruházásokat. Az adózási fegyelem javítható lenne az elektronikus fizetések alkalmazásának kiterjesztésével és az elektronikus fizetésekből származó információk fokozott felhasználásával, különös tekintettel azokra a közelmúltbeli bizonyítékokra, amelyek a bejelentett alacsony jövedelmek és az önálló vállalkozók látványosan gyorsan növekvő árbevétele közötti egyre nagyobb ellentmondásra utalnak. Ezt különösen az elektronikus fizetésekből származó információknak a megcélzott szakmák esetében történő jobb felhasználásával lehetne megtenni. E célkitűzés megvalósítását várhatóan elősegíti majd a független állami adóhatóság folyamatban lévő digitális átállása. Alapvető fontosságú azonban, hogy – tekintettel az adórendszerek előtt álló, világszerte jelentkező kihívásokra – a humán erőforrás- és informatikai infrastruktúra irányítása és fejlesztése tekintetében tovább erősödjön a hatóság működési autonómiája.
- (29) Görögország közigazgatási rendszere, bár az ország további lépéseket tett a modernizálása érdekében, általánosságban továbbra is viszonylag alacsony teljesítményt nyújt. A 2010 utáni jelentős kiigazítást követően a közigazgatás mérete és költsége nagyjából összhangba került az uniós átlaggal. Görögország bérköltsége 2022-ben stabilan a GDP 10,8 %-án maradt, ami némileg meghaladta az uniós átlagot (a GDP 10,2 %-a). Az elért eredmények megőrzéséhez kulcsfontosságú lesz az egységes bértábla folyamatos alkalmazása úgy, hogy közben – az állandó alkalmazottak tekintetében a felvettek és a távozók létszámának egyensúlyban tartására vonatkozó felvételi szabály, az ideiglenes alkalmazottak tekintetében pedig a 2022-ben bevezetett felső határ folyamatos alkalmazása révén – fenntartják a jelenlegi személyzeti létszámot. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv tartalmaz a közigazgatás hatékonyságának javítására irányuló intézkedéseket, középpontban a digitális szolgáltatások fejlesztésével. Ugyanakkor továbbra is kihívást jelent a magasán képzett munkaerő bevonása és megtartása. Ezt strukturális módon lehetne kezelni bizonyos funkciókra vagy szervekre vonatkozó speciális/kiegészítő bértáblák alkalmazásával, valamint az új humán erőforrás-gazdálkodási rendszer szerves részeként bevezetett, jól meghatározott juttatási rendszer révén, miközben meg kell őrizni az egységes bértábla integritását és nem szabad túllépni a teljes bérköltség-összeget.
- (30) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása eddig jól haladt. A jövőben fontos lesz a végrehajtás lendületének fenntartása. Görögország a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozóan három kifizetési kérelmet⁽¹⁶⁾, a hitel formájában nyújtott támogatásra vonatkozóan pedig két kifizetési kérelmet nyújtott be, amelyek a tervben szereplő 85 mérföldkőnek és célnak felelnek meg. Görögország eddig összesen 7 126 milliárd EUR összegű kifizetésben részesült⁽¹⁷⁾. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Görögország 2023. március 29-én kifejezte azon szándékát, hogy 5,00 milliárd EUR összegű további, hitel formájában nyújtott támogatást kérjen az eszköz keretében. Görögország határozottan megkezdte a terve végrehajtását, továbbá a reformok és beruházások időben történő végrehajtásának nyomon követésére és koordinálására irányítási és kontrollrendszert hozott létre. A jövőben fontos lesz fenntartani és fokozni ezeket az erőfeszítéseket, figyelembe véve a tervezett reformok és beruházások jelentős számát, különösen azért, mert a reformok és beruházások némelyikének megvalósításához különböző előkészítő intézkedések, többek között a közbeszerzési eljárások terén kellő időben történő előrelépésre lesz szükség. A terv végrehajtásának folytatása a kijelölt végrehajtó szervek – köztük a regionális és helyi közigazgatás – igazgatási és végrehajtási kapacitásától függ. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Görögország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

⁽¹⁶⁾ Görögország 2023. május 16-án benyújtotta a vissza nem térítendő támogatásra irányuló harmadik kifizetési kérelmét, amelynek Bizottság általi értékelése folyamatban van.

⁽¹⁷⁾ A vissza nem térítendő pénzügyi támogatás keretében kifizetett összeg (az előfinanszírozás kivételével) 3 436 milliárd EUR, a hitel formájában nyújtott támogatás keretében kifizetett összeg pedig (az előfinanszírozás nélkül) 3 690 milliárd EUR.

- (31) A Bizottság 2022-ben Görögország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Görögországban.
- (32) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Görögország további kihívásokkal szembesül az egészségügy és a tartós ápolás-gondozás, a kataszteri jogcímek feltérképezése, az energiapolitika és a zöld átállás terén.
- (33) Az állami egészségügyi kiadások az uniós átlag alatt vannak, ugyanakkor a betegek által teljesített közvetlen kifizetések GDP-hez viszonyított aránya az Unión belül Görögországban a második legmagasabb. Az egészségügyi rendszer továbbra is kórházközpontú, és a gyógyító ellátásra fordított kiadások a kórházi ápolásra összpontosítanak. Emellett a gyógyszerekre fordított állami kiadások GDP-arányos összege tekintetében az összes tagállam közül Görögország áll az első helyen. A tartós ápolás-gondozásra és a megelőző ellátásra fordított közkiadások jelentősen elmaradnak az uniós átlagtól, és a tartós ápolás-gondozásra vonatkozóan nem létezik átfogó nemzeti stratégia. A probléma megoldására – a kórházi ellátás elsődleges szerepének csökkentése, valamint az egészségügyi termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés hatékonyabbá tétele érdekében – Görögország új egészségügyi alapellátási rendszert vezet be. Az egészségügyi alapellátás reformjának teljes körű megvalósítását akadályozza a háziorvosok hiánya. A háziorvosok száma nem elegendő a teljes népesség lefedéséhez. Elegendő lefedettséget kell biztosítani ahhoz, hogy a jogszabályoknak megfelelően 2023. szeptember 1-jétől teljeskörűen bevezetésre kerüljön a hatékony és átfogó, kapuőr-alapú ellátási rendszer. E célból a teljes lakosság lefedettsége érdekében a háziorvosi létszám bővítésére irányuló erőteljesebb ösztönzés, valamint a megfelelő népesség-nyilvántartás kulcsfontosságú lesz ahhoz, hogy biztosítani lehessen a lakosság megfelelő és egyenlő hozzáférését az egészségügyi ellátáshoz.
- (34) A nemzeti ingatlan-nyilvántartás – egy hosszú múltra visszatekintő projekt – befejezése tovább javítja majd Görögország üzleti környezetét. 2023. május végére a kataszteri jogcímek feltérképezése 72 %-ban elkészült, a tulajdonjogok további 25 %-át összegyűjtötték, és a feldolgozásuk folyamatban van. Az összegyűjtött jogok feldolgozása várhatóan 2023 végéig fejeződik be, és ezzel az év végére az ingatlan-nyilvántartás teljes lesz. Az új „Görög Földhivatal” létrehozása során 12 földhivatali irodát és 49 fiókintézményt nyitottak meg és működtetnek. A Görög Földhivatal teljes mértékben digitalizálni szeretné a polgárok számára nyújtott szolgáltatásokat, az eszköz pedig támogatást nyújt a jelenleg papírformátumú valamennyi tulajdonjogi bejegyzés és okirat digitalizálásához.
- (35) Görögország – annak ellenére, hogy az energiaválsággal összefüggésben is erőfeszítéseket tett – továbbra is nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagoktól, és 2021-ben energiaszerkezetének 52, illetve 24 %-át az olaj és a gáz tette ki. A dekarbonizációs erőfeszítések felgyorsítása érdekében a görög helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező beruházásokra és reformokra épülő, illetve azokon túlmutató számos intézkedést folytatni lehetne. Görögország felgyorsíthatná a megújuló energia elterjedését azáltal, hogy létrehozza és kimunkálja a megújuló hidrogén-infrastruktúra és a tengeri szélenergia-hasznosítás fejlesztésének előmozdításához célzó jogi kereteket. További erőfeszítésekre van szükség a biometánra vonatkozó jogi és szabályozási keret kidolgozásának felgyorsításához, valamint ahhoz, hogy a rendelkezésre álló fenntartható biometán-potenciál tényleges termelési kapacitássá alakításával ellensúlyozni lehessen a földgázimportot.
- (36) Mivel több megújuló energiaforrás integrálására kerül sor, a villamosenergia-hálózat egyensúlyának megőrzéséhez elengedhetetlenek lesznek a tárolási és a hálózati kapacitás bővítésére irányuló további beruházások. A közös díjfizetési rendszerek alkalmazása és a „fogasztásmérő mögötti” rendszerek használatának ösztönzése fontos eszközök lehetnek a tárolási kapacitás időben történő és működőképes bővítésének előmozdításához. A megújuló energiaforrásokból származó energiabetáplálás korlátozásának elkerülése érdekében további villamosenergia-összeköttetéseket lehetne kialakítani a szomszédos országokkal. A megújuló energiaforrások további alkalmazását illetően fontos lesz a 2022-ben elfogadott új jogi keret teljes körű érvényesítése, amely egyszerűsíti és felgyorsítja a megújulóenergia- és tárolási projektek engedélyezésének folyamatát. Emellett az energiaönellátási rendszerek előmozdítása – beleértve az akkumulátorokkal egybekapcsolt fotovoltaikus napenergia-rendszerek telepítéséhez nyújtott támogatás bővítését – és az energiaközösségek hozzájárulhatnak a megújuló energiaforrások alkalmazásának társadalmi elfogadottságához.

- (37) Görögország ezenkívül kiterjeszthetné a meglévő energiamegtakarítási intézkedések hatókörét és célkitűzéseit is, és csökkenthetné az energiaszegénység magas szintjét. Görögország földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁸⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 22 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Görögország az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁹⁾ alapján folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.
- (38) Az olyan új pénzügyi eszközök bevezetésével, mint az energiahatékonysági aukciók, hatékonyabban lehetne bevonni az energiaszegény háztartásokat a jelenlegi felújítás-támogatási programokba. Görögországban az intelligens fogyasztásmérők részaránya jóval elmarad az uniós átlagtól (a 2021. évi adatok szerint 3 % az 54 %-hoz képest), és ezt az arányt növelni lehetne, mivel így a fogyasztók a piac aktív résztvevői lehetnének és támogatnák a keresletoldali válaszingtézkedéseket. Emellett egyes ágazatok – például a közlekedés és a vízügy – jelentős energiamegtakarítási potenciállal rendelkeznek, mivel az olajtól való függőségük továbbra is nagymértékű.
- (39) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. Görögországban jelenleg a zöld készségek hiánya az építőiparban a legnyilvánvalóbb, abban az ágazatban, amely rendkívül fontos a zöld átállás és bizonyos műszaki foglalkozások szempontjából. Végezetül, további intézkedéseket lehetne tenni a fiatalok és a nők foglalkoztathatóságának növelése érdekében. Az állami foglalkoztatási szolgálatok közigazgatási kapacitásainak növelése, valamint az álláskeresőket tekintetében a személyre szabott megközelítés alkalmazásának kiterjesztése révén az e csoportokba tartozók nagyobb eséllyel találnának munkát, továbbá a zökkenőmentes és méltányos átmenet is támogatható lenne.
- (40) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽²⁰⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (41) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizték az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizték a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiterjesztésére irányuló munkát. Görögország esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik, negyedik és ötödik ajánlás végrehajtásához.
- (42) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikák hozzájárulnak az államadóssággal, a külső pozícióval és a nemteljesítő hitelekkel kapcsolatos sebezhetőségek kezeléséhez. A 2. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések – a (41) preambulumbekezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárulnak az egyensúlyhiányok kezeléséhez és az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő ajánlások végrehajtásához,

⁽¹⁸⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁹⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

⁽²⁰⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNLJA, hogy Görögország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizték az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozási nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 2,6 %-ra ⁽²¹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozási közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

A helyreállítási és rezilienciaépítési terv részeként végrehajtott reformokra építve, egy szélesebb körű feltételes adómegállapítási rendszer bevezetésével javítsa az adórendszer beruházásösztönző jellegét, bővítse az adóalapot – például az önálló vállalkozókra vonatkozó jelenlegi adózási struktúra felülvizsgálata révén –, továbbá az elektronikus fizetések használatának kiterjesztésével erősítse az adózási fegyelmet. Őrizze meg és növelje az adóhatóság működési autonómiáját. Őrizze meg a közigazgatás hatékonyságát, ugyanakkor biztosítsa a megfelelő készségek bevonásának lehetőségét és az egységes bértáblával való összhang fenntartását. Folytassa a nemteljesítő hitelek folyamatban lévő csökkentését, és javítsa tovább a nemteljesítő hitelek másodlagos piacának működését.

2. Őrizze meg a helyreállítási és rezilienciaépítési terve egyenletes végrehajtásának lendületét, és gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. A terv méretére tekintettel biztosítson folyamatosan megfelelő közigazgatási kapacitást. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jellegét és szinergiát.
3. Az egészségügyi ellátáshoz való megfelelő és egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében teljesen építse ki az egészségügyi alapellátás keretrendszerét, és a hálózat teljes lakosságra való kiterjesztése érdekében ösztönözze erőteljesebben a háziorvosi létszám bővítését, továbbá biztosítsa a népesség-nyilvántartás megvalósítását. Véglegesítse az ingatlan-nyilvántartási rendszer reformját a kataszteri jogcímek feltérképezésének teljessé tételével, valamint a Görög Földhivatal létrehozásával és működtetésével.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget és gyorsítsa tovább az energiaellátási útvonalak diverzifikálását. Bővítse tovább a megújuló energia alkalmazását azáltal, hogy kidolgozza és érvényre juttatja az engedélyezési folyamatra és a tengeri szélerőműparkokra vonatkozó új jogi keretet, növeli a villamosenergia-hálózati és -tárolási kapacitást, előmozdítja a megújuló energia decentralizált termelését és bevezeti a megújuló hidrogén és a biometán előállítására vonatkozó jogi keretet. Intenzívebben hajtsa végre az energiahatékonyságot javító intézkedéseket, beleértve az energiaszegény háztartásokra és az intelligens fogyasztásmérők telepítésére irányuló célzott intézkedéseket, valamint fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket. Támogassa a közlekedési ágazat dekarbonizációját, különösen az elektromos járművek használatának előmozdítása révén.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

⁽²¹⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,3 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Spanyolország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Spanyolország 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/09)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.
- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Spanyolországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Spanyolország 2023. évi költségvetés-terv-javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Közben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.
- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Spanyolország 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következtetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Spanyolország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Spanyolország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Spanyolország 2023. április 28-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Spanyolorzágnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Spanyolországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Spanyolország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Spanyolország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Spanyolország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Spanyolország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Spanyolországban makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Mérséklődnek, ám továbbra is jelen vannak a magas magán-szektorbeli, kormányzati és külső adósságállományhoz kapcsolódó sebezhetőségek, amelyek határokon átnyúló jelentőséggel bírnak. A külső adósság és különösen a magánszektor adósságrátája a 2010-es években csökkent, majd a 2020. évi átmeneti megtorpanást követően 2021-ben újra csökkenésnek indult, és a gazdasági növekedésnek köszönhetően valószínűleg a továbbiakban is folytatódik ez a tendencia. Ennek ellenére az adósság szintek még mindig magasak. A külső pozíciónak kedvez, hogy a folyó fizetési mérleg már egy évtizede többletet mutat, bár a közelmúltban mérséklődött a többlet, tükrözve a Covid19-világjárványnak a turizmusra gyakorolt hatását és a 2022-es energiaár-emelkedés következményeit. Az államadósság változatlanul magas. 2022-ben ugyan visszaállt a csökkenő pályára, amely a Covid19-világjárvány előtt – a nominális GDP erőteljes növekedéséből adódóan – javulást eredményezett, de továbbra is meghaladja a Covid19-világjárvány előtti szintet. Ez a csökkenés, bár visszafogottabb ütemben, de valószínűleg 2023-ban és 2024-ben is folytatódik, amihez a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben előirányzott szakpolitikai intézkedések is hozzájárulnak. A pénzügyi rendszer reziliensnek bizonyult a Covid19-világjárvány és az energiaválság által előidézett közelmúltbeli sokkokkal szemben. A munkanélküliség ismét csökkenőben van, de továbbra is magas, és változatlanul vannak sebezhető pontok, amilyen

⁽⁶⁾ ST 10150/21 INIT; ST 10150/21 ADD 1; ST 10150/21 ADD 1 REV 1; ST 10150/21 ADD 1 REV 2; ST 10150/21 COR 1.

például a nagyon magas hosszú távú és ifjúsági munkanélküliség. A sebezhetőségek további csökkenését övező potenciális kockázatok főként ahhoz kapcsolódnak, hogy a pénzügyi feltételek szigorítása milyen hatást gyakorol a háztartások és a vállalkozások pénzügyi helyzetére, illetve az államadósság közép- és hosszú távú fenntarthatóságára a jelenlegi piaci viszonyok és a népesség elöregedése közepette. Kedvező szakpolitikai fejlemények következtek be, és a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásának folytatása várhatóan további javulást eredményez.

- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Spanyolország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 6,9 %-ról 2022-ben 4,8 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 118,3 %-ról 2022 végére 113,2 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Spanyolország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzott-hiány-eljárásokat. Spanyolországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetéstervezésének elkészítése során.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek-csökkentő intézkedések közé tartozott a villamos energiára és a gázra kivetett hea csökkentése, a villamos energiára kivetett különadó csökkentése és a villamosenergia-termelés értékére kivetett adó felfüggesztése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott az általános, literenkénti 20 centes üzemanyagár-visszatérítés, a háztartásoknak és az energiaigényes iparágaknak nyújtott jövedelemtámogatás, a szociális energiautalványok révén nyújtott magasabb ellátás és az árengedményes tömegközlekedés. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,6 %-ára tehető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 3,1 %-ról 2022-ben a GDP 0,5 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta⁽⁷⁾, hogy Spanyolország 2022-ben használja ki az eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, miközben prudens költségvetési politikát folytat. A Tanács ezenkívül azt ajánlotta, hogy Spanyolország tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács emellett azt ajánlotta Spanyolországnak, hogy korlátozza a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal⁽⁸⁾ 2022-ben támogató volt, és a GDP 2,5 %-ának felelt meg. Spanyolország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,1 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,2 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,3 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal⁽⁹⁾ számára. Spanyolország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 2,7 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében hozott intézkedések addicionális hatását (a GDP 1,5 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség). Ezzel egyidejűleg a folyó termelőfelhasználásra és a természetbeni szociális transferekre fordított magasabb kiadások szintén hozzájárultak a nettó elsődleges folyó kiadások növekedéséhez. A nemzeti finanszírozású folyó kiadások jelentős expanzív hozzájárulása csak részben magyarázható az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak kezelését célzó intézkedésekkel. Spanyolország tehát nem korlátozta kellő mértékben a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Spanyolország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 38. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak, ami a Covid19-világjárvány előtti szintre történő fokozatos visszatérésnek köszönhető.

- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban van a Bizottság 2023. tavaszi, 2023-ra szóló előrejelzésével, majd az azt követő időszakra optimistább. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 2,1 %-kal és 2024-ben 2,4 %-kal nő. Összehasonlításképpen, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése némileg alacsonyabb, 2023-ban 1,9 %-os, 2024-ben pedig 2,0 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, elsősorban amiatt, hogy a Bizottság 2023-ban és 2024-ben a magánfogyasztás kisebb mértékű hozzájárulásával, illetve 2024-ben a beruházások mérsékeltebb növekedésével számol. A 2023. évi stabilitási programban ismertetett kedvezőbb kilátások azt is tükrözik, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv az előrejelzés távlatában várhatóan erőteljesebb hatást fog gyakorolni a tevékenységre.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 3,9 %-ára fog csökkenni. A 2023-as csökkenés elsősorban azt tükrözi, hogy 2022-höz képest alacsonyabb lesz az energiaárak emelkedése nyomán hozott intézkedések költsége. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 113,2 %-ról 2023 végére várhatóan 111,9 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 4,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése az alacsonyabb SFA-tételekből adódóan alacsonyabb, 110,6 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedések, különösen a villamos energiára és a gázra kivetett hea csökkentése, a villamos energiára kivetett különadó csökkentése, a villamosenergia-termelés értékére kivetett adó felfüggesztése, jövedelemtámogatás a háztartásoknak és az energiaigényes ágazatoknak, a szociális energiautalványok és az árendményes tömegközlekedés formájában biztosított magasabb ellátás, valamint olyan új intézkedések, mint a közúti és tengeri közlekedésre, illetve a mezőgazdasági és halászati ágazatra irányuló, jelenleg literenkénti 20 centes üzemanyagár-visszatérítés, továbbá az alacsony jövedelmű háztartásoknak nyújtott 200 EUR átalányösszegű támogatás. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozza a nagy energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adó. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,6 %-ának felel meg ⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és sok közülük nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának ⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,2 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,5 %-kal). Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,5 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Spanyolország 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja ⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Spanyolorzágnak ugyanakkor készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Spanyolorzágnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.

⁽¹⁰⁾ Ez az adat az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Spanyolország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Spanyolország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 70. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Spanyolország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése nominális értéken 5,5 %-ra tehető.

- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP – 0,3 %-a). 2022-ben a költségvetési irányvonal szintén expanzív volt (a GDP – 2,5 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,2 %-ának megfelelő, nagyjából semleges hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások várható, nagyjából semleges hozzájárulása alapvetően arra vezethető vissza, hogy csökkentek az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló (célzott és nem célzott) támogatási intézkedések nettó költségei (a GDP 1,0 %-ával). A nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedésének fő mozgatórugója a szociális transzferek növekedése – ami a korábbi inflációhoz kapcsolódó nyugdíjemelés következménye –, valamint a folyó termelőfelhasználásra fordított kiadások növekedése. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 1,6 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára ⁽¹³⁾. Ezért Spanyolország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét ⁽¹⁴⁾. Spanyolország azt tervezi, hogy az eszközökből és más uniós alapokból fogja finanszírozni a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, például az „España 2030” elnevezésű megerősített iparpolitikát, a lakóépületek felújítására és a városrehabilitációra vonatkozó tervet, illetve a kiberbiztonság és az 5G konnektivitás előmozdítását.
- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 3,0 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés többek között az energiaügyi intézkedések fokozatos megszüntetését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program azzal számol, hogy a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 109,1 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 3,3 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 109,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végén.
- (23) A 2023. évi stabilitási program azzal számol, hogy 2024-ben – az energiaipari vállalatok rendkívüli bevételeit terhelő adó kivételével – megszüntetik az energiatámogatási intézkedéseket. A Bizottság szintén azt valószínűsíti, hogy 2024-ben szinte valamennyi energiatámogatási intézkedés fokozatosan megszűnik (2024-ben a GDP 0,1 %-ának megfelelő nettó bevétel). Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul ⁽¹⁵⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,7 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások ⁽¹⁶⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 2,6 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 0,6 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 1,4 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások (az eszközökből finanszírozott beruházásokat figyelmen kívül hagyva) GDP-arányosan a 2023. évi 2,7 %-ról 2,6 %-ra csökkennek 2024-ben. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartozik a közkiadások minőségének javítását biztosító állandó keret, az adócsalás és az adókikerülés megelőzésére és leküzdésére irányuló intézkedések, valamint az azt célzó adóügyi reform, hogy az adórendszer inkluzívabbá és fenntarthatóbbá váljon, és képes legyen előmozdítani az államháztartás közép- és hosszú távú fenntarthatóságát. Ezek az intézkedések egyúttal a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szerepelnek.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak.

⁽¹⁴⁾ Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,6 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára. Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak.

⁽¹⁵⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁶⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány várhatóan fokozatosan csökken, 2025-ben a GDP 2,7 %-ára, 2026-ban pedig a 2,5 %-ára. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint 2025-ban a GDP 3 %-a alá csökken. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 109,1 %-ról 2026 végére várhatóan 106,8 %-ra csökken.
- (28) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Spanyolország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása eddig jól haladt. Spanyolország a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel összefüggésben 121 mérőföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan három kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 28 000 000 000 EUR folyósítására került sor. Spanyolország azon tagállamok közé tartozik, amelyek a legelőrébb tartanak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásában. Spanyolország 2023. június 6-án egy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervet nyújtott be, amely az új intézkedésekkel együtt több mint kétszerese az előzőnek. Ehhez elegendő adminisztratív kapacitásnak kell társulnia a helyreállítási és rezilienciaépítési alapok, valamint az egyéb rendelkezésre álló uniós és nemzeti források hatékony és eredményes felhasználásának biztosítása érdekében. Konkrétan, Spanyolország az eszközből magasabb összegű vissza nem térítendő támogatásban fog részesülni. A módosított terv tartalmaz egy REPowerEU-fejezetet is, amelyet részben a REPowerEU keretében nyújtandó további vissza nem térítendő támogatásokból fognak finanszírozni. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Spanyolország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Spanyolország 84 000 000 000 EUR összegű további hiteltámogatást is igényelt az eszközből. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (29) A Bizottság 2022-ben Spanyolország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Spanyolországban.
- (30) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Spanyolország további kihívásokkal szembesül a zöld átállás, az energiahálózatok összekapcsolása, valamint a szociális és a megfizethető, energiahatékony lakások kapcsán.
- (31) Az orosz fosszilis tüzelőanyagoknak való alacsony közvetlen kitettség ellenére az energiaárak 2022-ben tapasztalt emelkedése rávilágít arra, hogy Spanyolorzágnak fel kell gyorsítania a tiszta energiára való átállást. Spanyolország halad a megújuló energiaforrások alkalmazása terén, és a szél- és napenergia tekintetében mintegy 49,8 GW-tal a legnagyobb beépített teljesítőképességgel rendelkező tagállamok egyike. Az engedélyezési eljárások némileg javultak, különösen az önellátás esetében, ami segítette a további előrelépést a technológiák alkalmazása terén. Spanyolországban azonban jelentős ügyszálalakult ki a megújuló energiát hasznosító új erőművekre vonatkozó kérelmek feldolgozása terén. A hálózati kapacitás szűkössége korlátozza a megújuló energiaforrások villamosenergia-hálózatba való további integrálását. Spanyolország egyike azon országoknak, ahol a legnagyobb az intelligens fogyasztásmérők aránya, de a megújuló energiaforrásokból előállított további villamos energia integrálásához még több beruházásra lenne szükség a hálózati infrastruktúrába és a tárolásba. A megújuló energia elterjedésének felgyorsítására irányuló intézkedések közé tartozhat az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése és digitalizálása, a hálózati kapacitás gyorsabb hozzárendelése a projektekhez, valamint a hatóságok által az engedélyek feldolgozása terén végzett munka támogatása az említett hatóságokban a megfelelő készségek és személyzet biztosítása, valamint az összes kormányzati szint közötti koordináció javítása révén. Emellett Spanyolország határokon átnyúló villamosenergia-összeköttetési szintje 2022-ben (5,4 %) még mindig jelentősen elmaradt a 2020-ra (10 %) és 2030-ra (15 %) kitűzött összeköttetési céloktól.

- (32) Spanyolország földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁷⁾ meghatározott 7 %-os csökkentési célt meghaladva – 10,8 %-kal ⁽¹⁸⁾ csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. A Tanács arra ösztönzi Spanyolországot, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁹⁾ alapján folytassa a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Az energiahatékony lakásokba történő további beruházások elősegítenék a lakhatás megfizethetőségével kapcsolatos kihívások enyhítését. A vásárlóerő jelentős csökkenése, a bérleti díjak tartós növekedése és a magasabb jelzáloghitel-törlesztések súlyosbították a lakhatás megfizethetőségével kapcsolatos problémákat, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások esetében. A megfizethető és a szociális lakások kínálata továbbra is korlátozott, és jelentősen elmarad az uniós átlagtól. A jelenlegi spanyol nemzeti energia- és klímaterv szerint 2030-ig 1,2 millió lakóépület felújítására kerül sor, amelyek egyharmadát a helyreállítási és rezilienciaépítési terv fedi le. A további energiahatékony lakhatási lehetőségek biztosítása a jelentős hiányokkal küzdő területeken és a stresszhelyzetben lévő piacokon, többek között felújítás és villamosítás révén, segíthet az energiafogyasztás visszaszorításában és a zöld átállás előmozdításában, valamint az energiaszegénységnek leginkább kitett, kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások támogatásában. A magánszektorral együttműködésben biztosított, jól célzott szociális és megfizethető lakhatási lehetőségek segíthetnek a költségvetési hatás csökkentésében.
- (33) A közlekedés változatlanul erősen függ a kőolaj-üzemanyagoktól. Az ágazat az üvegházhatásúgáz-kibocsátás nagy részéért felelős, és hozzájárul az uniós átlag feletti légszennyezéshez is. A vidéki területeken továbbra is aggodalomra ad okot az infrastruktúra és a tömegközlekedéshez való hozzáférés elégtelensége. Az elektromos közlekedés kiépítettsége mind a kínálati, mind a keresleti oldalon alulfelelt. A nagy sebességű – határokon is átnyúló – vasúti törzshálózat 2030-ig történő kiépítése felgyorsítja a klímasemlegességre való átállást, és csökkenti a közlekedés fosszilis tüzelőanyagoktól való függését. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt intézkedések képesek átalakítani a városi és a nagyvárosi közlekedést és megerősíteni a transzeurópai közlekedési hálózatot, elősegítve a digitalizáció és az új technológiák bevezetését az ágazatban.
- (34) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Spanyolországban számos olyan foglalkozás, többek között a gyengeáramú villamosipari technikusok esetében számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek.
- (35) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽²⁰⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (36) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizték az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizték a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Spanyolország esetében az 1., 2. és 3. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második és harmadik ajánlás végrehajtásához.

⁽¹⁷⁾ Spanyolország számára eltérést engedélyeztek, ezért a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről szóló, 2022. augusztus 5-i (EU) 2022/1369 tanácsi rendelet (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.) 5. cikkének (7) bekezdése alapján egy uniós riasztás esetén az általa alkalmazandó kötelező keresletcsökkentés 15 % helyett 7 %.

⁽¹⁸⁾ A 10,8 %-os csökkenés magában foglalja azt a spanyolországi földgázfogyasztást is, amelyet egy szomszédos tagállamba exportált villamos energia előállítás céljából használtak fel.

⁽¹⁹⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

⁽²⁰⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

- (37) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a magas államadóssághoz kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 2. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések – a (36) preambulumbekezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárulnak az egyensúlyhiányok kezeléséhez és az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő ajánlások végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Spanyolország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 2,6 %-ra ⁽²¹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

2. Tartsa fenn a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egyenletes végrehajtásának lendületét, és – a REPowerEU-fejezetet és a további hitelkérelmet magában foglaló kiegészítés közelmúltbeli benyújtását követően – mielőbb kezdje meg a kapcsolódó intézkedések végrehajtását. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv méretének tervezett növelésére tekintettel biztosítsa, hogy továbbra is elegendő adminisztratív kapacitás álljon rendelkezésre. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést. Gyorsítsa fel a megújuló energia elterjedését többek között az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése és digitalizálása, az engedélyező hatóságok munkájának támogatása, a hálózathoz való hozzáférés javítása, valamint az energiatárolásba, a villamosenergia-átvitelbe és -elosztásba és a határokon átnyúló villamosenergia-összeköttetésbe való beruházások révén. Növelje a szociális és a megfizethető, energiahatékony lakások rendelkezésre állását, többek között felújítások révén, valamint gyorsítsa fel az épületek villamosítását és az elektromos közlekedés térnyerését. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről
az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

⁽²¹⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,7 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekezdésemben ismertetettek szerint.

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Franciaország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Franciaország 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/10)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Franciaországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Franciaország 2023. évi költségvetés-tervezésére vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Míg az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatottabb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet vezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.
- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakból való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Franciaország 2021. április 28-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelt a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Franciaország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Franciaország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

⁽⁶⁾ ST 10162/21 INIT; ST 10162/21 ADD 1.

- (10) Franciaország 2023. május 11-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Franciaországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Franciaországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Franciaország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Franciaország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Franciaország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Franciaország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Franciaországban makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Annak ellenére, hogy már némileg mutatkoznak a csökkenés jelei, továbbra is jelen vannak a magas államadóssághoz, a versenyképességhez és a termelékenység alacsony növekedéséhez kapcsolódó sebezhetőségek, amelyek határokon átnyúló jelentőséggel bírnak. Az államadósság a Covid19-világjárvány alatti növekedését követően a GDP 2021. évi fellendülése óta csökken. 2022-ben különböző költségvetési intézkedések jelentősen enyhítették az energiaválság hatását, de lelassították az adósságcsökkentést. Az adósság várhatóan idén és jövőre tovább csökken, de szakpolitikai intézkedések hiányában az előrejelzések szerint ezután ismét növekvő trendet követ, valamint továbbra is magas és a Covid19-világjárvány előtti meghaladó szinten marad. A középtávú költségvetési fenntarthatósági kihívások változatlanul jelentősek lesznek. A potenciális növekedés fokozása érdekében az elmúlt években hozott szakpolitikai intézkedések segíthetnek középtávon korrigálni az államadósság előre jelzett növekedését. A költség-versenyképesség fokozása érdekében számos reformot fogadtak el. A versenyképességre gyakorolt pozitív hatásuk csekély mértékben már látható, és a reformok teljes hatása várhatóan az elkövetkező években lesz érzékelhető. Hasonlóképpen – várhatóan – a munkatermelékenység is profitál majd a tervezett beruházások és reformok hatékony végrehajtásából. A francia gazdaság az elmúlt évben rezilienciát mutatott, mivel az energiaárak emelkedése kevésbé befolyásolta a költség-versenyképességet az euroövezet többi részéhez képest. Az export javul a határokon átnyúló turizmus és a légi közlekedési ágazat további fellendülése miatt, amelyeket a Covid19-világjárvány súlyosan érintett. Míg a magán-szektor adósságállománya a Covid19-világjárvány legsúlyosabb időszakában nőtt, a magasabb vállalati hitelfelvétel együtt járt a saját tőke növekedésével és a likviditási tartalékok felhalmozásával. A magasabb kamatlábak az állami és a magánszektorban egyaránt megnehezíthetik az adósságcsökkentést. A szakpolitikai válasz kedvező volt, de továbbra is vannak kihívások, amelyek középpontjában az államháztartási gazdálkodás áll. A közelmúltban elfogadott reformok – nevezetesen az államháztartási gazdálkodás reformja és a közkiadások éves értékelésére szolgáló új mechanizmus – hatékony végrehajtása a jövőben is központi szerepet tölt be a sebezhetőségek további csökkentésében. Mindkét intézkedés elengedhetetlen a kiadások további visszafogásához és az államadósság tartósan csökkenő trendjének fenntartásához. Emellett a kormány elfogadta az állami nyugdíjrendszer reformját, amely várhatóan elősegíti az államadósság fenntarthatóságát.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Franciaország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 6,5 %-ról 2022-ben 4,7 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 112,9 %-ról 2022 végére 111,6 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Franciaország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket, az államadósság pedig meghaladta a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, és az ország nem felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium és az adósságkritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Franciaországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetésiterv-javaslatának elkészítése során.

- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek-csökkenő intézkedések közé tartozott a végső villamosenergia-fogyasztásra kivetett belföldi adó (*taxe intérieure sur la consommation finale d'électricité* vagy TICFE) csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a gáz- és villamosenergia-szolgáltatók számára a szabályozott gáz- és villamosenergia-árak maximálása miatt nyújtott közvetlen támogatás, a kiskereskedelmi üzemanyagárak emelkedését korlátozó és az energiaigényes vállalkozásoknak nyújtott támogatások, valamint az alacsony jövedelmű háztartásoknak nyújtott juttatások. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett új adók, nevezetesen a fosszilis tüzelőanyagokkal és a finomítással foglalkozó vállalatokra kivetett kivételes szolidaritási adó, a villamosenergia-termelésből származó inframarginális piaci bevételek maximalizálását szolgáló mechanizmus, valamint a megújulóenergia-termelőktől származó közvetett adóbevételek és a nekik nyújtott támogatások csökkentése, ami a villamos energia piaci ára és a referenciaára közötti pozitív különbségből ered. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,9 %-ára tehető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,6 %-ról 2022-ben a GDP 0,5 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Franciaország 2022-ben használja ki az eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, miközben prudens költségvetési politikát folytat. A Tanács ezenkívül azt ajánlotta, hogy Franciaország tartsa fenn a nemzeti finanszírozási beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ 2022-ben támogató volt, és a GDP – 2,0 %-ának felelt meg. Franciaország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszköz által finanszírozott beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,6 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,7 %-át). Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022. évi marginális csökkenése annak tudható be, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását előreütemezték annak első két évére. A nemzeti finanszírozási beruházások 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ számára. Franciaország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozási beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozási (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 1,7 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések többlethatását (a GDP 0,8 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség). Ezzel egyidejűleg a nyugdíjak, a szociális ellátások és a közszférabeli bérek indexálása szintén hozzájárult (a GDP 0,4 %-át kitevő mértékben) a nettó elsődleges folyó kiadások növekedéséhez. Franciaország tehát nem korlátozta kellő mértékben a nemzeti finanszírozási folyó kiadások növekedését. A nemzeti finanszírozási folyó kiadások jelentős expanzív hozzájárulása csak részben magyarázható az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak kezelését célzó intézkedésekkel, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségével.
- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra és az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,0 %-kal és 2024-ben 1,6 %-kal nő. Összehasonlításképpen, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 0,7 %-os és 2024-ben 1,4 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami első sorban egyfelől a belső keresletnek a 2023. évi növekedéshez való – a bruttó állóeszköz-felhalmozásra és a készletekre visszavezethető – kisebb mértékű hozzájárulásának, másfelől pedig a külső kereslet 2024. évi kisebb mértékű hozzájárulásának tudható be.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Franciaország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 43. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozási tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak, ami főként a *France Relance* elnevezésű francia helyreállítási terv keretében kifizetett tőketranszferek hatásával magyarázható, amelyek finanszírozása nem az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból történik.

- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 4,9 %-ára fog nőni. A 2023. évi növekedés főként a gazdasági tevékenység lassulását és a várható bevételkiesést tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 111,6 %-ról 2023 végére várhatóan 109,6 %-ra csökken. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 4,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, ami főként annak tudható be, hogy a Bizottság nagyobb adórugalmassággal számol, ami nagyobb adóbevételeket eredményez. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 109,6 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. Ezek egyrészt 2022 óta meghosszabbított intézkedések, különösen a TICFE csökkentése, valamint a gáz- és villamosenergia-szolgáltatók számára a szabályozott gáz- és villamosenergia-árak maximálása miatt nyújtott közvetlen támogatás, másrészt új intézkedések, mint például az alacsony jövedelmű háztartások számára rászorultsági alapon nyújtott közlekedési üzemanyag-utalvány (*chèque carburant*), amely felváltja a 2022-ben alkalmazott általános kedvezményt, valamint a nem a szabályozott villamosenergia-tarifák hatálya alá tartozó mikro-, kis- és középvállalkozásoknak nyújtott támogatások, amelyek 2023 végéig fedezik a megnövekedett energiaköltségeket. Ezen intézkedések költségét továbbra is részben ellensúlyozzák az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett adók, nevezetesen a villamosenergia-termelésből származó inframarginális piaci bevételek maximálását szolgáló mechanizmus, valamint a megújulóenergia-termelőktől származó közvetett adóbevételek és a nekik nyújtott támogatások csökkentése, ami a villamos energia piaci ára és a referenciaára közötti pozitív különbségből ered. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,0 %-ának felel meg ⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést annak ellenére, hogy a háztartások által fogyasztott villamos áram és gáz árplafonját megemelték. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának ⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,2 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,1 %-kal). Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,5 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Franciaország 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja ⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Franciaországnak ugyanakkor készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Franciaországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális áttállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal restriktív lesz (a GDP + 0,5 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 2,0 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,6 %-ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. A kiadásoknál figyelembe vették, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával nő. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 0,4 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások semleges hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára ⁽¹³⁾. Ezért Franciaország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és tervezi, hogy fenntartja a nemzeti

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Franciaország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról (HL C 334., 2022.9.1., 79. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Franciaország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tizéves átlagos) növekedése nominális értéken 6,3 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak, ami főként azon tőketranszferek hatásával magyarázható, amelyeket vagy a *France Relance* elnevezésű francia helyreállítási terv keretében fizettek, és nem az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszíroztak, vagy pedig a France 2030 beruházási terv keretében fizettek.

finanszírozású beruházások szintjét. Franciaország a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházások finanszírozását tervezi: ezek közé tartoznak például a legkorszerűbb K+F-be és a digitális területekbe történő beruházások előmozdítását célzó France 2030 beruházási terv szerinti beruházások, valamint a fűtési rendszerek megújuló energiára való átállítását és a köz- és magánépületek felújítását célzó beruházások, az ipar dekarbonizációját támogató intézkedések, a fenntartható közlekedésbe, egészségügybe és oktatásba történő beruházások, amelyeket részben az eszközből és más uniós alapokból finanszíroznak.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 4,4 %-ára csökken. A 2024. évi csökkenés főként az energiatámogatási intézkedések többségének visszavonását és a nagyobb adórugalmasságot tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 109,5 %-os értéken nagyjából stabil marad. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 4,3 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként a Bizottság által 2023-ra előre jelzett, már alacsonyabb hiányból eredő bázishatás miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 109,5 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az energiatámogatási intézkedések zömének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság jelenlegi feltételezései szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége 2024-ben a GDP 0,2 %-a lesz. Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni. Úgy tűnik, hogy a jelenlegi tervek szerint 2024-ben is érvényben maradó energiatámogatási intézkedések nem irányulnak célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra. Nem teljes mértékben őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,7 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁵⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 2,3 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,0 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevésbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknel kisebb mértékű növekedéséhez vezetne.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 3,1 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely meghaladja az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált kiigazítás elmarad az energiatámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítástól. Ez a France 2030 elnevezésű program keretében végrehajtott beruházások növekedésének, valamint a vállalkozások által előállított hozzáadott értékre kivetett termelési adó teljes megszüntetésének tudható be.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások szintje továbbra is stabil lesz: GDP-arányosan 2023-ban és 2024-ben is 3,8 % marad. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartozik az államháztartás irányításának reformja és egy új kiadás-felülvizsgálati mechanizmus, a nyugdíj- és munkanélküli ellátási rendszer reformja, valamint a zöld és digitális átállás előmozdítását célzó beruházások, amelyek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szerepelnek. A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2027-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány várhatóan fokozatosan csökken a GDP 3,7 %-ára 2025-ben, 3,2 %-ára 2026-ban, 2027-re pedig 2,7 %-ára. Az államháztartási hiány tehát a tervek szerint 2027-ben a GDP 3 %-a alá csökken. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 109,5 %-ról 2027 végére várhatóan 108,3 %-ra csökken.

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (27) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Franciaország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van. Franciaország a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel összefüggésben 38 mérőföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan eddig egy kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 7 400 000 EUR folyósítására került sor. A mérőföldkövek tükrözik az államháztartás, a lakhatás, a mobilitás, a foglalkoztatás, a készségek és az egészségügy területén bevezetett reformok végrehajtásában elért eredményeket. Számos célkitűzés jelentős beruházásokat irányoz elő az épületek energetikai felújítása, az ipar dekarbonizációja, a tiszta üzemű gépjárművek, a kutatás, a fiatalok foglalkoztatása és az oktatás területén. Franciaország 2023. április 20-án benyújtotta helyreállítási és rezilienciaépítési tervének módosítását egy REPowerEU-fejezettel együtt. Franciaországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terve módosítására irányuló kérelme azon alapul, hogy figyelembe kell venni a 2022-ben tapasztalt magas inflációt, az ellátási lánc zavarait, valamint az eszközökből származó maximális vissza nem térítendő támogatás lefelé történő módosítását. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Franciaország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (28) A Bizottság 2022-ben jóváhagyta Franciaország legtöbb kohéziós politikai programozási dokumentumát, kivéve a Saint-Martinre vonatkozó programot, amelynek elfogadására 2023. március 20-án került sor. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Franciaországban.
- (29) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Franciaország további kihívásokkal szembesül az oktatási rendszerben tapasztalható szakemberhiány és egyenlőtlenségek, az energiapolitika és a zöld átállás terén. E kihívások kezelése hozzájárulhat a munkavállalók készségeinek fejlesztéséhez, a munkatermelékenység növeléséhez, a francia vállalkozások energiahatékonyabbá tételéhez, és ezáltal a francia gazdaság általános versenyképességének javításához.
- (30) Franciaországban továbbra is jelentős a munkaerőhiány. A munkaerő-szükségletekről szóló (a *Pôle Emploi* által elvégzett) 2023. évi felmérés szerint a munkáltatók 61 %-a 2023-ban további munkaerő-felvételi nehézségeket vár, különösen a szakképzett építőipari és ipari munkaerő tekintetében – ezt a két ágazatot súlyosan érintette a zöld és digitális átállás. Az elmúlt években Franciaország fokozta a munkavállalók továbbképzésére és átképzésére irányuló beruházásokat, amelyeket részben az eszköz támogat. Az értékelések azonban azt mutatják, hogy az alacsony képzettségűek továbbképzése továbbra is számos akadályba ütközik, ami aláássa az olyan célzott programok hatékonyságát, mint a készségekbe történő beruházásokra vonatkozó terv. Az alacsony képzettségű munkavállalók képzésekben való részvétele – bár növekszik –, továbbra is lényegesen elmarad más munkavállalókéttól, és általában kevésbé gyakran részesülnek képesítést biztosító képzésben. Ez arra utal, hogy a munkaerőpiacra belépő, megfelelő alapkészségekkel és képesítésekkel rendelkező fiatalok számának további növelését továbbra is prioritásként kell kezelni az oktatási rendszerben.
- (31) Annak ellenére, hogy a közkiadások szintje összességében meghaladja az OECD átlagát és jó eredmények születnek, a francia oktatási rendszert a gyengén teljesítők jelentős hányada jellemzi, és a társadalmi-gazdasági háttér továbbra is erősen kihat a tanulók teljesítményére. A matematikai készségek terén tapasztalható alulteljesítés és egyenlőtlenségek továbbra is különös aggodalomra adnak okot. A nemzeti és nemzetközi felmérések szerint Franciaországban az elmúlt 30 évben folyamatosan csökkent az átlagos matematikai teljesítmény. Lépéseket tettek az alapkészségek elsajátításának előmozdítása érdekében, például 2019 óta a matematika- és franciánarok folyamatos továbbképzésben részesülnek, a 2023/24-es tanévtől kezdve pedig a matematika és a francia nyelv elsajátítását támogató egyórás modul vezettek be az első osztályos középiskolások számára. A hátrányos helyzetű állami óvodák és általános iskolák csoport- illetve osztálylétszámának felezését célzó tervet szinte teljes egészében végrehajtották, és az érintett 300 000 tanuló tanulmányi eredményeire gyakorolt hosszú távú hatást jelenleg elemzik. Az említett intézkedésből azonban a kiemelt területeken kívül a hátrányos helyzetű tanulók jelentős része nem profitál. A beruházások és az előrehaladás ellenére továbbra is vannak kihívások a fogyatékossággal élő diákoknak a többségi oktatási rendszerhez való hozzáférése tekintetében.

- (32) Franciaország 2022-ben is folytatta a tanulószereződéses gyakorlati képzési rendszerbe és a további munkaalapú tanulási lehetőségekbe, például a középiskolai szintű szakképzés reformjába irányuló beruházásokat. Bár ezek az intézkedések pozitív eredménnyel járhatnak, hatásuk még nem érezhető, és szükségessé tenné a szakemberek és a tanárok nagyobb mértékű bevonását a programok kidolgozásába. Az oktatás feltételeinek javítását célzó intézkedések – többek között a tanárok bérének emelése – ellenére továbbra is fennállnak aggályok a tanári szakma vonzerejével kapcsolatban, valamint amiatt, hogy magas a szerződéses alkalmazottak aránya, akiknek a képesítése és tapasztalata gyakran nem éri el az állandó alkalmazottakét, és akik nem férnek hozzá kellőképpen a képzési lehetőségekhez. Összességében a tanároknak a diákok számához viszonyított aránya továbbra is a legmagasabbak között van az Unióban.
- (33) Franciaország energiaszerkezete más tagállamokhoz képest kevésbé függ a fosszilis tüzelőanyagoktól, ennek ellenére továbbra is függ az importált fosszilis tüzelőanyagoktól. Franciaország földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben⁽¹⁶⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 16 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Franciaország az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet⁽¹⁷⁾ alapján folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. A jelenlegi geopolitikai helyzet és a magas energiaárak szintén egyre sürgetőbbé teszik Franciaország számára, hogy tovább fokozza a nemzeti energia- és klímaterveiben meghatározott megújulóenergia-célkitűzések teljesítésére irányuló erőfeszítéseit. A bruttó végsőenergia-fogyasztás 19,1 %-a származik megújuló energiából, így Franciaország nem teljesítette a megújuló energiaforrásokra vonatkozó, 2020-ra kitűzött 23 %-os célkitűzését. Emellett nem halad jó úton a megújuló energiaforrásokra vonatkozó 2030-as célkitűzésének elérése terén sem, és lemaradásban van a megújuló energia hasznosítását, különösen a villamosenergia-termelési és fűtési célú hasznosítást illetően. A megújuló energiaforrások, például a nap- és szélenergia gyors elterjedése a fosszilis tüzelőanyagok használatának csökkentése révén hozzájárulna Franciaország energiabiztonságához és az ellátás diverzifikálásához. A megújuló energiaforrások használatának alacsony aránya az engedélyezéssel kapcsolatos lassú és bonyolult adminisztratív eljárásokkal magyarázható. Az összes technológia (a szárazföldi és a tengeri szélenergia, valamint a napenergia) vonatkozásában tapasztalt engedélyezési késedelmek oka a projektek politikai támogatásának hiánya, a nem megfelelő tervezés, valamint a hosszadalmas és összetett engedélyezési eljárások. Ezenkívül a közvélemény általi elfogadottsággal kapcsolatos és jogi jellegű kihívások bizonytalanságot teremtenek a befektetők és a fejlesztők számára. Az engedélyezési eljárást fel lehetne gyorsítani azzal, hogy a központi közigazgatás regionális szintjein, valamint az érintett hatóságokhoz és hálózattüzemeltetőkhoz több emberi és pénzügyi erőforrást allokálnak. A területrendezési eljárások javítása és a pályázati eljárások felgyorsítása szintén kulcsfontosságú a megújulóenergia-projektek megvalósításához.

Franciaország 2023-ban törvényt fogadott el a megújulóenergia-termelés felgyorsításáról, amely elismeri, hogy az egyre növekvő villamosítási igények kielégítése érdekében jelentősen növelni kell a megújuló hő és gáz részarányát a megújuló energián belül. Ez a törvény, ha megfelelően végrehajtják, elősegítheti a megújulóenergia-projektek gyorsabb megvalósítását. Így biztosítható, hogy Franciaország a 2030-as célkitűzések eléréséhez vezető pályára álljon.

- (34) Annak érdekében, hogy az energiahálózatok összekapcsoltságának szintje elérje a 2020-ra kitűzött 10 %-os célt, a határokon átnyúló (fejlesztés vagy tervezés alatt álló) villamosenergia-rendszerösszekötők további támogatása továbbra is döntő fontosságú a megújuló energiaforrások nagy részének integrálása szempontjából. A nemzeti és a határokon átnyúló energetikai infrastruktúrába történő beruházások előreütemezése hozzá fog járulni a fosszilis tüzelőanyagoktól és különösen az orosz földgáztól való függőség csökkentéséhez. Az új infrastrukturális és hálózati beruházások ajánlott, hogy időtállóak legyenek olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. A rendszerösszekötők kulcsfontosságúak a belső energiapiac hatékony működéséhez azáltal, hogy az ellátás általános biztonságának elérése érdekében egyesítik az erőforrásokat.
- (35) A francia helyreállítási és rezilienciaépítési tervben a szociális és egyéb lakások, valamint a középületek és a kisebb vállalkozások épületeinek energetikai felújítására vonatkozó nagyprojektek is szerepelnek. A lakóépületek felújítását illetően a legtöbb projekt egyetlen lépésben elvégezhető munkálatokra összpontosított, ami kisebb felújításokat eredményezett. 2022 első felében a munkálatoknak csupán 27 %-a állt legalább két felújítási szakaszból, és csak 5 %-uk irányult teljes felújításra. Az átfogó felújítások jelentős hatással lehetnek az épületek energiafogyasztásának csökkentésére. Emellett az arra irányuló fokozott erőfeszítések, hogy a köz- és magánberuházásokat az alacsony jövedelmű háztartások épületeinek és a legrosszabb energiahatékonyságú épületállománynak a felújítására fordítsák, hozzájárulhatnak ahhoz, hogy 2030-ig felszámolják az energiahatékonyság szempontjából legrosszabb állapotban levő 5,2 millió lakást (F és G energiahatékonysági besorolású lakások). Az éghajlatváltozásról és a rezilienciáról szóló 2021. évi törvény számos intézkedést vezetett be az épületek átfogó felújításának

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁷⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

ösztönzésére, például azt, hogy megtiltja 2025-től a G, 2028-tól az F, 2034-től pedig az E energiahatékonysági besorolású lakások bérbeadását. A jelentősebb energiahatékonyság-növekedés ösztönzése érdekében a szakpolitikai keret javításával ösztönözni lehetne a mélyfelújításokat, és elő lehetne segíteni, hogy Franciaország tovább növelje épületállományának energiahatékonyságát, különös tekintettel az alacsony jövedelmű háztartásokra.

- (36) Franciaországban valósul meg az éghajlati technológiával foglalkozó induló és növekvő vállalkozásokba irányuló összes uniós kockázatitőke-befektetés közel 11 %-a. A jelentős állami támogatás ellenére azonban a francia kisvállalkozásoknak csupán 29 %-a fektette be árbevételének több mint 1 %-át abból a célból, hogy erőforrás-hatékonyra váljon (az uniós átlag 40 %). A tiszta technológiák gyártása terén a projektgazdák jelentős adminisztratív terhekkel, valamint hosszadalmas eljárások és peres ügyek kockázatával szembesülnek. Ipari projekt esetében az építési engedély és a környezetvédelmi engedély megszerzése, valamint a nyilvános vizsgálat lefolytatása átlagosan 17 hónapot vesz igénybe. Az eljárás gyakran elakad, amikor a projektgazdának meg kell várnia a különböző szervek válaszait (közigazgatási bíróság, környezetvédelmi hatóság véleménye, az ellenőr jelentése). Ezenkívül a nagy ipari projektekről nyilvános konzultációt is kell tartani. Ez az eljárás legalább hat hónapig eltarthat, ami megnöveli az építési engedély és a környezetvédelmi engedély megszerzéséhez, valamint a nyilvános vizsgálat lefolytatásához szükséges időt. A beruházási projektek is képezhetik peres eljárások tárgyát, amelyek akár több évig is eltarthatnak, a projektek leállítását eredményezve. Bár a kiemelkedően fontos köz- és magánérdekek védelméhez az engedélyezési eljárások elengedhetetlenek, azokat a tiszta technológiákkal kapcsolatos gyártási projektek esetében egyszerűsíteni kell és fel kell gyorsítani. Az adminisztratív eljárások párhuzamos elindítása és a használatra kész ipari létesítményekre vonatkozó javaslatok szintén hozzájárulhatnak az időmegtakarításhoz.
- (37) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Franciaországban munkaerőhiányról számoltak be több olyan foglalkozás esetében, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy ismereteket igényeltek, beleértve az építőmérnöki technikusokat, az erőművek üzemeltetőit és a szakmérnököket.
- (38) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽¹⁸⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (39) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogatassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Franciaország esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik és negyedik ajánlás végrehajtásához.
- (40) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések elősegítik a magas államadóssághoz, a gyenge versenyképességhez és az alacsony termelékenység-növekedéshez kapcsolódó sebezhetőségek kezelését. A 2. és a 3. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések – a (39) preambulumbeközdéssel összhangban – egyaránt hozzájárulnak az egyensúlyhiányok kezeléséhez és az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő ajánlások végrehajtásához.

⁽¹⁸⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNLJA, hogy Franciaország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizték az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 2,3 %-ra ⁽¹⁹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Javítsa tovább a keretfeltételeket a beruházások és az innováció megkönnyítése érdekében.

2. Folytassa a helyreállítási és rezilienciaépítési terve egyenletes végrehajtását, és – a REPowerEU-fejezetet magában foglaló kiegészítés közelmúltbeli benyújtását követően – mielőbb kezdje meg a kapcsolódó intézkedések végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Kezelje a készséghiányt, különösen további munkaalapú tanulási lehetőségek biztosításával és az alapkészségekkel rendelkezők arányának növelésével. Igazítsa az erőforrásokat és a módszereket a hátrányos helyzetű diákok és iskolák igényeihez annak érdekében, hogy az oktatási és képzési rendszer méltányosabbá és befogadóbbá váljon. Javítsa a tanárok munkakörülményeit, valamint fejlessze az alap- és továbbképzésüket.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget. Gyorsítsa fel a megújuló energiák alkalmazását, különös tekintettel a szél-, nap- és geotermikus energiaforrásokra és a biogázra, többek között a kis léptékű megújulóenergia-termelésen keresztül és a kollektív energia-önellátás előmozdítása révén, továbbá segítse elő a kapcsolódó tárolási technológiák alkalmazását azáltal, hogy a magánberuházások megkönnyítésével és az engedélyezések terén tapasztalható szűk keresztmetszetek feloldásával növeli a közberuházásokat. Folytassa a villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatok korszerűsítését, és bővítse a határokon átnyúló villamosenergia-összeköttetéseket. Fejlessze tovább a szakpolitikai keretet az épületek mélyfelújításának és a fűtési rendszerek dekarbonizációjának ösztönzése érdekében, különös tekintettel az alacsony jövedelmű háztartásokra és a legalacsonyabb energiahatékonyságú épületállományra. Alakítson ki támogató szabályozási környezetet a tiszta technológiák gyártására irányuló beruházások növelése érdekében, többek között az engedélyezés egyszerűsítése és felgyorsítása révén. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

⁽¹⁹⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,7 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Horvátország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Horvátország 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/11)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Horvátországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Horvátország 2023. évi költségvetéstervezet-javaslatára vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretétekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Horvátország 2021. május 14-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 28-án elfogadta a Horvátország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Horvátország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Horvátország 2023. április 28-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Horvátországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Horvátországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Horvátország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Horvátország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Horvátország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Horvátország államháztartási egyenlege javult: a 2021. évi GDP-arányos 2,5 %-os hiány 2022-ben 0,4 %-os többletre változott, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 78,4 %-ról 2022 végére 68,4 %-ra esett.

⁽⁶⁾ ST 10687/2021 INIT; ST 10687/2021 ADD 1.

- (13) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevétel-csökkentő intézkedések közé tartozott a hozzáadottérték-adó (héa) és a jövedéki adók csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak az energiaár-plafonok, a kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztóknak nyújtott támogatások, a vállalkozásokra irányuló támogatási programok, és a nyugdíjasoknak, valamint a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásoknak biztosított szociális ellátások. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,6 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 1,3 %-ról 2022-ben a GDP 0,1 %-ára csökkent.
- (14) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Horvátország 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács emellett azt ajánlotta Horvátországnak, hogy korlátozza a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (15) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ 2022-ben nagyjából semleges volt, és a GDP + 0,2 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető ⁽⁹⁾. Horvátország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozott beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 2,6 %-át tették ki (2021-ben a GDP 2,7 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,6 százalékpontos ⁽¹⁰⁾ restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽¹¹⁾ számára. Horvátország tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,1 százalékpontos, nagyjából semleges hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Horvátország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2023 tekintetében kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése, az azt követő időszak tekintetében pedig összhangban áll azzal. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 2,2 %-kal és 2024-ben 2,6 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 1,6 %-os, 2024-ben pedig 2,3 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként a háztartások fogyasztására és az állami fogyasztásra, valamint a beruházások teljes összegére vonatkozó óvatosabb becslései miatt.
- (17) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számított, hogy az államháztartási egyenleg romlani fog, és 2023-ban a GDP-arányos hiány 0,7 % lesz. A 2023. évi romlás főként azt tükrözi, hogy az infláció közkiadásokra gyakorolt hatása – nevezetesen a közszféra béreire, a nyugdíjakra és a szociális ellátásokra alkalmazott indexálási mechanizmus révén – késleltetve érvényesül. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 68,4 %-ról 2023 végére várhatóan 62,6 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,5 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez nagyjából összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 63,0 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Horvátország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 48. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Emellett 2022-ben Horvátország reál-GDP-je erőteljesen növekedett.

⁽¹⁰⁾ A nemzeti finanszírozású beruházások a helyi önkormányzatok beruházási kiadásainak csökkenése miatt restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal számára.

⁽¹¹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,5 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak. Ez részben egy nemzetközi választottbírósi ügy egyszerű költségeként tudható be.

- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedések (többek között a bevételi oldalon a hozzáadottérték-adó és a jövedéki adók csökkentése, továbbá a kiadási oldalon az energiaár-plafonok, a kiszolgáltatók helyzetben lévő fogyasztóknak nyújtott támogatások, a vállalkozásokra irányuló támogatási programok, és a nyugdíjasoknak, valamint a kiszolgáltatók helyzetben lévő háztartásoknak biztosított szociális ellátások). A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,5 %-ának felel meg⁽¹²⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések zöme nem irányul célzottan a legkiszolgáltatóbb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és sok közülük nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹³⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,2 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,3 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési terhe az előrejelzések szerint 2022-höz viszonyítva nagyjából változatlan marad.
- (19) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Horvátország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹⁴⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Horvátországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Horvátországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP – 1,0 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal nagyjából semleges volt (a GDP + 0,2 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,4 %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával csökkent. Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott célzott támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedésére a nem célzott energetikai intézkedések fenntartása, a közszférabeli bérek és a szociális ellátások tartós emelése, valamint az energiatermékekre alkalmazandó alacsonyabb héakulcsok is hatást gyakoroltak. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 3,1 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,7 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹⁵⁾. Ezért Horvátország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Horvátország a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra – például az épületek energetikai felújítására, a közigazgatás digitalizációjára, a kórházak digitális diagnosztikájára és berendezéseire, valamint az üzleti ágazat zöld és digitális átállásának támogatására – irányuló közberuházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból.
- (21) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 1,5 %-ára nő. A 2024-es növekedés főként a magasabb tőkekiadásokat, valamint a bérekre, nyugdíjakra és szociális támogatásokra fordított kiadások még mindig viszonylag magas indexálását tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 59,8 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 1,3 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez nagyjából összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése magasabb, 61,8 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére, és a 2023. évi stabilitási program előrejelzéséhez képest mutatkozó különbség nagyrészt a nevezőhatással (a nominális GDP 2024-es eltérése), valamint kisebb mértékben az SFA-tételekre vonatkozó eltérő feltevésekkel magyarázható.

⁽¹²⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹³⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Horvátország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Horvátország 2022. évi konvergenciaprogramját (HL C 334., 2022.9.1., 88. o.).

⁽¹⁴⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Horvátország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 10,3 %-ra tehető.

⁽¹⁵⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,5 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak. Ennek oka részben egy egyszeri intézkedés miatt 2022-ben megnövekedett kiadások bázishatása, míg 2023-ban a közüzemi vállalatok részére biztosított transzferek csökkenése várható.

- (22) A 2023. évi stabilitási program az energiatámogatási intézkedések zömének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság jelenlegi feltételezései szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége 2024-ben a GDP 0,2 %-a lesz. Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (23) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁶⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, a Bizottság szerint helyénvaló lenne 2024-ben legalább a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁷⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg az 5,1 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,5 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesebbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne. Emellett a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne 2024-ben visszafogni a nettó elsődleges kiadások növekedését.
- (24) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 6,8 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely meghaladja az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében előrevetített kiigazítás elmarad az energiatámogatási intézkedések teljes kivezetéséből származó megtakarítástól, ami a tőke-, bér- és szociális kiadások dinamikusabb növekedésének tudható be.
- (25) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások szintje továbbra is stabil lesz: GDP-arányosan 2023-ban és 2024-ben is 4,6 % marad. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ezek között vannak olyan – az egészségügyi és jóléti ágazatban, az állami vállalatok irányításának, valamint a felelősségteljes költségvetési gazdálkodásról szóló törvénynek a javítása terén megvalósítandó – reformok, valamint – a közlekedési és vízügyi infrastruktúrára, a többlakásos épületek és házak energetikai felújítására, a zöld és a digitális átállásra, továbbá az oktatási infrastruktúrára irányuló – beruházások, amelyek legtöbbje a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe is bekerült.
- (26) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 0,8 %-ára, 2026-ra pedig 0,6 %-ára csökken. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 59,8 %-ról 2026 végére várhatóan 55,6 %-ra csökken. A GDP-arányos államadósság tehát a tervek szerint csökken, és a program időhorizontján belül 60 % alatt marad.
- (27) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. A horvát helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása jól halad. Horvátország a tervével összefüggésben 59 mérőföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan eddig két fizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 1,4 milliárd EUR folyósításra került sor. Horvátország várhatóan termódóssítást nyújt be, amelynek tartalmaznia kell egy REPowerEU-fejezetet, valamint más területeken végrehajtandó, a hitelkomponensből finanszírozandó további intézkedéseket. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Horvátország 2023. március 30-án kifejezte azon szándékát, hogy 3 612 000 000 EUR összegű további, hitel formájában nyújtott támogatást kérjen az eszköz keretében. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Horvátország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

⁽¹⁶⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁷⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (28) A Bizottság 2022-ben Horvátország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Horvátországban.
- (29) Horvátország a teljes éves energiafogyasztása mintegy 53 %-át importból fedezi, miközben nagy potenciállal rendelkezik a megújuló energia, különösen a nap-, szél- és geotermikus energiaforrások terén. Az ország villamos energiájának felét vízerőművek állítják elő; a szélenergia részaránya nőtt, és elérte a 14 %-ot, a napenergia aránya azonban továbbra is mindössze 1 %. A nap- és szélenergia elterjedésének felgyorsítása szempontjából kulcsfontosságú tényező az engedélyezési eljárások egyszerűsítése és a vonatkozó jogszabályi keret véglegesítése annak érdekében, hogy a termelők és a termelő-fogyasztók nagyobb jogbiztonságot élvezzenek. További tényezők közé tartozik az átviteli hálózat jelentős korszerűsítése és kiterjesztése az ország déli részére, a megújuló energiaforrások előállításának elsődleges térségére, valamint az intelligens fogyasztásmérés bevezetése a kis méretű napenergia-berendezések esetében. Horvátországban a lakossági ágazat energiafogyasztása meglehetősen magas (a teljes energiafogyasztás 35 %-át teszi ki), és a fűtés tekintetében 71 %-ban gázfüggő. A fotovoltaiikus napenergia-létesítmények többlakásos épületekbe történő telepítésére vonatkozó eljárások felülvizsgálata és egyszerűsítése, valamint a fűtésre és hűtésre szolgáló hőszivattyúk gyorsított kiépítése az energetikai felújítás szempontjából releváns intézkedések az építőiparban. A közlekedésben használt megújuló energiaforrások aránya alacsony (a 2030-ra kitűzött 14 %-os célhoz képest 7 %), csakúgy, mint a személyszállítás terén a vasúté (az uniós 8 %-kal szemben 2,5 %). A vasúti infrastruktúra és járművek korszerűsítése, valamint a kibocsátásmentes járművek fokozott elterjedésének biztosítása nagyban hozzájárulhat a közlekedési ágazat dekarbonizációjához. Horvátország földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben⁽¹⁸⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 22 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Horvátország az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet⁽¹⁹⁾ alapján folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.
- (30) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Horvátország 31 olyan foglalkozás kapcsán számolt be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek, többek között az építőiparban és a feldolgozóiparban is (viszont mindkét területen az uniós átlag alatti a munkaerőhiány).
- (31) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét⁽²⁰⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (32) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Horvátország esetében az 1., 2. és 3. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második és harmadik ajánlás végrehajtásához.

⁽¹⁸⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁹⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

⁽²⁰⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNLJA, hogy Horvátország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizték az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 5,1 %-ra ⁽²¹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását, és mielőbb véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak érdekében, hogy gyorsan megkezdődhessen annak végrehajtása. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függését a megújuló energiaforrások – különösen a szél-, nap- és geotermikus energiaforrások – elterjedésének felgyorsításával, a jogszabályi keret hiányzó elemeinek véglegesítésével, az adminisztratív engedélyezési eljárások egyszerűsítésével, a megújuló energiaforrások (fotovoltaikus napenergia-létesítmények) többalakos épületekben történő telepítésére vonatkozó eljárások egyszerűsítésével és a nagyobb jogbiztonság biztosításával. Támogassa a kisléptékű megújulóenergia-termelési kapacitást. Folytassa a villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatok korszerűsítését, különösen az ország északi és déli része közötti átviteli kapcsolatok javítása és az intelligens fogyasztásmérők bevezetésének előmozdítása révén. Gyorsítsa fel az energiahatékonyság-javító intézkedések végrehajtását, ideértve a hőszivattyúk telepítését is. Csökkentse a közlekedési ágazat fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségét a fenntartható megoldások, különösen a vasút és a közúti közlekedés villamosításának előmozdítása révén. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

⁽²¹⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,3 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (23) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Olaszország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/12)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta az éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Olaszországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelynek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. A Bizottság 2022. december 14-én elfogadta az Olaszország 2023. évi költségvetésszabálytervezet-javaslatára vonatkozó véleményét. A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális áttérés megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors áttérést. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Olaszország 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatókkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta az Olaszország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Olaszország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Olaszország 2023. május 2-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Olaszországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette az Olaszországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Olaszország által elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Olaszország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte az Olaszország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 10160/21 INIT; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2; ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1.

- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Olaszország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Olaszországban túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Konkrétan, bár történt némi javulás, az országot továbbra is sebezhetővé teszi a magas államadósság és a gyenge termelékenységnövekedés, amihez munkaerőpiaci sérülékenységek és a pénzügyi piacok bizonyos gyengeségei társulnak, amelyek határokon átnyúló jelentőséggel bírnak. Az országra jellemző, régóta fennálló sebezhetőségek az elmúlt években némileg enyhültek, de továbbra is jelentősek, és várhatóan nem fognak gyorsan megszűnni. A termelékenység tartósan alacsony növekedése meghatározó tényező Olaszország hosszú ideje gyenge gazdasági növekedésében, amely lelassítja az államadósság-leépítést, szűkíti a foglalkoztatási lehetőségeket és hatással van a bankok mérlegére. Az államadósság-ráta – a gazdaság fellendülésével – 2022-ben tovább csökkent. Azonban változatlanul magas, és számottevő költségvetési fenntarthatósági kihívást jelent. Az államadósság-ráta az előrejelzések szerint 2024-re tovább csökken, de konszolidációs intézkedések hiányában középtávon növekedni fog. A kormány további intézkedéseket hajtott végre a pénzügyi szektor rezilienciájának támogatása érdekében, és a nemteljesítő hitelek állománya jelentősen csökkent, de a bankok továbbra is nagymértékben ki vannak téve a szuverén kockázatnak. Némi előrelépés történt az egyensúlyhiány kezelésére irányuló szakpolitikák terén, de folyamatos erőfeszítésekre van szükség, és a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása továbbra is kulcsfontosságú szakpolitikai prioritás, mivel átfogó reformokat és jelentős beruházásokat foglal magában. Ahhoz, hogy a magas államadósságot határozottan csökkenő pályára lehessen állítani, a növekvő adósságszolgálati kamatkiadások és a népesség elöregedésével összefüggő emelkedő költségek közepette olyan többértékes megközelítésre van szükség, amely megfelelő elsődleges többletet biztosító prudens költségvetési politikákon, növekedésösztönző beruházásokon és reformokon, nagyobb adózási fegyelmén, valamint a nemzeti és uniós források hatékony felhasználásán alapul. Olaszország olyan kihívásokkal néz szembe, amelyek tekintetében – a helyreállítási és rezilienciaépítési terv folyamatos és határozott végrehajtása mellett – további szakpolitikai erőfeszítések lehetnek szükségesek, különösen az adózás, a költségvetési keret és a nyugdíjrendszerek, valamint a demográfia, a munkaerőpiac és az energiaügy területén.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Olaszország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 9,0 %-ról 2022-ben 8,0 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 149,9 %-ról 2022 végére 144,4 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést tett közzé. E jelentésben megvizsgálta Olaszország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket, az államadósság pedig meghaladta a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, és az ország nem felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium és az adósságkritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Olaszországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetéstervezésének elkészítése során.
- (14) Az államháztartási egyenleget befolyásolta egyes lakásfelújítási adójóváírások új statisztikai kezelése, amelyek elszámolása most töketranszferként történik, és többnyire 2021–2022-ben volt esedékes ⁽⁷⁾. Az egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések is. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételecsökkentő intézkedések közé tartoztak a villamosenergia- és gázágazatban kivetett általános rendszerdíjak ellenőrzésére irányuló intézkedések, a gáz héakulcsának csökkentése, az üzemanyagárakra kivetett jövedéki adók csökkentése, az egy bizonyos jövedelmi szint alatt kereső munkavállalók társadalombiztosítási járulékaiknak csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak a villamosenergia- és gázszolgáltató vállalatoknak nyújtott támogatások, az alacsony jövedelmű háztartások villamosenergia- és földgázszámláira vonatkozó szociális kedvezmény kiterjesztése, a munkavállalóknak, nyugdíjasoknak és munkanélkülieknek rászorultsági alapon nyújtott juttatások, valamint az öregségi nyugdíjak 2 %-os növelése már 2022 októberében, jóllehet rendes körülmények között az inflációhoz kapcsolódó kötelező indexálás 2023-ban lett volna esedékes. Az említett intézkedések költségét részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett új adók, valamint a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia árára vonatkozó ellentételezési mechanizmusból és a villamosenergia-ágazatban alkalmazott kompenzációs mechanizmusból származó bevételek, amelyek a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról szóló (EU) 2022/1854 tanácsi rendelet ⁽⁸⁾ végrehajtását szolgálják. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 2,5 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 3,4 %-ról 2022-ben a GDP 1,1 %-ára csökkent, mivel a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét.

⁽⁷⁾ Az új statisztikai módszer következtében 2021-ben a hiány GDP-arányosan 1,8 százalékponttal felfelé módosult. Az új statisztikai módszerrel kezelt adójóváírások hiánynövelő hatása a becslések szerint 2022-ben GDP-arányosan 2,6 százalékpontot tett ki.

⁽⁸⁾ A Tanács (EU) 2022/1854 rendelete (2022. október 6.) a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról (HL L 261. I, 2022.10.7., 1. o.).

- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁹⁾, hogy Olaszország 2022-ben használja ki az eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, miközben prudens költségvetési politikát folytat. A Tanács ezenkívül azt ajánlotta, hogy Olaszország tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A tanácsi ajánlás szerint Olaszországnak korlátoznia kell a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽¹⁰⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP 3,2 %-ának felelt meg. Olaszország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozott beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,9 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,4 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz ⁽¹¹⁾. Olaszország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 2,4 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében hozott költségvetési politikai intézkedések addicionális hatását (a GDP 2,2 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Olaszország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban van a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével, mind 2023-ra, mind 2024-re vonatkozóan. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,0 %-kal és 2024-ben 1,5 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban valamivel magasabb, 1,2 %-os, 2024-ben pedig valamivel alacsonyabb, 1,1 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként azért, mert azzal számol, hogy a beruházások kisebb mértékben járulnak hozzá a növekedéshez; a beruházások a kormány előrejelzése szerint az előző évhez képest 3,4 %-kal növekednek, míg a Bizottság 1,4 %-os növekedést prognosztizál.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 4,5 %-ára fog csökkenni. A 2023. évi csökkenés főként a következőket tükrözi: a lakások energiahatékonyságának javítását célzó magánberuházásokat támogató adójóváírásokhoz kapcsolódó tőketranszferok csökkenése, a közszférabeli munkavállalókra vonatkozó kompenzáció csökkenése az állami szerződések 2019–2021 közötti időszakra történő visszamenőleges megújítása nyomán, amivel összefüggésben a hátralékok jelentős részét 2022-ben elkönyvelték, a termelési támogatások csökkenése a villamosenergia- és gázipari vállalatoknak nyújtott alacsonyabb adójóváírásokkal összefüggésben, valamint a főként az inflációhoz indexált államkötvények hozamcsökkenésének betudható alacsonyabb kamatkidadások. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 144,4 %-ról 2023 végére várhatóan 142,1 %-ra csökken. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 4,5 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 140,4 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében szereplő magasabb nominális GDP-növekedésnek tudható be.

⁽⁹⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Olaszország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 53. o.).

⁽¹⁰⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽¹¹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak. Ez az épületfelújítási munkálatokhoz kapcsolódó adójóváírásokkal összefüggő kiadások növekedésével magyarázható, amelyek tőketranszferként kerülnek elszámolásra.

- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ide tartoznak a 2022-től meghosszabbított intézkedések (különösen: a villamosenergia- és gázszolgáltató vállalatoknak nyújtott támogatások, a villamosenergia- és gázágazatban kivetett általános rendszerdíjak ellenőrzésére irányuló intézkedések, a gáz héakulcsának csökkentése, valamint az egy bizonyos jövedelmi szint alatt kereső munkavállalók társadalombiztosítási járulékaik csökkentése), továbbá új intézkedések is, mint például a 2023. október és december közötti időszakban az összes háztartásnak nyújtandó fűtési támogatás. Ezen intézkedések költségét továbbra is részben ellensúlyozzák az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,0 %-ának felel meg ⁽¹²⁾. 2023-ban a legtöbb intézkedés a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokat vagy vállalkozásokat célozza, bár az energiatámogatási intézkedések többsége nem őrzi meg teljes mértékben az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának ⁽¹³⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,7 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 1,2 %-kal). Végetetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 1,1 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések teljes megszüntetése.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Olaszország 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadás növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése ⁽¹⁴⁾ alatt tartja, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Ugyanakkor Olaszországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Olaszországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal restriktív lesz (a GDP + 2,6 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 3,2 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,9 %-ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett restriktív hatása lényegében a háztartásokat és a vállalkozásokat célzó, az energiaárak emelkedésére válaszul hozott (célzott és nem célzott) támogatási intézkedések (GDP-arányosan 1,5 százalékponttal) csökkentett költségeinek tudható be. A nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedésének fő mozgatórugói a nyugdíjkiadásoknak az előző évi inflációhoz való részleges indexálás ⁽¹⁵⁾ miatti növekedése, valamint az alacsony és közepes jövedelműek esetében a munkát terhelő adóknak a közelmúltban elfogadott további csökkentése. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 1,4 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára ⁽¹⁶⁾. Ezért Olaszország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Olaszország a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra – például a vasúti hálózatra, a megújuló energiára, a hidrogénre, a villamosenergia-hálózatokra és a fenntartható mobilitásra, a földterületek és a vízkészletek védelmére, valamint a közigazgatás felhőalapú infrastruktúrájára – irányuló közberuházásokat tervez finanszírozni, részben az eszközökből és más uniós alapokból. A 2023 májusában Olaszországot sújtó pusztító árvizekkel összefüggésben az ezen árvizekhez kapcsolódó közvetlen szükséghelyzeti támogatás költségét figyelembe fogják venni a megfelelés későbbi értékelési során, és elvben egyszeri és átmeneti intézkedésnek fogják tekinteni ⁽¹⁷⁾.

⁽¹²⁾ Ez az adat az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹³⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Olaszország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 96. o.).

⁽¹⁴⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Olaszország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése nominális értéken 6,4 %-ra tehető.

⁽¹⁵⁾ A 197/2022. törvény a 2023–24-es időszakban kifizetett nyugdíjak indexálási mechanizmusának részleges felülvizsgálatáról rendelkezik, ami korlátozta az infláció költségvetési előrejelzésekre gyakorolt hatását.

⁽¹⁶⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 2,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak. Ez az épületfelújítási munkálatokhoz kapcsolódó adójóváírásokkal összefüggő kiadások várható csökkenésével magyarázható.

⁽¹⁷⁾ Az egyszeri intézkedés meghatározását lásd a következő dokumentumban: „European Commission Report on Public Finances in EMU 2015” (Az Európai Bizottság jelentése: Államháztartás a GMU-ban, 2015).

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 3,7 %-ára csökken. A 2024. évi csökkenés főként a folyó termelőfelhasználásra, valamint a villamosenergia- és gázipari vállalatoknak nyújtott adójóváírásokra fordított kiadások csökkenését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 141,4 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 3,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási program hiány-előrejelzésével, bár a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése nem tartalmazza a GDP 0,2 %-ának megfelelő mértékű tervezett, hiánynövekedést eredményező intézkedéseket, amelyek részletei még nem ismertek. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 140,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére. A különbség a Bizottság előrejelzésében szereplő magasabb nominális GDP-növekedésnek tudható be.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁸⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,7 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások növekedése 2024-ben nem haladhatja meg az 1,3 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,0 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesebb célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlottnál kisebb mértékű növekedéséhez vezetne.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 0,8 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket. A 2023 májusában Olaszországot sújtó pusztító árvizekkel összefüggésben az ezen árvizekhez kapcsolódó közvetlen szükséghelyzeti támogatás költségét figyelembe fogják venni a megfelelés későbbi értékelési során, és elvben egyszeri és átmeneti intézkedésnek fogják tekinteni.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 3,3 %-ról 3,8 %-ra nőnek 2024-ben. A magasabb beruházási szint a magasabb nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által – többek között az eszközből – finanszírozott beruházásokat tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ezen reformok és beruházások közé tartozik a közbeszerzési kódex reformja, amely a helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek is részét képezi, valamint a 2023. márciusi felhatalmazó törvényben foglalt adórendszer (a továbbiakban: az adóreformról szóló felhatalmazó törvény).
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 3,0 %-ára, 2026-ra pedig 2,5 %-ára csökken. Az államháztartási hiány tehát a tervek szerint 2025-től nem fogja meghaladni a GDP 3 %-át. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 141,4 %-ról 2026 végére várhatóan 140,4 %-ra csökken.

⁽¹⁸⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

- (28) Olaszországban a munkát terhelő adók a többi tagállamhoz képest minden jövedelmi szinten magas maradt, annak ellenére, hogy 2022-ben csökkentették a személyi jövedelemadókat. Ezenkívül az átalányrendszer önfoglalkoztatókra való kiterjesztése aggályokat vet fel az adórendszer méltányosságával és hatékonyságával kapcsolatban. A jövedelemnövekedésre vonatkozó új átalányrendszer 2023-as bevezetése tovább fokozta a rendszer összetettségét. 2023 márciusában a kormány az adórendszer általános reformjáról szóló új felhatalmazó törvényt (az adóreformról szóló felhatalmazó törvény) fogadott el. Ez várhatóan megold majd néhány régóta fennálló gyengeséget, többek között a munkát terhelő adók csökkentésével, valamint az adókiadások és a társasági adók egyszerűsítésével és egyszerűsítésével. E reform végrehajtása során alapvető fontosságú az adórendszer progresszivitásának megőrzése, az összetettség csökkentése, a foglalkoztatási ösztönzők növelése, az adózási fegyelem megerősítése és a költségvetési semlegesség biztosítása. E tekintetben a munka adóterhének költségvetés-semleges módon történő csökkentése érdekében lehetőség van a növekedés szempontjából kevésbé hátrányos egyéb forrásokból, például az ingatlanokból, a hozzáadottérték-adóból és az állami tulajdonban lévő tengerparti ingatlanok használatának engedélyezéséből származó bevételek növelésére. Emellett van még mozgástér a környezetvédelmi adók kialakításának javítására is, amelyek a viszonylag magas bevételek ellenére nem mozdítják elő kellőképpen a tisztább technológiákra való átállást, többek között a környezeti szempontból káros támogatások széles körű alkalmazása miatt. Fontos továbbá kezelni azt a régóta fennálló kihívást, amely nem szerepel az adóreformról szóló felhatalmazó törvényben, nevezetesen a nagyrészt elavult kataszteri értékeket, amelyek az ingatlanadó kiszámításának alapjául szolgálnak.
- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Olaszország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban egyre nagyobb a késedelem kockázata. Olaszország a tervvel összefüggésben 151 mérföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan három kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 42 milliárd EUR folyósítására került sor (az összeg az első két kifizetési kérelmet foglalja magában, a harmadik értékelés alatt áll). A 2026-ig rendelkezésre álló eszköz ideiglenes jellege miatt elengedhetetlen a helyreállítási és rezilienciaépítési terv gyors végrehajtása és a módosítására irányuló tárgyalások mielőbbi folytatása. Fontos, hogy Olaszország – különösen szubnacionális szinten – megerősítse a közigazgatási kapacitást a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt kötelezettségvállalások teljesítésének folytatása érdekében, miközben a terv zökkenőmentes és időben történő végrehajtásához továbbra is kulcsfontosságú a hatékony és teljes mértékben működőképes irányítási keret. Továbbra is alapvető fontosságú az esetleges késedelmek és a végrehajtással kapcsolatos problémák korai azonosítása, valamint az ezek kezelésére szolgáló intézkedések időben történő meghozatala. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Olaszország 2023. március 31-én jelezte, hogy további hiteltámogatást szándékozik igényelni az eszköz keretében. A kiegészítéssel és a REPowerEU-fejezettel kapcsolatos tárgyalások folyamatban vannak, bár Olaszország nem nyújtott be hivatalos javaslatot. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Olaszország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (30) A Bizottság Olaszország kohéziós politikai programozási dokumentumainak jelentős részét 2022-ben, egy dokumentumot pedig 2023-ban hagyott jóvá. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Olaszországban.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Olaszország számos további kihívással szembesül az energiapolitika és a zöld átállás, különösen a megújuló energia elterjedése, a gázszállítás, az energiahatékonyság, a zöld készségek biztosítása és megszerzése és a fenntartható mobilitás kapcsán.

- (32) A megújulóenergia-kapacitás nagyon lassan nőtt az elmúlt évben, és a fosszilis tüzelőanyagok aránya az energiaszerkezetben továbbra is jelentős. A megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása érdekében Olaszország a megújuló energiaforrások engedélyezési eljárását szabályozó meglévő kerettel kapcsolatos módosításokat fogadott el. További erőfeszítésekre van szükség a közigazgatási és a jogszabályi keret közötti, nemzeti és szubnacionális szintű koherencia, valamint a legkorszerűbb energiatechnológia szempontjából való jelentőségük biztosítása érdekében. Például az összes kapcsolódó normát egységes szerkezetbe (*Testo unico*) lehetne foglalni; ugyanakkor aktualizálni kell a nemzeti szint alatti hatóságok által a projektek értékelése során követett iránymutatásokat. Végezetül további beruházásokra van szükség a nemzeti hálózat korszerűsítéséhez, valamint az olasz szárazföld, Szicília és Szardínia közötti összeköttetések kiépítéséhez a várható nagyobb termelési kapacitás figyelembevétele és az ehhez kapcsolódó nagyobb mennyiségű megújuló energia felvétele érdekében.
- (33) A gázhálózat szűk keresztmetszetei továbbra is fennállnak. Olaszország tárgyalásokat folytat észak-afrikai partnerekkel a meglévő csővezetékek és gázrendszer-összekötők importkapacitásának növelésére irányuló beruházásokról. Ez elősegítené a behozatal diverzifikálását, és ezáltal megerősítené az energiaellátás biztonságát. További beruházásokra van azonban szükség a meglévő belföldi hálózat szűk keresztmetszeteinek megszüntetése érdekében, amely nem rendelkezik elegendő szállítási kapacitással ahhoz, hogy megnövekedett mennyiségű gázt juttasson az ország déli részéről északra. A fossziliztüzelőanyag-infrastruktúrákba való beruházást a feltétlenül szükséges mértékre kell korlátozni, és úgy kell megtervezni, hogy időálló legyen, elkerülve az éghajlat-politikai célkitűzésekkel össze nem egyeztethető technológiáktól való függést vagy az energetikai átállás költségeinek növekedését.
- (34) Olaszország földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁹⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 19 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Olaszország az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽²⁰⁾ értelmében folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Az épületek energiahatékonyságának javítására irányuló intézkedéseknek célzottaknak kell lenniük. Olaszország épületállománya jelentős energiahatékonysági potenciállal rendelkezik, különös tekintettel a régi és energiaigényes épületek nagy arányára. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő meglévő intézkedéseket ki lehetne egészíteni olyan intézkedésekkel, mint például a legrosszabb energiahatékonyságú épületek, többek között a kereskedelmi célú épületek és a köztulajdonú bérlakások energiahatékonyságának növelésére irányuló, célzott ösztönző rendszerek, biztosítva mindeközben, hogy a kiszolgáltatók helyzetben lévő háztartások javát szolgálják ezek az intézkedések, továbbá elkerülve a regresszív hatásokat. Az említett intézkedések különösen a kis-, közép- és mikrovállalkozások javát szolgálják, amelyek gyakran nem rendelkeznek az energiahatékonyságuk javításához szükséges műszaki és pénzügyi kapacitással. Ugyanezek az intézkedések elősegítenék azt is, hogy csökkenjen az energiaszegénység, amelynek leküzdését további intézkedések is szolgálhatnák, például az energiamegtakarításra irányuló, személyre szabott szolgáltatásokat nyújtó egyablakos ügyintézési pontok. Az energiahatékonyság növelése szempontjából előnyös lenne a környezettudatos tervezés és az energiacímkezés fokozott piacfelügyelete is.
- (35) Az infrastrukturális hiányosságok és a környezeti szempontból káros támogatások – beleértve a közúti közlekedést is – továbbra is jelentősek, és akadályozzák a fenntarthatóbb közlekedési megoldásokra való átállást. Például az elektromos töltőállomások átlagos száma nem éri el az uniós átlagot. A környezeti szempontból káros támogatások közé tartozik a magánhasználatra rendelkezésre álló cégautók átalányadóztatása, valamint a teherszállításban használt dízelolaj jövedéki adójának visszatérítése. Az elektromos töltőállomások kiépítésére és az említett támogatások megszüntetésére irányuló erőfeszítések folytatása kulcsfontosságú a kibocsátásmentes járművek piacának megszilárdításához.

⁽¹⁹⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽²⁰⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

- (36) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. Olaszországban a zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú, magas és alacsony képzettséget igénylő szakmákat egyaránt érinti a munkaerőhiány. Ugyanakkor a képzési támogatás gyakran nem jut el a zöld átállás által leginkább érintett munkavállalókhoz. A zöld átálláshoz szükséges készségek hiánya a közszférában, különösen helyi szinten, szintén hátráltatja a zöld beruházásokat. Olaszország jelentős regionális egyenlőtlenségekkel néz szembe, amelyek súlyosbodhatnak, ha a helyi munkaerőpiacok nem tudják megragadni a zöld átállásban rejlő lehetőségeket. Emellett a zöld átálláshoz szükséges készségek fejlesztése, többek között a fenntartható talajgazdálkodás terén, kulcsfontosságú lenne az éghajlatváltozás hatásai, különösen a súlyosbodó árvizek és a tartós aszályok elleni küzdelemben.
- (37) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽²¹⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (38) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Olaszország esetében az 1., 2. és 3. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik és negyedik ajánlás végrehajtásához.
- (39) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a magas államadóssághoz és a gyenge termelékenység-növekedéshez kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 2. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések – a (38) preambulumbekezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárulnak az egyensúlyhiányok kezeléséhez és az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő ajánlások végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Olaszország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozási nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 1,3 %-ra ⁽²²⁾ korlátozza.

⁽²¹⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

⁽²²⁾ Ez az összeg a becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,7 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekezdésemben ismertetettek szerint.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Csökkentse még jobban a munkát terhelő adókat, és tegye hatékonyabbá az adórendszert az adóreformról szóló felhatalmazó törvény elfogadása és megfelelő végrehajtása révén, eközben őrizze meg az adórendszer progresszivitását és javítsa a méltányosságát, különösen az adókiadások – többek között a héa és a környezeti szempontból káros támogatások – egyszerűsítése és csökkentése, valamint az adótörvény összetettségének csökkentése révén. Hangolja össze a kataszteri értékeket az aktuális piaci értékekkel.

2. Biztosítsa a hatékony irányítást és erősítse – különösen szubnacionális szinten – a közigazgatási kapacitást, hogy lehetővé tegye a helyreállítási és rezilienciaépítési terv továbbra is gyors és egyenletes végrehajtását. Gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést. Egyszerűsítse az engedélyezési eljárásokat a megújulóenergia-termelés bővítésének felgyorsítása érdekében, és az így előállított energia felvételének biztosítása céljából fejlessze a villamosenergia-összeköttetést. Növelje a belső gázszállítási kapacitást az energiabehozatal diverzifikálása és az energiaellátás biztonságának megerősítése érdekében. Növelje az energiahatékonyságot a lakossági és vállalati ágazatokban, többek között célzottabb ösztönző rendszerek révén, amelyek különösen a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokra és a legrosszabb teljesítményű épületekre irányulnak. Mozdítsa elő a fenntartható mobilitást, többek között a környezeti szempontból káros támogatások megszüntetése és az elektromos töltőállomások kiépítésének felgyorsítása révén. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Ciprus 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/13)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Ciprust azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően mélyreható felülvizsgálatra volna szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Ciprus 2023. évi költségvetés-tervezési javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Mivel az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Ciprus 2021. május 17-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 28-án elfogadta a Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Ciprus kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Ciprus 2023. május 9-én benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. május 2-án pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Ciprusnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Ciprusra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Ciprus által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Ciprus általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Ciprus által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 10686/2021; ST 10686/2021 ADD 1.

- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Ciprus vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Cipruson makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A magánszektorbeli, kormányzati és külső adóssághoz kapcsolódó sebezhetőség összességében mérséklődött, de továbbra is aggodalomra ad okot. Mindenekelőtt a nagy adósságok – a nemteljesítő hitelek is beleértve – csökkentek jelentősen, és ez a tendencia várhatóan folytatódik, ugyanakkor a folyó fizetési mérleg hiánya változatlanul problémát jelent. A magánszektor adósságállománya – a Covid19-válság miatt a 2020-as év kivételével – 2015 óta mérséklődik, és a várakozások szerint 2023-ban és 2024-ben a nominális GDP-növekedés kedvező hatásának köszönhetően tovább csökken. Mindazonáltal a magasabb kamatlábak nyomást gyakorolhatnak az adósságszolgálatra, mivel túlsúlyban vannak a változó kamatozású hitelek. A magán- és a külső adósságállomány alakulását befolyásolják a Cipruson működő különleges célú gazdasági egységek, amelyek hozzájárulnak az adósság szintek emelkedéséhez, de a gazdaságra nézve korlátozott kockázatot jelentenek. Az elmúlt években jelentősen csökkent a bankok által tartott nemteljesítő hitelek állománya, aminek hátterében a nemteljesítő hitelek értékesítése, leírás, készpénztörlesztések, „hitelgyógyulás” és adósság-eszköz csereügyletek állnak. Az államadósság folyamatosan csökken, már kisebb a világválság előtti szintnél, és a várakozások szerint 2023-ban és 2024-ben tovább mérséklődik. A turizmus fellendülése ellenére az erőteljes belföldi kereslet és a magas energiaárak hatására 2022-ben tovább nőtt a folyó fizetési mérleg hiánya, amely 2023-ban és 2024-ben várhatóan némileg csökken, de továbbra is jelentős marad. A szakpolitikai válaszlétesítések kedvező eredménnyel jártak. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv számos olyan intézkedést tartalmaz, amely várhatóan hozzájárul a gazdaság diverzifikálásához, az exportnövekedés támogatásához és az olajimporttól való túlzott függés enyhítéséhez. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében 2022 közepén elfogadták a hitelfelvásárló társaságokról és a hiteligazgatókról szóló törvényeket módosító csomagot, amelynek célja a munkakörülmények javítása és a nemteljesítő hitelek csökkentése. Számos hosszabbítást követően idén februárban megszűnt a jelzálogok érvényesítésének felfüggesztése: a hatékony jelzálog-érvényesítési keret kulcsfontosságú eszközként ösztönzi a hitelfelvevőket a hitelek ástrukturálásában való részvételre, hozzájárul a gazdaságban felhalmozódott nemteljesítő hitelek további csökkentéséhez, valamint a magánszektor eladósodottságának visszaszorításához és a fizetési fegyelem javításához.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Ciprus államháztartási egyenlege javult: a 2021. évi GDP-arányos 2,0 %-os hiány 2022-ben 2,1 %-os többletre változott, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 101,2 %-ról 2022 végére 86,5 %-ra esett.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek csökkentő intézkedések közé tartozott az üzemanyagtermékek jövedéki adójának (a benzin és a dízelolaj esetében literenként 7 centes, a fűtőanyagok esetében pedig 5,37 centes) csökkentése valamennyi fogyasztóra vonatkozóan, valamint a lakossági villamosenergia-fogyasztás hozzáadottértékadó-kulcsának 19 %-ról 9 %-ra (a kiszolgáltatók helyzetben lévő háztartások esetében 5 %-ra) történő csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a villamosenergia-díjak emelkedéséhez kapcsolódó támogatás, amely a kiadásnövekedés 50–100 %-át tette ki. Az említett támogatási intézkedés végrehajtása keretében a kormány kifizetéseket teljesít a teljes mértékben állami tulajdonú ciprusi villamosenergia-hatóságnak. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,7 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,9 %-ról 2022-ben a GDP 0,3 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Ciprus 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint 2022-ben semleges költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ érvényesült, ami a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Ciprus – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,4 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,6 %-át). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022. évi csökkenése annak tudható be, hogy más uniós alapok esetében új programozási időszak vette kezdetét. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ számára. Ciprus tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Ciprus 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 58. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételek intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

(az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése semleges hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ciprus tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra, az azt követő időszakra vonatkozóan pedig összhangban van azzal. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 2,8 %-kal, 2024-ben pedig 3,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 2,3 %-os, 2024-ben pedig 2,7 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami elsősorban annak tudható be, hogy a belső kereslet kisebb mértékben járul hozzá a gazdasági növekedéshez.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy a GDP-arányos államháztartási többlet a 2022. évi 2,1 %-ról 2023-ban kis mértékben, 2,0 %-ra csökken. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 86,5 %-ról 2023 végére várhatóan 81,1 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 1,8 %-ának megfelelő költségvetési többletet prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált többséggel. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 80,4 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések, így különösen az üzemanyagtermékek jövedéki adójának csökkentése valamennyi fogyasztóra vonatkozóan, valamint a villamosenergia-díjak emelésével összefüggésben nyújtott támogatás. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,4 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és sok közülük nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,0 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,1 %-kal).
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Ciprus 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Ciprusnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Ciprusnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal nagyjából semleges lesz (a GDP – 0,1 %-a). 2022-ben a költségvetési irányvonal semleges volt (a GDP 0,0 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,0 %-ának megfelelő semleges hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával csökkent. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 0,8 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,8 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾. Ezért Ciprus addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ciprus a zöld és digitális átállást, valamint az energiabiztonságot célzó közberuházásokat tervez, amelyek a ciprusi villamosenergia-piac szabályozási rendszerére, új, energiahatékony épületek – többek között egy új pszichiátriai klinika – építésére, az iskolák energiahatékonysági korszerűsítésére, valamint Nicosia és Larnaca régió vízbiztonságának egy tározó építése révén történő megerősítésére irányulnak, és ezeket a beruházásokat részben az eszközökből és más uniós alapokból kívánja finanszírozni.

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Ciprus 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 104. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Ciprus esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 8,2 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos semleges hozzájárulást biztosítanak.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási többlet 2024-ben várhatóan a GDP 2,3 %-ára nő. A többlet 2024-re várt növekedése főként a társadalombiztosítási járulékok 2024. január 1-től esedékes növelését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 72,9 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 2,1 %-ának megfelelő költségvetési többletet valószínűsít 2024-ben. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált többlettel. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 72,5 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-re. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) Programja szerint Ciprus 2023-ban tervezi teljesíteni a GDP 0,0 %-ának megfelelő strukturális költségvetési egyenlegként meghatározott középtávú költségvetési célkitűzést, és azt a programidőszak hátralévő részében is fenn kívánja tartani. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján a strukturális egyenleg 2023-ban várhatóan a GDP +0,9 %-ának, 2024-ben pedig a GDP + 1,3 %-ának megfelelő mértékű lesz, meghaladva a középtávú költségvetési célkitűzést. A 2024-ben követendő prudens költségvetési politika hozzá fog járulni a külső pozíció megerősítéséhez is.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások ⁽¹⁴⁾ 2024-ben 3,6 %-kal történő növekedését prognosztizálja.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 3,0 %-ról 2,8 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint magasabb GDP mellett fennálló változatlan nominális beruházási szintet tükröz.
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási többlet 2025-ben várhatóan 2,3 % marad, 2026-ban pedig 2,4 %-ra nő. Ezért az államháztartási egyenleg a tervek szerint a program időhorizontjában megfelel a Szerződésben rögzített vonatkozó referenciaértéknek. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 72,9 %-ról 2026 végére várhatóan 60,1 %-ra csökken.
- (28) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban fennáll a késedelem kockázata. Ciprus a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel összefüggésben 14 mérőföldkőhöz kapcsolódóan eddig egy fizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 85 millió EUR folyósítására került sor. A ciprusi helyreállítási és rezilienciaépítési terv viszonylag nagy terjedelmű, jellegében összetett. A késedelem kockázatának minimalizálása érdekében elengedhetetlen a helyreállítási és rezilienciaépítési terv erőteljes irányítása és folyamatos nyomon követése. Várható átdolgozását követően a ciprusi helyreállítási és rezilienciaépítési terv REPowerEU-intézkedéseket is tartalmaz majd, és figyelembe veszi a maximális pénzügyi hozzájárulás csökkentett mértékét. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Ciprus stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

⁽¹⁴⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélküliségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (29) A Bizottság 2022-ben Ciprus valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Cipruson.
- (30) A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben és a kohéziós politikai programokban kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Ciprus számos további kihívással is szembesül az üzleti környezettel kapcsolatban, különösen az állami tulajdonban lévő szervezetek irányítása, a megújuló energiaforrások alkalmazása, a villamosenergia-hálózat fejlesztése és korszerűsítése, az energiahálózatok összekapcsolása, az energiahatékonyság, a fenntartható közlekedés és a zöld készségek terén.
- (31) Az irányítási rendszer hiányosságokat mutat a nemzetközi normák, például az állami tulajdonban lévő szervezetek vállalatirányításáról szóló OECD-iránymutatások és a Világbanknak az állami tulajdonban lévő szervezetek vállalatirányítására vonatkozó eszköztára tekintetében. Különösen a pénzügyi teljesítmény és a célok fokozott átláthatósága és elszámoltathatósága növelné az állami tulajdonban lévő szervezetek hatékonyságát és eredményességét, csakúgy mint az olyan bevált módszerek megvalósítása, mint az állami tulajdonban lévő szervezetek irányító testületeibe történő kinevezések érdemeken alapuló és átlátható folyamata. Az állami tulajdonban lévő szervezetek tulajdonosi feladatainak a politikaorientált szakminisztériumok helyett egy erre a célra létrehozott központi szervre történő átruházása vagy legalább a pénzügyminisztériumban egy központi monitoringegység létrehozása szintén javítana a jelenlegi helyzeten. Az irányítás javítása elősegítené annak biztosítását, hogy az állami tulajdonban lévő szervezetek kulcsfontosságú közberuházási projektjei időben befejeződjenek, ez pedig megkönnyítené a zöld és a digitális átállást. Az állami tulajdonban lévő szervezetekkel kapcsolatos intézkedések hatékonyabbá tennék az irányítást Cipruson, valamint fokoznák a piac méltányosságát és átláthatóságát a helyi és külföldi vállalkozások számára. Ez összhangban van Ciprus hosszú távú stratégiájának célkitűzéseivel és az azt alátámasztó cselekvési tervvel (a „Félkormányzati szervezetek modernizálása és az innováció és a hatékonyság megfelelő ösztönzőinek megteremtése” elnevezésű kezdeményezés keretében). Az állami tulajdonban lévő szervezetek irányításának javítását célzó szakpolitikák a közzsféra hatékonyságának növeléséhez is hozzájárulhatnak. Ciprus technikai segítségnyújtást kért a Nemzetközi Valutaalaptól az állami tulajdonban lévő szervezetek irányítására vonatkozóan.
- (32) A megújuló energiaforrásokban rejlő lehetőségeket Cipruson még jobban ki lehetne aknázni, különösen a villamosenergia-hálózat fejlesztésére és korszerűsítésére irányuló további beruházások, valamint a hálózati léptékű energiatároló létesítmények kiépítése révén. Az energiavásárlási megállapodások és a különbözeti ügyletek megfelelő gazdasági eszközök lehetnek a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítására. Ciprus jelenleg nem használ gázt, ugyanakkor a teljes energiaellátási szerkezet 83,2 %-át az olaj teszi ki. Tekintettel arra, hogy a világpiacokon az energiaárak nagymértékben ingadoznak, a ciprusi gazdaság fenntarthatósága szempontjából alapvető fontosságú az olajtól való súlyos függőség csökkentése, hiszen jelenleg teljes szükségletét importból fedezi. Az energiaellátás diverzifikálása és az importfüggőség csökkentése érdekében Ciprus számára előnyös lenne villamosenergia-összeköttetések létesítése és a megújuló energiaforrások bővítése, valamint új infrastruktúrális és hálózati beruházások végrehajtása. Emellett ki lehetne terjeszteni és fel lehetne gyorsítani az energiahatékonysági intézkedéseket, hogy megfékezzék az energiafogyasztás növekedését. Az energiahatékonysági intézkedések várhatóan hozzájárulnak a lakosság nagy hányadát (2021-ben 19,4 %) érintő energiaszegénység kezeléséhez is, többek között adott esetben a kohéziós politikai alapok felhasználásával. Ciprus számára előnyös lenne a fenntartható közlekedés előtérbe helyezése. A sziget jelenleg a magánközlekedésre támaszkodik; 2020-ban a közlekedési ágazat összességében a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátás 21 %-át adta, miközben az elektromos járművek aránya az újonnan nyilvántartásba vett járművek között, valamint az egy járműre jutó töltőpontok száma uniós összehasonlításban itt a legalacsonyabb. Ahhoz, hogy Ciprus igazodjon az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseire, nagyobb ambícióra van szükség az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése, valamint a megújuló energia és az energiahatékonyság növelése érdekében.
- (33) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási cél szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. 2022-ben számos, a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy tudást igénylő foglalkozás esetében állt fenn munkaerőhiány, és a kulcsfontosságú ágazatokban (pl. építőipar, feldolgozóipar) nőtt a betöltetlen álláshelyek aránya. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban.

- (34) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽¹⁵⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (35) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Ciprus esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik és negyedik ajánlás végrehajtásához.
- (36) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a magánszektorbeli, kormányzati és külső adósságállományhoz kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 2. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések – a (35) preambulumbekezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárulnak az egyensúlyhiányok kezeléséhez és az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban foglalt ajánlások végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Ciprus 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. 2024-ben a rendezett költségvetési pozíció fenntartása mellett őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

Könnyítse meg a magánszektor adósságállományának csökkentését, többek között hatékony jelzálog-érvényesítési keret végrehajtása révén.

A 2024 utáni időszakban is folytassa a nagyobb fenntartható növekedést előmozdító beruházások és reformok végrehajtását, és őrizze meg a prudens középtávú költségvetési pozíciót.

2. Gyorsítsa fel helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását, többek között megfelelő közigazgatási kapacitás biztosítása révén, és mielőbb véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak érdekében, hogy gyorsan megkezdhesse annak végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Hozzon intézkedéseket az állami tulajdonban lévő szervezetek irányításának javítására a nemzetközi normákkal összhangban.

⁽¹⁵⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése és 9. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést és diverzifikálja az energiaellátást. A megújulóenergia-termelésben rejlő teljes potenciál jobb kihasználása érdekében gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások elterjedését megfelelő gazdasági eszközök használata, valamint a villamosenergia-hálózat fejlesztésére és korszerűsítésére – többek között az energiatárolókra – irányuló további beruházások végrehajtása révén. Gyorsítsa fel a villamosenergia-összeköttetések fejlesztését. Terjessze ki és gyorsítsa fel az energiahatékonysági intézkedéseket, többek között az energiaszegénység kezelése érdekében. Terjessze ki és gyorsítsa fel a fenntartható közlekedés felé történő elmozdulást. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Lettország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lettország stabilitási programját****(2023/C 312/14)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Lettországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. A Bizottság 2023. február 24-én elfogadta a Lettország 2023. évi költségvetéstervezet-javaslatára vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság egy másik közleményt is kiadott „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársokktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Lettország 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Lettország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Lettország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Lettország 2023. április 25-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, április 17-én pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Lettországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Lettországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Lettország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Lettország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Lettország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 10157/2021 INIT; ST 10157/2021 ADD 1; ST 10157/2021 ADD 1 COR 1.

- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Lettország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Lettországból nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. A külső hitelfelvétellel és a lakhatással kapcsolatos sebezhetőségek továbbra is mérsékeltek, és bár a versenyképességgel kapcsolatos sebezhetőségek tartósan fennállnak, összességében a közeljövőben kezelhetőnek tűnnek. A folyó fizetési mérleg hiánya a közelmúltban jelentősen nőtt, 2023-ban viszont a hiány számottevő csökkenésére, 2024-ben pedig további csökkenésére lehet számítani. Lettország nettó nemzetközi befektetési pozíciója, amely az elmúlt évtizedben jelentősen javult, várhatóan nagyjából stabil marad. Mindazonáltal amennyiben tartós marad az infláció és a bérekre nehezedő nyomás, az veszélyezteteti Lettország versenyképességét, különösen, mivel a maginfláció jóval meghaladja az euroövezeti átlagot. A lakásárak a közelmúltbeli markáns emelkedés ellenére sem tűnnek jelentősen túlértékeltnek. Emellett a lakásárak növekedése 2022 végén lelassult, a jelzálog-hitelezés visszafogott volt, a háztartások adósságállománya pedig korlátozott és a háztartások jövedelméhez viszonyítva csökken. Lettország a csökkenő munkaerő-kínálathoz kapcsolódóan fontos strukturális gazdasági kihívásokkal néz szembe, ami hozzájárult a fajlagos munkaerőköltség gyors növekedéséhez, és középtávon ronthatja a versenyképességet. A szakpolitikai környezet összességében kedvező, bár a további erőfeszítések elősegíthetnék az azonosított sebezhetőségekből eredő kockázatok kezelését. E tekintetben fontosak lennének a versenyképességet védő politikák, beleértve a munkaerő-kínálat minőségének és mennyiségének javítását célzó intézkedéseket is. Az építési engedélyezési eljárás lerövidítése hozzájárulna a lakás-kínálat bővítéséhez és a lakáspiaci helyzet javításához.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Lettország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 7,1 %-ról 2022-ben 4,4 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 43,7 %-ról 2022 végére 40,8 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Lettország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzott-hiány-eljárásokat. Lettországnak ezt figyelembe kell vennie a 2023. évi költségvetésének végrehajtása és a 2024. évi költségvetés-tervezésének elkészítése során.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek-csökkentő intézkedések közé tartozott a fűtési költségek kompenzációja (a felhasznált energiaforrás alapján), a háztartások villamosenergia-számláinak csökkentése, a kiszolgáltatók helyzetű háztartásoknak és gyermekes családoknak nyújtott havi juttatások, a nyugdíjak korábbi indexálása, az energiaigényes vállalkozásoknak nyújtott támogatások és a vállalkozások villamosenergia-költségeinek növekedéséért nyújtott kompenzáció. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,5 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,2 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes sürgősségi intézkedések becsült költsége a 2021. évi 5,0 %-ról 2022-ben a GDP 1,2 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Lettország 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács emellett azt ajánlotta Lettországnak, hogy tartsa korlátok között a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Lettország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 63. o.).

- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal⁽⁸⁾ 2022-ben semleges volt, és a GDP 0,0 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Lettország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,1 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,3 %-át). A kapacitási korlátok és az építőipari árak emelkedése miatt 2022-ben az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott egyes beruházások késedelmet szenvedtek, ami a kiadások kismértékű csökkenéséhez vezetett. A nemzeti finanszírozású beruházások 1,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal⁽⁹⁾ számára. Lettország tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Lettország tehát korlátok között tartotta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2023. év és az azt követő időszak tekintetében óvatos. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban stagnál, 2024-ben pedig 2,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 2023-ban 1,4 %-os, 2024-ben pedig 2,8 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami azt tükrözi, hogy a 2023. évi stabilitási programban nem szereplő új adatokat is figyelembe vettek, nevezetesen a 2022. évi GDP-növekedésre vonatkozó felülvizsgált adatokat és a 2023 első negyedévre vonatkozó gyorsbecslést, amelyek a korábban vártnál magasabb GDP-növekedést valószínűsítene. Nominális értelemben azonban a két előrejelzésben hasonló a prognosztizált GDP-növekedés: a 2023. évi stabilitási program 2023-ra 11,7 %-os, 2024-re pedig 5,5 %-os növekedést vár, míg a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 10,5 %-os, illetve 5,6 %-os növekedést vetít előre.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 4,0 %-ára fog csökkenni. A 2023. évi hiánykiigazítás főként a kiadások alakulását tükrözi. A világiárványhoz kapcsolódó legtöbb támogatási intézkedés fokozatos megszüntetése valószínűleg hiánycsökkentő hatást vált ki, és 2023-ban nem esedékesek a nemzeti gáztartalék létrehozására irányuló, 2022-es egyszeri kiadások. Ezeket a megtakarításokat várhatóan részben ellensúlyozzák majd a 2023. évi költségvetési csomagban foglalt kiadási intézkedések, például a közigazgatási és az egészségügyi dolgozók béremelése, az egészségügyi szolgáltatásokra, a tudományra, a kutatásra és a felsőoktatásra fordított magasabb folyó kiadások, valamint a védelemre és a belső biztonságra vonatkozó jelentős állami beruházási csomag. Emellett a magasabb indexálási együtthatók miatt a nyugdíjakra és juttatásokra fordított kiadások emelkedése várható. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 40,8 %-ról 2023 végére várhatóan 39,6 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 3,8 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése kissé magasabb, 39,8 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek elsősorban a 2022. éven túlrá meghosszabbított intézkedésekből állnak. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,0 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,1 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,5 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékponttal nő 2022-höz képest. Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 1,2 %-át kitevő ideiglenes szükség-helyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Ez a restriktív hozzájárulás elsősorban az uniós alapokból társfinanszírozott beruházási projektekre fordított alacsonyabb kiadásoknak tudható be, amelyek a nemzeti társfinanszírozás alakulását is befolyásolták (különösen a helyi önkormányzatok szintjén). További tényező volt a katonai felszerelések Ukrajnába történő transzfere, amelyet a tőketranszfer által ellentételezett negatív bruttó állóeszköz-felhalmozásként számolnak el.

Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 1,7 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak. Az egyéb tőkekiadások növekedését nagyrészt két tényező magyarázza: földgáztartalékok létrehozása a nemzeti energiaellátás biztonsága érdekében, valamint katonai felszerelések Ukrajnába történő transzfere.

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Lettország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lettország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 112. o.).

- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Lettország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Lettországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Lettországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP $-0,9\%$ -a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal semleges volt (a GDP $0,0\%$ -a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP $0,5\%$ -ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP $0,4\%$ -ával csökkent. Magában foglalja továbbá, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott átmeneti védelem költségei nőnek (a GDP $0,1\%$ -ával). Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott célzott támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedését a 2023. évi költségvetési csomagban szereplő kiadási intézkedések, például a közigazgatási és egészségügyi dolgozók béremelése, az onkológia, a tudomány és a kutatás finanszírozására fordított további folyó kiadások és a nemzeti közigazgatás egyéb diszkrecionális folyó kiadásai, valamint a nyugdíjakra és juttatásokra fordított magasabb kiadások magyarázzák. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP $2,2\%$ -át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint $1,0$ százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾.

Ezért Lettország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Lettország a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházások finanszírozását tervezi; ezek közé tartozik például tömegközlekedési célú elektromos járművek beszerzése, a társasházak és üzleti ingatlanok energiahatékonyságának javítása, a villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatok korszerűsítése, a mentőszolgálatok reagálási kapacitásának megerősítése, a közszférában a digitális irányítási platformok és rendszerek központosítása, a vállalkozások digitális készségeinek fejlesztése és az üzleti folyamatok digitalizálása, a széles sávú infrastruktúra fejlesztése, valamint az oktatási ágazatban a digitalizáció előmozdítása. E közberuházásokat főként az eszközökből és más uniós alapokból finanszírozzák.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP $2,5\%$ -ára csökken. A 2024-es csökkenés főként a magas energiaárak hatásának enyhítését célzó támogatási intézkedések fokozatos megszüntetését, a Covid19-világjárványhoz kapcsolódó folyó kiadások hiányát, valamint a világjárvány utáni helyreállítást támogató beruházások 2023-as befejezését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság várhatóan enyhén nő, és 2024 végén $39,7\%$ lesz. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP $2,7\%$ -ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése – főként az alacsonyabb nominális GDP-ből adódóan – magasabb, $40,5\%$ -os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végén.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Lettország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken $11,5\%$ -ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan $1,7$ százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak, mivel a Bizottság 2023-ra vonatkozó előrejelzése nem tartalmazza az energiaellátás biztonsága céljából létrehozott földgáztartalékkal és az Ukrajnának nyújtott katonai segítségnyújtással kapcsolatos kiadásokat.

- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁵⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 3,0 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ez hozzá fog járulni a maginfláció csökkentéséhez is, amely jóval meghaladja az euroövezeti átlagot, és tartóssá válása esetén a versenyképesség csökkenéséhez vezethet. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,0 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesebbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne. Emellett a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne, hogy 2024-ben a nettó elsődleges kiadások kisebb mértékben növekedjenek.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 1,3 %-kal történő növekedését prognosztizálja, ami nem éri el az ajánlott növekedési mértéket.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 5,5 %-ról 6,1 %-ra nőnek 2024-ben. A magasabb beruházási szint a magasabb nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által – többek között az eszközből – finanszírozott beruházások magasabb szintjét tükrözi.
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 2,2 %-ára, 2026-ra pedig 0,7 %-ára csökken. Az államháztartási hiány így a tervek szerint 2024-ben a GDP 3 %-a alá mérséklődik, és a program időhorizontjában is a GDP 3 %-a alatt marad. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 39,7 %-ról 2026 végére várhatóan 38,9 %-ra csökken.
- (28) Lettország GDP-arányos adóbevétele jelentősen elmarad az uniós átlagtól. Ez korlátozza a közszolgáltatások nyújtását, különösen az egészségügy és a szociális védelem területén. A tőke és az ingatlan viszonylag aluladózott az uniós átlaghoz képest, így lehetőséget kínál az adóbevételek növelésére. Emellett Lettországnak a viszonylag magas adókulcsok ellenére viszonylag alacsony bevétele származik a munkát terhelő adókból. Ez arra utal, hogy további erőfeszítésekre van szükség az adózási fegyelem javítása és az árnyékgazdaság kezelése érdekében. A szegénység és az egyenlőtlenség továbbra is magas, különösen a szociális védelemre fordított alacsony kiadások miatt. A szociális védőháló megfelelősége javult, de a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata továbbra is magas, különösen a legkiszolgáltatottabbak esetében. Az időskori szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata az Unióban a legmagasabb (2021-ben Lettországnak 45,9 % szemben az uniós 19,5 %-kal), és továbbra is nagyon magas a fogyatékossgal élők esetében (2021-ben Lettországnak 41,2 % szemben az uniós 29,7 %-kal). Az egyéni szükségleteken alapuló szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés és azok minősége továbbra is kihívást jelent a szociális munkások hiánya és magas munkaterhelése, valamint a települések közötti különbségek miatt. A tartós ápolási-gondozási rendszer széttagolt, és csak korlátozott előre-lépés történt az intézményi gondozásról az otthoni és a közösségi gondozásra való átállás terén. A szociális lakhatás megfelelősége és rendelkezésre állása a hosszú távú finanszírozás elégtelensége miatt korlátozott. Az egészségügyre fordított közkiadások GDP-hez viszonyított aránya az uniós átlaghoz képest alacsony, és a 2023. évi stabilitási programban foglalt középtávú költségvetési tervek szerint a 2022-es 5,6 %-ról 2026-ra 3,6 %-ra fog csökkenni. Emellett ez jelentősen elmarad az egészségügy közfinanszírozási szükségleteként a 2021–2027-re szóló lett népegészségügyi iránymutatásokban 2027-re meghatározott, a GDP 6 %-át kitevő aránytól. Bár a csökkenés főként a Covid19-cel összefüggő ideiglenes támogatási intézkedések fokozatos megszüntetésének tudható be, az az egészségügyi ellátás fenntartható finanszírozására vonatkozó tervek hiányát is tükrözi. Emellett Lettország egészségügyi munkaerőhiánnyal küzd, különösen az ápolók körében. Ennek következtében az egészségügyi ellátáshoz való, kellő időben történő és egyenlő hozzáférés korlátozott.

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunktúrális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Lettország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása jól halad. Lettország 9 mérföldkőhöz kapcsolódóan egy kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 201 millió EUR folyósítására került sor. Az energia és az építőanyagok árának emelkedésével kapcsolatos objektív körülmények, valamint az ellátási láncnak az Ukrajna elleni orosz agressziós háborúval összefüggő korlátai miatt Lettország módosításokat kíván benyújtani a tervhez, valamint új REPowerEU-fejezettel kívánja kiegészíteni azt a gazdaság dekarbonizációjának felgyorsítása és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentése érdekében. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Lettország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (30) A Bizottság 2022-ben Lettország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Lettországban.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Lettország kihívásokkal szembesül a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés, az energia és a zöld átállás terén.
- (32) A magánszektor hiteláramlása 2021-ben a GDP 1 %-át tette ki, ami jelentősen elmaradt a gazdaság növekedési ütemétől. Ez a magánszektor adósságállományának további csökkenéséhez vezet, amely a legalacsonyabbak között van az Unióban. A hitelállomány ilyen gyenge növekedése bizonyos mértékig a gyenge keresletet tükrözi, de a kínálati oldalon jelentkező számos kihívás is befolyásolja. A kis- és középvállalkozások különösen nehezen jutnak hitelhez. Ez részben a magasabb hitelkockázatuknak, részben pedig a magas hitelköltségeknek és a bürokráciának köszönhető. Ezenkívül a biztosítékként rendelkezésre álló eszközök gyenge likviditása különösen megnehezíti a hitelhez jutást a rigai régió kivételével. Ez jelentős akadályt teremt mind a jelzálog-hitelezés, mind a vállalkozásoknak nyújtott hitelek tekintetében. A szakpolitikai erőfeszítések elsősorban a hitelezés állami támogatások ötvözésével történő fellendítésére összpontosítottak. Ez azonban jelentős költségekkel jár az államháztartás számára, ezért nem fenntartható módja a hitelezés fellendítésének. A hitelkínálati korlátok enyhítéséhez az átláthatóság és a bizalom általános javítására van szükség az üzleti környezetben, ideértve az árnyékgazdaság méretének csökkentését is. Ezen túlmenően a fizetésképtelenségi eljárás javítása a szerkezetátalakítások magas arányának és esetleg magasabb hitelviszafizetési rátáknak az elérése érdekében csökkenteni a bankok érzékelt kockázatait és fellendítené a hitelezést. A célzott hitel- és garanciarendszerek segíthetnek csökkenteni a bankok likviditási kockázatait, amelyekkel akkor szembesülnek, amikor viszonylag illikvid piacokon fogadnak el fedezetet. A stratégiailag fontos beruházási területekre, például a zöld átállásra és a regionális fejlesztésre irányuló állami hitelezési programok növelhetik a tényleges versenyt a bankpiacon, vagy olyan piaci rést tölthetnek be, ahol a banki finanszírozás túl drága vagy nem áll rendelkezésre. Emellett az állami garancia- és hitelrendszerek sokkal költséghatékonyabb módot kínálnak a magánkölcsönök támogatására, mint a vissza nem térítendő támogatási rendszerek. A bankhitelek előtt álló akadályok mellett az alternatív finanszírozási források lett piaca is fejletlen, és lehetőséget rejt a vállalkozások finanszírozási eszközökhöz való hozzáféréseinek javítására.

- (33) Lettország biztosította az orosz gáztól való függetlenségét, miután a parlament 2022 júliusában úgy határozott, hogy 2023. január 1-jétől beszünteti az orosz földgáz vásárlását. A belföldi gázszolgáltatók a klaipedai (Litvánia) LNG-terminálból és az új inkoói (Finnország) LNG-terminálból származó cseppfolyósított földgáz (LNG) behozatalának köszönhetően alternatív földgázforrásokat tudtak találni. A jelenlegi helyzet megmutatta, hogy fel kell gyorsítani a megújuló energiaforrásokból történő villamosenergia-termelésre szolgáló létesítmények lassú kiépítését. Lettországban az egyik legmagasabb a megújuló energia aránya az Unióban, bár ez az arány 2020 és 2021 között stagnált. Lettországnak előnyére válna, ha felgyorsítaná a szél- és napenergia elterjedésére irányuló erőfeszítéseit, amely a legéletképesebb és hosszú távú megoldás a megújuló energia arányának növelésére. Lettország helyreállítási és rezilienciaépítési terve már tartalmaz a szárazföldi szélenergia telepítése előtt álló szabályozási akadályok felszámolására irányuló intézkedéseket. További erőfeszítéseket lehetne azonban tenni a megújuló energia villamosenergia-termelésre, fűtésre és hűtésre való alkalmazásának felgyorsítása érdekében. Ez magában foglalná a villamosenergia-hálózat korszerűsítését, a decentralizált megújulóenergia-termelés előmozdítását, a villamosenergia-rendszer rugalmasságát (keresletoldali válasz és tárolás), az engedélyezési eljárások további javítását, valamint az energiaközösségek előmozdítását célzó jogi keret és ösztönzők létrehozását. Lettország uniós villamosenergia-hálózattal való szinkronizálása növelné az átviteli kapacitást, így a tengeri és szárazföldi megújuló energiaforrások egyre nagyobb részét lehetne a hálózatba integrálni. A lett villamosenergia-hálózat a többi balti tagállaméhoz hasonlóan továbbra is kockázatnak van kitéve, mivel a BRELL (Belarusz, Oroszország, Észtország, Litvánia és Lettország) villamosenergia-hálózattal van szinkronizálva. A villamosenergia-hálózatnak az Unió többi részével való regionális szinkronizálása jól halad, de még nem fejeződött be. E célból együttműködésre van szükség Észtországgal és Litvániával. Lettország földgázfogyasztása 2022 augusztusa és 2023 márciusa között 30 %-kal csökkent a megelőző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest, ami meghaladja a 15 %-os csökkentési célt. A Tanács arra ösztönzi Lettországot, hogy az (EU) 2022/1369 tanácsi rendelet ⁽¹⁶⁾ alapján folytassa a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.
- (34) Lettországnak fel kell gyorsítania az energiahatékonyság-javító intézkedések fokozására irányuló erőfeszítéseit épületállományának, valamint a közlekedésnek és az iparnak a dekarbonizálása érdekében, és új finanszírozási és támogatási intézkedéseket kell bevezetnie a hosszú távú korszerűsítési stratégiájában foglalt felújítási célok elérése érdekében.
- (35) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben a 436-ból 25 olyan foglalkozás, többek között a villanyszerelők és a gépészmérnökök esetében számoltak be munkaerőhiánnyról, amelyek a zöld átálláshoz speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. A jelentések szerint a munkaerőhiány volt az egyik olyan tényező, amely korlátozta a termelést az iparban és az építőiparban.
- (36) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽¹⁷⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (37) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon lépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Lettország esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik és negyedik ajánlás végrehajtásához,

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁷⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNlja, hogy Lettország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizték az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 3,0 %-ra ⁽¹⁸⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Szélesítse ki az adóztatást, beleértve az ingatlanvagyon és a tőke adóztatását, és erősítse meg az egészségügyi ellátás és a szociális védelem megfelelőségét.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását, és mielőbb véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak érdekében, hogy gyorsan megkezdődhessen annak végrehajtása. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Javítsa a kis- és középvállalkozások finanszírozási eszközökhöz való hozzáférését a stratégiai jelentőségű, különösen a zöld átállás és a regionális fejlesztés területén eszközölt beruházások megkönnyítését célzó állami hitelezés és garanciarendszerek révén.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést azáltal, hogy felgyorsítja a megújuló energia – különösen a szárazföldi és tengeri szélenergia, valamint a napenergia – elterjedését, és megerősíti az energiahatékonyságjavító intézkedéseket például a hosszú távú felújítási stratégia céljainak elérését célzó új finanszírozási és támogatási intézkedések révén. Biztosítsa a megfelelő összeköttetési kapacitást az energiaellátás biztonságának növelése és az uniós villamosenergia-hálózattal való szinkronizálás folytatása érdekében. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

⁽¹⁸⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,5 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Litvánia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/15)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Litvániát azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Litvánia 2023. évi költségvetés-tervezési javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Litvánia 2021. május 14-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 20-án elfogadta a Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Litvánia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Litvánia 2023. április 27-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. április 28-án pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Litvániának a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Litvániára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Litvánia által elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Litvánia általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Litvánia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 10477/2021 INIT; ST 10477/2021 ADD 1.

- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Litvánia vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Litvániában nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. Az utóbbi időben fokozódtak ugyan az árversenyképességgel, a külső egyensúllyal és a lakásárak alakulásával kapcsolatos sebezhetőségek, de úgy tűnik, hogy ezek jelenleg összességében mérsékeltek. A gazdaságot súlyosan érintette az energiaársokk, amit az infláció gyors növekedése kísért, Litvánia versenyképessége azonban az energiaárak csökkenésével várhatóan lassan helyreáll. A folyó fizetési mérleg 2022-ben jelentősen romlott az energiaimport drágulása miatt, de az előrejelzések szerint idén egyensúlyközeli helyzetbe kerül. A jövőre nézve az enyhe folyófizetési mérleg-hiány nem fogja veszélyeztetni a külső fenntarthatóságot, mivel az állománypozíció megfelelő. Mindazonáltal az infláció és a bérekre nehezedő nyomás, ha tartósan fennáll, veszélyeztetheti Litvánia versenyképességét, különösen, mivel a maginfláció jóval meghaladja az euroövezeti átlagot. A világyárvány kitörése óta a lakásárak erőteljesen emelkedtek, de az adatok nem utalnak túlértékeltségre, és az árak a kamatlábak emelkedése és az aktuális gazdasági recesszió miatt jelenleg mérséklődnek. Emellett a háztartások adósságállománya alacsony, a bankszektor tőkeerős, rendkívül nyereséges, a nemteljesítő hitelek aránya pedig alacsony. A szakpolitikai környezet összességében kedvező, bár egyes intézkedések segíthetnének az azonosított sebezhetőségekből eredő kockázatok kezelésében. Ezzel összefüggésben fontos lenne folytatni és szükség esetén megerősíteni az anticiklikus költségvetési és makroprudenciális politikákat. Ugyanakkor a hazai piacon a verseny előmozdítására való nagyobb összpontosítás, valamint a munkaerő-kínálat minőségének és mennyiségének növelésére irányuló intézkedések segíthetnének az árak és a fajlagos munkaköltség terén jelentkező nyomás kezelésében.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Litvánia GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 1,2 %-ról 2022-ben 0,6 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 43,7 %-ról 2022 végére 38,4 %-ra esett.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételcsökkentő intézkedések közé tartozott a háztartások távfűtésére vonatkozó hozzáadottérték-adó (héta) kompenzációja, míg ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedés volt például a háztartási és a nem háztartási fogyasztók által fizetendő villamosenergia-díjakra és a háztartási fogyasztók által fizetendő gázárakra vonatkozó árplafon, valamint a magas energiaárak által érintett ágazatokban működő vállalkozások támogatása. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,3 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,3 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 0,6 %-ról 2022-ben a GDP 0,4 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Litvánia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács emellett azt ajánlotta Litvániának, hogy korlátozza a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ 2022-ben restriktív volt, és a GDP 0,9 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Litvánia – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozott beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,1 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,3 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz ⁽⁹⁾. Litvánia tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,9 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Litvánia tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Litvánia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 68. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak.

- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban van a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével 2023-ra és az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 0,5 %-kal és 2024-ben 3,0 %-kal nő. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra ezzel azonos, 0,5 %-os, 2024-re pedig alacsonyabb, 2,7 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként a fogyasztás és a beruházások 2024-re előre jelzett relatíve lassabb növekedése miatt.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 2,2 %-ára fog növekedni. A hiány 2023-ra várt növekedése főként az alacsonyabb jövedelmű háztartások támogatását célzó, kiadásnövelő intézkedéseket (például a szociális juttatások és a nyugdíjak emelését), valamint az adókból és társadalombiztosítási járulékokból származó bevételek becsült csökkenését tükrözi (a GDP arányában mérve). A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 38,4 %-ról 2023 végére várhatóan 37,8 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 1,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként a társadalombiztosítási járulékokból származó bevételekre vonatkozó magasabb előrejelzés, valamint a folyó termelőfelhasználásra és a beruházásokra fordított kormányzati kiadásokra vonatkozó némileg alacsonyabb előrejelzés miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 37,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség az alacsonyabbra várt költségvetési hiánynak tudható be.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések, különösen: a háztartási és nem háztartási fogyasztók által fizetendő villamosenergia- és földgázárak maximalása. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,7 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ennek eredményeként a 2022. július 12-i tanácsi ajánlásnak⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során semmilyen célzott támogatási intézkedést nem kell figyelembe venni. A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési költsége az előrejelzések szerint stabil marad 2023-ban, és a GDP 0,3 %-át teszi ki.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Litvánia 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatásokról és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 2,0 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾. Ezért Litvánia addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Litvánia a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló állami beruházásokat tervez finanszírozni, például a helyi megújuló energiaforrások fejlesztésére és a villamosenergia-tárolási infrastruktúra kiépítésére irányuló beruházásokat, amelyek megkönnyítik Litvánia arra irányuló erőfeszítéseit, hogy lekapcsolódjon az orosz és belarusz rendszerekkel szinkron módon működő villamosenergia-hálózatról. Ezeket a beruházási projekteket részben az eszközökből és más uniós alapokból finanszírozzák.

⁽¹⁰⁾ Ez a számadat az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatja, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Litvánia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 120. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Litvánia esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 14,0 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 1,7 %-ára csökken. A hiány 2024-re várt csökkenése a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések fokozatos megszüntetését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 37,7 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 1,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként a folyó termelőfelhasználásra fordított alacsonyabb kormányzati kiadások és a nagyobb nominális GDP miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 36,6 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az energiatámogatási intézkedések zömének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt valószínűsíti, hogy szinte valamennyi energiatámogatási intézkedés fokozatosan megszűnik (2024-ben a GDP 0,1 %-ának megfelelő nettó költség). Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) 2023. évi stabilitási programja szerint Litvánia 2023-ban teljesíteni tervezi a GDP – 1,0 %-ának megfelelő strukturális költségvetési egyenlegként ⁽¹⁴⁾ meghatározott középtávú költségvetési célkitűzést, és azt a programidőszak hátralévő részében is fenn kívánja tartani. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján a strukturális egyenleg 2023-ban várhatóan a GDP – 0,6 %-ának, 2024-ben pedig a GDP – 0,3 %-ának megfelelő mértékű lesz, meghaladva a középtávú költségvetési célkitűzést. A 2024-ben követendő prudens költségvetési politika hozzá fog járulni a maginfláció csökkentéséhez is, amely jóval meghaladja az euroövezeti átlagot, és amely tartóssá válása esetén a versenyképesség csökkenéséhez vezethet.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 2,7 %-kal történő növekedését prognosztizálja.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 4,0 %-ról 3,9 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint az alacsonyabb nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által finanszírozott alacsonyabb beruházásokat tükrözi.
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány várhatóan fokozatosan csökken a GDP 1,4 %-ára 2025-ben, 2026-ra pedig a 0,9 %-ára. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 37,7 %-ról 2026 végére várhatóan 38,6 %-ra nő.
- (28) Litvánia GDP-arányos adóbevétele jelentősen elmarad az uniós átlagtól, ami korlátozza az egészségügyre, a szociális védelemre és az általános közszolgáltatásokra fordított közkiadásokra rendelkezésre álló forrásokat. A héabevétel-kiesés (a várt héabevétel és a beszedett összeg közötti különbség) még mindig az egyik legmagasabb az Unióban, bár az előzetes becslések szerint 2021-ben jelentősen csökkenhetett. 2021-ben az ingatlanadókból származó bevételek – amelyek a növekedés szempontjából legkevésbé káros adók közé tartoznak – csak a GDP 0,3 %-át tették ki, ami körülbelül hétszer alacsonyabb az uniós átlagnál. Litvánia (a GDP arányában) az uniós átlag felét szedte be társasági adóból, közlekedési adói a legalacsonyabbak között voltak az Unióban, és azon kevés tagállamok egyike, ahol nincs éves gépjárműadó. A szociális védelemre fordított közkiadások a 2015 és 2021 közötti időszakban nőttek, de még mindig jelentősen elmaradnak az uniós átlagtól. Ez a szociális ellátások viszonylag alacsony szintjében és a kedvezményezettek szűk körében nyilvánul meg, miközben az öregségi nyugdíjak a foglalkoztatásból származó jövedelmekhez képest a legalacsonyabbak között vannak az Unióban. Az általános közszolgáltatásokra fordított kiadások különösen alacsonyak, és ezekre a célokra az uniós átlaghoz képest a forrásoknak csupán közel felét fordítják (a GDP százalékában kifejezve). Az egészségügyi ellátás nem megfelelő pénzügyi erőforrásai hosszú várakozási időket és az egészségügyi ellátás iránti kielégítetlen szükségletek magas szintjét, a betegek számára magas közvetlen költségeket, valamint az egészségügyi szakemberek versenyképes fizetésének hiányát eredményezik. 2021–2023-ban Litvánia számos jelentős tartós kiadási intézkedést vezetett be (például a közszféra béreinek, nyugdíjainak és egyéb szociális juttatásainak növelését), amelyeket nem kísérnek megfelelő finanszírozási intézkedések, ami hosszú távon veszélyeztetheti Litvánia államháztartásának fenntarthatóságát.

⁽¹⁴⁾ A Bizottság által a közösen elfogadott módszertan alkalmazásával újraszámított strukturális egyenleg (ciklikusan kiigazított, egyszeri és átmeneti intézkedések nélkül számított egyenleg) 2023-ban a GDP 0,6 %-ának, 2024-ben pedig 0,2 %-ának megfelelő strukturális hiányt jelez.

- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása jól halad. Litvánia 2022. november 30-án nyújtotta be első kifizetési kérelmét, és a Bizottság a terv hét komponense közül hatot érintő 33 mérföldkőből 31 esetében pozitív értékelést fogadott el, míg az adóreformokhoz kapcsolódó két mérföldkő az értékelés szerint nem teljesült kielégítő mértékben. A Bizottság ezért elindította a „kifizetések felfüggesztésére” irányuló eljárást, amely több időt biztosít Litvániának a mérföldkövek teljesítésére, miközben (előfinanszírozás nélkül) 542,3 millió EUR összegű részleges kifizetést kap a kielégítően teljesített mérföldkövekhez kapcsolódóan. Az energia és az építőanyagok árának emelkedésével kapcsolatos objektív körülmények, valamint az ellátási láncnak az Ukrajna elleni orosz agresszió miatti korlátai miatt Litvánia módosításokat kíván benyújtani a tervhez, valamint REPowerEU-fejezettel kívánja kiegészíteni azt a gazdaság decarbonizációjának felgyorsítása és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentése érdekében. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Litvánia 2023. március 30-án kifejezte azon szándékát, hogy 1 800 000 000 EUR összegű további, hitel formájában nyújtott támogatást kérjen az eszköz keretében. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Litvánia stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikák menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (30) A Bizottság 2022-ben Litvánia valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Litvániában.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Litvánia további kihívásokkal szembesül az egészségügyi rendszer, a szociális szolgáltatások, a szociális lakhatás, az energiapolitika és a zöld átállás terén.
- (32) Litvániában az egészségügyi eredmények az egyik legalacsonyabb várható élettartamot mutatják az Unióban. A megelőzhető és kezelhető halálozások aránya az uniós átlaghoz képest továbbra is magas. Magas az elkerülhető kórházi felvételek száma, és az Unióban itt a legmagasabb az öngyilkossági halálozási arány. Ez rávilágít arra, hogy javítani kell az egészségügyi ellátás hatékonyságát, és hogy a litván egészségügyi megközelítésben több megelőző intézkedésre van szükség. Az egészségügyi ágazatban jelentkező kihívásokat tovább súlyosbítja a munkaerőhiány, a strukturális munkaerőhiány és az egészségügyi szakemberek egyenlőtlen eloszlása, ami korlátozza az alapellátáshoz való hozzáférést és annak nyújtását. Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve olyan jelentős intézkedéseket tartalmaz, mint a kórházi hálózat és a sürgősségi orvosi szolgáltatások átalakítását célzó reform, valamint az egészségügyi létesítmények korszerűsítésére és a fertőző betegségek klaszterközpontjainak infrastruktúrájára irányuló beruházások. Végrehajtásukat követően ezek az intézkedések várhatóan segíteni fogják egyes jelentős kihívások kezelését. Az alapellátás további megerősítéséhez és a megelőző egészségügyi ellátás kiterjesztéséhez azonban a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt intézkedéseken túlmenően további erőfeszítésekre van szükség, többek között az egészségügyi rendszer rezilienciájának fokozása érdekében.
- (33) A szociális szolgáltatások tervezését és nyújtását akadályozza, hogy az önkormányzatok nem vonják be kellőképpen a nem kormányzati szervezeteket, valamint hogy továbbra sem elégséges a szociális ellátás és a képzési intézkedések integrálása az aktív munkaerőpiaci szakpolitikákba, különösen a munkanélküliek esetében. Litvánia némi előrelépést ért el azáltal, hogy egyes településeken a munkanélkülieknek nyújtott integrált szolgáltatásokra irányuló kísérleti projekteket hajtott végre, és ajánlást adott ki valamennyi önkormányzatnak arra vonatkozóan, hogy 2023-tól alkalmazzák a projektek módszertanát foglalkoztatásösztönző programjaikban. Bár ez a helyes irányba tett lépés, hatása még nem látható, és további erőfeszítésekre van szükség. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben előirányzott jelentős intézkedések között szerepel egyebek mellett a minimumjövedelem és az adókedvezmények rendszerének reformja, valamint a munkanélküliségi biztosítás alkalmazási körének kiterjesztése. Végrehajtásukat követően ezek az intézkedések várhatóan segíteni fogják egyes, a szociális védelem területén azonosított jelentős kihívások kezelését. Ugyanakkor a tervben előirányzott intézkedéseken túlmenően további erőfeszítésekre van szükség a szociális szolgáltatások tervezésének és nyújtásának javítása érdekében.

- (34) Litvániában korlátozott a szociális lakásokhoz való hozzáférés. 2022 végén mintegy 9 700 család (közel 19 000 fő) várt szociális lakásra, az átlagos várakozási idő pedig 5,85 év volt. A szociális lakások általános minősége továbbra is alacsony. Bár Litvánia reformintézkedéseket hozott a szociális lakhatás terén, többek között bevezette az egyszerűsödő családok előnyben részesítéséhez való jogot, megemelte a jogosultság értékelése során a jövedelmi és vagyonhatárokat, és nemzeti szükséghelyzet vagy karantén esetére különleges rendelkezéseket vezetett be, jelenleg hiányzik az említett krónikus hiányok kezelésének módjára és a szociális lakások minőségének javítására vonatkozó átfogó stratégia.
- (35) Az Ukrajna elleni orosz inváziót követően Litvánia sikeresen felhagyott az Oroszországból származó gáz, olaj, villamos energia és szén behozatalával azáltal, hogy átirányította az energiainportot a klaipeiai cseppfolyósított földgáz-terminálra, a bűtingei olajterminálra, a Lengyelországgal való új gázösszeköttetésen, a Lettországgal való jobb összeköttetésen, valamint a Lengyelországgal, Lettországgal és Svédországgal meglévő villamosenergia-összeköttetésekön keresztül. Litvánia földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁵⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 41 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest, ami elsősorban annak tudható be, hogy az egekbe szökő energiaárak miatt visszaesett az ország vegyiparának földgáz iránti kereslete. Litvánia az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁶⁾ értelmében folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Mindazonáltal Litvánia energiaellátása továbbra is nagymértékben függ az importtól. Bruttó villamosenergia-igényének mintegy kétharmadát, kőolaj- és földgázigényét pedig csaknem egészében importból fedezi. Ezenfelül az ország energiaszerkezetén belül a kőolaj és a földgáz háromnegyed részt képvisel.
- (36) Az energia iránti magas kereslet a nagyszámú, elöregedett közlekedési eszköznek, a tömegközlekedés és a vasút kihasználatlanságának, az energetikai szempontból nem hatékony épületállomány nagyságának és a nagy energiaigényű iparágaknak tudható be. Litvánia energiaválság előtti teljes gázfogyasztásának 58 %-át az ipar adta. Az említett ágazatok energiaintenzitásának csökkentésére irányuló további erőfeszítések, köztük az ipari átalakulás előmozdítása (ideértve az innovatív gyártási folyamatokat is) és a megújuló energiaforrások hasznosításának további előmozdítása csökkentené Litvánia energiainporttól való függőségét. Litvániában továbbra is gyengék a kevésbé szennyező járművek választására irányuló ösztönzők, miközben a tömegközlekedési rendszer széttagolt, és a koordináció hiányával küszködik. Ezért a kevésbé szennyező közlekedési eszközök előmozdítása továbbra is prioritás. Ugyanakkor a többlakásos épületek felújítási aránya továbbra is túl alacsony ahhoz, hogy az ágazatban 2050-re teljesüljenek a klímasemlegességi célok. Ez azt mutatja, hogy jobb eljárásokra és ösztönzőkre van szükség a felújításhoz, és támogatni kell a magánszektor felújítási projektek végrehajtására irányuló kapacitását. Az energiaszegénység tekintetében Litvánia továbbra is a legrosszabbul teljesítő országok közé tartozik az Unióban, ami tovább súlyosbodhat, ha újabb tartós emelkedés következik be az energiaárakban, illetve ha folytatódik a felújítás lassú üteme.
- (37) A litván villamosenergia-hálózat a többi balti tagállaméhoz hasonlóan továbbra is kockázatnak van kitéve, mivel a BRELL villamosenergia-hálózattal van szinkronizálva. A villamosenergia-hálózatnak az Unió többi részével való regionális szinkronizálása jól halad, de még nem fejeződött be (várhatóan 2025-ben fejeződik be). E célból együttműködésre van szükség Lettországgal és Észtországgal. Litvániában növekszik a belföldi energiatermelés; lépéseket tett az engedélyezési eljárások egyszerűsítése és a megújuló energiaforrásokból származó villamosenergia-termelés előmozdítása érdekében, ami 2020 és 2021 között jelentősen megnövelte a nap- és szélenergia-termelési kapacitást. Azonban az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó célkitűzések további megerősítésére van szükség ahhoz, hogy Litvánia megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.
- (38) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknáztatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára,

⁽¹⁵⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

illetve ágazatokban és régiókban. A betöltetlen álláshelyek aránya 2015 óta a legtöbb kulcsfontosságú ágazatban nőtt, így például az építőiparban (0,8 %-ról 2021-re 1,5 %-ra) és a feldolgozóiparban (1,4 %-ról 2021-re 1,8 %-ra). 2021-ben azonban ez az arány még mindig elmaradt a 3,6 %-os, illetve 1,9 %-os uniós átlagtól. Az elmúlt években Litvániában 28 olyan foglalkozást illetően számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. A jelentések szerint különösen a munkaerőhiány volt az egyik olyan tényező, amely 2022-ben korlátozta a termelést az iparban és az építőiparban.

- (39) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽¹⁷⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (40) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérleget, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat, tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket és fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makrosztintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Litvánia esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második és harmadik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Litvánia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

2024-ben a rendezett költségvetési pozíció fenntartása mellett őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A 2024 utáni időszakban is folytassa a nagyobb fenntartható növekedést előmozdító beruházások és reformok végrehajtását, és őrizze meg a prudens középtávú költségvetési pozíciót.

Erősítse meg az egészségügyi ellátás és a szociális védelem megfelelőségét és javítsa az általános közszolgáltatásokat.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását, és gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Erősítse meg az alapellátást és terjessze ki a megelőző egészségügyi ellátást, többek között az egészségügyi rendszer rezilienciájának fokozása érdekében. Javítsa a szociális szolgáltatások tervezését és nyújtását. Javítsa a szociális lakásokhoz való hozzáférést és a szociális lakások minőségét.

⁽¹⁷⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

4. Csökkentse tovább a fosszilis tüzelőanyagoktól és az importált energiától való függőséget a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása, különösen az elegendő hálózati kapacitás és hozzáférés biztosítása, az ipari termelési folyamatok átalakítása és dekarbonizációja, a tömegközlekedés és a fenntartható közlekedés elterjedésének előmozdítása, valamint az épületek energiahatékonyabbá tétele révén, többek között az energiaszegénység csökkentésének céljából. Biztosítsa az elegendő villamosenergia-összeköttetési kapacitást az energiaellátás biztonságának növelése érdekében, folytatva az uniós villamosenergia-hálózattal való, megfelelő ütemben történő szinkronizálást. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Luxemburg 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Luxemburg 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/16)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Luxemburgot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Luxemburg 2023. évi költségvetés-tervezésére vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális áttérés megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors áttérést. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Luxemburg 2021. április 21-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatókkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Luxemburg helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Luxemburg kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Luxemburg 2023. április 28-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. április 27-én pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Luxemburgnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Luxemburgra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Luxemburg által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Luxemburg általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Luxemburg által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 10155/21 INIT; ST 10155/21 ADD 1.

- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Luxemburg vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Luxemburgban nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. Az utóbbi időben növekedtek a magas lakásárakhoz és a háztartások nagy adósságállományához kapcsolódó sebezhetőségek, de úgy tűnik, hogy ezek jelenleg összességében mérsékeltek, és középtávon várhatóan enyhülni fognak. A jelentős népességnövekedés és a jelzáloghitelek költségvetési támogatás által ösztönzött növekedése fokozta a lakáskeresletet, miközben a kínálatot behatárolta az építkezésre rendelkezésre álló földterület korlátozott mértéke és a földfelhalmozás. A lakáskereslet és -kínálat közötti növekvő szakadék a lakásárak erőteljes emelkedéséhez vezetett, ami a lakásárak túlértékelésének és a megfizethetőség romlásának növekvő kockázatával járt. A lakásárak 2022 végén egyértelműen csökkentek, és a lakóingatlan-ügyletek száma meredeken csökkent, mivel a kamatlábak emelkedése miatt megfordult a piac. A lakásárak jelentős korrekciója azonban nem várható, mivel a jövedelmek nem csökkennek, és a kínálat szűkösége várhatóan továbbra is fennmarad. A háztartások adósságállománya a nettó jövedelemhez viszonyítva nagyon magas, és folyamatosan nő, míg a hitelfelvétel 2022 végén némileg visszafogottabbá vált. A háztartások pénzügyi eszközei szintén jelentősek, az eladósodottság a magasabb jövedelem- és vagyonszinteken nő, a bankszektor pedig stabil, ami összességében mérsékli a makroszintű pénzügyi kockázatokat. A lakáskínálat – különösen a leginkább rászorulókat célzó megfizethető és szociális lakások kínálatával történő – bővítését elősegíthetné, ha a területi tervezés folyamatban lévő reformjához további szakpolitikai erőfeszítések társulnának, így például a közelmúltbeli intézkedések, ezen belül a rendelkezésre álló beépíthető területek bővítése érdekében bevezetendő rendszeres adók, elfogadásának és végrehajtásának felgyorsítása és kiemelt kezelése. Az ingatlanbérleti piac hatékonyságát is javítani lehetne. Emellett a jelzáloghitel-kamatok nemrégiben jelentősen megemelt levonhatóságának csökkentése visszafogná a magas lakásárakat fenntartó hitelfelvételi ösztönzőket.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Luxemburg GDP-arányos államháztartási többlete a 2021. évi 0,7 %-ról 2022-ben 0,2 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság kismértékben, a 2021. év végi 24,5 %-ról 2022 végére 24,6 %-ra nőtt.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevétel-csökkentő intézkedések közé tartozott a termékadók csökkentése, amelynek nyomán literenként 7,5 centtel csökkent a benzin, a dízelolaj és a fűtőolaj fogyasztói ára; míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott az energiaadó-jóváírás bevezetése ⁽⁷⁾, az emelkedő energiaárak által érintett vállalkozásoknak nyújtott támogatás és a gázár emelkedésének korlátozása. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,5 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyan-csak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 1,0 %-ról 2022-ben a GDP 0,2 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁸⁾, hogy Luxemburg 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP – 0,9 %-ának felelt meg. Luxemburg – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozott beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,1 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,1 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz ⁽¹⁰⁾. Luxemburg tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó

⁽⁷⁾ A fizetendő adójóváírás meghaladhatja az adókötelezettség mértékét, és a nem adózókat és adózókat egyaránt érinti; ezért a nemzeti számlákban kiadásként jelenik meg (a számlák 2010. évi európai rendszere, 20.167 és 20.168).

⁽⁸⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Luxemburg 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 73. o.).

⁽⁹⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽¹⁰⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,4 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak az „Egyéb tőketranszferek” csökkenése miatt, amely főként a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben nyújtott vállalkozástámogatás és helyreállítási támogatás (helyreállítási és szolidaritási alap a vállalkozások részére) fokozatos megszüntetéséhez kapcsolódott.

kiadások növekedése 1,3 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében hozott intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,5 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Ezzel egyidejűleg a támogatások, az egyéb folyó kiadások és a folyó termelő-felhasználás szintén hozzájárult (a GDP 0,3 %-át kitevő mértékben) a nettó elsődleges folyó kiadások növekedéséhez. Luxemburg tehát nem korlátozta kellő mértékben a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését. A nemzeti finanszírozású folyó kiadások jelentős expanzív hozzájárulása csak részben magyarázható az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak kezelését célzó intézkedésekkel, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségével.

- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra és az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 2,4 %-kal és 2024-ben 3,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 1,6 %-os, 2024-ben pedig 2,4 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami elsősorban annak tudható be, hogy 2023-ban a nettó export, 2024-ben pedig a belső kereslet kisebb mértékben járul hozzá a gazdasági növekedéshez ⁽¹¹⁾.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási egyenleg romlani fog, és 2023-ban a GDP-arányos hiány 1,5 % lesz. A 2023. évi romlás főként a magas energiaárakra és inflációra való tekintettel a háztartások és a vállalatok jövedelmének támogatása érdekében hozott további intézkedéseket tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 24,6 %-ról 2023 végére várhatóan 26,1 %-ra nő. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 1,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez némileg magasabb, mint a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiány, főként a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerinti, valamivel alacsonyabb adóbevétel miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése némileg alacsonyabb, 25,9 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében 2023-ra vonatkozóan előrevetített magasabb nominális GDP-növekedésnek tudható be.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek részben 2022 óta meghosszabbított intézkedések (különösen: a gázárak emelkedésének korlátozása a háztartási energia-árakhoz és a hálózati díjakhoz nyújtott támogatással, a villamosenergia-árak stabilizálása a háztartásoknak nyújtott támogatások révén, valamint a vállalkozásokat támogató intézkedések), részben pedig új intézkedések. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,1 %-ának felel meg ⁽¹²⁾. A 2023-as intézkedések egy része célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra irányul, azonban a legtöbbjük nem őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának ⁽¹³⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,6 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,4 %-kal).
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Luxemburg 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal ⁽¹⁴⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Luxemburnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Luxemburnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.

⁽¹¹⁾ A nominális GDP tekintetében a helyzet kissé eltérő: a 2023. évi stabilitási program 2023-ban 4,7 %-os, 2024-ben pedig 6,0 %-os nominális GDP-növekedést vetít előre, míg a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra magasabb, 7,1 %-os, 2024-re pedig hasonló, 5,9 %-os rátát vetít előre.

⁽¹²⁾ Ez az adat az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatja, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹³⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Luxemburg 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Luxemburg 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 128. o.).

⁽¹⁴⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Luxemburg esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 7,8 %-ra tehető.

- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP $-1,5\%$ -a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP $-0,9\%$ -a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP $1,3\%$ -ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. A kiadásoknál figyelembe vették, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP $0,3\%$ -ával nő. Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása csak részben tudható be az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalatoknak nyújtott célzott támogatásnak. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedését egyéb tényezők mellett a nem természetbeni szociális juttatások, a nem célzott energetikai intézkedésekhez kapcsolódó támogatások, a közszféra béreinek tartós emelése, az uniós költségvetéshez való egyszeri hozzájárulás és a héakulcsok csökkentése határozza meg. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP $0,2\%$ -át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint $0,1$ százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára. Ezért Luxemburg addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét⁽¹⁵⁾. Terve a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat tartalmaz; ideértve például a tömegközlekedés villamosítása, a villamos- és vasúti hálózat fejlesztése, a fotovoltai panelek beszerzését támogató éghajlat- és energiapolitikai alap, a közszolgáltatások digitalizálása és a digitális kommunikáció biztonsága (kvantumtechnológia), amelyeket részben az eszközökből és más uniós alapokból finanszíroznak.
- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP $1,7\%$ -ára nő. A 2024-es növekedés főként a háztartások és a vállalati bevételek jövedelmének a megugró infláció hatásaival szembeni védelmére irányuló támogatási intézkedések meghosszabbítását tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan $27,5\%$ -ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP $1,5\%$ -ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez némileg alacsonyabb, mint a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiány, főként a munkavállalói jövedelmeknek és szociális transzfereknek a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint valamivel alacsonyabb mértékű növekedése miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, $27,0\%$ -os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A 2023. évi stabilitási program azzal számol, hogy az energiatámogatási intézkedéseket 2024 végéig meghosszabbítják. A Bizottság jelenlegi feltételezései szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége 2024-ben a GDP $0,5\%$ -a lesz⁽¹⁶⁾, szemben a GDP $1,1\%$ -ával 2023-ban. Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni. Úgy tűnik, hogy a jelenlegi tervek szerint 2024-ben is érvényben maradó energiatámogatási intézkedések nem irányulnak célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra. Emellett a legtöbbjük nem őrzi meg teljes mértékben az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP $0,5\%$ -át véve viszonyítási alapul⁽¹⁷⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, a Bizottság szerint helyénvaló lenne 2024-ben legalább a GDP $0,3\%$ -ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁸⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a $4,8\%$ -ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP $1,1\%$ -ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket 2023-ban fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint azonban a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne 2024-ben a nettó elsődleges kiadások alacsonyabb növekedése.

⁽¹⁵⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint a GDP tekintetében semleges hozzájárulást biztosítanak.

⁽¹⁶⁾ Az energetikai intézkedések bizottsági meghatározása csak az energiaárakat közvetlenül befolyásoló vagy az energiafogyasztáshoz ideiglenes jövedelem-támogatást nyújtó költségvetési intézkedéseket foglalja magában. Az általános inflációval kapcsolatos támogató intézkedések nem minősülnek energetikai intézkedésnek, ezért tér el a 2023. évi stabilitási program és a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése az energiatámogatási intézkedések becsült költségvetési költségének vonatkozásában.

⁽¹⁷⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint $0,5\%$ -át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60% -a feletti adósság-szinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁸⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunktúrális munkanélkülistégi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 2,9 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan 2023-ban és 2024-ben is stabilan 4,5 %-on maradnak. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartoznak az energetikai és digitális átállás előmozdítására irányuló beruházások, amelyek egyben a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét is képezik.
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2027-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány várhatóan fokozatosan csökken: 2025-ben a GDP 1,0 %-ára, 2026-ban pedig 0,8 %-ára esik vissza, majd 2027-ben enyhe növekedést követően 0,9 % lesz. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 27,5 %-ról 2027 végére várhatóan 29,0 %-ra nő.
- (28) A demográfiai tendenciák kormányzati kiadásokra gyakorolt hatása az elkövetkező évtizedekben még súlyosabbá válik, mivel az egy munkavállalóra jutó nyugdíjasok száma a népesség előrejedése és a nettó migrációs áramlások lassulása miatt várhatóan folyamatosan nőni fog. Szakpolitikai változás hiányában a GDP-arányos nyugdíjkiadások növekedése az Unión belül Luxemburgban lesz az egyik legerőteljesebb: az előrejelzések szerint 2070-ig a jelenlegi arány kétszeresére, mintegy 18 %-ra nő, ami az Unióban a legmagasabb érték. Ez az államadósság jelentős növekedéséhez fog vezetni, ami veszélyezteti az államháztartás fenntarthatóságát. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv nem foglalkozik a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságával. Az említett terv konkrétan nem foglalkozik a korai nyugdíjbavonulási formák és a munkaerőpiac korai elhagyására irányuló pénzügyi ösztönzők negatív hatásaival, ami hozzájárul az idősebb munkavállalók alacsony foglalkoztatási rátájához. A tényleges nyugdíjbavonulási életkor emelése kedvező makrogazdasági hatással járna, és csökkentheti a nyugdíjkiadásokat, mivel a foglalkoztatott idősebb munkavállalók magasabb aránya támogatná a gazdasági növekedést. Az agresszív adótervezés elleni küzdelem alapvető fontosságú az Unióban: i. a vállalkozások közötti verseny torzulásának megakadályozására; ii. az adófizetőkkel szembeni tisztességes bánásmód biztosítására; és iii. az államháztartás védelmére. Luxemburg kis méretű, nyitott gazdaság, amely nagy nemzetközi pénzügyi szektorral rendelkezik: ez jelentős mértékben magyarázza a jelentős pénzügyi mozgásokat. Ezek a folyamatok azonban azt is tükrözik, hogy az országban számos külföldi tulajdonú vállalat van jelen, amelyek részt vesznek a csoporton belüli vállalkozásfinanszírozási tevékenységekben. Különös aggodalomra ad okot, hogy a nem együttműködő országok és területek uniós jegyzékében szereplő országokon kívül nem alkalmaznak forrásadót – vagy ezzel egyenértékű intézkedéseket – az alacsony vagy nulla százalékos adót kivető országokba és területekre irányuló kamat- és jogdíjfizetésekre vonatkozóan ⁽¹⁹⁾. A luxemburgi székhelyű vállalatok által a külföldre, harmadik országokba és területekre irányuló kamat- és jogdíjfizetésekre csak kismértékben vagy egyáltalán nem vehető ki adó, ha ezeket a kifizetéseket a kedvezményezett adójogrendszerében nem vagy alacsony szinten adóztatják. Luxemburg tett bizonyos lépéseket az agresszív adótervezés elleni küzdelem terén. Ezek az intézkedések azonban eddig nem voltak elegendőek az adórendszer azon jellemzőinek kezeléséhez, amelyeket a multinacionális vállalatok kihasználhatnak agresszív adótervezés céljából.
- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtható, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Luxemburg helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van. Luxemburg 2022. december 28-án nyújtotta be az eszköz keretében folyósítandó 20 millió EUR összegű kifizetésre vonatkozó első kifizetési kérelmét, amely a tanácsi végrehajtási határozatban szereplő 26 mérföldkőnek és célnak felel meg. A Bizottság 2023. április 28-án tette közzé kedvező előzetes értékelését. A Tanács jelenleg tárgyalja a kifizetési kérelmet. Az érintett mérföldkövek és célok közé tartozik a „Lakhatási Paktum 2.0” reformjának hatálybalépése, amelynek célja a megfizethető önkormányzati bérlakások kínálatának növelése; a közsféra digitalizálására és a rendkívül biztonságos kommunikáció fejlesztésére irányuló

⁽¹⁹⁾ A Tanács következtetései az adózási szempontból nem együttműködő országok és területek felülvizsgált európai uniós jegyzékéről (HL C 64., 2023.2.21., 17. o.).

beruházások; a munkaerő továbbképzése a „FutureSkills” program elindításával; valamint a tiszta üzemű gépjárművek beszerzésének reformja. Luxemburg 2022. november 11-én benyújtotta a helyreállítási és rezilienciaépítési tervének módosítását, amelyet a Tanács 2023. január 17-én jóváhagyott. Luxemburnak REPowerEU-fejezetet kell benyújtania, és már döntött arról, hogy a brexit miatti kiigazításokra képzett tartalékból 128,5 millió EUR-t átcsoportosít az eszközbe, ez utóbbi végrehajtásának finanszírozására. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Luxemburg stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

- (30) A Bizottság 2022-ben Luxemburg valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Luxemburgban.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Luxemburg további kihívásokkal szembesül, ideértve különösen az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságát – főként a nyugdíjrendszerből eredően –, az agresszív adótervezést folytató multinacionális vállalatok által használható jogi kiskapukat, a magas lakásárakhoz és a háztartások adósságállományához kapcsolódó sérülékenységet, az oktatási rendszer egyenlőtlenséget súlyosbító hiányosságait, valamint az energiapolitikához és a zöld átálláshoz kapcsolódó problémákat, beleértve a fosszilis tüzelőanyagokról való átállás lehetséges akadályait és a közlekedési hálózattal kapcsolatos problémákat.
- (32) A tanulók alapkészségeit és általános teljesítményét jelentős mértékben meghatározza társadalmi-gazdasági és nyelvi háttérük. Az OECD nemzetközi tanulói teljesítménymérése (PISA) szerint a kulcsfontosságú ismeretek és készségek 15 éves korban mért átlagos szintje Luxemburgban jelentősen alacsonyabb az uniós átlagnál. Luxemburgban nagyobb a különbség a kedvezményezett diákok és hátrányos helyzetű társaik között, mint bármely más uniós országban. Az oktatási rendszer nem biztosítja minden tanuló számára az ország munkaerőpiaci igényeinek kielégítéséhez szükséges alapkészségeket. A nemzeti iskolarendszer alapfokú szintjén a szóbeli kommunikációban a luxemburgi nyelvet használják, ugyanakkor a tanulók németül tanulnak olvasni és írni. A francia nyelv kivételével valamennyi tantárgyat németül oktatják. Ez igen nagy nyelvi készségigényt támaszt egy olyan országban, ahol első nyelvként csak minden harmadik tanuló beszéli a luxemburgit. A 2018. évi 6,3 %-ról 2022-re 8,2 %-ra nőtt azon 18–24 éves fiatalok aránya, akik felső középfokú végzettség nélkül hagyták el az oktatási és képzési rendszert. 2022 szeptemberében Luxemburg kísérleti projektet indított négy általános iskola részvételével, amelyekben a tanulók a tanulmányaikat franciául kezdik meg, majd németül folytatják. Ha több iskolára is kiterjesztik, ez a megközelítés segíthetne azon tanulók teljesítményének javításában, akiknek nem a francia az első nyelvük. Luxemburg bővítette a nemzetközi állami iskolák kínálatát is: a 2022/2023-as tanévtől az előkészítőbe járó és általános iskolai tanulók 4 %-a iratkozott be ilyen iskolákba, ahol az oktatás nyelveként az angol, a francia vagy a német nyelv közül választhatnak. Ha az egyetlen fő nyelven történő tanítás lehetőségét az iskolások nagyobb részére terjesztenék ki, az jelentősen javíthatná a tanulók esélyeit arra, hogy jobb tanulási eredményeket érjenek el.
- (33) Luxemburg energiarendszerét magas importfüggőség és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés jellemzi. Az ország jelentős nettó energiaimportőr. Szinte teljes mértékben a primerenergia-importtól függ: a függőségi ráta 2021-ben 92 %. 2022-ben Luxemburg energiaszerkezetének 69 %-át a kőolaj, 18 %-át a földgáz tette ki, megújuló energiaforrásokból pedig 12 % származott, amely 572 MW kapacitást ért el. Luxemburg nem importál olajat Oroszországból. Gáz tekintetében az Oroszországtól való függés korlátozott, mivel Luxemburg az elfogyasztott gáz közel 100 %-át Norvégiából és Hollandiából importálta Belgiumon és Németországon keresztül haladó vezetékeken. Luxemburg földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽²⁰⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 26 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Luxemburg az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽²¹⁾ alapján folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.

⁽²⁰⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽²¹⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

- (34) Luxemburg összekapcsoltsága mind a villamos energia, mind a gáz tekintetében jelentős, ugyanakkor további beruházásokra lesz szüksége ahhoz, hogy felkészüljön a növekvő megújulóenergia-termelésre és villamosenergia-keresletre. Luxemburnak megoldást kell találnia az elégtelen lakáskínálat jelentette kihívásra, miközben teljesíti energia- és éghajlat-politikai célkitűzéseit. Emellett a meglévő épületállományt is fel kell újítani. A teljes energiamegtakarítási potenciál 20,8 %-ával (GWh-ban kifejezve) a lakásépítési és -felújítási ágazat jelenti a 2030-ra várható kumulatív energiamegtakarítási potenciál második legnagyobb forrását. A lakásállomány mintegy 89 %-ában fosszilis tüzelőanyagokon (fűtőolajon és földgázon) alapuló fűtési rendszereket használnak. E tekintetben az önkormányzatok kulcsszerepet fognak játszani. A közúti forgalmi torlódások terhet rónak a gazdaságra és a környezeti fenntarthatóságra. A közlekedés a kőolajfogyasztás jelentős részét és a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátás 59 %-át teszi ki, szemben a 2019. évi 24 %-os uniós átlaggal. Bár Luxemburg releváns intézkedéseket fogadott el a fenntartható közlekedés javítása érdekében, további célzottabb beavatkozások jelentősen elősegítenék az olajfüggettség és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését. Ezt tükrözi Luxemburg nemzeti energia- és klímaterve (NEKT), amely azt a célt tűzi ki, hogy 2030-ra a járműflotta 40 %-a elektromos és hálózatról tölthető járművekből álljon. Luxemburg célul tűzte ki, hogy 2050-re klímasemlegessé váljon. Az elmúlt években jelentős előrehaladást ért el a megújuló energiák terén, de továbbra is a megújuló energiák egyik legalacsonyabb részarányával rendelkező tagállam. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energia alkalmazására és az energiahatékonyság növelésére irányuló törekvések további fokozása lesz szükséges ahhoz, hogy Luxemburg el tudja érni a 2030-ra kitűzött energiacélokat, nevezetesen azt, hogy az energia 25 %-át megújuló energiaforrásokból nyerje, és 2007-hez képest 40–44 %-kal csökkentse a végsőenergia-fogyasztást.
- (35) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. Jóllehet Luxemburg fokozta a hanyatló és átalakuló ágazatokban dolgozó munkavállalók továbbképzésére és átképzésére irányuló erőfeszítéseit, egyes szakmákban továbbra is munkaerőhiány tapasztalható, ideértve stratégiai vezetőket is. Ez a munkaerőhiány szűk keresztmetszethez vezethet a zöld átállásban és a REPowerEU végrehajtásában.
- (36) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽²²⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (37) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Luxemburg esetében az 1., 2. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik, negyedik és ötödik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Luxemburg 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

- 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 4,8 %-ra ⁽²³⁾ korlátozza.

⁽²²⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

⁽²³⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,3 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Csökkentse az ingatlanpiaccal kapcsolatos kockázatokat, különösen a jelzáloghitel-kamatok levonhatóságának csökkentése és a beépíthető területek kínálatának bővítését célzó intézkedések meghozatala révén. Találjon megoldást a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságára, különösen a korai nyugdíjba vonulás korlátozásával és az idősebb munkavállalók foglalkoztatási rátájának növelésével. Tegyen erőteljesebb lépéseket az agresszív adótervezés hatékony kezelése érdekében, különösen azáltal, hogy biztosítja a külföldre, nulla százalékos, illetve alacsony adót kivető joghatóságokba irányuló kamat- és jogdíjfizetések megfelelő adóztatását.

2. Folytassa a felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását, és gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Javítsa az iskolai oktatási rendszer teljesítményét és mozdítsa elő az esélyegyenlőséget valamennyi diák számára, különösen azáltal, hogy az oktatást a hátrányos helyzetű és a különböző nyelvi háttérrel rendelkező diákok igényeihez igazítja.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget azáltal, hogy felgyorsítja a megújuló energia alkalmazását, fokozza a villamosenergia-átviteli kapacitást, továbbá megkönnyíti az engedélyezési eljárásokat és az energiahatékonyságba történő beruházásokat mind a lakossági, mind a nem lakossági ágazatokban. Támogassa az önkormányzatokat a megújuló energia – többek között a szélenergia és a fotovoltaiikus energia – alkalmazása terén, valamint a távfűtési és távhűtési rendszerekre vonatkozó részletes helyi tervek kidolgozásában. Folytassa a közlekedés villamosításának előmozdítását és a tömegközlekedési hálózatokba és infrastruktúrába való beruházást. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Magyarország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2023. évi konvergenciaprogramját****(2023/C 312/17)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Magyarországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően mélyreható felülvizsgálatra volna szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretételezés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1.o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Magyarország 2021. május 11-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. december 15-én elfogadta a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Magyarország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Magyarország 2023. május 2-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi konvergenciaprogramját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Magyarországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi. 2023. június 1-jén hatályba lépett az igazságszolgáltatási rendszerről szóló új törvény.

⁽⁶⁾ ST 15447/22; ST 15447/22 ADD 1.

- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Magyarországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Magyarország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Magyarország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Magyarország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Magyarország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Magyarországon makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Így különösen, fokozódtak a nagyon erős árnyomáshoz, valamint a külső és kormányzati finanszírozási igényekhez kapcsolódó sebezhetőségek, amelyek jelentősek. Az infláció jelentős mértékben emelkedett, és még nem kezdett láthatóan mérséklődni. Ha az infláció tartósan magas marad, még inkább aláásná a költség-versenyképességet, és a finanszírozási költségek emelkedéséhez vezethet. A nagy folyófizetési mérleg-hiány a magasabb energiaárak hatására 2022-ben erőteljesen növekedett, és a rövid távú külső adósság emelkedett. A folyó fizetési mérleg 2023 és 2024 évi javulása az energiaárak várható további mérséklődésétől függ, de a folyó fizetési mérleg hiánya az előrejelzések szerint mindazonáltal 2023-ban és 2024-ben is számottevő marad. A gazdaság magas energiatenzitása fontos a folyó fizetési mérleg dinamikája szempontjából. A költségvetési hiány magas, amit csupán részben magyaráznak a világválság és az energiaválságok nyomán hozott szakpolitikai válaszlépések, és indokolja a gazdaság külső hitelfelvételének egy nagy részét. Az államadósság-ráta a nominális GDP markáns növekedésének köszönhetően csökkent, de ezt veszélybe sodorhatja a gazdasági tevékenység lassulása és a tartósan magas hiány. Az állami hitelfelvételi költségek 2021 óta nőttek, és egyre nagyobb kamatteher nehezíti az államháztartásra, miközben az adósság lejáratát még mindig viszonylag alacsony. A lakások öt év alatt megduplázódtak, de az áremelkedés 2022 végén megtorpant. Azonban egy jelentős nominális árcsökkenés valószínűsége korlátozottan tűnik, tekintettel a háztartások alacsony eladósodottságára, és a jelenlegi magas inflációs környezet fényében is. A szakpolitikai következtetések súlyosbították az azonosított sebezhetőségeket. A makrogazdasági politikák hatékony koordinációja és egyértelmű meghatározása, alátámasztva egy erős intézményi és szakpolitikai kerettel, alapvető jelentőséggel bír a költségvetési és külső fenntarthatóság megőrzése, valamint a várakozások megalapozása szempontjából. A Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében foglalt strukturális reformok időben történő és teljes körű végrehajtása várhatóan segít csökkenteni a makrogazdasági sebezhetőségeket, és középtávon támogatni a növekedést és a kiigazítást.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Magyarország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 7,1 %-ról 2022-ben 6,2 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 76,6 %-ról 2022 végére 73,3 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Magyarország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzott-hiány-eljárásokat. Magyarországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetésének elkészítése során.

- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek-csökkenő intézkedések közé tartozott az üzemanyagok jövedéki adójának csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak a közműszolgáltatóknak a lakossági energiaár-plafon által okozott veszteségekért kompenzációként nyújtott támogatások és az energiaigényes vállalkozásoknak szóló támogatási programok. Az említett intézkedések költségeit részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett új adók, nevezetesen a Brent és az Ural típusú olaj közötti árkülönbözetre kivetett ideiglenes adó, az energiaszolgáltatók bevételeire kivetett ideiglenes adó és a bányajáradékok átmeneti emelése. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,0 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 1,9 %-ról 2022-ben a GDP 0,1 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Magyarország 2022-ben – többek között a eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP 0,4 %-ának felelt meg. Magyarország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,5 %-át tették ki (2021-ben a GDP 2,1 %-át). Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-es csökkenése az európai strukturális és beruházási alapok alacsonyabb felhasználásának volt betudható. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ számára. Magyarország tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,6 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Magyarország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (17) A 2023. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra és az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,5 %-kal és 2024-ben 4,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 0,5 %-os és 2024-ben 2,8%-os reál-GDP-növekedést vetít előre, elsősorban amiatt, hogy a nominális bérek alacsonyabb várt növekedésére és a némileg magasabb munkanélküliségi rátára tekintettel, a magánfogyasztás visszafogottabb növekedése várható. A Bizottság a kormányzati fogyasztás és a nettó export tekintetében is mérsékeltebb növekedést prognosztizál. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált nominális GDP-növekedés az előrejelzés távlatában alacsonyabb az alacsonyabb várható GDP-növekedés és GDP-deflátor miatt.
- (18) A 2023. évi konvergenciaprogramjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 3,9 %-ára fog csökkenni. A 2023-as csökkenés főként a magas inflációra, valamint az ideiglenes extraprofit- és ágazati adókra visszavezethető magasabb adóbevételeket tükrözi, amelyek a becslések szerint 2023-ban a GDP 1,5 %-át teszik ki. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 73,3 %-ról 2023 végére várhatóan 69,7 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 4,0 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi konvergenciaprogramban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 70,7 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében szereplő alacsonyabb GDP-növekedésnek és GDP-deflátornak tudható be.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Magyarország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 78. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tökekiadások GDP-arányosan 1,7 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak, ami egy államháztartási körbe sorolt különleges joganyag földgázkészlet-beszerezésének hatásából ered.

- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések, így különösen a közműszolgáltatóknak a lakossági energiaár-plafon által okozott veszteségeikért kompenzációként nyújtott támogatások és az energiaigényes vállalkozásoknak szóló támogatási programok. Az említett intézkedések költségét továbbra is részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,2 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és a legtöbbjük nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ennek eredményeként a 2022. július 12-i tanácsi ajánlásnak⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során semmilyen célzott támogatási intézkedést nem kell figyelembe venni.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Magyarország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Magyarországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Magyarországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal restriktív lesz (a GDP +4,2 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 0,4 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 2,2 %-ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 2,3 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,6 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾. Ezért Magyarország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból, bár az előrejelzések szerint nem tartja fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Magyarország finanszírozni tervez a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, így például a villamosenergia-hálózat fejlesztését, az elővárosi vasutak korszerűsítését, a lakossági napelemes rendszerek használatának támogatását, laptopok biztosítását az alsó és felső középfokú oktatási intézmények tanárainak és tanulóinak, valamint az egészségügy digitalizációját, amelyeket az eszközből és más uniós alapokból finanszíroznak.
- (22) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 2,9 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés főként a GDP-arányos államháztartási kiadások jelentős szűkülését tükrözi, különösen a bruttó állóeszköz-felhalmozás, a folyó termelőfelhasználás és a munkavállalói jövedelmek tekintetében. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 66,7 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 4,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez magasabb a 2023. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiánynál, főként azért, mert – a közelmúltbeli tendenciákkal összhangban – magasabb a bruttó állóeszköz-felhalmozásra fordított kiadások előre jelzett szintje, valamint az elhúzódó inflációs nyomás miatt nagyobb a folyó termelőfelhasználás. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 71,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végén.

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Magyarország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2022. évi konvergenciaprogramját (HL C 334., 2022.9.1., 136. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Magyarország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 16,6 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 2,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak. Az egyéb tőkekiadások 2023. évi jelentős visszaesése egy államháztartási körbe sorolt különleges jogalany 2022. évi földgázkészlet-beszerezésének jelentős hatásával függ össze.

- (23) A 2023. évi konvergenciaprogram egyes energiatámogatási intézkedések fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság jelenlegi feltételezései szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége 2024-ben a GDP 0,4 %-a lesz, szemben a GDP 1,2 %-ával 2023-ban. Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni. Úgy tűnik, hogy a jelenlegi tervek szerint 2024-ben is érvényben maradó energiatámogatási intézkedések nem irányulnak célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra. Nem teljes mértékben őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul ⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások ⁽¹⁵⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 4,4 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ez szintén hozzá fog járulni a maginfláció csökkentéséhez – amely jelenleg jóval meghaladja az uniós átlagot, és amely versenyképességi veszteségekhez vezethet, ha tartós –, továbbá a külső pozíció megőrzéséhez. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,2 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevésbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlottnál kisebb mértékű növekedéséhez vezetne.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 7,0 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely meghaladja az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált kiigazítás elmarad az energiatámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítástól, ami a folyó termelőfelhasználásra és a bruttó állóeszköz-felhalmozásra fordított magasabb kiadásoknak, valamint az ideiglenes extraprofit- és ágazati adók várható kivezetésének tudható be.
- (26) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 5,1 %-ról 3,7 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint az alacsonyabb nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által finanszírozott alacsonyabb beruházásokat tükrözi.
- (27) A 2023. évi konvergenciaprogram felvázolja a 2027-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány várhatóan fokozatosan csökken a GDP 1,9 %-ára 2025-ben, 1,4 %-ára 2026-ban és 0,9 %-ára 2027-ben. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 66,7 %-ról 2027 végére várhatóan 56,3 %-ra csökken.
- (28) A monetáris, költségvetési és gazdaságfejlesztési politikák koordinálatlanul reagáltak a közelmúltbeli gazdasági kihívásokra, gyengítve az átfogó szakpolitikai válasz hatékonyságát. A monetáris politika 2021-ben szigorodni kezdett, de a költségvetési expanzió 2022 elejéig folytatódott. 2021 óta több olyan ideiglenes szakpolitikai intézkedést is bevezettek, amelyek a háztartások vásárlóerejét voltak hivatottak – nem célzott módon – megőrizni, nevezetesen ár- és kamatplafonok, valamint a költségvetést jelentősen megterhelő energiatámogatások révén. Az üzemanyagok és egyes alapvető élelmiszerek tekintetében árplafonokat vezettek be. Kamatplafonokat vezettek be a változó kamatozású jelzáloghitelekre, a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott hitelekre, egyes diákhitelekre és a nagy bankbetétekre. Az említett intézkedések többsége 2023-ban lejár. Az intézkedések költségeit – a magasabb közvetett adók révén – főként a vállalkozások és a pénzügyi ágazat viselték, és azok torzító hatásai hozzájárultak az alacsonyabb hazai termeléshez és az árplafonok által közvetlenül nem érintett termékek körében a magasabb árakhoz. A keresletnek az új gazdasági környezethez való igazodását is akadályozták. A gazdaságfejlesztési politikák támogatott hitel-programokra támaszkodtak, hogy segítsék a vállalatokat a gazdasági sokkhatásokhoz való alkalmazkodásban. 2023 februárjában egy támogatott, rögzített kamatozású hitelekre vonatkozó nagyszabású program indult az emelkedő energiaköltségekkel szembesülő vállalkozások megsegítésére. Az ár- és kamatplafonok, valamint a támogatott hitelek az infláció leszorítására irányuló monetáris politikai erőfeszítések ellen hatottak, többek között a központi bank eszközei hatékonyságának csökkentése révén. Az Európai Központi Bank megállapította, hogy bizonyos szabályozási intézkedések – ideértve a bankbetétekre vonatkozó kamatplafont – akadályozzák a hatékony monetáris politika folytatását.

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkidadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (29) A költségvetési tervezés és végrehajtás hiányosságai felerősítették a költségvetési politika expanzív jellegét, és ezért hozzájárultak Magyarország számos jelenlegi makrogazdasági kihívásához. 2016 óta az éves költségvetések igen korai elfogadása rontotta a makrogazdasági és költségvetési előrejelzések minőségét. A különféle költségvetési rugalmassági szabályok és a jelentős költségvetési tartalékok lehetővé tették a nagyobb diszkrecionális kiadásokat, ami még inkább prociklikussá tette a költségvetési politikát. Eseti jellegű kiadási döntéseket gyakran a költségvetési év végén hoztak meg, vagy az év során kormányrendeletek útján fogadtak el, megfelelő parlamenti felügyelet és nyilvános konzultáció nélkül, csökkentve ezáltal a költségvetés átláthatóságát. A nemzeti költségvetési keret nem akadályozta meg a magas költségvetési hiány kialakulását, ami a nemzeti költségvetési szabályok kialakításának hiányosságaira, köztük a prociklikus elemeket tartalmazó adósságszabályra, a középtávú költségvetési tervezés gyenge végrehajtására – amit a „veszélyhelyzeti” jogszabályok különleges rendelkezései tovább erodáltak – és a nemzeti költségvetési tanács korlátozott megbízatása és erőforrásaira vezethető vissza. A nemzeti költségvetési tanács korlátozott megbízatása és erőforrásai behatárolják annak hatékonyságát a költségvetési kérdésekről folytatott nyilvános viták orientálása terén.
- (30) Az elmúlt évtizedben Magyarországon erőteljesen emelkedtek a lakásárak, míg a lakáskínálat korlátozott maradt. A közelmúltbeli áremelkedésekhez hozzájárultak az otthonteremtési támogatásokra vonatkozó, nem kellőképpen célzott programok, amelyek a lakással már rendelkező, magasabb jövedelmű háztartások számára is elérhetőek. Hasonlóképpen nem célzottak a lakásépítési támogatások, ideértve a vissza nem térítendő támogatásokat, a támogatott kölcsönöket és az áfakedvezményeket.
- (31) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Magyarország kifejezte azon szándékát, hogy 6 600 000 000 EUR összegig terjedő további, hitel formájában nyújtott támogatást kérjen az eszköz keretében. A 2026-ig rendelkezésre álló eszköz ideiglenes jellege miatt lényeges a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásának gyors folytatása. Egyaránt fontos, hogy Magyarország megfelelő igazgatási kapacitást biztosítson a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt kötelezettségvállalások teljesítéséhez. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Magyarország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében. Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását jelentősen késleltették a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló tanácsi végrehajtási határozat késői, 2022. decemberben történt elfogadása miatt. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv gyors és folyamatos végrehajtása szükségessé tenné a bírói függetlenség megerősítésével és az Unió pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatos 27 mérföldkő teljesítését. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti kifizetésekre mindaddig nem kerülhet sor, amíg ezen mérföldköveket teljes mértékben és korrekt módon végre nem hajtják. A REPowerEU keretében Magyarország által igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege 701,6 millió EUR. Magyarország a REPowerEU keretében nyújtott, vissza nem térítendő támogatást és kiegészítő hiteleket energiavonatkész beruházásokra tervezi felhasználni.
- (32) A Bizottság 2022-ben Magyarország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Magyarországon.
- (33) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül, Magyarország további kihívásokkal szembesül a szegénység, a munkaerőpiac, a szolgáltatási verseny és az energetika terén.

- (34) Bár az elmúlt évtizedben javultak az általános szegénységi mutatók, egyes hátrányos helyzetű csoportok – például az alacsony jövedelmű háztartások, a gyermekek, a fogyatékossgal élő személyek, a romák és a távoli vidéki településeken élők – relatív helyzete romlott. A súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élők aránya az egyik legmagasabb az Unióban, és jelentős a régiók közötti szórás. Ez az arány különösen magas a gyermekek és a romák körében. A hátrányos helyzetű csoportok nehézségekkel szembesülnek a megfelelő szociális támogatáshoz, oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és álláskeresői szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén. A szociális védőháló egyre gyengébb védelmet nyújt a stabil jövedelemmel nem rendelkező háztartásoknak. Az adórendszer aránytalanul nagy terhet ró az alacsonyabb jövedelmű munkavállalókra. Az alacsony jövedelmű háztartások fő jövedelemforrásai az elmúlt évtizedben nem tartottak lépést a megélhetési költségekkel. A minimumjövedelem megfelelősége az egyik legalacsonyabb az Unióban. Az energia- és élelmiszerárak közelmúltbeli emelkedése aránytalanul terheli az alacsony jövedelmű munkavállalókat, miközben a támogatási intézkedések többnyire nem célzottak. A szociális védelemre vonatkozó jogszabályok közelmúltbeli módosítása csökkentette az állam szociális ellátásra vonatkozó felelősségét.
- (35) Az általános foglalkoztatási ráta viszonylag magas, de egyes hátrányos helyzetű csoportok – így például a romák, az alacsony iskolai végzettségű személyek, a gondozási feladatokat ellátó nők és a fogyatékossgal élő személyek – nehézségekkel szembesülnek a nyitott munkaerőpiacra való belépés terén az oktatási, képzési és szociális ellátó-rendszerek és az álláskeresőket támogató struktúrák hiányosságai miatt. Az alacsony iskolai végzettségű személyek, a romák és a fogyatékossgal élő személyek esetében a foglalkoztatási ráta terén mutatkozó különbségek továbbra is tartósan jelentősek. A fizetett munkát kereső nők egyötöde kiesik a munkaerőpiacról a gyermekek vagy fogyatékossgal élő eltartottak gondozásával kapcsolatos feladatok miatt. A hátrányos helyzetű csoportok számára nyújtott ellátások és az eredményes aktív munkaerőpiaci intézkedésekhez való hozzáférésük nem megfelelő. A munkanélküli ellátás időtartama 3 hónap, miközben a munkanélküliség átlagos időtartama egy 2022-ben végzett munkaerő-felmérés adatai szerint 9,4 hónap volt. Tíz regisztrált munkanélküli közül négy nem részesül ellátásban. Az átlagos regisztrációs időszak hossza, ami az állami foglalkoztatási szolgálat kapacitás-problémáira utal. Az alacsony alapkészségekkel rendelkező álláskereső aránya az országos átlag több mint kétszerese. A felnőttképzésben részt vevők aránya továbbra is alacsony, különösen az alacsony iskolai végzettségűek és a munkanélküliek körében.
- (36) A szociális párbeszéd továbbra is a leggyengébbek közé tartozik az Unióban, és az utóbbi időben tovább romlott. A fő háromoldalú testület elsősorban információmegosztási és konzultációs platformként működik, és nem rendelkezik hivatalos jogi kerettel, nem folytat érdemi párbeszédet, kivéve a minimálbér megállapítását. Miközben a tanárhány növekvő kihívást jelent, új jogi rendelkezések korlátozzák a tanárok kollektív fellépéshez való jogát, és kiterjesztették a munkáltatók azon lehetőségét, hogy visszamenőleges hatállyal elbocsássák a munkafeltételek elleni tiltakozás céljából polgári engedetlenségben résztvevő tanárokat. A releváns szakszervezetekkel folytatott érdemi párbeszéd nélkül bevezetett közelmúltbeli reformok negatívan befolyásolták az egészségügyi dolgozók munkafeltételeit, és gyengítették önképviseletüket.
- (37) Az állam több ágazatot érintő, közelmúltbeli piaci beavatkozásai gyengítették a jogbiztonságot. Az említett beavatkozások azzal járnak, hogy bizonyos piacokon elriasztják vagy korlátozzák az uniós és a külföldi befektetéseket, gyakorlatilag lehetővé téve az állami tulajdonú vállalatok vagy a kormányhoz szorosan kötődő magáncégek számára vállalkozások felvásárlását. A beavatkozások súlyosan érintik az egységes piac és a jogállamiság alapelveit, korlátozva a fenntartható gazdasági növekedés lehetőségeit. Például, egyes vállalatok és iparágak hátrányos megkülönböztetésben részesülnek testre szabott adók, árplafonok és szabályozások révén, amelyeket rövid határidővel és előzetes konzultáció nélkül vezetnek be. 2020 óta a kormány a „veszélyhelyzet” alapján fennálló rendkívüli hatáskörét is felhasználta, hogy ilyen intézkedéseket vezessen be. Az ágazatspecifikus adókból jelentős költségvetési bevételek származnak. Például, a kormány a közelmúltban hatósági árplafonokat és 90 %-os nyereségadót vetett ki a cement és a kerámiaanyagok gyártására. Ezek olyan iparágak, amelyekben magas a külföldi tulajdon aránya. 2022 decemberében a kormány hirtelen megemelte a biztosítók és a gyógyszeripari vállalatok adóterheit. A bankokat terhelően kamatláblafont vezettek be a változó kamatozású jelzáloghitelekre, ami kihat a hitelnyújtási képességükre és nyereségességükre. Szelektív és önkényes adminisztratív ellenőrzések, bírságok és az engedélykiadás elmulasztása révén indokolatlan nyomást gyakoroltak bizonyos vállalkozásokra, különösen a kiskereskedelem és a közlekedés terén. Úgy tűnik, hogy a hatóságok által hozott önkényes intézkedésekkel szemben nem áll rendelkezésre hatékony jogorvoslat. A kiskereskedelmi ágazat továbbra is ki van téve a kiszámíthatatlan szabályozásnak. A 400 négyzetméternél nagyobb üzletek létesítésének vagy megváltoztatásának engedélyezési feltételei nem tűnnek átláthatónak, és a bírósági felülvizsgálat rendelkezésre állása kérdéses. A kiskereskedelmi adó aránytalanul nagy terhet ró a magyarországi székhellyel nem rendelkező nagyobb vállalkozásokra. A kormány gyakran él azzal a hatáskörével, hogy mentesítsen bizonyos tranzakciókat az összefonódás-ellenőrzés alól.

Az ilyen ügyleteknek a gazdaságra, a versenyre és az egységes piacra gyakorolt hatásáról nem készül értékelés. A mentességek kritériumai nincsenek átlátható módon meghatározva, és nem létezik hivatalos eljárás az említett kritériumoknak vagy magának a döntésnek a megítélésére. A beavatkozások eredményeként a külföldi tulajdon kárára megnőtt az állami vagy állambarát belföldi tulajdon a banki, távközlési, közüzemi, média-, televíziós és rádiós szolgáltatások terén. Kormánytagok bejelentései alapján hasonló ügyletekre lehet számítani a biztosítási, kiskereskedelmi és közlekedési ágazatban, különösen a Budapest Airport tekintetében. A külföldi tőke és know-how jelenlétének visszaszorulása – különösen az olyan nagy hozzáadott értéket képviselő iparágakban, mint a banki ágazat és a távközlés – azzal a veszéllyel jár, hogy szűkülnek Magyarország lehetőségei a termelékenység növekedése és az innováció terén.

- (38) Magyarország energiaszerkezetében meghatározó az olaj és a gáz, amelyek mindegyike a teljes energiafelhasználás mintegy egyharmadának felel meg. A nukleáris energia, illetve a megújuló energiaforrások részaránya 15 %, illetve körülbelül 14 %. Magyarország továbbra is nagymértékben támaszkodik Oroszországra a fosszilis tüzelőanyagok, valamint a nukleáris energia tekintetében, és az orosz függőségtől való elmozdulásra irányuló erőfeszítései lassúak. A hazai gázfogyasztás háromnegyedét az Oroszországból származó behozatal fedezi. 2021-ben Magyarország hosszú távú gázellátási megállapodást írt alá a Gazprommal, amelyet 2023 áprilisában módosítottak, lehetővé téve további mennyiségek behozatalát. Az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentéséhez további jelentős intézkedésekre lesz szükség – különösen a szomszédos országokkal való együttműködés megerősítésére, szükség esetén az infrastruktúra területén is – az alternatív fosszilis tüzelőanyag-forrásokhoz való hozzáférés biztosítása érdekében. A villamosítás és az energiaigényes iparágakba történő tervezett beruházások növelni fogják a villamosenergia-termelés iránti igényt. Annak ellenére, hogy az elmúlt években jelentősen nőtt a napenergia-kapacitás, a megújulóenergia-kapacitás aránya még mindig az egyik legalacsonyabb az Unióban. A szélerőmű-parkok telepítését felfüggesztették, és várhatóan a jogi korlátozások megszüntetését követően indítják újra. A geotermikus energia kihasználtsága alacsony. A gyakran változó szabályozási környezet számos kihívás elé állítja a megújulóenergia-fejlesztést. Emellett a villamosenergia-hálózat kapacitási korlátai jelentős szűk keresztmetszetet jelentenek a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolása tekintetében, miközben a rugalmas megoldások keresleti és kínálati oldalon fennálló hiánya és a korlátozott fogyasztói szerepvállalás komoly akadályt jelent a tiszta és megújuló villamosenergia-termelés fejlesztésének. Az uniós kiegyenlítő villamosenergia-piacba való, az optimálistól elmaradó integráció szintén elszalasztott lehetőséget jelent a hálózat további megújulóenergia-kapacitás céljából való optimalizálása tekintetében.
- (39) Magyarország számottevő energiahatékonysági potenciállal rendelkezik, különösen a lakóépületek tekintetében. Magyarország földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁶⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 20 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest, a közsférabeli intézkedéseknek és a háztartások energiafogyasztására alkalmazott árplafonrendszer módosításának köszönhetően is. A Tanács arra ösztönzi Magyarországot, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁷⁾ alapján folytassa a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Mindazonáltal – a közelmúltbeli változások ellenére – a hatósági energiaárak megállapítása továbbra sem teszi lehetővé az árjelzések megfelelő működését és az energiamegtakarítást célzó kellő ösztönzők létrehozását. Az árplafonokat egységesen alkalmazzák valamennyi háztartásra. A magas jövedelmű háztartások is részesülnek a támogatott hatósági árak előnyeiből, miközben az alacsony jövedelmű családok gyakran kevésbé energiahatékony otthonokban élnek. Az alacsony jövedelmű háztartásokra irányuló célzott programok hatékonyabbak volnának mind a kiszolgáltatók helyzetű háztartások támogatása, mind az energiamegtakarítás ösztönzése terén.
- (40) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Magyarországon 31 olyan foglalkozást illetően számoltak be munkaerőhiánnyal, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. Ugyanakkor az energiaigényes iparágakban jelentősen csökkent a munkavállalók képzésben való részvétele, és ez az arány mostanra az uniós átlag alá süllyedt.
- (41) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ⁽¹⁸⁾ az 1. ajánlás tükrözi.

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1.o.).

⁽¹⁷⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1.o.).

⁽¹⁸⁾ Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

- (42) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi konvergenciaprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikák segítenek kezelni a rendkívül erős árnyomással, valamint a külső és kormányzati finanszírozási igényekkel kapcsolatos sebezhetőségeket. A 2. és a 4. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez,

AJÁNLIJA, hogy Magyarország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizték az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 4,4 %-ra ⁽¹⁹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Törekedjen a makrogazdasági politikák hatékony koordinációjára és egyértelmű elhatárolására a költségvetési és külső fenntarthatóság biztosítása érdekében. Fokozatosan szüntesse meg az ár- és kamatplafonokat a torzító hatások csökkentése és a monetáris transzmissziós mechanizmus zökkenőmentes működésének biztosítása érdekében. A lakástámogatási intézkedéseket tegye célzottá az alacsony jövedelmű háztartások javára. Erősítse meg a középtávú költségvetési keretet, az éves költségvetések elkészítését igazítsa hozzá a költségvetési évhez, és korlátozza az éves költségvetések végrehajtása során gyakorolható mérlegelési jogkört.

2. Sürgősen teljesítse a bírói függetlenség megerősítésével és az Unió pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatban előírt mérföldköveket és célokat annak érdekében, hogy lehetővé váljon a helyreállítási és rezilienciaépítési terv gyors és folyamatos végrehajtása. Gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Javítsa a szociális ellátórendszer – ideértve a munkanélküli ellátásokat is – megfelelőségét. Javítsa az eredményes aktív munkaerőpiaci intézkedések hozzáférhetőségét, különös tekintettel a leghátrányosabb helyzetű csoportok továbbképzési lehetőségeire, és biztosítsa az eredményes szociális párbeszédet. Javítsa a szolgáltatások terén a szabályozási keretet és a versenyt azáltal, hogy kerüli a szelektív és önkényes adminisztratív beavatkozásokat és az egyes vállalkozások számára indokolatlan előnyt vagy hátrányt nyújtó, testre szabott jogszabályok alkalmazását, szisztematikusan versenyjogi ellenőrzésnek veti alá az üzleti tranzakciókat, és a feltétlenül szükséges mértékre csökkenti a szükséghelyzeti intézkedések alkalmazását, összhangban az egységes piac és a jogállamiság alapelveivel.

⁽¹⁹⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,5 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget azáltal, hogy felgyorsítja a megújuló energiaforrások – többek között a szélenergia, a geotermikus energia és a fenntartható biometán – elterjedését, különösen az engedélyezési eljárások észszerűsítése révén, ugyanakkor rendszeres környezeti hatásvizsgálatokat végezve, valamint azáltal, hogy támogató és kiszámítható szabályozási környezetet hoz létre. Fokozatosan szüntesse meg a fosszilis tüzelőanyagok támogatását. Reformálja meg a kiegyenlítő energiapiacra és díjszabásra vonatkozó szabályokat, a költségmegtérülésnek és a hálózat optimális kihasználásának lehetővé tétele érdekében. Szükség esetén korszerűsítse a villamosenergia-infrastruktúrát, ideértve a hálózati és tárolókapacitásokat is. Diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát az Oroszországtól való függőség jelentős csökkentése érdekében, többek között a más tagállamokkal való együttműködés megerősítése révén, szükség esetén az infrastruktúra területén is. Javítsa az energiahatékonyságot, különösen az épületekben, és tegyen további erőfeszítéseket a teljes gázfogyasztás csökkentése érdekében. Igazítsa ki a szabályozott energiaárak jelenlegi rendszerét az energiamegtakarítás ösztönzése érdekében, ugyanakkor nyújtson célzott támogatást az alacsony jövedelmű háztartásoknak. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Málta 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Málta 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/18)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Máltát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően nem volna szükség mélyreható felülvizsgálatra. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Málta 2023. évi költségvetés-tervezési javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambíciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok megvalósítását finanszírozzák, amelyek segítenek foglalkozni a REPowerEU célkitűzéseinek elérésével, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaár-sokktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Málta 2021. július 13-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. október 5-én elfogadta a Málta helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Málta kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Málta 2023. április 25-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. május 3-án pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Máltának a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Máltára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Málta által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Málta általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Málta által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 11941/2021 INIT; ST 11941/2021 ADD 1.

- (12) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Málta GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 7,8 %-ról 2022-ben 5,8 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 55,1 %-ról 2022 végére 53,4 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Málta költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzott-hiány-eljárásokat. Máltának ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetésszerű-javaslatának elkészítése során.
- (13) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek-csökkentő intézkedések közé tartozott az energiafogyasztásra kivetett közvetett adók csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak az importált villamos energia és a szén-dioxid-kibocsátás áremelkedésének kompenzálását célzó energiatermelési támogatások. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 2,5 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 3,2 %-ról 2022-ben a GDP 0,8 %-ára csökkent.
- (14) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Málta 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (15) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben nagyjából semleges volt, és a GDP – 0,2 %-ának felelt meg. Málta – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,9 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,1 %-át). Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-es csökkenése a más uniós alapok alacsonyabb felhasználásának volt betudható. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ számára. Málta tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nem volt összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,9 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében hozott költségvetési politikai intézkedések addicionális hatását (a GDP 1,9 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Málta tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban áll a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével 2023-ra és az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 4,1 %-kal és 2024-ben 4,5 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 3,9 %-os és 2024-ben 4,1 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, elsősorban amiatt, hogy a nettó export kisebb mértékben járul hozzá a növekedéshez.
- (17) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 5,0 %-ára fog csökkenni. A 2023-as hiánycsökkenés főként más – többek között az ország befektetői állampolgársági és letelepedési programjaiból befolyó – bevételek növekedésének tudható be, míg a támogatások csökkentését, ideértve a nemzeti légitársaság szerkezetátalakításával kapcsolatos költségek várható fokozatos megszüntetését is, részlegesen ellensúlyozni fogja a folyó termelőfelhasználás és a bruttó állóeszköz-felhalmozás növekedése. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 53,4 %-ról 2023 végére várhatóan 54,5 %-ra emelkedik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 5,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 54,8 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Málta 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 83. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak.

- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából költségvetési intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések, konkrétan az energiafogyasztásra kivetett közvetett adók csökkentése és az energiatermelés támogatása, amelyek célja az importált villamos energia és a szén-dioxid-kibocsátás áremelkedésének kompenzálása. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,7 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,1 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,1 %-kal). Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,8 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (19) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Málta 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Máltának készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Máltának azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal restriktív lesz (a GDP + 0,4 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal nagyjából semleges volt (a GDP – 0,2 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,8 %-ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,6 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 0,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾. Ezért Málta addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint nem tartja fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Málta a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat tervez finanszírozni – részben az eszközből és más uniós alapokból –, amelyek közé tartozik különösen a magán- és középületek, többek között kórházak és iskolák felújítása, a közlekedési ágazat villamosítása, valamint a közigazgatás és a magánszektor digitalizációjához kapcsolódó projektek.
- (21) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 4,3 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés főként a támogatások csökkentését tükrözi, beleértve a nemzeti légitársaság korengedményes nyugdíjazási rendszereinek fokozatos megszüntetését, valamint a bérköltségek és a folyó termelőfelhasználási kiadások visszafogott növekedését, amelyet részben a kamatkidadások növekedése ellensúlyoz. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 55,7 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 4,5 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 56,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végén.
- (22) A 2023. évi stabilitási program egyes energiatámogatási intézkedések fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság jelenlegi feltételezései szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége a GDP 1,5 %-a lesz. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni. Úgy tűnik, hogy a jelenlegi tervek szerint 2024-ben is érvényben maradó energiatámogatási intézkedések többsége nem irányul célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra. Nem teljes mértékben őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Málta 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Málta 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 146. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Málta esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 9,5 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos semleges hozzájárulást biztosítanak.

- (23) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul ⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások növekedése 2024-ben nem haladhatja meg az 5,9 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,7 %-ának megfelelő) energiátámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlottnál kisebb mértékű növekedéséhez vezetne.
- (24) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 3,3 %-kal történő növekedését prognosztizálja, ami nem éri el az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében előrevetített kiigazítás elmarad az energiátámogatási intézkedések teljes kivezetéséből származó megtakarítástól, ami főként annak tudható be, hogy ezeknek az intézkedéseknek a többsége továbbra is érvényben marad.
- (25) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 3,8 %-ról 3,1 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint az alacsonyabb nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által – az eszköztől eltérő forrásból – finanszírozott alacsonyabb beruházásokat tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartoznak a zöld, digitális és energetikai átállást célzó, magas hozzáadott értéket képviselő beruházások, illetve strukturális reformok – többek között az egészségügy és a kormányzás terén –, amelyek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szerepelnek.
- (26) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 3,6 %-ára, 2026-ra pedig 2,9 %-ára csökken. Az államháztartási hiány tehát a tervek szerint 2026-tól nem fogja meghaladni a GDP 3 %-át. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 55,7 %-ról 2026 végére várhatóan 56,1 %-ra nő.
- (27) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. A máltai helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása jól halad. Málta a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel összefüggésben 19 mérőszámhoz és célhoz kapcsolódóan egy kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 52,3 millió EUR folyósítására került sor (vissza nem térítendő támogatás formájában) 2023. március 8-án. Málta 2023. április 26-án benyújtotta tervének módosítását egy új REPowerEU-fejezettel együtt. Az új REPowerEU-fejezet várhatóan kezelni fogja az energiaellátással és -biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és felgyorsítja a megújuló energiaforrásokra való átállást. Málta emellett néhány módosítást javasol az eredeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervet illetően, tekintettel a teljes allokáció csökkenésére, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek az objektív körülményekhez való igazítása céljából. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Málta stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (28) A Bizottság 2022-ben Málta valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplexen módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Máltán.
- (29) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül, Málta további kihívásokkal szembesül az agresszív adótervezést megkönnyítő adórendszer jellemzői, az energiapolitika és a zöld átállás terén.

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

- (30) Az agresszív adótervezés kezelése kulcsfontosságú az adórendszer hatékonyságának és méltányosságának javításához. Tekintettel az agresszív adótervezési stratégiáknak a tagállamok között átgűrűző hatásaira, kiemelkedően fontos, hogy összehangolt fellépés révén minden tagállam nemzeti szakpolitikákon keresztül egésszítse ki az uniós jogszabályokat. Málta a korábban elfogadott nemzetközi és európai kezdeményezések végrehajtásával lépéseket tett az agresszív adótervezési gyakorlatok kezelésére. Emellett Málta helyreállítási és rezilienciaépítési tervében kötelezettséget vállalt arra, hogy foglalkozik a kérdéssel. A transzferárazási szabályok bevezetésére, valamint a kimenő és a bejövő (azaz az uniós lakosok és a harmadik országbeli lakosok közötti) kifizetésekről szóló független tanulmány megrendelésére és annak eredményeivel összhangban a megfelelő jogi szabályozás létrehozására vonatkozó kötelezettségvállalások jó irányba mutatnak. Amíg azonban Málta nem alkalmaz forrásadót a máltai székhelyű vállalatok által a nulla és alacsony adómértéket alkalmazó adójogrendszerekbe (ez úgy értendő, mint bármely olyan joghatóság, amelynek jogszabályban előírt társaságiadó-kulcsa nem éri el a 9 %-ot, vagyis a legalacsonyabb kötelező társaságiadó-kulcsot az Unióban) fizetett kamat-, osztalék- és jogdíjfizetésekre, vagy ezzel egyenértékű óvintézkedéseket – annak biztosítása érdekében, hogy a vállalkozások ne juttathassák el adózatlanul nyereségüket harmadik országokba –, e nyereségek tekintetében az adóztatás kettős elmaradásának kockázata továbbra is magas. Ezenkívül a belföldi adóügyi illetőségű külföldi vállalatokkal szembeni bánásmód továbbra is az adóztatás kettős elmaradásának kockázatát hordozza magában mind a vállalatok, mind a magánszemélyek tekintetében. A kérdést csak részben oldja meg az (EU) 2022/2523 tanácsi irányelvnek ⁽¹⁵⁾ való megfelelés, amely csak a nagyvállalatokra lesz alkalmazandó, miután Málta végrehajtja azt.
- (31) A fosszilis tüzelőanyagok továbbra is jelentős szerepet játszanak Málta gazdaságában, amely így nagymértékben függ az energiaimporttól, és ki van téve a globális árváltozásoknak, bár az ország nem importál közvetlenül olajat vagy gázt Oroszországból. 2021-ben Málta villamosenergia-termelésének nagy részét a fosszilis tüzelőanyagok tették ki, míg a megújuló energiaforrások részaránya csupán 11,9 % volt. Málta jelentős tengeri nap- és szélenergia-potenciállal rendelkezik, amely kihasználatlan. A kormány azon kötelezettségvállalása, hogy a jövőben alkalmazza a tengeri megújuló energiával kapcsolatos technológiákat, és nem kötelező erejű részesedést vállal a tengeri megújuló energiára vonatkozó uniós célokból, pozitív irányú politikai elmozdulást jelent, de konkrét projekteket még nem határoztak meg. A villamosenergia-hálózat kapacitása és rugalmassága szűk keresztmetszetet jelent a megújuló energia integrálása, valamint az energiaellátás hatékonysága, megbízhatósága és biztonsága tekintetében. E szűk keresztmetszet kezeléséhez szükség van a hálózat korszerűsítésére irányuló beruházásokra, többek között a REPowerEU keretében Máltának nyújtandó vissza nem térítendő támogatásokból. Málta növeli energiaellátásának biztonságát azáltal, hogy egy második villamosenergia-rendszerösszekötőt épít ki Olaszországgal.
- (32) Málta alacsony mértékben járul hozzá az Unió 2030-ra vonatkozó energiahatékonysági célkitűzéseéhez, és a lakóépületek energiafogyasztása tovább növekszik. Málta az alábbiak révén fokozhatja az energiahatékonyság-javító intézkedéseket és csökkentheti az energiaigényt: a fotovoltaikus panelek telepítésének ösztönzése minden új épületen; megfelelő napenergia-berendezések telepítésének biztosítása minden olyan új középületen és nem lakóépületen, amelynek hasznos alapterülete meghaladja a 250 m²-t; a jogi akadályok felszámolása; valamint további gazdasági ösztönzők biztosítása a lakástulajdonosok számára. A digitális technológiák, például az energiafelhasználás nyomon követésére és szabályozására szolgáló alkalmazások használata hozzájárulhat az energiahatékonyság növeléséhez. Az új nemzeti építőipari szabályozási keret eredményes végrehajtása javítaná az épületek minőségét (az energiahatékonyságot is beleértve) és az építési folyamat biztonságát. Málta földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁶⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési céllal ellentétes tendenciát mutatva – 12,7 %-kal nőtt az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Noha Málta jogosult arra, hogy mentesüljön e célérték teljesítése alól, a Tanács arra ösztönzi Máltát, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁷⁾ alapján fokozza a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.
- (33) Emellett, mivel továbbra is jelentős a személygépkocsi-használat, a közúti közlekedésből származó kibocsátások továbbra is nőnek, ami Málta esetében az ETS alá nem tartozó üvegházhatásúgáz-kibocsátás legnagyobb forrását jelenti. A kibocsátásmentes járművek aránya jóval alacsonyabb az uniós átlagnál, és nagyon lassan növekszik. A kibocsátások és a forgalmi torlódások csökkentéséhez Máltának javítania kell a tömegközlekedést (pontosság, az utazási idő csökkentése), intelligens közlekedési rendszereket kell bevezetnie (a forgalom folyamatosságának, biztonságának és a közlekedési szabályok betartásának javítása érdekében), valamint a személygépkocsi-használat biztonságos alternatívájaként be kell ruháznia az aktív mobilitási infrastruktúrába (például biztonságos, elkülönített és összekapcsolt járdák és kerékpárok/elektromos robogók számára elkülönített sávok).

⁽¹⁵⁾ A Tanács (EU) 2022/2523 irányelve (2022. december 14.) az Unióban a multinacionális vállalatcsoportokra és a nagy volumenű belföldi vállalatcsoportokra vonatkozó globális minimum-adószint biztosításáról (HL L 328., 2022.12.22., 1. o.).

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁷⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

- (34) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Máltán hat olyan foglalkozás – többek között a feldolgozóipari és építőipari munkások – esetében számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek.
- (35) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽¹⁸⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (36) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Málta esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik és negyedik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Málta 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 5,9 %-ra ⁽¹⁹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

2. Folytassa a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egyenletes végrehajtását, és – a REPowerEU-fejezetet magában foglaló kiegészítés közelmúltbeli benyújtását követően – mielőbb kezdje meg a kapcsolódó intézkedések végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Kezelje hatékonyan az adórendszer azon sajátosságait, amelyek elősegíthetik a magánszemélyek és multinacionális vállalatok agresszív adótervezését, többek között a külföldre irányuló kamat-, jogdíj- és osztalékfizetések megfelelő adóztatásának biztosítása révén, és módosítsa a külföldi vállalatokra vonatkozó szabályokat.

⁽¹⁸⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

⁽¹⁹⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,5 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (23) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést a megújuló energiák, többek között a tengeri szél- és napenergia elterjedésének felgyorsításával, valamint korszerűsítse és bővítse a villamosenergia-hálózati rendszer kapacitását, beleértve az átvitelt, az elosztást és az akkumulátoros tárolást. Csökkentse az energiaigényt az energiahatékonyság javítása révén, különösen a lakóépületekben. Csökkentse a közúti közlekedésből származó kibocsátást azáltal, hogy a tömegközlekedési szolgáltatások minőségének javítása, az intelligens közlekedési rendszerek és az aktív mobilitási infrastruktúrába való beruházás révén kezeli a forgalmi torlódásokat. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Hollandia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Hollandia 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/19)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Hollandiát azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Hollandia 2023. évi költségvetéstervezet-javaslatára vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédeése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Hollandia 2022. július 8-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. október 4-én elfogadta Hollandia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Hollandia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Hollandia 2023. április 28-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Hollandiának a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Hollandiára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Hollandia által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Hollandia általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Hollandia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 12275/22 INIT; ST 12275/22 ADD 1.

- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Hollandia vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Hollandiában makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A magánszektor magas adósságszintjével és a jelentős folyófizetésimérleg-többlettel összefüggő sebezhetőségek, amelyeknek országhatárokon átívelő hatása van, a csökkenésre utaló jelek ellenére továbbra is fennállnak. Az adatok közelmúltbeli felülvizsgálata ellenére a folyó fizetési mérleg többlete és a magánszektor adósságállománya nemzetközi összehasonlításban magas, és jóval meghaladja az alapvető gazdasági tényezők által indokolt szintet. A jelentős folyófizetésimérleg-többlet 2022-ben visszaesett, ami a kereskedelmi feltételek romlásának, a folyó fizetési mérleg növekedésének (változatlan árak mellett), valamint az elsődleges hiány növekedésének tudható be. A kereskedelmi feltételek javulásával a többlet 2023-ban várhatóan jelentősen megugrik, majd 2024-ben stabilizálódik. Bár történt némi szakpolitikai előrelépés, többlet kell tenni a beruházásokat akadályozó tényezők csökkentése érdekében. A nem pénzügyi vállalatok és a háztartások adósságállománya továbbra is magas: ez utóbbi nagyobb aggodalomra ad okot, mivel kiszolgáltatottá teszi a háztartásokat a sokkhatásokkal szemben, és ezeket a kockázatokat súlyosbítják a magas lakásárak és a lakások egyre nagyobb mértékű túltértékeltsége. A jövőben az adósság várhatóan továbbra is mérsékelten csökkenő pályán marad. A némileg csökkenő lakásárak ellenére továbbra is nyomás nehezedik az ingatlanpiacra, különösen azért, mert az új lakások építése továbbra is jelentősen elmarad a kormányzati céloktól. Ugyanakkor a hitelből finanszírozott lakástulajdont továbbra is ösztönzik a kedvező adózási feltételek, míg a magánbérlet-árcsökkenéssel kapcsolatos politikák alááshatják annak fejlődését.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Hollandia GDP-arányos államháztartási egyenlege a 2021. évi 2,4 %-os hiányhoz képest 2022-re egyensúlyi szintet ért el, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 52,5 %-ról 2022 végére 51,0 %-ra esett.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételekcsökkentő intézkedések közé tartozott az energiára kivetett héának, valamint a benzin és a dízelüzemanyagok jövedéki adójának a csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a novemberi és decemberi energiaszámlákhoz nyújtott kompenzáció, valamint a magas energiaszámlájú, alacsony jövedelmű háztartások támogatása. Az említett intézkedések költségét részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett új adók, nevezetesen az (EU) 2022/1854 tanácsi rendelet ⁽⁷⁾ alapján kivetett, 33 %-os szolidaritási hozzájárulás. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,6 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükség-helyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 1,8 %-ról 2022-ben a GDP 0,3 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁸⁾, hogy Hollandia 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – kövessen támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP – 0,5 %-ának felelt meg. Hollandia – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozott beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,2 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,2 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽¹⁰⁾ számára. Hollandia tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,4 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Hollandia tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁽⁷⁾ A Tanács (EU) 2022/1854 rendelete (2022. október 6.) a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról (HL L 261. I, 2022.10.7., 1. o.).

⁽⁸⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Hollandia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 88. o.).

⁽⁹⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽¹⁰⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak.

- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2023 és az azt követő időszak tekintetében összhangban áll a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,6 %-kal és 2024-ben 1,4 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a reál-GDP némileg nagyobb mértékű, 1,8 %-os növekedésével, 2024-ben pedig némileg kisebb mértékű, 1,2 %-os növekedésével számol. Ez főként annak tudható be, hogy a belföldi keresleti kilátások mindkét évben kis mértékben eltérnek egymástól.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 3,0 %-ára nő. A 2023. évi növekedés főként az energiacsomag költségeit, a növekvő kamatkiadásokat és a társadalmi kihívásokkal – például a zöld átállással, az oktatással és a lakáskínálattal – kapcsolatos további kiadási terveket tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 49,3 %-ról 2023 végére várhatóan 48,4 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 2,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, ami főként annak tudható be, hogy a 2022. évi költségvetési egyenlegre vonatkozó adatok kedvezőbben alakultak a 2023. évi stabilitási programban feltételezettekhez képest. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 49,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség annak tudható be, hogy a 2022. évi eredményadatok magasabbnak bizonyultak a 2023. évi stabilitási programban feltételezettekénél, a 2022. évi magas SFA-tételek eredményeként.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedések, különösen a benzin és a dízelüzemanyagok jövedéki adójának csökkentése és az alacsony jövedelmű háztartások támogatása, továbbá olyan új intézkedések, mint a villamosenergiaár- és a gázár-plafon, valamint az energiaigényes kkv-k támogatási programja. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,1 %-ának felel meg⁽¹¹⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹²⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,5 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,1 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési költsége az előrejelzések szerint 2022-höz viszonyítva változatlan marad.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Hollandia 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹³⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Hollandiának készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Hollandiának azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP – 1,1 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 0,5 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,9 %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,4 %-ával nőtt. Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása csak részben tudható be az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott célzott támogatásnak. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedésére egyebek mellett a nem célzott energiaügyi intézkedések, a közszférabeli bérek és a szociális ellátások tartós emelése, valamint a magasabb egészségügyi kiadások is hatást gyakoroltak. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs

⁽¹¹⁾ Ez az adat az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatja, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹²⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Hollandia gazdaságpolitikájáról, amelyben véleményezi Hollandia 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 154. o.).

⁽¹³⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Hollandia esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 7,9 %-ra tehető.

összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 0,2 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 0,0 százalékpontos, azaz semleges hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára. Ezért Hollandia addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét⁽¹⁴⁾. Hollandia a zöld és digitális átállásra és az energiabiztonságra – például a tengeri szélenergia-beruházások fejlesztésének előmozdítására, a hidrogén használatának ösztönzésére és a tanulók digitális jártasságának javítására – irányuló közberuházásokat tervez finanszírozni, részben az eszközből és más uniós alapokból.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 2,6 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés elsősorban az energiaügyi intézkedések fokozatos megszüntetését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 48,7 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 1,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként a 2023-ra várt alacsonyabb GDP-arányos költségvetési hiány bázishatása miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 48,8 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁵⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁶⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 3,5 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,1 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesebb célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint azonban a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne 2024-ben visszafogni a nettó elsődleges kiadások növekedését.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 1,7 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált kiigazítás összhangban áll az energiatámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítással.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 3,4 %-ról 3,5 %-ra nőnek 2024-ben. A magasabb beruházási szint a nemzeti finanszírozású beruházások és az Unió által – nevezetesen az eszközből – finanszírozott beruházások magasabb szintjét tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartoznak az oktatásra, a kutatásra és fejlesztésre, a munkaerőpiacra, valamint a zöld és a digitális átállásra irányuló reformok és beruházások, amelyek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szerepelnek.
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2027-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2026-ban várhatóan a GDP 2,8 %-ára, 2027-ben pedig a GDP 3,2 %-ára nő. Az államháztartási hiány tehát a tervek szerint 2026-ig a GDP 3 %-a alatt marad, 2027-ben pedig a GDP 3 %-a fölé emelkedik. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 48,7 %-ról 2027 végére várhatóan 52,7 %-ra nő.

⁽¹⁴⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan – 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

⁽¹⁵⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁶⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunktúrális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (28) Az elmúlt években gyorsan emelkedő lakásárak túlértékelt lakáspiacot eredményeztek. A pénzügyi feltételek szigorításával azonban az ingatlanpiac 2022 közepén fordulópontot ért el, mivel az emelkedő jelzáloghitelkamatlábak miatt a lakásárak csökkenni kezdtek. A jelzálogkölcsönök GDP-hez viszonyított aránya Hollandiában nemzetközi összehasonlításban továbbra is magas. Ennek hátterében a viszonylag magas értékarányos hitelfafon és a jelzáloghitel-törlesztés után járó jelentős adókedvezmény áll. Bár fokozatosan csökkentik a jelzáloghitelek törlesztőkamatainak az adóból való levonhatóságát, az továbbra is magas. A háztartások ebből eredő magas adósságállománya kiszolgáltatottá teszi őket a gazdasági sokkhatásokkal szemben, ami különösen fontos most, hogy nőtt a lakásárak korrekciójának kockázata. A magánbérletlakások piaca ugyanakkor viszonylag kicsi, aminek eredményeképpen a lakásvásárlás megfizethető és rendelkezésre álló alternatíváinak kínálata korlátozott. A megfizethető bérletlakások hiánya a munkavállalók mobilitását is aláássa. A beruházásokat jelenleg visszafogó – többek között a lakásépítés terén fennálló – akadályok felszámolása lehetővé tenné a kormány számára, hogy sikeresen végrehajtsa a lakáskínálat növelését célzó terveit, és ezáltal hozzájárulhatna a külső egyensúly helyreállításához és a lakáspiac működésének javításához.
- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Bár Hollandia helyreállítási és rezilienciaépítési tervét csak 2022-ben fogadták el, végrehajtása folyamatban van. Az operatív megállapodással kapcsolatos tárgyalások mielőbbi folytatása segíteni fogja a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását, és szükséges az első kifizetési kérelem benyújtásához, amely 2023 végére várható. A végrehajtás halad, és ebben a szakaszban a viszonylag kis összegű pénzügyi allokáció miatt korlátozottan tűnik a forrásfelhasználás elmaradásának kockázata. A REPowerEU-fejezet előkészítése folyamatban van. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Hollandia stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (30) A Bizottság 2022-ben Hollandia valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Hollandiában.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül, Hollandia számos további kihívással szembesül a munkaerőpiaci szegmentáció, a munkaerő- és szakemberhiány, a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés és a túlzott mértékű nitrogénlerakódás kapcsán.
- (32) A holland munkaerőpiacon továbbra is magas a rugalmas foglalkoztatás aránya (mind a rugalmas, mind a határozott idejű szerződéssel rendelkező munkavállalók, mind az alkalmazott nélküli önfoglalkoztatók esetében). Ez a munkaerőpiac szegmentációjának növekvő kockázatára utal, ami különösen a munkaerőpiac peremén fejt ki torzító hatást. Felerősítheti az esélyegyenlőtlenséget és nyomást gyakorolhat a termelékenységre. A munkaerőpiac bizonyos fokú rugalmassága hozzájárulhat a gazdaság alkalmazkodóképességéhez, és jobban megfelelhet az egyéni preferenciáknak is. A rugalmas foglalkoztatási formák túlzott alkalmazása azonban negatív hatással lehet a munkavállalókra és a gazdaság egészére. Például a képzésben és az egész életen át tartó tanulásban való részvétel kihívást jelent a rugalmas munkaszerződéssel rendelkezők számára, ami viszont csökkenti a készségekbe való beruházást. A holland kormány a szociális partnerekkel együttműködve foglalkozni kíván az állandó és a rugalmas munkavégzés feltételei közötti különbségekkel. A tervek között szerepel a nulla órás szerződések eltörlése és az ún. „behívásos” munkaviszonyra irányuló szerződések jelenlegi formájának felváltása egy új típusú, a munkavállalók számára nagyobb jövedelembiztonságot nyújtó szerződéssel, valamint a kölcsönözött munkavállalók állásbiztonságának javítása. Fontos lesz, hogy e tervek végrehajtása terén gyors előrelépés történjen annak biztosítása érdekében, hogy egy adott munkaszerződés típusának megválasztása a munkakör-specifikus szükségleteken vagy a munkakört betöltők preferenciáin alapuljon, ugyanakkor javítani kell a rugalmas foglalkoztatásban dolgozók foglalkoztatási és szociális helyzetét, és csökkenteni kell a munkaerőpiaci szegmentációt.

- (33) A munkaerő- és szakemberhiány már a Covid19-világjárvány előtt is a holland munkaerőpiac egyik jellemzője volt, de azóta a gazdaság egészét tekintve elterjedtebbé vált. Az olyan ágazatok, mint az információs és kommunikációs technológiák (IKT), az egészségügy, az oktatás és a műszaki terület, strukturális hiányokkal küzdenek, amelyek már a Covid19-világjárvány előtt is fennálltak és várhatóan fennmaradnak, részben a demográfiai fejlemények miatt. A magas általános munkaerőpiaci részvételi arány ellenére Hollandiában még mindig vannak kihasználatlan vagy nem eléggé kihasznált potenciális munkavállalók, például a migráns háttérrel rendelkezők és a részmunkaidős foglalkoztatásban dolgozók. Részmunkaidős foglalkoztatás esetében csak kevés munkavállaló dönt úgy, hogy növeli a ledolgozott munkaórák számát. Ez részben a magas marginális adókulcsokkal, a gyermekek vagy más családtagok informális gondozásával kapcsolatos kötelezettségekkel (vagy várható jövőbeli kötelezettségekkel) és/vagy a munka minőségével, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúllyal magyarázható. A munkaerő- és szakemberhiány kezelése érdekében átfogó megközelítést kell alkalmazni, ugyanakkor foglalkozni kell az ágazatspecifikus szükségletekkel és akadályokkal, valamint a termelékenység fokozó beruházásokkal is. E tekintetben fontolóra lehetne venni különböző szakpolitikák kombinálását, többek között a következőket: i. az egyéneket érintő marginális adókulcs további csökkentése és/vagy a marginális adókulcs átláthatóságának javítása; ii. a bérek növelése a strukturális hiányokkal küzdő ágazatokban, különösen azokban, ahol az állami és részben állami munkáltatók koncentrálódnak; iii. a munka minőségének, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúlynak a javítása; iv. a pályatanácsadás javítása; valamint v. a magas színvonalú és megfizethető gyermekgondozáshoz való hozzáférés javítása. Emellett a továbbképzési vagy átképzési lehetőségek célzott és testre szabott intézkedések révén történő megerősítése – különösen a munkaerőpiac peremén lévők és az inaktívak számára – segíthet a munkaerő- és szakemberhiány enyhítésében és a társadalmi eredmények javításában.
- (34) Bár Hollandia intézkedéseket vezetett be annak érdekében, hogy csökkentse az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségét, a kőolaj és a földgáz az energiaszerkezetének 38 %-át, illetve 41 %-át adta, ami kiszolgáltatottá teszi a holland gazdaságot az árak globális alakulásával szemben. Hollandiának további erőfeszítéseket kell tennie a megújuló energiára vonatkozó 2030-as uniós célok eléréséhez. A további megújulóenergia-kapacitás kiépítésére irányuló fokozott törekvések ellenére a megújuló energiaforrások végső energiafogyasztáson belüli részaránya 2021-ben mindössze 13,0 %-ot tett ki, ami elmarad a politikai szinten elfogadott uniós céltól és a 21,8 %-os uniós átlagtól. Ennek eredményeként Hollandia továbbra is az egyik legrosszabbul teljesítő tagállam a megújuló energiaforrások bruttó végsőenergia-fogyasztáson belüli részaránya tekintetében, és a 2021. évi részarány és a 2030-as célok között az egyik legnagyobb eltérést mutatja. A villamosenergia-hálózat bővítése – mind az átvitel, mind az elosztás tekintetében – elengedhetetlen mind a szárazföldi, mind a tengeri megújulóenergia-infrastruktúra kiépítésének felgyorsításához. A villamosenergia-hálózat egyre növekvő túlterheltsége miatt a hálózatüzemeltetők gyakran kénytelenek elutasítani az új villamosenergia-termelőktől és fogyasztóktól érkező hálózathozzáférési kérelmeket. Mivel Hollandiában a lakások gázfogyasztása a teljes földgázfogyasztás mintegy 25 %-át teszi ki, az épületállomány energiahatékonyságának javítása (például a felújítások beindítását célzó energiahatékonysági minimumszabványok bevezetése és az iparra vonatkozó energetikaaudit-követelmények szigorúbb érvényesítése révén) jelentősen hozzájárulhat a szén-dioxid-kibocsátás és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség további csökkentéséhez. Hollandia földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁷⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 29 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. A Tanács arra ösztönzi Hollandiát, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁸⁾ alapján folytassa a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.
- (35) A főként az intenzív holland mezőgazdasági ágazatból származó, a természeti területeken túlzott mértékben lerakódó nitrogén negatív hatásai miatt egyes, nitrogénkibocsátással járó projektek – különösen az építési projektek – esetében jelenleg blokkolják az engedélyek kiadását. A holland kormány intézkedéseket tesz a nitrogénlerakódás csökkentésére, különösen tartományi szintű integrált területi programok révén. További támogatásra van szükség a mezőgazdaság fenntarthatóbbá tételéhez és ezzel egyidejűleg a versenyképesség biztosításához, például az állatállomány csökkentését, a körforgásos és/vagy ökológiai gazdálkodásra való átállás felgyorsítását, valamint a digitalizáció és az innováció fokozását szolgáló támogatások nyújtásával.
- (36) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknáztatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára,

⁽¹⁷⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁸⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítására, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Hollandiában 108 olyan foglalkozás – többek között a környezetvédelmi szakemberek, a szigetelők és az építőmérnök-technikusok – esetében számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek.

- (37) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét⁽¹⁹⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (38) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérleljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Hollandia esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik, negyedik és ötödik ajánlás végrehajtásához.
- (39) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a magánszektor magas adósságállományával és a folyó fizetési mérleg nagy többletével kapcsolatos sebezhetőségek kezeléséhez. A 2. és 4. ajánlás a beruházások fokozását illetően hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez. Az 1. ajánlás – a (38) preambulumbekkezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárul az egyensúlyhiányok kezeléséhez és az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban foglalt ajánlások végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Hollandia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 3,5 %-ra⁽²⁰⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

⁽¹⁹⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

⁽²⁰⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,3 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

Csökkentse a háztartások hitelfelvételét ösztönző tényezőket és a lakáspiacon tapasztalható torzulásokat. Támogassa a lakások rendelkezésre állását és megfizethetőségét a magánbérlet piacán. Számolja fel a beruházásokat visszafogó akadályokat, többek között a lakásépítés terén.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását, és mielőbb véglegesítse a REPowerEU-fejezetet, hogy gyorsan megkezdődhessen annak végrehajtása. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Csökkentse a rugalmas vagy részmunkaidős foglalkoztatás ösztönzőit. Az ágazatspecifikus szükségleteket figyelembe véve kezelje a munkaerő- és szakemberhiányt, többek között a kihasználatlan munkaerőpiaci potenciál mozgósításával, valamint a továbbképzési és átképzési lehetőségek megerősítésével, különösen a munkaerőpiac peremére szorult és az inaktív személyekre összpontosítva.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsításával, a keretfeltételeknek a villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatok bővítésére irányuló beruházások fellendítését célzó javításával, valamint az olyan energiahatékonyság-javító intézkedések kiterjesztésével és felgyorsításával, amelyek csökkentik az energiafogyasztást, különösen az épített környezetben. Támogassa a fenntartható mezőgazdaságra való átállást. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Ausztria 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ausztria 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/20)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Ausztriát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata. Ennek megfelelően nem volna szükség mélyreható felülvizsgálatra. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az Ausztria 2023. évi költségvetés-terv-javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽³⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽³⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják, továbbá az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Ausztria 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta az Ausztria helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁵⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Ausztria kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Ausztria 2023. április 26-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Ausztriának a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette az Ausztriára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelt az Ausztria által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Ausztria általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelt az Ausztria által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁵⁾ ST 10159/2021 INIT; ST 10159/2021 COR 1; ST 10159/2021 ADD 1.

- (12) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Ausztria GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 5,8 %-ról 2022-ben 3,2 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 82,3 %-ról 2022 végére 78,4 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Ausztria költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Ausztriának ezt figyelembe kell vennie a 2023. évi költségvetésének végrehajtása és a 2024. évi költségvetés-tervezésének elkészítése során.
- (13) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek csökkentő intézkedések közé tartozott a CO₂-ár bevezetésének elhalasztása, az energiára kivetett illetékek csökkentése és az ingázóknak nyújtott adókedvezmények; míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak a vállalatok energiaköltségéhez nyújtott támogatások, a háztartásoknak folyósított egyösszegű transzferek és a nyugdíjasoknak biztosított közvetlen kifizetések. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett új adók. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,5 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,2 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenesszükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 4,3 %-ról 2022-ben a GDP 0,8 %-ára csökkent.
- (14) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁶⁾, hogy Ausztria 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (15) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁷⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP – 2,8 %-ának felelt meg. Ausztria – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozott beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,2 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,2 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ számára. Ausztria tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 1,8 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében hozott intézkedések addicionális hatását (a GDP 1,5 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,2 %-a). Ausztria tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban van a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzésével. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 0,3 %-kal és 2024-ben 1,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen, a Bizottság 2023. évi tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban magasabb, 0,4 %-os, 2024-ben pedig alacsonyabb, 1,6 %-os lesz a reál-GDP-növekedés, elsősorban amiatt, hogy 2023-ban a magánfogyasztás nagyobb mértékben járul hozzá a növekedéshez, 2024-ben pedig az állami fogyasztás hozzájárulása alacsonyabb lesz.

⁽⁶⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.), amelyben véleményezi Ausztria 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 93. o.).

⁽⁷⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁸⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,9 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak. Ez az expanzív hozzájárulás nagyrészt arra vezethető vissza, hogy Ausztria a GDP mintegy 0,8 %-ának megfelelő értékben stratégiai földgázraktárakat szerzett be.

- (17) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy 2023-ban a GDP-arányos államháztartási hiány 3,2 % marad. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 78,4 %-ról 2023 végére várhatóan 77,0 %-ra csökken. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 2,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként az energiával kapcsolatos egyes intézkedések – mindenekelőtt a vállalatok energiaköltségéhez nyújtott támogatások – költségvetési hatásával kapcsolatos várakozások közötti eltérések miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 75,4 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség a költségvetési hiánnyal kapcsolatos eltérő várakozásnak tudható be.
- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedések (különösen: a villamos energiára vonatkozó árfék), valamint új intézkedések, például a vállalati energiaköltségek új támogatási rendszere. Az említett intézkedések költségét továbbra is részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,8 %-ának felel meg ⁽⁹⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések többsége nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem őrzi meg teljes mértékben az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának ⁽¹⁰⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,4 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,2 %-kal). Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19 kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,8 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (19) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Ausztria 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal ⁽¹¹⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Ausztriának készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Ausztriának azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal restriktív lesz (a GDP + 1,0 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 2,8 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 0,3 %-os restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. A kiadásoknál figyelembe vették, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,2 %-ával nő. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 0,3 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára. Ezért Ausztria addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét ⁽¹²⁾. Ausztria – részben az eszközökből és más uniós alapokból – a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló állami beruházásokat tervez finanszírozni, például a mikroelektronikára és a konnektivitásra vonatkozó közös európai érdeket szolgáló fontos projektben való részvételt, a kis- és középvállalkozások és a közigazgatás digitalizációját, valamint a fűtési rendszerek cseréjét.

⁽⁹⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹⁰⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Ausztria 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ausztria 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 162. o.).

⁽¹¹⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Ausztria esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 8,6 %-ra tehető.

⁽¹²⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,9 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak. Ez a restriktív hozzájárulás a stratégiai földgázraktárak 2022. évi beszerzésének tudható be.

- (21) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 1,6 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés elsősorban az energiával kapcsolatos intézkedések fokozatos megszüntetését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 75,1 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 1,3 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez hasonló a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiányhoz. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 73,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (22) A 2023. évi stabilitási program – feltételezve, hogy az energiaárak csökkenő pályán maradnak – azzal számol, hogy 2024-ben szinte valamennyi energiatámogatási intézkedés fokozatosan megszűnik. A Bizottság szintén azt valószínűsíti, hogy szinte valamennyi energiatámogatási intézkedést fokozatosan kivezetnek (2024-ben a GDP 0,1 %-ának megfelelő nettó költség). Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (23) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹³⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, a Bizottság szerint helyénvaló lenne 2024-ben legalább a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁴⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 4,6 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,8 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne.
- (24) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 4,0 %-kal történő növekedését prognosztizálja, ami nem éri el az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság által előre jelzett kiigazítás elmarad az energiatámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítástól, ami az infláció 2023-as alakulásától függő kiadásoknak, például a nyugdíjkiadásoknak, a munkavállalóknak nyújtott kompenzációnak és egyes szociális juttatásoknak, valamint néhány, még ki nem vezetett energiaügyi intézkedésnek tudható be.
- (25) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 3,5 %-ról 3,4 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint a nemzeti finanszírozású beruházások visszaesését tükrözi.
- (26) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány várhatóan fokozatosan csökken, 2025-ben a GDP 1,4 %-ára, 2026-ban pedig az 1,3 %-ára. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 75,1 %-ról 2026 végére várhatóan 71,4 %-ra csökken. Ausztria hosszú távon a költségvetés fenntarthatóságát érintő közepes kockázatokkal szembesül, amelyek főként a népesség előregedésével (ezen belül különösen a tartós ápolás-gondozásra és az egészségügyre fordított kiadások növekedésével), valamint a Covid19 és az energiaválság gazdasági és társadalmi következményeinek kezelésére irányuló intézkedések miatt megnövekedett adóssággal kapcsolatos költségvetési nyomásnak tudhatók be. A tartós ápolási-gondozási és az egészségügyi ágazat emellett munkaerőhiánnyal küzd, ami részben az ezekben az ágazatokban való munkavégzés vonzerejének hiányával függ össze. A munkaerőhiány kezelése érdekében nemrégiben végrehajtott ápolási-gondozási reformcsomag, amely rövid távon növeli a béreket és transzfereket biztosít a gondozók számára, jó lépés a szakma vonzóbbá tétele felé, ugyanakkor növeli a költségvetési terheket is. 2021-ben a tartós ápolás-gondozás területével foglalkozó munkacsoport intézkedéseket javasolt, amelyek célja a gondozás megfelelőségének javítása a költségvetési fenntarthatóság megőrzése mellett. Ezen intézkedések közé tartozik a különböző kormányzati szintek felelősségi köreit egyértelműen meghatározó, összehangolt kontrollmechanizmus létrehozása is, amely hozzájárulna a közkiadások minőségének és összehasonlíthatóságának javításához, például a tartós ápolás-gondozási szolgáltatások díjaira vonatkozó egységes elvek meghatározásával. A szövetségi költségvetési keretről jelenleg folyó tárgyalások lehetőséget nyújtanak egy ilyen mechanizmus végrehajtásának támogatására.

⁽¹³⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁴⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (27) Az egészségügyi rendszer reziliensnek bizonyult a Covid19-világjárvány idején. Az egészségügyi kiadások azonban az előrejelzések szerint 2070-re GDP-arányosan 1,2 százalékponttal emelkednek. Emellett a megelőző intézkedések és a járóbeteg-alapellátás kihasználtsága változatlanul alacsony, miközben sok egészségügyi szolgáltatást továbbra is kórházak nyújtanak, ami költséges és nem hatékony módja az ellátás biztosításának. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv hozzá fog járulni a járóbeteg-alapellátás megerősítéséhez, különösen azáltal, hogy támogatja a vidéki területeken működő új és meglévő alapellátási központokat. A költségvetési fenntarthatósággal kapcsolatos aggályokra tekintettel azonban alapvető fontosságú lesz az egységes módon működő egészségügyi beutalórendszer kialakítása, többek között biztosítva azt, hogy az egészségügyi alapellátási szolgáltatások fokozott rendelkezésre állása a meglévő kórházi vagy járóbeteg-szakellátási szolgáltatások kisebb mértékű igénybevételét eredményezze.
- (28) Ausztria költségvetési kerete jelenleg a szövetségi és regionális hatóságok közötti kormányközi transzferek összetett rendszerén alapul, amely csak korlátozott mértékben ösztönzi a hatékony közkiadásokat. Az adózási autonómia hiánya miatt a kiadások szövetségi szinten történő finanszírozása nagymértékben függ ettől a rendszertől. 2022-ban az állami bevételeknek csupán 7,2 %-a származott a szövetségi tartományok saját forrásaiból⁽¹⁵⁾. Ugyanakkor az olyan alapvető szolgáltatások, mint az egészségügyi ellátás, a gyermekgondozás és a közforgalmú személyszállítási beruházások, részben a szövetségi tartományok és az önkormányzatok kiadásaitól függenek. A demográfiai változások és a zöld átállás még inkább súlyosbítják a szövetségi tartományokra és az önkormányzatokra nehezedő költségnyomást, ugyanakkor a saját forrásokból származó bevételek nem követik a kiadások dinamikáját. A jelenlegi költségvetési keret magában hordozza a hatékonysági problémák és az átláthatóság hiányának lehetőségét, mivel az adóteher és az állami kiadások közötti kapcsolat nem jelenik meg egyértelműen. A saját forrásokból származó bevételeknek a központi szint alatti kormányzati szervek kiadásaival való jobb összehangolása, valamint az átláthatóság és a koordináció erősítése elengedhetetlen a közkiadások általános minőségének javításához. A regionális adóügyi autonómiának az ingatlanadó-rendszer reformja révén történő elősegítésével javítható lenne a fiskális federalizmus és az általános adórendszer. A 2022 végén megkezdett, folyamatban lévő tárgyalások lehetőséget nyújtanak az előrehaladásra.
- (29) Továbbra is van mozgástér arra, hogy a munkát terhelő adókról elmozduljanak a növekedésbarátabb és inkluzívabb bevételi források felé. Az adórendszert a munkára nehezedő jelentős adóteher jellemzi, amely béradókbl és társadalombiztosítási járulékokból tevődik össze, a társadalombiztosítási járulékokat pedig mind a munkavállalók, mind a munkáltatók viselik. Ez visszafogja a munkahelyteremtést és a munkaerőpiaci részvételt, különösen az alacsony keresetűek és a második keresők esetében. Ugyanakkor a méltányos és fenntartható növekedésre kevésbé káros egyéb bevételi források – például a környezetvédelmi adók vagy az ingatlanadók – még a közelmúltbeli reformok figyelembevételével is kihasználatlanak tekinthetők. A környezeti szempontból káros támogatások akadályozzák a zöld átállást. A közelmúltbeli ökoszociális adóreform adókedvezményeket biztosít a háztartások és a vállalkozások számára, és megteremti a szén-dioxid-kibocsátás árazásának alapjait az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerén kívül. Emellett a személyi jövedelemadó inflációval történő automatikus indexálása figyelemre méltó reform, amely erőteljesen fékezi az adófizetők személyijövedelemadó-terhének a hideg progresszióból eredő növekedését. Mindazonáltal strukturális kihívások változatlanul fennállnak, és tovább lehetne csökkenteni a munkát sújtó terheket a munkahelyteremtés és a munkaerő-kínálat fellendítése érdekében, különösen az alacsony jövedelműek esetében. A növekedésbarátabb adók jobb kihasználása elősegítheti a szükséges költségvetési mozgástér megteremtését és méltányosabbá teheti az adórendszert.
- (30) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. A 2026-ig rendelkezésre álló eszköz ideiglenes jellege miatt elengedhetetlen a terv gyors végrehajtása. Az osztrák helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása jól halad. Ausztria a tervvel összefüggésben 44 mérföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan eddig egy kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 700 millió EUR folyósítására került sor 2023. április 20-án. Az első kifizetési kérelmen túl a terv végrehajtása jó úton halad. Ausztria várhatóan néhány intézkedés módosítására irányuló kérelmet nyújt be objektív körülmények – például áremelkedések és az ellátási lánc mentén tapasztalható hiányok – miatt. Az új REPowerEU-fejezet előkészítése is folyamatban van, és az osztrák hatóságok szorosan együttműködnek a Bizottság szolgálataival, hogy rövidesen benyújtsák azt. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé teszi majd további reformok és beruházások finanszírozását, hozzájárulva ezáltal Ausztria stratégiai célkitűzéseinek megvalósításához az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

⁽¹⁵⁾ Ez az adat a számlák 2010. évi európai rendszerében (ESA) a 1312. alszektorra utal.

- (31) A Bizottság 2022-ben Ausztria minden kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplexer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Ausztriában.
- (32) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Ausztria további kihívásokkal szembesül a munkaerőpiac terén. Ausztria erős szociális védelmi rendszere és átfogó szakpolitikai intézkedései mérsékeltek a Covid19-világjárvány társadalmi hatását. Ausztria jól teljesít a szociális jogok európai pillérének legtöbb dimenziója tekintetében, de vannak még kihívások. Ezek közé tartozik különösen a nők, az alacsony iskolai végzettségű munkavállalók, az idősebb munkavállalók és a migráns háttérrel rendelkezők kihasználatlan munkaerőpiaci potenciálja. Ez különösen problematikus a szakképzett munkaerő hiányára tekintettel. Az említett csoportok kihasználatlan potenciáljának felszabadítása csökkentheti az osztrák munkaerőpiacra nehezedő nyomást.
- (33) Ausztriában a nők foglalkoztatási rátája magasabb az uniós átlagnál, ugyanakkor a nők részmunkaidős foglalkoztatásának aránya uniós viszonylatban a második legmagasabb. 2022-ben az osztrák nők több mint fele dolgozott részmunkaidőben, emellett a nők felülreprezentáltak az alacsony bérezésű ágazatokban. Ez számottevő lehetőséget tartogat a nők teljes munkaidős részvételének növelésére a munkaerőpiacon. A megfizethető és magas színvonalú gyermekgondozás elégtelen biztosítása azonban – különösen a vidéki területeken – megnehezíti az anyák aktívabb munkaerőpiaci részvételét. Ausztriában a három év alatti gyermekek esetében az egyik legalacsonyabb az intézményes gyermekgondozás aránya az Unióban: a gyermekeknek csupán 28 %-a vesz részt benne. E problémák kezelése érdekében alapvető fontosságú a színvonalas gyermekgondozás kínálatának növelése a minőségi normák javítása, a rendelkezésre állás bővítése és a teljes munkaidős foglalkoztatás – például adókedvezményekkel történő – ösztönzése révén. A teljes munkaidőben foglalkoztatott nők számának növelése segíthet megszüntetni Ausztriában a nemek közötti, tartósan magas bérszakadékot, valamint a nyugdíjak terén a nemek között fennálló számottevő különbséget, ugyanakkor kezelhetővé tenné a munkaerőpiaci hiányt is.
- (34) Továbbra is van lehetőség több hátrányos helyzetű csoport, különösen az alacsony iskolai végzettségűek és a migráns háttérrel rendelkezők munkaerőpiaci integrációjának javítására. Ausztriában a tartósan munkanélküli személyek mintegy 45 %-a legfeljebb alsó középfokú oktatásban részesült. A migráns háttérű személyek munkaerőpiaci részvétele általában jelentősen alacsonyabb, mint az ország területén született lakosoké, emellett Ausztriában a gyermekek jövőbeli jövedelemszintjét gyakran szülei jövedelemszintje határozza meg. Bár Ausztria helyreállítási és rezilienciaépítési terve tartalmaz olyan intézkedéseket, amelyek az alacsony iskolai végzettségű munkavállalók és a tartósan munkanélküliek átképzésének és továbbképzésének előmozdítására irányulnak, ezek az intézkedések nem kezelik teljes mértékben a migráns háttérrel rendelkezők és az alacsony iskolai végzettségű munkavállalók részvételével kapcsolatos alapvető problémát. Ahhoz, hogy Ausztriában megszakadjon a szülők és gyermekeik oktatási eredményei közötti tartós, nemzedékeken átívelő kapcsolat⁽¹⁶⁾, alapvetően fontos lesz a magas színvonalú kisgyermekkorú nevelés, az egész napos oktatás és a jobb digitális infrastruktúra elérhetőségének növelése. A közelmúltban érkezett migránsok és más hátrányos helyzetű csoportok integrálása érdekében az iskolák jobb egyéni mentorálást biztosíthatnának, hozzáférhetőbbé lehetne tenni a nyelvtanfolyamokat, és hatékonyabban lehetne használni Ausztria tanulószereződéses gyakorlati képzési rendszerét. Ugyanakkor alapvető fontosságú, hogy elegendő lehetőség álljon rendelkezésre az egész életen át tartó tanulásra, és hogy a hátrányos helyzetű csoportok minden korosztályát megcélazzák.
- (35) Van tér az idősebb munkavállalók, azaz az 55 és 64 év közöttiek munkaerőpiaci részvételének javítására. Az idősebb munkavállalók munkaerőpiaci részvételének hosszú távon növekvő tendenciája a közelmúltban jelentősen lelassult, emellett az idősebb munkavállalók általános aktivitási rátája elmarad az uniós átlagtól. A munkavállalók feladatainak a munka–magánélet ciklusához való igazítása és az idősödő személyek igényeinek kielégítése egyre fontosabb lesz ahhoz, hogy az idősödő népesség tovább maradjon a munkaerő része. A tényleges nyugdíjbavonulási életkor emelésére irányuló jobb ösztönzők – például a munkát terhelő adóknak vagy a hosszabb ideig dolgozók nem bérjellegű költségeinek a csökkentése – elősegítenék a hiány enyhítését az osztrák munkaerőpiacon.

⁽¹⁶⁾ Education and Training Monitor 2022 (Az Európai Bizottság Oktatási és Képzési Figyelője, 2022) – Ausztria – országjelentés.

- (36) Az Ukrajna elleni orosz invázió rávilágított arra, hogy Ausztria energiaellátásának biztonsága sérülékeny. Bár Ausztriának sikerült csökkentenie függőségét az Oroszországból érkező gázimporttól, amely a 2021. évi 80 %-hoz képest 2022-ben a teljes gázimport 57 %-át érte el, a behozatal aránya továbbra is jelentősen meghaladja az uniós átlagot. Energiaforrásainak diverzifikálása érdekében a kormány pénzügyi ösztönzőket vezetett be a vállalatok számára, hogy nem orosz forrásokból származó gázt importáljanak, és 2022-ben stratégiai gáztartalékot hozott létre. Mindazonáltal Ausztria továbbra is jelentős kihívásokkal néz szembe az energiabiztonság biztosítása terén. Az ország még mindig nem jelölte ki egyértelműen az orosz gázimporttól való teljes függetlenedéshez vezető rövid távú pályát. Emellett a megújuló gázok, például a hidrogén előállításában és szállításában továbbra is kihasználatlan lehetőségek rejlenek, különösen az ellátási zavaroknak kitett ágazatok és régiók esetében.
- (37) 2021-ben Ausztriában a végsőenergia-fogyasztáson belül a megújuló energia aránya 36 % volt, ami jelentősen meghaladja az uniós átlagot. Ausztria éghajlat-politikai célkitűzéseinek – köztük a klímasemlegesség 2040-ig történő elérésének – teljesítése érdekében az országnak tovább kell növelnie ezt az arányt. A megújuló energiaforrások bővítéséről szóló 2021. évi törvény a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt reformok egyikeként olyan keretet hozott létre, amely segít növelni a megújuló energia arányát a villamosenergia-fogyasztásban. A reform célja, hogy Ausztria 2030-ra 27 TWh éves villamosenergia-termelési kapacitást érjen el megújuló energiaforrásokból, ami hozzá fog járulni az ország azon célkitűzéséhez, hogy addigra a 2020-ban mért 81 %-hoz képest 100 %-os megújulóenergia-fogyasztást érjen el. A megújuló energiaforrások további bővítése azonban egyelőre kihívásokkal jár; ezek között említhető a területrendezési és engedélyezési eljárások hossza, a szövetségi és regionális kormányzatok közötti hatáskörmegosztás összetettsége, valamint a közigazgatás személyzeti kérdései. Ausztria megtette az első lépést a megújulóenergia-projektek észszerűsített környezeti hatásvizsgálatának bevezetése felé. Emellett Ausztria jobban összehangolhatná az övezeti besorolás előírásait a zöld átállással kapcsolatos céljaival, kezelhetné a személyzeti létszámmal kapcsolatos problémákat, és növelhetné a hálózati infrastruktúrára – például a tárolásra, elosztásra és átvitelre – irányuló beruházásokat. A megújuló energia elterjedése szempontjából előnyös lenne továbbá a megújuló energiaforrások (különösen a szélenergia) elterjesztésének felgyorsítására kijelölt célterületek létrehozása rövid és egyszerű engedélyezési eljárásokkal, valamint a megújuló energia kiemelkedően fontos közérdekként való elismerése, összhangban az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomagban és a REPowerEU tervben foglalt ambiciózusabb megújulóenergia-célkitűzésekkel. Emellett vizsgálni lehetne további megújuló energiaforrásokat, például a geotermikus energiát is.
- (38) Ausztria földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban – a 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 19 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Ausztria az (EU) 2022/1369 tanácsi rendelettel⁽¹⁷⁾ összhangban folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Emellett az építőiparban és a feldolgozóiparban az energiahatékonyságra vonatkozó ambíciószint növelése csökkentené a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget. Ausztria hosszú távú felújítási stratégiája egyértelmű mérőföldkövet határoz meg 2050-re, célja épületállománya 80 %-ának dekarbonizálása. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv további célja a fosszilis tüzelőanyaggal működő kazánok használatának fokozatos megszüntetése az építőiparban, és azok felváltása megújuló energiára épülő technológiával vagy távfűtéssel. Ausztria 2030-ra vonatkozó energiahatékonysági célkitűzései azonban nem elég ambiciózusak az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag és a REPowerEU terv célkitűzéseinek eléréséhez. Ezt a kérdést a 2023-ban várható új energiahatékonysági törvénynek kell kezelnie, amelynek célja, hogy 2030-ig 18 %-kal csökkentse a végsőenergia-fogyasztást. Összességében Ausztria számára alapvető fontosságú lesz, hogy felgyorsítsa az épületek mélyfelújítására irányuló beruházásokat, a fűtés terén megújuló energiaforrásokkal váltsa fel a fosszilis tüzelőanyagokat, és a közüzemi digitalizáció (például intelligens fogyasztásmérők és termosztátok) révén jobban kezelje az energiafogyasztást. Alapvető fontosságú továbbá, hogy felgyorsuljon az épületek fűtésrendszerének jelenlegi lassú felújítási üteme. A megújuló fűtésről szóló törvény – az osztrák helyreállítási és rezilienciaépítési terv kiemelt reformja – időben történő végrehajtása kulcsfontosságú lesz a probléma kezeléséhez.
- (39) A zöld átállás megkezdése magában foglalja a kibocsátások csökkentését is jónéhány ágazatban, különösen a közlekedésben, mivel ezek az ágazatok jelentős kibocsátáscsökkentési potenciállal rendelkeznek. Ausztria jelenleg az Alpokon áthaladó közúti árufuvarozás jelentős tranzitország. Az osztrák helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében végrehajtott számos fenntartható közlekedési beruházás ellenére a közlekedéssel kapcsolatos kibocsátások további csökkentése a közlekedési szegénység egyidejű kezelésével alapvető fontosságú lesz a klímasemlegesség eléréséhez. Szintén kulcsfontosságú lesz további közlekedési megoldások, például a helyi hurok összekötésének és a gépkocsihasználat alternatíváinak a kidolgozása, különösen a vidéki területeken.

⁽¹⁷⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

- (40) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Ausztria 17 olyan foglalkozás – köztük az építőmérnöki technikusok, a tetőfedők és a gépészmérnökök – kapcsán számolt be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. Ausztria a zöld munkahelyekre vonatkozó főterve keretében zöld foglalkoztatási platformot hozott létre a munkaerő-kereslet és -kínálat összehangolásának elősegítésére. A terv végrehajtása kulcsfontosságú lesz ahhoz, hogy a zöld gazdaságra való átállás időben megtörténjen. Ausztria a képzésre és átképzésre vonatkozó igazságos átmenet cselekvési tervében intézkedéseket határozott meg a megújulóenergia-ágazatban a szakképzett munkaerő kínálatának növelése, a munkaerő továbbképzésének ösztönzése és az oktatási színvonal javítása érdekében.
- (41) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽¹⁸⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (42) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Ausztria esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második és harmadik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Ausztria 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 4,6 %-ra ⁽¹⁹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Biztosítsa a tartós ápolási-gondozási rendszer megfelelőségét és költségvetési fenntarthatóságát, valamint az egészségügyi rendszer költségvetési fenntarthatóságát. Egyszerűsítse és észszerűsítse a költségvetési kapcsolatokat és feladatköröket a kormányzati szintek között, valamint hangolja össze a finanszírozási és kiadási feladatköröket. Javítsa adószervezetét az inkluzív és fenntartható növekedés támogatása érdekében.

⁽¹⁸⁾ Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

⁽¹⁹⁾ Ez az összeg a becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,3 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (23) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását, és mielőbb véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak érdekében, hogy gyorsan megkezdődhessen annak végrehajtása. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Fokozza a nők és az idősebb munkavállalók munkaerőpiaci részvételét, többek között a színvonalas gyermekgondozási szolgáltatások bővítése révén. Javítsa a hátrányos helyzetű csoportok – például az alacsony iskolai végzettségű álláskereső és a migráns háttérrel rendelkezők – munkaerőpiaci eredményeit, többek között az alapkészségeik szintjének emelése révén.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést és diverzifikálja a gázellátási forrásokat az Oroszországtól való függőség jelentős csökkentése érdekében. Gyorsítsa fel a megújuló energia elterjesztését és a szükséges infrastruktúra kiépítését, különösen az engedélyezési eljárások egyszerűsítése és kijelölt célterületek létrehozása révén. Javítsa az energiahatékonyságot. Csökkentse a kibocsátásokat, különösen a közlekedési ágazatban. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Lengyelország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lengyelország 2023. évi konvergenciaprogramját****(2023/C 312/21)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.
- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Lengyelországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

Ennek megfelelően nem volna szükség mélyreható felülvizsgálatra. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.

- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1.o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. A Bizottság szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédeése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzasi keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzasi keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Lengyelország 2021. május 3-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatókkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. június 17-én elfogadta a Lengyelország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Lengyelország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Lengyelország 2023. április 27-én benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját és 2023. évi konvergenciaprogramját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Lengyelországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Lengyelországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Lengyelország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Lengyelország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Lengyelország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 9728/2022 INIT; ST 9728/2022 ADD 1.

- (12) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Lengyelország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 1,8 %-ról 2022-ben 3,7 %-ra nőtt, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 53,6 %-ról 2022 végére 49,1 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Lengyelország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzott-hiány-eljárásokat. Lengyelországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetésének elkészítése során.
- (13) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételecsökkentő intézkedések közé tartoztak az energiára és az üzemanyagokra kivetett kedvezményes héamértékek és jövedéki adók, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak a készpénztámogatások és a háztartások által fizetett villamosenergia-árak korlátozása, valamint a vállalatoknak nyújtott gázkielégítőtámogatások. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,9 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,5 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,4 %-ról 2022-ben a GDP 0,7 %-ára csökkent.
- (14) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Lengyelország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – kövessen támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (15) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP – 3,0 %-ának felelt meg. Lengyelország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozott beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,0 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,3 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal számára ⁽⁹⁾. Lengyelország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások emelkedése 2,3 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklésére irányuló fiskális politikai intézkedések addicionális hatását (a GDP 1,9 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,5 %-a). Lengyelország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A 2023. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban áll a Bizottságnak a 2023-ra és az azt követő időszakra vonatkozó 2023-as tavaszi előrejelzésével. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 0,9 %-kal és 2024-ben 2,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ra valamivel alacsonyabb, 0,7 %-os, 2024-re pedig 2,7 %-os reál-GDP-növekedéssel számol, ami elsősorban annak tudható be, hogy a hazai kereslet várhatóan kisebb mértékben járul majd hozzá a gazdasági növekedéshez.
- (17) A 2023. évi konvergenciaprogramjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 4,7 %-ára fog növekedni. Ez a 2023-as növekedés főként a védelemre, az egészségügyre, a közszférában dolgozók fizetésére szánt összegek növekedését és a nyugdíjak indexálását tükrözi, míg az energiaár-növekedés gazdasági és

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Lengyelország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 98. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,8 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak, ami jórészt a pénzügyi intézményeknek nyújtott állami támogatást tükrözi.

társadalmi következményeinek ellensúlyozását célzó intézkedések költségei továbbra is magasak maradnak. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 49,1 %-ról 2023 végére várhatóan 50,5 %-ra nő. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 5,0 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez magasabb, mint a 2023. évi konvergenciaprogram hiány-előrejelzése, ami elsősorban a 2023. évi konvergenciaprogramban még nem számszerűsített, a mezőgazdasági termelőknek nyújtott különleges támogatási intézkedéseknek tudható be. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése hasonló, 50,5 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.

- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek főként olyan új intézkedésekből állnak, mint a villamosenergia- és gázárbefagyasztási intézkedések, valamint az energiaigényes iparágaknak nyújtott támogatási intézkedések. Az említett intézkedések költségét részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,7 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések többsége nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem őrzi meg teljes mértékben az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,2 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,1 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek átmeneti védelmének költségvetési költsége az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékponttal csökken 2022-höz képest. Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,7 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (19) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Lengyelország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Lengyelországnak ugyanakkor készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Lengyelországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP – 0,8 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 3,0 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,8 %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. A kiadásoknál figyelembe vették, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával nő. Figyelembe vették továbbá, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott átmeneti védelem költségei nőnek (a GDP 0,2 %-ával). Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartások és vállalatok, valamint az Ukrajnából menekülők részére nyújtott célzott támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások expanzív növekedése a nem célzott energiaügyi intézkedéseknek, a magasabb védelmi és egészségügyi kiadásoknak, valamint a közszféra béreinek és szociális juttatásai tartós emelésének tudható be. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 1,8 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Lengyelország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lengyelország 2022. évi konvergenciaprogramját (HL C 334., 2022.9.1., 171. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Lengyelország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 15,5 %-ra tehető.

a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾. Ezért Lengyelország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint nem tartja fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Lengyelország a zöld és digitális átállásra és az energiabiztonságra, például az épületek energiahatékonyságára, a tengeri és szárazföldi szélenergia-kapacitásra, az energiátárolásra, a hálózatok modernizációjára, a hidrogénfejlesztésre és a fenntartható mobilitásra irányuló közberuházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból.

- (21) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 3,4 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés főként az energiaválsággal kapcsolatos támogatási intézkedések megszüntetését tükrözi. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 52,4 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 3,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez magasabb a 2023. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiánynál, ami elsősorban a programban még nem részletezett intézkedéseknek tudható be. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 53,0 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (22) A 2023. évi konvergenciaprogram az energiátámogatási intézkedések többségének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság jelenlegi feltételezései szerint az energiátámogatási intézkedések nettó költsége 2024-ben a GDP 0,3 %-a lesz. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni. A legtöbb olyan energiátámogatási intézkedés, amely a tervek szerint 2024-ben is érvényben lesz, láthatólag nem a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra irányul, és nem őrzi meg teljesen az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.
- (23) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁵⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 7,8 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,7 %-ának megfelelő) energiátámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedésnél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne. Emellett a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne, hogy 2024-ben a nettó elsődleges kiadások kisebb mértékben növekedjenek.
- (24) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 5,6 %-kal történő növekedését prognosztizálja, ami nem éri el az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében előrevetített kiigazítás kissé elmarad az energiátámogatási intézkedések teljes kivezetéséből származó megtakarítástól, ami főként annak tudható be, hogy ezeknek az intézkedéseknek egy része 2024-ben is érvényben marad.
- (25) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az állami beruházások GDP-arányosan 2024-ben stabilak maradnak, és a 2023. évi értékhez hasonló, 4,2 %-os értéket tesznek majd ki. A 2023. évi konvergenciaprogram olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ezek közé tartoznak a költségvetési keretrendszer reformjai, amelyek szintén a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képezik.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,6 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak, tükrözve a pénzügyi intézményeknek 2022-ben nyújtott kormányzati támogatás megszüntetésének hatását.

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (26) A 2023. évi konvergenciaprogram felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány 2025-ben a GDP 2,9 %-ára csökken, és 2026-ban is ezen a szinten marad. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint 2025-ben a GDP 3 %-a alá csökken. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 52,4 %-ról 2026 végére várhatóan 55,4 %-ra nő.
- (27) Továbbra is jelentős a mozgástér a szociális juttatásokra fordított közkiadások hatékonyságának növelésére. A szociális juttatások továbbra is nagyrészt nem célzottak, és a rászorultságot nem ellenőrzik a háztartások szintjén. Az ellátás célzottabbá tétele az állami források hatékonyabb felhasználását eredményezné a szegénység elleni küzdelemben és a leginkább rászorulókat támogatásában.
- (28) A népesség gyors előregedése kihívást jelent a lengyel nyugdíjrendszer számára. A jelenlegi nyugdíjrendszer olyan nyugdíjkorhatárt feltételez, amely az átlagos várható élettartam és a nyugdíjban töltött idő növekedése ellenére nem emelkedik. A jelenlegi járulékalapú nyugdíjrendszer pénzügyileg kiegyensúlyozott rendszert biztosít, de az utolsó fizetéshez képest a jövőbeli nyugellátások jelentős csökkenéséhez vezetne. Ez azt jelentené, hogy a nyugdíjasok nagy részét a szegénység fenyegetné. A Bizottság elemzése azt mutatja, hogy Lengyelországnak már az ellátások jelenlegi szint közelében tartásához is GDP-jének további 6,7 %-át kellene a nyugdíjrendszerre költenie 2070-ig. Az általános nyugdíjrendszer közelmúltbeli változásai és a költséges különleges nyugdíjjogosultságok miatt a nyugdíjkifizetések nagyvonalúbbá váltak a jelenlegi nyugdíjasok számára. Ez csökkenő mértékben ösztönzött a viszonylag alacsony nyugdíjkorhatárnál hosszabb munkavállalásra, amely a nők esetében 60 év, a férfiak esetében pedig 65 év, és növelte az előregedéssel kapcsolatos kiadási nyomást.
- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. A késői, 2022. júniusi elfogadás miatt Lengyelország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása jelentős késedelmet szenvedett. A bíróságok függetlenségének és pártatlanságának megerősítése, valamint a Legfelsőbb Bíróság fegyelmi tanácsa által fegyelmi ügyekben és bírói mentelmi ügyekben hozott határozatok által érintett bírák helyzetének orvoslása – az Unió pénzügyi érdekeinek védelme érdekében – előfeltételét képezi annak, hogy a Bizottság kifizetést teljesítsen az országnak, lehetővé téve a terv gyors és folyamatos végrehajtását. Lengyelország megkezdte a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő kulcsfontosságú intézkedések végrehajtását, köztük a költségvetési keret, az egészségügy, a digitális átállás, az energiahatékonyság és a munkaerőpiac területét érintő reformokat. Bár Lengyelország hivatalosan nem nyújtott be kiegészítéseket a tervhez, sem REPowerEU-fejezetet, a Bizottsággal jelenleg is folynak a megbeszélések. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Lengyelország 2023. március 31-én jelezte, hogy 23 milliárd EUR összegű további hiteltámogatást szándékozik igényelni az eszköz keretében. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Lengyelország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása, valamint a szociális párbeszéd általános színvonala, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (30) A Bizottság 2022-ben Lengyelország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Lengyelországban.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Lengyelország számos további kihívással szembesül a beruházási környezet, az energiapolitika és a zöld átállás terén.
- (32) Az igazságszolgáltatási rendszer függetlensége, hatékonysága és minősége alapvető fontosságú a stabil és kiszámítható üzleti környezet, valamint a beruházásösztönző környezet szempontjából. Ezek fontos szerepet játszanak a közép- és hosszú távú fenntartható gazdasági növekedés biztosításában. A lengyelországi beruházási környezetet továbbra is rontják a jogállamisággal – többek között az igazságszolgáltatás függetlenségével – kapcsolatos komoly aggályok, amelyeket az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: a Bíróság) és az Emberi Jogok Európai Bírósága is megállapított. Ezen túlmenően a Bizottság 2023. február 15-én a Bíróság elé idézte Lengyelországot az uniós jognak a lengyel alkotmánybíróság és annak ítélkezési gyakorlata általi megsértése miatt, amely jogsértések mindenekelőtt megkérdőjelezzik az uniós jog elsőbbségét.

- (33) Lengyelország energiaszerkezetét jelentős mértékben a fosszilis tüzelőanyagok uralják: 2021-ben a szén részaránya mintegy 60 %, a megújuló energiaforrásoké pedig mindössze 13 % volt. Lengyelország 2022 áprilisa óta nem importál földgázt Oroszországból, 2023 februárja óta pedig kőolajat sem. Az elmúlt évek diverzifikációs erőfeszítései enyhítették az ország energiaellátásának biztonságára gyakorolt hatást. Lengyelország dekarbonizációja a többi tagállamhoz képest lényegesen alacsonyabb ütemben folyik. Lengyelországnak még mindig széles mozgástere van a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása előtt álló szabályozási és adminisztratív akadályok elhárítására. A megújuló energiaforrásokból történő energiatermelés növelése kulcsfontosságú a lengyel gazdaság dekarbonizációjához és a klímasemlegesség eléréséhez. A megújuló energiaforrásokban rejlő lehetőségek kiaknázása érdekében Lengyelországnak javítania kell a belső energiaátviteli, -elosztási és -tárolási hálózatait, és meg kell reformálnia szabályozási környezetét. Lengyelországnak különösen a megújuló energiaforrások engedélyezési folyamata előtt álló akadályok felszámolására irányuló intézkedéseket kell végrehajtania. Ezeknek az intézkedéseknek a következőkre kell összpontosítaniuk: i. a megújuló energiaforrások területrendezési tervekbe való felvételének felgyorsítása; ii. a megújuló energiaforrások hasznosítására kijelölt célterületek létrehozása; iii. a hálózati csatlakozási engedélyekre vonatkozó szabályok módosítása; valamint iv. az elavult és nem hatékony elosztóhálózatok korszerűsítése. További reformokra van szükség a következők érdekében: i. annak lehetővé tétele, hogy az ipar – hosszú távú villamosenergia-ellátási és -keresleti szerződések, például energiavásárlási megállapodások révén – tiszta energiát használhasson; ii. az energiaközösségekre vonatkozó korlátozások megszüntetése; valamint iii. a megújuló energiaforrások távfűtési ágazatban való alkalmazásának előmozdítása.
- (34) Lengyelország földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁶⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési céltól kismértékben elmaradva – 13 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. A Tanács arra ösztönzi Lengyelországot, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹⁷⁾ alapján fokozza a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Az energiaigény megfékezésére irányuló számos intézkedés ellenére további erőfeszítésekre van szükség az energiahatékonyság javítása érdekében, különösen a lakóépületek és a távfűtési rendszerek esetében. A végsőenergia-fogyasztás Lengyelországban 2021-ben 75,2 Mtoe volt, és az elmúlt évtizedben mindvégig nőtt. Jelenleg a lakóépületek fűtési célú energiaszükségletének több mint felét szénrel elégítik ki, akár közvetlen felhasználással, akár közvetett módon, távfűtésen keresztül. A lakóépületek energiahatékonysága azonban nagyrészt továbbra sem kielégítő, ami miatt más tagállamokhoz képest nagyobb beruházásra van szükség. Emellett a távfűtési ágazatnak célzott reformokra és fokozott beruházásokra van szüksége dekarbonizációjának felgyorsítása, hatékonyságának növelése és hosszú távú pénzügyi életképességének biztosítása érdekében.
- (35) 2005 és 2021 között a légi közlekedés nélkül vett belföldi közlekedésből származó üvegházhatásúgáz-kibocsátás Lengyelországban 88,3 %-kal nőtt, ami szöges ellentétben áll az uniós átlag 7,5 %-os csökkenésével. A lengyel energia- és klímatervben szereplő kiegészítő intézkedések ellenére a becslések szerint 2030-ban még mindig 56 %-kal magasabb lesz ennek a szektornak az üvegházhatásúgáz-kibocsátása, mint 2005-ben. A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv reformjaira és beruházásaira építve további erőfeszítésekre van szükség a fenntartható tömegközlekedési módok előmozdítása érdekében. A belföldi közlekedés villamosításának együtt kell járnia a villamosenergia-ellátás dekarbonizációjával az ágazati kibocsátások hatékony csökkentése érdekében.
- (36) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. Lengyelországban a zöld átállással összefüggésben az elmúlt években – a releváns készségek hiányához is kapcsolódóan – nőtt a munkaerőhiány a kulcsfontosságú ágazatokban, és az így kialakuló szűk keresztmetszetek hátráltatják a klímasemleges gazdaságra való átállást. 2022-ben a jelentések szerint a munkaerőhiány volt az egyik olyan tényező, amely korlátozta a termelést az iparban (a vállalkozások 63,4 %-a) és az építőiparban (a vállalkozások 74,6 %-a).
- (37) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ⁽¹⁸⁾ az 1. ajánlás tükrözi.

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁷⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

⁽¹⁸⁾ Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNLJA, hogy Lengyelország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 7,8 %-ra ⁽¹⁹⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Javítsa a közkiadások hatékonyságát, többek között a szociális juttatások célzottabbá tétele révén. Biztosítsa a jövőbeli nyugellátások megfelelőségét és a nyugdíjrendszer fenntarthatóságát a tényleges nyugdíjbavonulási életkor növelésére irányuló intézkedésekkel és a kedvezményes nyugdíjrendszerek reformjával.

2. Sürgősen teljesítse a bírói függetlenség megerősítésével és az Unió pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatban előírt mérföldköveket és célokat annak érdekében, hogy lehetővé váljon a helyreállítási és rezilienciaépítési terv gyors és folyamatos végrehajtása. Gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Javítsa a beruházási környezetet, többek között az igazságszolgáltatás függetlenségének biztosítása révén.
4. Gyorsítsa fel a fosszilis tüzelőanyagok fokozatos kivezetését és a megújuló energia alkalmazását. Vezessen be reformokat a hálózati csatlakozás engedélyezésére és a megújuló energiaforrásokra, többek között az energiaközösségekre, a biometánra és a megújuló hidrogénre vonatkozó jogi keret terén. Hajtson végre az energiamegtakarítást és a gázkereslet csökkentését elősegítő intézkedéseket. Fokozza az épületek energiahatékonyságára irányuló beruházásokat, és hajtsa végre a távfűtés hőellátásának dekarbonizációját az energiaszegénység kezelése érdekében. Mozdítsa elő a fenntartható tömegközlekedési módokat. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket, többek között az épületfelújítás terén.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről
az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

⁽¹⁹⁾ Ez az összeg a becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,5 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (23) preambulumbekzdésben ismertetettek szerint.

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Portugália 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Portugália 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/22)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Portugáliát azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően mélyreható felülvizsgálatra volna szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Portugália 2023. évi költségvetés-tervezési javaslatára vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Mivel az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Portugália 2021. április 22-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Portugália helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Portugália kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Portugália 2023. április 29-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Portugáliának a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Portugáliára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Portugália által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Portugália általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Portugália által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 10149/21; ST 10149/21 ADD 1; ST 10149/21 ADD 1 REV 1.

- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Portugália vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Portugáliában makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Mérséklődnek, ám továbbra is jelen vannak a magas magánszektorbeli, kormányzati és külső adósságállományhoz kapcsolódó sebezhetőségek. A Covid19-világjárvány kitörése miatti átmeneti megtorpanást követően 2021-ben mind a magánszektor, mind az állami szektor adósságrátája visszaállt a csökkenő pályára, és a gazdasági növekedésnek köszönhetően várhatóan tovább csökken. Bár e mutatók jelenleg a világjárvány előtti szint alatt vannak, továbbra is magasnak számítanak. Az egyértelműen negatív nettó nemzetközi befektetési pozíció a Covid19-világjárvány előtt és után is javult, és az előrejelzések szerint a külső eladósodottság tovább fog csökkenni, amit a 2023-as csekély lassulás ellenére folytatódó gazdasági növekedés is alátámaszt. A folyó fizetési mérleg kismértékű hiánya 2022-ben enyhén romlott, ami a magasabb energiaáraknak volt betudható, de ezt a romlást enyhítette az export – különösen az idegenforgalmi export – további markáns fellendülése. A jövőre nézve az energiaárak feltételezett folyamatos enyhülése és az idegenforgalmi export további növekedése, valamint az energiahatékonyságot és a megújuló energiaforrásokat támogató, hatályos intézkedések várhatóan egyensúlyba hozzák a folyó fizetési mérleget, és hozzájárulnak a nettó nemzetközi befektetési pozíció kiigazításához. A lakásárak évek óta erőteljesen emelkednek, míg a nemteljesítő hitelek a már amúgy is mérsékelt szintről tovább csökkentek. A sebezhetőségek további mérséklését akadályozhatja a pénzügyi feltételek szigorításának hatása és a bizonytalan külső környezet, illetve azok gazdasági növekedésre gyakorolt lehetséges hatása. Kedvező szakpolitikai fejlemények következtek be, különösen a helyreállítási és rezilienciaépítési terv tekintetében, és a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásának folytatása várhatóan további javulást fog eredményezni.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Portugália GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 2,9 %-ról 2022-ben 0,4 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 125,4 %-ról 2022 végére 113,9 %-ra esett.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek-csökkentő intézkedések közé tartozott az üzemanyagadó általános csökkentése és az üzemanyagadóba épített szén-dioxid-kibocsátási adó aktualizálásának befagyasztása, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a lakosság különböző csoportjainak, például a nyugdíjasoknak, a munkavállalóknak, a gyermekeknek és a fiataloknak 2022 októberében fizetett egyszeri támogatás, az emelkedő energiaárak szempontjából leginkább kiszolgáltatott helyzetben lévő, alacsony jövedelmű háztartásoknak nyújtott összegű átalánykifizetések, valamint a nemzeti villamosenergia-rendszernek a villamosenergia-hálózati díjak csökkentése érdekében nyújtott összeg. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 2,0 %-ára tehető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,0 %-ról 2022-ben a GDP 0,8 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Portugália 2022-ben használja ki az eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, miközben prudens költségvetési politikát folytat. A Tanács továbbá azt ajánlotta Portugáliának, hogy tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, valamint korlátozza a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP – 1,5 %-ának felelt meg. Portugália – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozott beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,2 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,7 %-át). A kiadások 2022. évi ezen csökkenése az egyéb uniós alapokból finanszírozott alacsonyabb kiadásoknak tudható be, míg az eszközből finanszírozott kiadások 2021 és 2022 között nőttek. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ számára. Portugália tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nem volt összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 1,9 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése hozott intézkedések addicionális hatását (a GDP 2,0 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség). Portugália tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Portugália 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 102. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak.

- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2023-as év tekintetében óvatos, az azt követő időszak tekintetében pedig összhangban van a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,8 %-kal és 2024-ben 2,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra a reál-GDP nagyobb mértékű, 2,4 %-os növekedésével, 2024-re pedig némileg kisebb mértékű, 1,8 %-os növekedésével számol. A különbség azzal magyarázható, hogy a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a nettó export nagyobb mértékben járul hozzá a növekedéshez, míg a kormány 2023-ban és 2024-ben egyaránt nagyobb beruházásnövekedéssel számol.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy 2023-ban a GDP-arányos államháztartási hiány 0,4 % marad. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 113,9 %-ról 2023 végére várhatóan 107,5 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre vetített hiánynál, főként a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében előre vetített magasabb bevételek miatt, melyek a közvetett és a közvetlen adókból származnak. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 106,2 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség főként annak tudható be, hogy a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint kedvezőbben fog alakulni a növekedés-kamatláb különbözet, aminek adósságcsökkentő hatása van.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. Ezek a 2022 óta meghosszabbított intézkedések, különösen: a megnövekedett energiaárak szempontjából leginkább kiszolgáltatott helyzetben lévő, alacsony jövedelmű háztartásoknak nyújtott egyösszegű átalánykifizetések, az üzemanyagadó általános csökkentése és az üzemanyagadóba épített szén-dioxid-kibocsátási adó aktualizálásának befagyasztása, valamint a már 2022-ben bejelentett, de a költségvetési egyenlegre 2023-ban hatást gyakorló intézkedések, például a vállalatok által fizetett gázárak stabilizálására vonatkozó, az év során hatályban maradó átmeneti rendszer támogatását szolgáló allokáció. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,8 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,3 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 1 %-kal). Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,8 %-át kitevő ideiglenes szükség-helyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Portugália 2023-ban biztosítson prudenst költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Portugáliának ugyanakkor készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Portugáliának azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP – 0,7 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP – 1,5 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,3 %-ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások várható restriktív hozzájárulása alapvetően arra vezethető vissza, hogy csökkentek az energiaár-emelkedés nyomán a háztartások és a vállalkozások támogatása érdekében hozott (célzott és nem célzott) támogatási intézkedések nettó költségei (a GDP 1,1 százalékpontjával). A nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedésének fő mozgatórugója a folyó közkiadásokra – többek között a közszektorbeli bérekre és nyugdíjakra – nehezedő állandó nyomás, amelyet különösen a közszektorbeli bérek állandó emelkedése és a diszkrecionális jellegű nyugdíjemelések idéznek elő. Az eszközökből származó vissza nem

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Portugália 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Portugália 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 181. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Portugália esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése nominális értéken 7,6 %-ra tehető.

térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 2,2 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,3 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára ⁽¹³⁾. Ezért Portugália beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét ⁽¹⁴⁾. Portugália a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra – például az ipar dekarbonizációját célzó projektekre, a megújuló hidrogén és más megújuló gázok előállítására, továbbá az iskolák digitalizációjára – irányuló közberuházásokat tervez finanszírozni, részben az eszközökből és más uniós alapokból.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 0,2 %-ára csökken. A 2024. évi csökkenés főként a folyó kiadások tervezett visszafogását tükrözi, különösen a folyó termelőfelhasználás, a munkavállalói jövedelem és a támogatások terén, valamint a bevételi oldal tartós növekedését. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 103,0 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 0,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez némileg alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált magasabb bevételnövekedés miatt, elsősorban az adóbevétel terén. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 103,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A 2023. évi stabilitási program nem tartalmaz információt az energiátámogatási intézkedések 2024-ben történő fokozatos megszüntetéséről. A Bizottság jelenleg azt feltételezi, hogy 2024-ben teljesen megszüntetik az energiátámogatási intézkedéseket. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul ⁽¹⁵⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások ⁽¹⁶⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg az 1,8 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 0,8 %-ának megfelelő) energiátámogatási intézkedéseket 2023-ban fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 2,8 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely meghaladja az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált kiigazítás elmarad az energiátámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítástól. Ez a várhatóan tartós kiadásnövelő hatással járó intézkedéseknek, valamint a személyijövedelemadó-reformnak tudható be, amelynek bevételcsökkentő hatása van.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 3,2 %-ról 3,4 %-ra nőnek 2024-ben. A magasabb beruházási szint a nemzeti finanszírozású beruházások és az Unió által – nevezetesen az eszközökből – finanszírozott beruházások magasabb szintjét tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartoznak az államháztartási gazdálkodás korszerűsítésére és egyszerűsítésére, valamint az államháztartási gazdálkodás információs rendszereinek korszerűsítésére irányuló intézkedések, mint például az államháztartás költségvetési és pénzügyi végrehajtásának nyomon követésére szolgáló modell kidolgozása, az állami számviteli szerv működőképessé tétele, valamint a programok költségvetés-tervezésének és a kiadások felülvizsgálatának a rendes költségvetési folyamatba való integrálása, amelyek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szerepelnek.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak, elsősorban az állami tulajdonú vállalatoknak 2023-ban juttatott tőkefinanszírozás becsült csökkenése miatt.

⁽¹⁴⁾ Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 2,2 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 0,3 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára. Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

⁽¹⁵⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁶⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkidadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2027-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány várhatóan fokozatosan csökken a GDP 0,1 %-ára 2025-ben, 2026-ban a költségvetés egyensúlyba kerül, később pedig, 2027-ben kismértékű, 0,1 %-os többletet ér el. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 103,0 %-ról 2027 végére várhatóan 92,0 %-ra csökken. Ha az államháztartás összetétele a bevételi és a kiadási oldalon egyaránt növekedésbarátabbá válna, az megerősítené Portugália hosszú távú költségvetési fenntarthatóságát, egyúttal javítaná az üzleti környezetet, és hozzájárulna a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Az adókedvezményeket széles körben alkalmazzák a portugál adórendszerben, és a több mint 500 adókedvezményt több mint 60 jogi szöveg írja elő. Ez növeli az összetettséget és rontja a rendszer átláthatóságát, és egyúttal bevételkiesést eredményez. Célszerű lenne szisztematikusan nyomon követni az értékelni a meglévő adókedvezmények költséghatékonyosságát, mivel az jelentős javulást tenne lehetővé ezen a területen. Emellett állami és önkormányzati pótdíjak bonyolítják a társaságiadó-rendszert, ami további terhet ró mind az adóhatóságra, mind a vállalkozásokra. Portugália adóigazgatásának hatékonyságát meg lehetne erősíteni, ami ösztönözné az önkéntes megfelelést, ugyanakkor elősegítené az adókijátszás és az adócsalás visszaszorítását. Az adóbeszedés egyébként is magas igazgatási költségei az elmúlt években tovább nőttek (2018 és 2020 között körülbelül 5 %-kal). Ugyanakkor Portugáliában az adók megfizetése látszólag több időt vesz igénybe, mint más tagállamokban. A már korábban is magas adóhátralékok tovább nőttek (2020 végére a teljes bevétel 45,9 %-át tették ki, ami jóval az uniós átlag feletti arány).
- (28) A portugál szociális védelmi rendszer szerinti szociális ellátásoknak a szegénység visszaszorítására való képessége alacsony és 2021-ben tovább csökkent, miközben a szegénység kockázatának kitett személyek arányának alakulása a legrosszabbak közé tartozott az Unióban (2,4 százalékpontos növekedéssel) – ezzel szemben a legtöbb tagállam általános stabilitást mutat. A minimumjövedelem szintje továbbra sem megfelelő, és jóval a szegénységi küszöb alatt van. Ezek az adatok kihívásokat támasztanak Portugália ahhoz szükséges kapacitásával kapcsolatban, hogy elérje a szociális jogok európai pillérének megvalósítására vonatkozó cselekvési tervben meghatározott szegénységcsökkentési célokat. Ugyanakkor a szociális védelmi rendszer továbbra is összetett, miután különböző típusú szociális ellátások hasonló célokat látszanak szolgálni. Az ebből fakadó összetettség és széttagoltság viszonylag alacsony igénybevételi rátákat eredményez, és a leginkább rászorulóknak nem részesülnek kiemelt figyelemben, ami szűkíti a szociális ellátásokat igénybe vevők körét, végső soron pedig csorbítja az ellátási rendszer megfelelőségét. A meglévő ellátások egyszerűsítése és a szegénység elleni küzdelemre irányuló nemzeti stratégia időben történő végrehajtása növelni fogja Portugália kapacitását arra, hogy szembenézzon a jövőbeli társadalmi kihívásokkal.
- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Portugália helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban fennáll a késedelem kockázata. Portugália a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel összefüggésben 58 mérföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan kettő kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 2,98 milliárd EUR folyósítására került sor. A portugál helyreállítási és rezilienciaépítési terv ambiciózus és jellegében összetett. A késedelem kockázatának minimalizálása érdekében elengedhetetlen a terv szigorú irányítása és folyamatos nyomon követése. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Portugália stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében. Portugália 2023. május 26-án benyújtotta terve módosított, a felülvizsgálatot követően új intézkedésekkel és egy REPowerEU-fejezettel kiegészített változatát, amely figyelembe veszi a megnövelt maximális pénzügyi hozzájárulást⁽¹⁷⁾. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Portugália további, hitel formájában nyújtott támogatást is igényelt az eszköz keretében.

⁽¹⁷⁾ Az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban 2022. június 30-án Portugália esetében 15,5 milliárd EUR-ra aktualizálták a maximális pénzügyi hozzájárulás összegét.

- (30) A Bizottság 2022-ben Portugália valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Portugáliában.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Portugália további kihívásokkal szembesül a körforgásos gazdaság, az energetika és a zöld átállás terén.
- (32) Portugália – jelentős regionális különbségekkel – messze elmarad az uniós átlagtól a körforgásos gazdaság, az iparágak erőforrás-termelékenysége, valamint a hulladékgazdálkodási mutatók tekintetében való előrelépés terén. A települési újrafeldolgozási arány régióként változik, átlagát tekintve azonban különösen alacsony (2021-ben 30,5 %, ami messze elmarad a 2020-ra kitűzött 50 %-os uniós céltól). A következő évtizedre kitűzött uniós célok, köztük a települési hulladék újrafeldolgozására vonatkozóan 2025-ig elérendő 55 %-os célérték teljesítése jelentős erőfeszítéseket fog igényelni. Intézkedéseket kell hozni a hulladékhierarchia magasabb szintjeivel összhangban a hulladékképződés megelőzésének és minimalizálásának, valamint a hulladék válogatásának, újrahasználatának és újrafeldolgozásának fokozására, és ezen keresztül annak elkerülésére, hogy a hulladék lerakókba és égetőművekbe kerüljön, továbbá korszerűsíteni kell a hulladék-újrafeldolgozó és a hulladékkezelő létesítményeket. E célkitűzések jobban elérhetők például a hulladéklerakási és -égetési díjak növelésével, a maradék hulladékokra kivetett adó bevezetésével, valamint az újrafeldolgozási célértékeket nem teljesítő településekre kivetett díjak emelésével. Emellett a folyamat felgyorsítható a szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztésével és az olyan rendszerek továbbfejlesztésével, mint a kidobott mennyiség alapján történő fizetés, a betétdíjas rendszerek és a kiterjesztett gyártói felelősség.
- (33) Az – energiaválsággal összefüggésben is – elért eredmények ellenére Portugália változatlanul nagymértékben függ az importált fosszilis tüzelőanyagoktól: az olaj és a gáz 2021-ben energiaszerkezetének 45 %-át, illetve 23 %-át tette ki. Emellett Portugália jelentős villamosenergia-termelési célú gázfüggősége ellátásbiztonsági kockázatot jelent, különös tekintettel a hidroelektromosságnak az egyre gyakoribb aszályok miatti szűkösségére. A dekarbonizációs erőfeszítések felgyorsítása érdekében számos olyan intézkedést lehetne folytatni, amelyek a Portugália helyreállítási és rezilienciaépítési tervének részét képező reformokra és beruházásokra épülnek, és túlmutatnak azokon. A megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása érdekében Portugália építhetne az engedélyezési eljárás egyszerűsítése terén tavaly elért eredményekre, többek között az engedélyezéssel foglalkozó közigazgatási szervek kapacitásának növelésével, a megújulóenergia-termelés digitalizációjának fokozásával és a tengeri szélenergia – amelynek potenciálja továbbra sincs eléggé kihasználva – tekintetében kedvezőbb területrendezési intézkedések bevezetésével. Az energia-önellátást – beleértve a tetőre szerelt napelemrendszereket is – és a megújulóenergia-közösségek előmozdítását célzó további intézkedések szintén előnyösek lennének. A növekedés ellenére Portugáliában még mindig alacsony a megújulóenergia-közösségek száma, ugyanakkor van tere az engedélyezésük megkönnyítésének és ösztönzőrendszerek létrehozásának.
- (34) Az egyre több megújuló energiaforrás integrálásával a villamosenergia-hálózat egyensúlyának megőrzéséhez elengedhetetlenek lesznek a tárolás és a hálózati kapacitás bővítésére irányuló további beruházások. Portugália számára előnyös lehet a villamosenergia-összeköttetések megerősítése, mivel a Spanyolországgal való összekapcsolás szintje még mindig alacsony a 2030-ra kitűzött célokhoz képest. Az átviteli és elosztási hálózat helyzetét javítani lehetne a belső hálózat megerősítésével, a villamosenergia-tárolásba történő további beruházásokkal és a hálózat további digitalizációjával. Az intelligens fogyasztásmérők viszonylag alacsony elterjedtsége akadályozza a megújulóenergia-termelés decentralizált rendszerének kialakítását. Az épületek fosszilis tüzelőanyagoktól való nagy fokú függőségének kezelése és az energiafogyasztás csökkentése érdekében Portugáliának a portugál helyreállítási és rezilienciaépítési tervben és a kohéziós politikai programokban meghatározottakon túlmenően fel kell gyorsítania az energiahatékonyságra irányuló erőfeszítéseit. Emellett további intézkedéseknek kell hozzájárulniuk az energiaszegénységben élő portugál lakosság magas arányának kezeléséhez. A mélyfelújítások ösztönzésére irányuló erőfeszítések fokozása – többek között a kérelmezőknek biztosított technikai segítségnyújtás révén – felgyorsíthatja a felújítási projektek elterjedését. Emellett Portugália számára előnyös lenne, ha megerősítené a pénzügyi rendszerek keretét az energiahatékony felújításra irányuló magánberuházások ösztönzése érdekében. Ezzel Portugália több vissza nem térítendő támogatáson alapuló forrást irányíthatna a rászoruló háztartásokhoz. Portugália földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben⁽¹⁸⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 16 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Portugália az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet⁽¹⁹⁾ alapján folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.

⁽¹⁸⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁹⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

- (35) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. Portugália a zöld átálláshoz szükséges készségek hiányával küzd, különösen az építőiparban és a feldolgozóiparban. Hasznos lenne, ha megerősítenék a zöld átálláshoz kapcsolódó továbbképzési és átképzési politikáit.
- (36) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽²⁰⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (37) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Portugália esetében az 1., 2. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, a második és a harmadik ajánlás végrehajtásához.
- (38) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak az államadóssághoz kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 2. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések – a (37) preambulumbekezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárulnak az egyensúlyhiányok kezeléséhez és az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban foglalt ajánlások végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Portugália 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozási nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 1,8 %-ra korlátozza ⁽²¹⁾, kivéve, ha a nemzeti finanszírozási nettó elsődleges kiadások növekedésének magasabb referenciarátája a becslések szerint összeegyeztethető azzal, hogy Portugália elérje a GDP – 0,5 %-át kitevő középtávú költségvetési célkitűzését, többek között ha a kamatkidadások alacsonyabbak a Bizottság által jelenleg előre jelzetttnél.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozási közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

⁽²⁰⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

⁽²¹⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,3 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekezedésben ismertetettek szerint.

Javítsa az adó- és a szociális védelmi rendszer eredményességét, különösen azáltal, hogy prioritásként kezeli mindkét terület keretszabályozásának egyszerűsítését, fokozza azok igazgatásának hatékonyságát, és csökkenti a kapcsolódó adminisztratív terheket.

2. Gyorsítsa fel – többek között megfelelő igazgatási kapacitás biztosításával – a helyreállítási és rezilienciaépítési terve végrehajtását, és – a REPowerEU-fejezetet magában foglaló kiegészítés és a további, hitel formájában nyújtott támogatás iránti kérelem közelmúltbeli benyújtását követően – mielőbb kezdje meg a kapcsolódó intézkedések végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Javítsa a körforgásos gazdaságra való áttérés feltételeit, ennek érdekében különösen fokozza a hulladékképződés megelőzését, valamint a hulladék újrafeldolgozását és újrahasználatát annak megelőzésére, hogy a hulladék lerakókba és égetőművekbe kerüljön.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget. Gyorsítsa még jobban a megújuló energiaforrások alkalmazását az engedélyezés további egyszerűsítése és digitalizálása révén további – elsősorban tengeri – szélenergia-, valamint napenergia-termelés lehetővé tétele érdekében, ezenkívül mozdítsa elő az energia-önellátást és a megújuló-energia-közösségeket. A villamosenergia-összeköttetési kapacitás növelésével és a villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatok korszerűsítésével tegye lehetővé a villamosenergia-tárolásba és a hálózat digitalizálásába történő beruházásokat, beleértve az intelligens fogyasztásmérők gyorsabb bevezetését is. Gyorsítsa fel az energiahatékonyságra irányuló beruházásokat a magánberuházások vonzását célzó pénzügyi rendszerek előmozdítása és a rászoruló háztartások támogatása révén. Fokozza a zöld áttálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Románia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2023. évi konvergenciaprogramját****(2023/C 312/23)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.
- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Romániát azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően mélyreható felülvizsgálatra volna szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Közben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.
- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Románia 2021. május 31-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatókkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. november 3-án elfogadta a Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Románia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Románia 2023. május 11-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. május 10-én pedig a 2023. évi konvergenciaprogramját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Romániának a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Romániára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Románia által elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Románia általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Románia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Románia vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Romániában makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Az ország sebezhetőségei különösen a magas költségvetési hiányokkal összefüggő fizetési mérleghez kapcsolódnak, miközben erősödik a túlhevülési nyomás. A Covid19-világjárvány okozta recessziót követően jelentősen tovább romlott a folyó fizetési mérleg hiánya, ami sérülékennyé tette a gazdaságot a külső finanszírozási sokkhatásokkal szemben. A folyó fizetési mérleg továbbra is fennálló jelentős hiánya azzal a kockázattal jár, hogy a nettó nemzetközi befektetési pozíció még inkább negatív tartományba kerül. Jól láthatók a túlhevülés jelei, mivel a maginfláció zavaróan magas, a bérnövekedés jócskán a kétszámjegyű tartományban van, a munkanélküliségi ráta pedig viszonylag alacsony. A költségalapú versenyképesség mutatói várhatóan stabilizálódnak, a strukturális problémák azonban továbbra is fennállnak. Úgy tűnik, hogy a nemzeti valuta árfolyama meghaladja a gazdasági fundamentumok által indokolt szintet és továbbra is nagymértékben menedzselte. A költségvetési hiány évek óta magas, és nagyrészt ez okozza a túlkeresletet és az annak nyomán kialakuló külső hiányt; jöllehet a költségvetési hiány tekintetében javulás figyelhető meg, az előrejelzés szerint 2023-ban és 2024-ben még így is magas marad. A költségvetési hiány 2022. évi csökkenését főként a nominális GDP jelentős növekedése okozta, ami jórészt a túlfűtött belföldi keresleten alapul. A kockázati prémiumok és

⁽⁶⁾ ST 12319/2021; ST 12319/2021 ADD 1.

az állami hitelfelvételi költségek lényegesen magasabbak, mint a világijárványt megelőző években. A globális likviditási feltételek jelenlegi szigorodása miatt fontos, hogy megforduljanak a mostani tendenciák. A jövőben a költségvetési kiigazítást kell előnyben részesíteni a kereslet és a kínálat jobb összehangolásának, valamint a belső és külső hiány féken tartásának eszközeként. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő adó- és nyugdíjreform teljes körű végrehajtása, valamint a túlzotthiány-eljárás keretében kitűzött költségvetési célok elérése jelentősen hozzájárulna a jelenlegi folyamatok megfékezéséhez.

- (13) A 2020. április 3-án elfogadott (EU) 2020/509 határozatában ⁽⁷⁾ a Tanács megállapította, hogy Romániában túlzott hiány áll fenn, mivel az ország 2019-ben nem felelt meg a hiánykritériumnak. A Tanács továbbá 2020. április 3-án ajánlást ⁽⁸⁾ adott ki a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány legkésőbb 2022-ig történő megszüntetéséről. Tekintettel a gazdasági tevékenység Covid19-világijárvány miatti jelentős visszaesésére, valamint a helyreállítást támogató költségvetési politikák szükségességére, a Tanács 2021. június 18-án új ajánlást ⁽⁹⁾ adott ki arra irányulóan, hogy Románia legkésőbb 2024-ig szüntesse meg a túlzott hiányt. 2021. június 18-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta Romániának, hogy csökkentse az államháztartási hiányt 2021-ben a GDP 8,0 %-ára, 2022-ben a GDP 6,2 %-ára, 2023-ban a GDP 4,4 %-ára, 2024-ben pedig a GDP 2,9 %-ára. A nettó elsődleges államháztartási kiadás nominális növekedési rátája tekintetében ez 2021-ben 3,4 %-nak, 2022-ben 1,3 %-nak, 2023-ban 0,9 %-nak, 2024-ben 0,0 %-nak felel meg. A strukturális egyenleg megfelelő éves kiigazítása pedig 2021-ben a GDP 0,7 %-ának, 2022-ben a GDP 1,8 %-ának, 2023-ban a GDP 1,7 %-ának, 2024-ben pedig a GDP 1,5 %-ának felel meg. A 2021. június 18-i ajánlás azt is meghatározta, hogy az esetleges rendkívüli bevételeket az államháztartási hiány csökkentésére kell fordítani, valamint hogy Romániának gondoskodnia kell a nemzeti költségvetési keretrendszer teljes körű és hatékony alkalmazásáról. A Tanács végül azt is megállapította, hogy a középtávú költségvetési stratégia sikerének biztosítása érdekében fontos, hogy átfogó reformokkal támogassák a költségvetési konszolidációt.
- (14) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Románia GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 7,1 %-ról 2022-ben 6,2 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 48,6 %-ról 2022 végére 47,3 %-ra esett. Ez összhangban van a Tanács ajánlásában meghatározott 2022. évi államháztartási hiánycéllal. A strukturális egyenleg GDP-arányos kiigazítása 2022-ben 0,4 százalékpontot tett ki, ami jóval elmarad az ajánlott 1,8 százalékponttól. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2022-ben a nettó elsődleges kiadások növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) 14,1 % volt, ami meghaladta az ajánlott 1,3 %-ot. A strukturális egyenleg javulása 2022-ben csaknem elakadt, noha az erőteljes reál-GDP növekedés, a magas infláció, valamint a gazdasági növekedés kedvező összetétele miatt az államháztartási bevételek lényegesen magasabbak voltak a vártnál. A nominális GDP arányában kifejezve csökkentek a közszféra béreire, valamint az áruk és szolgáltatások beszerzésére fordított kiadások, ami a részleges indexálásnak és a beszerzések önként vállalt felső összeghatárának tudható be. Azonban a legtöbb más kiadási tétel – részben a jelentős váratlan inflációs hatások miatt – sokkal gyorsabban nőtt a tervezettnél, ami arra utal, hogy a rendkívüli bevételnövekedés egy részét a tervhez képest újonnan felmerülő kiadások finanszírozására fordították.
- (15) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben ilyen költségvetési politikai intézkedés volt többek között a háztartási és nem háztartási fogyasztók által fizetendő villamosenergia- és földgázárak maximalása. Ide tartoztak továbbá az alacsonyabb jövedelmű nyugdíjasoknak nyújtott külön kifizetések, az alacsony jövedelmű háztartások (köztük a nyugdíjasok és a diákok) számára biztosított élelmiszer-utalványok és a tüzelőanyag-támogatások. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozták a belföldi energiatermelő vállalatok rendkívüli nyereségére kivetett új adók. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,4 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre csekély mértékben szintén hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,0–0,1 %-ára becsülhető.
- (16) A 2023. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv viszonylag óvatos, és kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 2,8 %-kal és 2024-ben 4,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban 3,2 %-os, 2024-ben pedig 3,5 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A Bizottság lényegesen csökkentette a 2024-re vonatkozó növekedési előrejelzését, ami a monetáris szigorításnak a gazdaságra gyakorolt késleltetett hatásával kapcsolatos bizottsági álláspontot tükrözi. Megjeleníti továbbá a Bizottság azon álláspontját, miszerint a román gazdaság működése jelenleg megközelíti a potenciális szintjét, ami észszerűnek tűnik, tekintettel a magas szinten stabilizálódó maginflációs rátákra és a viszonylag alacsony munkanélküliségi rátára. Ez korlátozza az inflációt nem gerjesztő potenciális növekedést.

⁽⁷⁾ A Tanács (EU) 2020/509 határozata (2020. április 3.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiányról (HL L 110., 2020.4.8., 58. o.).

⁽⁸⁾ A Tanács ajánlása (2020. április 3.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről (HL C 116., 2020.4.8., 1. o.).

⁽⁹⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről (HL C 304., 2021.7.29., 111. o.).

- (17) A 2023. évi konvergenciaprogramjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány, amely 2022-ben a GDP 6,2 %-át tette ki, 2023-ban a Tanács ajánlásának megfelelően annak 4,4 %-ára csökken. A jelentős csökkenés a kiadások tervezett visszafogását tükrözi, beleértve a közszféra munkavállalóinak jelentős reálbércsökkenését, és egyes bevételnövekedéshez vezető intézkedéseket, többek között az osztalékadó mértékének emelését, a mikro-vállalkozási program szerinti alacsony adókulcs igénybevételére vonatkozó küszöbérték leszállítását, valamint a kiválasztott termékekre vonatkozó héamértékek növelését. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 47,3 %-ról 2023 végére várhatóan 47,1 %-ra mérséklődik.
- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túla meghosszabbított intézkedések, nevezetesen a villamosenergia- és földgáz-árak maximálása, az alacsony jövedelmű lakossági csoportoknak nyújtott támogatások és az alacsony jövedelmű nyugdíjasoknak biztosított külön kifizetések. Ezen intézkedések költségét továbbra is nagyrészt ellensúlyozzák a belföldi energiaszolgáltatók rendkívüli nyereségére és a haszonkulcsokra kivetett adók. E bevételeket figyelembe véve a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a becslések szerint a GDP 0,3 %-ának felel meg. A 2023-as intézkedések zöme célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra irányul, bár nem őrzi meg teljes mértékben az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.
- (19) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 4,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez a GDP-arányos hiány 0,3 százalékpontjával magasabb a 2023. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiánynál, ami elsősorban a magasabb előre jelzett kiadásoknak, különösen az árukkal és szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadásoknak, szociális transzfereknek és egyéb folyó kiadásoknak tudható be, amelyek előreláthatóan sokkal lassabban nőnek, mint a 2023. évi konvergenciaprogramban jelzett infláció. A Bizottság emellett az adóbevételek tekintetében is a 2023. évi konvergenciaprogramnál valamivel magasabb növekedést prognosztizál, ami főként a magasabb GDP-növekedést tükrözi. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a 2023. évi konvergenciaprogramnál valamivel alacsonyabb (2023 végére 45,6 %-os) GDP-arányos államadósságot vetít előre.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében szereplő, 2023-ra előre jelzett GDP-arányos államháztartási hiány 0,3 százalékponttal haladja meg a Tanács által javasolt államháztartási hiánycélt. A becsült strukturális kiigazítás a GDP mintegy 1,5 %-át teszi ki, ami a közszféra reálbéreinek csökkenését, a közszféra munkaerőfelvételének befagyaszttását, valamint a fent ismertetett bevételi intézkedéseket tükrözi. A kiigazítás azonban valamivel kisebb az ajánlott GDP-arányos 1,7 százalékpontnál. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2023-ban a nettó elsődleges kiadások növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 8,3 %-os lesz, ami meghaladja az ajánlott 0,9 %-ot. Tehát mind a három mutató az ajánlott kiigazítástól való eltérés kockázatát jelzi. A magas inflációval összefüggésben a kormányzati kiadások továbbra is gyorsabban fognak növekedni a Tanács által 2021. június 18-án ajánlottánál. A gondos elemzés alapján fennáll a kockázata annak, hogy Románia nem felel meg a 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott, 2023-ra vonatkozó költségvetési céloknak.
- (21) A 2023. évi konvergenciaprogram – a túlzothány-eljárás keretében megfogalmazott, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásnak megfelelően – az államháztartási hiány csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 2,9 %-ára. A 2024-re tervezett csökkenés a kiadások folyamatos visszafogását tükrözi: az előrejelzés szerint a kormányzati kiadások a GDP 38,4 %-áról a GDP 36,9 %-ára csökkennek. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 46,1 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 4,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez magasabb a 2023. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiánynál, mivel a bejelentett intézkedések nem tűnnek elegendőnek a Tanács által a túlzothány-eljárás keretében ajánlott költségvetési kiigazításhoz. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 46,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végén.
- (22) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében szereplő, 2024-re előre jelzett GDP-arányos államháztartási hiány 1,5 százalékponttal haladja meg a Tanács által ajánlott államháztartási hiánycélt, míg a strukturális egyenleg GDP-arányos kiigazítása az előrejelzés szerint csak 0,3 százalékpont lesz 2024-ben, az ajánlott GDP-arányos 1,5 százalékponthoz képest. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2024-ben a nettó elsődleges kiadások növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 9,5 %-os lesz, ami meghaladja az ajánlott 0,0 %-ot. Tehát mind a három mutató az ajánlott kiigazítástól való eltérés kockázatát jelzi. A jelentős költségvetési kiigazítások 2024-re előre jelzett hiánya részben a romániai indexálási szabályok hatását tükrözi (a nyugdíj és a minimálbér 2024. évi indexálása a 2022-ben mért magas inflációs rátákat fogja tükrözni). Meg kell jegyezni azonban, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv több olyan intézkedést és reformot tartalmaz, amelyek kellő időben történő elfogadásuk és megvalósításuk esetén már 2024-től jelentősen növelhetnék a kormányzati bevételeket és elősegíthetnék a hiánycél elérését. Összességében véve, a gondos elemzés szerint

fennáll a kockázata annak, hogy Románia nem felel meg a 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott, 2024-re vonatkozó költségvetési céloknak. Tekintettel annak kockázatára, hogy 2023-ban és 2024-ben nem teljesülnek az ajánlott költségvetési célok, szükségesnek tűnik további költségvetési intézkedéseket tenni a kiigazítási pályának való megfelelés és a túlzott hiány 2024-ig történő kiigazítása és a külső pozíció erősítése érdekében.

- (23) A 2023. évi konvergenciaprogram a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében tervezett olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ezen reformok és beruházások közé tartozik a nyugdíjrendszer (mind a különleges nyugdíjak, mind az általános nyugdíjrendszerek) komoly reformja, egy ambiciózus adóreform, az adóigazgatás erősítésére irányuló erőfeszítések, valamint az állami tulajdonú vállalatok reformja. E reformok maradéktalan végrehajtása elősegítené a túlzotthiány-eljárás keretében a Tanács által kitűzött hiánycélok elérését.
- (24) A 2023. évi konvergenciaprogram az energiatámogatási intézkedések többségének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2025-ben. A Bizottság szintén azt valószínűsíti, hogy szinte valamennyi energiatámogatási intézkedés fokozatosan megszűnik (2024-ben a GDP 0,1 %-ának megfelelő nettó bevétel). Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (25) A 2023. évi konvergenciaprogram felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a tervezett államháztartási hiány 2025-ben és 2026-ban változatlanul a GDP 2,9 %-át teszi ki annak alapján, hogy a reál-GDP 2025-ben 5,0 %-kal, 2026-ban pedig 4,6 %-kal, jóval a potenciális szint felett nő. A GDP-arányos kiadások – a 2021-es 39,8 %-ról a 2024-es 36,9 %-ra történő nagymértékű csökkentést követően – 2025-ben és 2026-ban nagyjából változatlanok maradnak. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 46,1 %-ról 2026 végére várhatóan 45,4 %-ra csökken.
- (26) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban egyre nagyobb a késedelem kockázata. Románia két kifizetési kérelmet nyújtott be a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő 72 mérföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan, amelyek nyomán az első kifizetési kérelem esetében előfinanszírozás nélkül 2,6 milliárd EUR folyósítására került sor, míg a második kifizetési kérelem értékelése folyamatban van. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásában bekövetkező késedelmek növekvő kockázata a közigazgatás gyenge irányításának és korlátozott kapacitásának tudható be. E kérdések kezelése, többek között a megfelelő emberi erőforrások biztosítása révén, kulcsfontosságú a terv jobb összehangolása és a beruházások időben történő végrehajtása szempontjából. Emellett a fontos strukturális reformok befejezése folyamatos politikai elkötelezettséget és felelősségvállalást követel. Tekintettel a terv kiemelkedő makrogazdasági és költségvetési jelentőségére, az intézkedések időben történő és teljes körű végrehajtása elengedhetetlen lenne a külső és a költségvetési sebezhetőségek megfékezéséhez. A tervet 2023-ban várhatóan felül fogják vizsgálni, többek között egy REPowerEU-fejezettel történő kiegészítés, valamint annak figyelembevétele érdekében, hogy Románia erőteljes gazdasági fellendülése miatt csökken a vissza nem térítendő támogatások összege. Az ezzel kapcsolatos tárgyalások folyamatban vannak. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Románia stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (27) A Bizottság 2022-ben Románia valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Romániában.
- (28) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Románia számos további kihívással szembesül az energiapolitika és a zöld átállás kapcsán.

- (29) Románia kihívásokkal néz szembe a dekarbonizációval kapcsolatban, mivel az ország még mindig nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagoktól. A fosszilis tüzelőanyagok (szén, olaj és gáz) aránya 2021-ben kismértékben nőtt 2020-hoz képest. 2021-ben 72 %-ot tett ki, míg a megújuló energiaforrások részesedése csupán mintegy 20 % volt. Románia az Unió második legnagyobb gáztermelője, amely főként a belföldi piacot szolgálja ki. A megújuló energiaforrások hatékony bevezetésére, a lényegesen energiahatékonyabb lakóépületekre és az új technológiák ipari alkalmazására való összpontosítás segítené Romániát az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomagban meghatározott, 2030-ra kitűzött uniós és nemzeti energia- és éghajlat-politikai célok teljesítésében. Románia földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁰⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 20 %-kal csökkent az előző 5 év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Románia az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽¹¹⁾ értelmében 2024. március 31-ig folytathatná a gázkereslet ideiglenes csökkentését célzó intézkedéseket.
- (30) A hálózati kapacitás növelése elengedhetetlen a fosszilis tüzelőanyagok használatának csökkentéséhez és az energetikai átalakulás felgyorsításához. A Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervében meghatározottak szerint 2032-ig leszerelendő szén- és lignittüzelésű villamosenergia-kapacitást megújuló energiaforrásokkal kell felváltani. A meglévő villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatok azonban korlátozzák az új megújuló energiaforrások kapacitásának abszorpcióját. A hálózat szűk keresztmetszetei akadályozzák a megújuló energia elterjedését. Az éghajlat-politikai célkitűzésekkel összhangban beruházásokra van szükség a meglévő hálózatok korszerűsítéséhez és digitalizálásához a megújuló energiaforrásokon alapuló új energiatermelés integrálása és a szomszédos tagállamokkal való összeköttetési kapacitás növelése érdekében. Megfelelő és fejlett integrált rendszertervezésre lenne szükség a hálózat korszerűsítéséhez és bővítéséhez (átviteli és elosztási szinten egyaránt) a keresleti és rugalmasságbeli szükségletek kielégítése érdekében. Emellett a hasznosításra alkalmas célterületek kijelölésének egyszerűsítése és a kapcsolódó eljárások további egyszerűsítése, többek között a kis kapacitású, megújuló energiaforrásokat hasznosító létesítmények (például a fotovoltaiikus panelek) épületekben való beépítésének egyszerűsítése javítaná a jelenlegi helyzetet, amelyben viszonylag egyszerű a megújuló energiát hasznosító erőművek telepítésére vonatkozó engedélyek beszerzése, de nagyobb kihívást jelent a hálózathoz való csatlakozásukhoz szükséges engedélyek beszerzése.
- (31) Az építőiparban az ország épületállományának további finanszírozására lenne szükség ahhoz, hogy 2030-ra magasabb nemzeti célokat lehessen elérni. A román helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2,4 millió m² középület és 4,4 millió m² lakóépület felújítását irányozza elő, míg a kohéziós politika mindkét ágazatban 1,6 millió m² felújításra különített el forrásokat. A további fejlődést azonban jelentősen akadályozza az energetikai felújításokkal és a megújuló energiaforrásokat hasznosító létesítményekkel kapcsolatos információk és finanszírozási eszközök gyenge elérhetősége. Különösen a háztartásoknak és a kisvállalkozásoknak az energiahatékonyság növelését célzó finanszírozási eszközökhöz való jobb hozzáférése járulna hozzá jelentősen Románia fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentéséhez, egyúttal az energiaszegénység kezeléséhez is. Emellett a regionális és helyi hatóságok több információt nyújthatnának az energetikai felújítási alapokhoz való hozzáférés módjáról, valamint arról, hogy az épületekben és a háztartásokban milyen típusú, megújuló energiát hasznosító kis létesítmények telepíthetők.
- (32) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a hatékony aktív munkaerőpiaci szakpolitikák által támogatott, a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Romániában számos olyan foglalkozás – többek között szigetelők, építőmérnökök és építési vezetők – esetében számoltak be munkaerőhiánnyról, amelyek a zöld átálláshoz speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek.
- (33) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ⁽¹²⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (34) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi konvergenciaprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett intézkedések segítenek a fizetési mérleghez kapcsolódó, a jelentős költségvetési hiányok és az újra felmerülő versenyképességi problémák által táplált sebezhetőségek kezelésében. A 2. és a 3. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez,

⁽¹⁰⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹¹⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

⁽¹²⁾ Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNLJA, hogy Románia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Folytasson a 2021. június 18-i tanácsi ajánlással összhangban lévő költségvetési politikát azzal a céllal, hogy 2024-ig megszüntesse a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiányt és megerősítse Románia külső pozícióját.

2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

2. Biztosítsa a hatékony irányítást és erősítse a közigazgatási kapacitást, hogy lehetővé tegye a helyreállítási és rezilienciaépítési terv továbbra is gyors és egyenletes végrehajtását. Gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és gyorsítsa fel az energetikai átalakulást, különösen a megújuló energia alkalmazásának felgyorsításával és a hálózati kapacitás javításával az új kapacitások piaci működésének lehetővé tétele érdekében. Növelje az energiahatékonyságot és az épületek energetikai felújítására irányuló törekvéseket, többek között az információkhoz és a fenntartható finanszírozási lehetőségekhez való jobb hozzáférés biztosítása révén. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Szlovénia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovénia 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/24)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Szlovéniát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően nem volna szükség mélyreható felülvizsgálatra. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Szlovénia 2023. évi költségvetés-tervezésére vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors áttérést. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatottabb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretételek a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozó országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozó reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Szlovénia 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 28-án elfogadta a Szlovénia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Szlovénia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Szlovénia 2023. április 14-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. április 26-án pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Szlovéniának a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Szlovéniára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Szlovénia által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Szlovénia általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Szlovénia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 10612/2021 INIT; ST 10612/2021 ADD 1.

- (12) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Szlovénia GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 4,6 %-ról 2022-ben 3,0 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 74,5 %-ról 2022 végére 69,9 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Szlovénia költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiánya a tervek szerint 2023-ban meg fogja haladni a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Szlovéniának ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetéstervezetvének elkészítése során.
- (13) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek-csökkentő intézkedések közé tartozott a villamos energiára, a gázra, a távfűtésre és a tűzfűtésre kivetett hozzáadott-érték-adó (héának), az üzemanyagok, a földgáz és a villamos energia jövedéki adójának, továbbá az üzemanyagok szén-dioxid-adójának az ideiglenes csökkentése; míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a gyermekek után járó, két hónapra szóló emelt ellátás, a szociálisan kiszolgáltatott személyek energiátámogatása, valamint a vállalkozásoknak nyújtott, a 2021-hez viszonyítottan fizetett áron alapuló támogatás. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,0 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 4,1 %-ról 2022-ben a GDP 1,0 %-ára csökkent.
- (14) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta⁽⁷⁾, hogy Szlovénia 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (15) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal⁽⁸⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP – 1,2 %-ának felelt meg. Szlovénia – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,7 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,8 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,7 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal⁽⁹⁾ számára. Szlovénia tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,4 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében hozott költségvetési politikai intézkedések addicionális hatását (a GDP 1,0 %-át kitevő nettó költségvetési többletköltség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Szlovénia tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra, az azt követő időszakra vonatkozóan pedig összhangban van azzal. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,8 %-kal és 2024-ben 2,5 %-kal nő. Összehasonlításképpen, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 1,2 %-os és 2024-ben 2,2 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, elsősorban amiatt, hogy a nettó export kisebb mértékben járul hozzá a gazdasági növekedéshez.
- (17) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számított, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 4,1 %-ára fog nőni. A hiány 2023-ra várt növekedése elsősorban az előző, a 2014–2020-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret felhasználási időszakának vége miatt megnövekedett közberuházásokat, valamint a magas szintű támogatásokat tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 69,9 %-ról 2023 végére várhatóan 68,9 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 3,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként a korlátozott felhasználási képességre visszavezethető alacsonyabb közberuházások, valamint a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében elfogadott, energiával kapcsolatos támogatások és intézkedések alacsonyabb igénybevétele miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 69,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.), amelyben véleményezi Szlovénia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 116. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak.

- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések (különösen: a villamos energiára, a gázra, a távfűtésre és a tűzfára kivetett héának, az üzemanyagok, a földgáz és a villamos energia jövedéki adójának, továbbá az üzemanyagok szén-dioxid-adójának ideiglenes csökkentése), valamint olyan új intézkedések, mint a vállalkozásoknak szóló, a 2021-hez viszonyítottan fizetett áron alapuló új és nagyobb volumenű támogatási program, továbbá a villamos energiára és a földgázra vonatkozó kormányzati árplafon hatálya alá tartozó felhasználókat (például a háztartásokat, valamint a kis- és középvállalkozásokat) kiszolgáló villamosenergia- és földgázszolgáltatóknak nyújtott kompenzáció. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,9 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és sok közülük nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,1 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,6 %-kal). Végetetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 1,0 %-át kitevő ideiglenes szükség-helyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (19) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Szlovénia hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy 2023-ban a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Szlovéniának készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Szlovéniának azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP –1,2 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal szintén expanzív volt (a GDP –1,2 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,3 %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez annak ellenére van így, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,5 %-ával csökken. Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartások és vállalkozások, valamint az Ukrajnából menekülő részére nyújtott célzott támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedése a magasabb (az energiával kapcsolatos intézkedéseket is magukban foglaló) támogatásokra és a közszféra bérköltségeinek növekedésére vezethető vissza. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,6 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾. Ezért Szlovénia addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Szlovénia azt tervezi, hogy az eszközökből és más uniós alapokból fogja finanszírozni a zöld és digitális átállásra és az energiabiztonságra, például a vasúti infrastruktúrára, az áradások megelőzésére, az egészségügyi ellátásra, valamint a kutatásra és innovációra irányuló közberuházásokat.
- (21) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 2,8 %-ára csökken. A 2024-re várt csökkenés főként a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése érdekében elfogadott intézkedések visszavonása utáni alacsonyabb támogatásokat, valamint a korábbi többéves pénzügyi keretből származó uniós pénzeszközök felhasználásának 2023. évi lezárulását követő alacsonyabb közberuházásokat tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 66,5 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 2,9 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez magasabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, ami elsősorban a magasabb munkavállalói jövedelmeknek és szociális juttatásoknak tudható be. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 66,6 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.

⁽¹⁰⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Szlovénia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovénia 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 197. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Szlovénia esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 10,1 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, semleges hozzájárulást biztosítanak.

- (22) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben teljesen megszüntetik az energiatámogatási intézkedéseket. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (23) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁵⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg az 5,5 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 0,9 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne. Emellett a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne, hogy 2024-ben a nettó elsődleges kiadások kisebb mértékben növekedjenek.
- (24) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 3,0 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket.
- (25) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 6,4 %-ról 5,5 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint egyrészt az alacsonyabb nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által finanszírozott összességében alacsonyabb beruházásokat, másrészt pedig az eszköz általi magasabb beruházásokat tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartoznak a vasúti infrastruktúrára, az egészségügyre, a kutatásra és innovációra, valamint a zöld és digitális átállás elemeire irányuló beruházások, amelyek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek is részét képezik.
- (26) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 2,2 %-ára, 2026-ra pedig 1,3 %-ára csökken. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint 2024-től a 2023. évi stabilitási program időhorizontjának végéig a GDP 3 %-a alatt marad. A program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 66,5 %-ról 2026 végére várhatóan 63,5 %-ra csökken.
- (27) Az egészségügyre fordított GDP-arányos kiadás 2019 és 2070 között várhatóan 1,5 százalékponttal nőni fog, a tartós ápolás-gondozás költségei pedig 2055-ig megkétszereződnek. Szlovénia a népesség előregedésével kapcsolatos kiadások miatt középtávon közepes, hosszú távon pedig magas költségvetési fenntarthatósági kockázatokkal néz szembe. Az ország az elmúlt években megkezdte az egészségügy és a tartós ápolás-gondozás átfogó reformját. A tartós ápolás-gondozás reformjának végrehajtása azonban késik, közép- és hosszú távú finanszírozása pedig továbbra sem biztosított. Az egészségügyi reformra vonatkozó terv kialakítása egyben arra utal, hogy azt több lépésben hajtják végre, és annak során a hangsúlyt a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférésre, valamint a szociális jogok és a társadalmi befogadás javítására helyezik. Mivel ez további terhet ró az államháztartásra, döntő fontosságú lesz, hogy Szlovénia olyan intézkedéseket hozzon, amelyek stabil bevételi bázist biztosítanak, ugyanakkor nem ássák alá közép- és hosszú távon a költségvetés egyensúlyát.
- (28) A személyi jövedelemadóról szóló törvény 2022 decemberében elfogadott módosításával visszavonták a korábbi, 2022 márciusában elfogadott módosítások többségét, amelyek célja a munkát terhelő adók csökkentése volt, és amelyek negatív költségvetési hatása 2025-ig akár a GDP 1,3 %-át is elérte volna. Az összesített uniós mutatóhoz képest Szlovénia GDP-arányos adóbevételei valamivel alacsonyabbak, egyes viszonylag növekedésbarát adókat ugyanakkor nem használnak ki maximálisan. Szlovénia nagymértékben támaszkodik a munkát terhelő adókra: a munkát terhelő adók aránya a teljes adóbevételen belül meghaladja az összesített uniós mutatót. Szlovéniában viszonylag alacsonyak a rendszeres ingatlanadók (a GDP 1,1 %-ának megfelelő uniós átlaggal szemben mindössze

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

a GDP 0,5 %-át teszik ki). A növekedésbarát és zöld adóreform hosszabb távon támogathatja a költségvetési konszolidációt és a fenntartható növekedést. Egy ilyen adóreform a rendszeres ingatlanadók magasabb aránya révén megkönnyíthetné a munkát terhelő adóktól való elmozdulást, és támogathatná a munkahelyteremtést a nulla nettó kibocsátás korában, ahogy más, magasabb hozzáadott értéket képviselő ágazatokban is. A munkát terhelő adók csökkentése a munkaerő-kínálatot is ösztönözné, többek között a szakképzett és külföldi munka-vállalók vonatkozásában.

- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Szlovénia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban egyre nagyobb a késelem kockázata. Szlovénia a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel összefüggésben 12 mérőföldköhöz és célhoz kapcsolódóan egy kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán mintegy 49,6 millió EUR folyósítására került sor. Ahhoz, hogy a jelenlegi, kihívásokkal teli környezetben gyorsabban haladjon a helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása, erősíteni kell Szlovénia irányítási struktúráját és közigazgatási kapacitását, valamint biztosítani kell, hogy a szükséges döntéseket késelem nélkül meghozzák. Ez különösen az egészségügy, a tartós ápolás-gondozás és a nyugdíjak strukturális reformját érinti. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv kiegészítésének és az új, kiegészítő jellegű REPowerEU-fejezetnek reális ütemtervet kell meghatároznia a fennmaradó kifizetési kérelmekre vonatkozóan, és e kiegészítést és fejezetet gyorsan be kell nyújtani, hogy elkerülhető legyen a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásában bekövetkező további késelem vagy fennakadás. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Szlovénia stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (30) A Bizottság 2022-ben Szlovénia valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Szlovéniában.
- (31) Szlovénia gyakorlatilag egyetlen földgázszállítóként támaszkodott Oroszországra annak Ukrajna elleni inváziója előtt. 2023-tól kezdődően azonban Szlovénia a földgázellátásának mintegy harmadát Algériából érkező behozatal útján tudta fedezni. A földgáz továbbra is fontos szerepet játszik Szlovénia energiaszerkezetében (12 %); alapvető energiaforrás az ipar számára, ugyanakkor rugalmasságot biztosít a villamosenergia-ágazatban is. Következésképpen elő kell mozdítani az ipar és a villamosenergia-ágazat dekarbonizációját a megújuló energiaforrások gyorsított alkalmazása és az energiahatékonysági intézkedések gyorsított végrehajtása révén. Nemzeti energia- és klímatervében Szlovénia 27 %-os célt tűzött ki a 2030-as uniós megújulóenergia-célérték teljesítéséhez való hozzájárulásaként. Ez jelentősen elmarad az (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽¹⁶⁾ II. mellékletével összhangban kiszámított 2030. évi 37 %-os megújulóenergia-résaránytól. Szlovénia a megújuló forrásokból előállított energiának a bruttó végsőenergia-fogyasztáson belüli részarányára vonatkozó 2021-es célértékét (25 %) a határokon átnyúló együttműködés uniós mechanizmusának igénybevételével, az (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelv⁽¹⁷⁾ szerinti statisztikai transzferek segítségével érte el. A hálózati léptékű megújulóenergia-létesítmények engedélyezési eljárásai továbbra is szűk keresztmetszetet jelentenek, főként az összetett és hosszadalmas környezetvédelmi eljárások miatt, különösen a szélerőművek esetében, ahol az eljárások akár több évig is eltarthatnak. Szlovéniának az aktualizált nemzeti energia- és klímatervében jelentősen meg kell erősítenie a megújuló energiára vonatkozó célkitűzését, hogy az tükrözze az „Irány az 55 %” intézkedéscsomagban és a REPowerEU tervben foglalt ambíciózusabb uniós éghajlat- és energiapolitikai célokat. Szlovénia földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban – a 15 %-os csökkentési céltól kissé elmaradva – 14 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Szlovénia az (EU) 2022/1369 tanácsi rendelettel⁽¹⁸⁾ összhangban fokozhatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.

⁽¹⁶⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1999 rendelete (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK, a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 328., 2018.12.21., 1. o.).

⁽¹⁷⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/2001 irányelve (2018. december 11.) a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról (HL L 328., 2018.12.21., 82. o.).

⁽¹⁸⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

- (32) A szlovén helyreállítási és rezilienciaépítési terv már tartalmaz jelentős reformokat és beruházásokat, amelyek célja: i. a megújuló energiaforrások részarányának növelése a bruttó végsőenergia-fogyasztáson belül; ii. a megújuló energiaforrásokat előállító létesítmények villamosenergia-hálózathoz való hozzáféréseinek és a hálózatra való integrálásának megkönnyítése; iii. a középületek energiahatékonyságának és felújításának javítása; és iv. az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának kiépítéséhez szükséges feltételek megteremtése. Bár a helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti intézkedések fontos lépést jelentenek a fosszilis tüzelőanyagoktól való távolodást jelentő diverzifikáció felé, több erőfeszítést lehetne tenni annak érdekében, hogy a megújuló energiaforrások alkalmazását valamennyi ágazatban felgyorsítsák. Ez magában foglalhatná a megújulóenergia-létesítmények kiemelt területeinek kijelölését, az engedélyezési eljárások további egyszerűsítését és lerövidítését, a hálózat megerősítését és az általános hálózatrányítás javítását (ennek célja, hogy több megújulóenergia-létesítmény csatlakozhasson, különösen az alacsony és közepes feszültség szinteken). Ha a kibocsátásmentes közlekedés és infrastruktúra több figyelmet kapna, az tovább segítené az üvegházhatásúgáz-kibocsátás és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentését.
- (33) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. A természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika oktatásának megerősítése javíthatja az oktatási rendszer azon képességét, hogy sikeresen felvértse a tanulókat a zöld és digitális átálláshoz szükséges kompetenciákkal. 2022-ben Szlovéniában 66 olyan foglalkozást illetően számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy kompetenciákat igényelnek. A betöltetlen álláshelyek aránya nőtt az olyan kulcsfontosságú ágazatokban, mint az építőipar (a 2015. évi 3,5 %-ról 2022-ben 7,0 %-ra) és a feldolgozóipar (a 2015. évi 1,2 %-ról 2022-ben 2,6 %-ra), és 2022-ben mindkét ágazatban meghaladta az uniós átlagot (4,0 %, illetve 2,3 %).
- (34) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽¹⁹⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (35) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Szlovénia esetében az 1., 2. és 3. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második és harmadik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Szlovénia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

- 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozási nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 5,5 %-ra ⁽²⁰⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

⁽¹⁹⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

⁽²⁰⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,5 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (23) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Biztosítsa az egészségügyi ellátás és a tartós ápolás-gondozás hosszú távú költségvetési fenntarthatóságát. Az adóbevételeken belül helyezzen nagyobb hangsúlyt a fokozottan növekedésbarát és fenntartható forrásokra.

2. A helyreállítási és rezilienciaépítési terve gyors és egyenletes végrehajtásának lehetővé tétele érdekében biztosítson hatékony irányítási struktúrát és erősítse meg a közigazgatási kapacitást. Gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Folytassa a gázimport diverzifikálására és a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőség csökkentésére irányuló erőfeszítéseket a megújuló energiaforrások alkalmazásának felgyorsításával, különösen az engedélyezési eljárások további egyszerűsítésével és lerövidítésével, és a villamosenergia-hálózat megerősítésével, valamint irányításának – többek között a digitalizáció révén történő – javításával. Fokozza az energiahatékonysági intézkedések végrehajtását, különösen az építőiparban, mozdítsa elő a közlekedési ágazat villamosítását, továbbá fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Szlovákia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/25)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Szlovákiát azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Szlovákia 2023. évi költségvetéstervezet-javaslatára vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javasolataiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-én elfogadott tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Szlovákia 2021. április 29-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Szlovákia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza. Szlovákia 2023. április 26-án az (EU) 2021/241 rendelet 21c. cikkének megfelelően benyújtotta a Bizottságnak a REPowerEU-fejezettel kiegészített felülvizsgált nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. A módosított helyreállítási és rezilienciaépítési terv az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdésével összhangban figyelembe veszi az aktualizált maximális pénzügyi hozzájárulást is, és a Bizottságnak címzett, indokolással ellátott kérelmet tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az (EU) 2021/241 rendelet 21. cikkének (1) bekezdésével összhangban módosítsa a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatot, mivel Szlovákia álláspontja szerint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv objektív körülmények miatt részben már nem megvalósítható.
- (10) Szlovákia 2023. április 27-én benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját és 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevételére érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Szlovákiának a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.

⁽⁶⁾ ST 10156/2021 INIT; ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1.

- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Szlovákiára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Szlovákia által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Szlovákia általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Szlovákia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Szlovákia vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Szlovákiában nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. A versenyképességgel, a lakhatással, a háztartások adósságállományával és a külső egyenleggel kapcsolatos sérülékenységek ugyan fokozódtak, de úgy tűnik, hogy a közeljövőben mérsékeltek maradnak, és a gazdasági feltételek normalizálódásával várhatóan enyhülni fognak. A gazdaságot súlyosan érintette az energiaársookk, amelyhez az infláció gyors emelkedése társult. A maginfláció és a fajlagos munkaköltség növekedése jóval az euroövezeti átlag felett van. Bár az előrejelzések e mutatók normalizálódását valószínűsítik, fennáll a veszélye annak, hogy a költség-versenyképességre nehezedő nyomás csak idővel fog mérséklődni, és az erős belföldi kereslet továbbra is nyomást fog gyakorolni a külső mérlegekre. A folyó fizetési mérleg 2022-ben jelentősen romlott az energiaimport drágulása, valamint a nem energetikai termékek nettó exportjának markáns visszaesése miatt. Az előrejelzések szerint a folyó fizetési mérleg hiánya némileg mérséklődik ugyan, de 2023-ban és 2024-ben – a csökkenő energiaárak ellenére – még így is jelentős marad. Mindazonáltal a külső fenntarthatósági kockázatok rövid távon korlátozottak tekinthetők. Az előrejelzések szerint a költségvetési hiány idén és jövőre is jelentős lesz, és 2024-től megkezdődik a korrekciója. A lakásárak – a több évig tartó erőteljes emelkedést követően – enyhén túlértékeltnek tűnnek. Ezzel egyidejűleg jelentős volt a hitel-felvétel, amely tendencia jelenleg lassulóban van, valamint lényegesen megnőtt a háztartások adósságállománya, ami összességében némi kockázatot jelent a pénzügyi stabilitásra nézve. Ugyanakkor a bankszektor változatlanul tőkeerős, rendkívül nyereséges, a nemteljesítő hitelek aránya pedig alacsony. Szlovákia gazdasági sérülékenységeinek kezelése folyamatos erőfeszítéseket igényel. Különösen fontos, hogy a folyófizetésimérleg-hiány és az euro-övezet többi részéhez képest fennálló maginflációs különbözet korrekciójának támogatása érdekében Szlovákia visszafogja a túlzott keresletet. Ez a megfelelő költségvetési konszolidáció biztosításával és a háztartások adósságának kezelésére irányuló intézkedésekkel érhető el, a lakhatás megfizethetőségének az ingatlanadók és a lakáskínálatot támogató intézkedések révén történő megőrzése mellett.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Szlovákia GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 5,4 %-ról 2022-ben 2,0 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 61,0 %-ról 2022 végére 57,8 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Ebben megvizsgálta Szlovákia költségvetési helyzetét, mivel a tervezett államháztartási hiány 2023-ban meghaladja a GDP 3 %-át. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Szlovákiának ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetés-terv-javaslatának elkészítése során.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak a magas inflációnak leginkább kitett háztartásoknak nyújtott juttatások, a gyermekek után járó ellátás egyszeri emelése, egyszeri „14. havi nyugdíj” kifizetése, az állami szektorban dolgozó valamennyi alkalmazottnak fizetett egyszeri bónusz, valamint a villamos energiára és a gázra vonatkozó árplafonok bevezetése a nem szabályozott vállalkozások tekintetében. Az említett intézkedések költségét részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett új adók, nevezetesen az (EU) 2022/1854 tanácsi rendelet⁽⁷⁾ alapján előírt szolidaritási hozzájárulás. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,2 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyan-csak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 3,2 %-ról 2022-ben a GDP 0,8 %-ára csökkent.

(7) A Tanács (EU) 2022/1854 rendelete (2022. október 6.) a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról (HL L 261., 2022.10.7., 1. o.).

- (15) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában ⁽⁸⁾ azt ajánlotta, hogy Szlovákia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és őrizze meg a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ 2022-ben restriktív volt, és a GDP 1,3 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Szlovákia – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,2 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,3 %-át). Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-es csökkenése az uniós strukturális alapok alacsony felhasználási rátájának, valamint az eszköz vissza nem térítendő támogatásaiból ténylegesen finanszírozott kiadások elhalasztásának tudható be. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽¹⁰⁾ számára. Szlovákia tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 1,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Szlovákia tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban áll a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével 2023-ra és az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,3 %-kal és 2024-ben 1,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 2023-ban 1,7 %-os, 2024-ben pedig 2,1 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami elsősorban annak tudható be, hogy az ellátási lánc szűk keresztmetszetei várhatóan megszűnnek, Szlovákia fő exportpiacainak gazdasági kilátásai pedig javultak, így az export vártnál gyorsabb fellendülésére lehet számítani.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 6,3 %-ára fog növekedni. A 2023-as növekedés főként az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából bevezetett költségvetési intézkedéseket, valamint egyéb intézkedéseket, például az adókedvezmény és a gyermekek után járó ellátás növelését, továbbá a szülői bónusz bevezetését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 57,8 %-ról 2023 végére várhatóan 58,7 %-ra nő. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 6,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 58,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedések, különösen a villamos energiára és a gázra vonatkozó, a nem szabályozott vállalkozások tekintetében alkalmazott árplafonok, valamint olyan új intézkedések, mint például a villamos energiára, a gázra és a fűtésre vonatkozó árplafonok a háztartások és a szabályozott (kis-) vállalkozások számára. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett adók, nevezetesen az (EU) 2022/1854 rendelethez kapcsolódó szolidaritási hozzájárulás, a vízgazdálkodási építővállalatra kivetett különadó, valamint a túlzott mértékű nyereséget elkönyvelő villamosenergia-termelőkre vonatkozó bevételi korlátok megállapítása. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 2,0 %-ának felel meg ⁽¹¹⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ennek eredményeként a 2022. július 12-i tanácsi ajánlásnak ⁽¹²⁾ való megfelelés értékelése során semmilyen célzott támogatási intézkedést nem kell figyelembe venni (szemben a GDP 0,2 %-ával 2022-ben). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési költsége az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékponttal csökken 2022-höz képest. Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,8 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.

⁽⁸⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Szlovákia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 121. o.).

⁽⁹⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽¹⁰⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak.

⁽¹¹⁾ E számadat az említett intézkedések éves költségvetési költségének szintjét mutatja, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹²⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Szlovákia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 205. o.).

- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Szlovákia 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹³⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Szlovákiának készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Szlovákiának azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP – 6,2 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal restriktív volt (a GDP 1,3 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 4,4 %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,2 %-ával csökkent. Magában foglalja továbbá, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségei nőnek (a GDP 0,1 %-ával). Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalatoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott célzott támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedésének mozgatórugói a nem célzott energiaügyi intézkedések, az egészségügyi szakemberek állandó béremelései, valamint az élelmiszer- és a szabadidős ágazatra vonatkozó hozzáadottérték-adó (héa) kulcsainak csökkentése. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 2,8 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹⁴⁾. Szlovákia addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét⁽¹⁵⁾. Szlovákia a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló állami beruházások finanszírozását tervezi, például a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs stratégia keretében, a rugalmasság növelésére, a szolgáltatások beszerzési idejének lerövidítésére, valamint a beszállítók szélesebb körének, köztük a kis- és középvállalkozásoknak a bevonására törekedve.
- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 4,7 %-ára csökken. A hiány 2024-re várt csökkenése főként a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklését célzó intézkedések fokozatos megszüntetését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 59,3 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 4,8 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 58,7 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁶⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,7 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁷⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg az 5,7 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ez szintén hozzá fog járulni egyrészt a maginfláció csökkentéséhez, amely jelenleg jóval meghaladja az

⁽¹³⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Szlovákia esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 12,0 %-ra tehető.

⁽¹⁴⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

⁽¹⁵⁾ Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 0,0 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 1,3 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára. Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

⁽¹⁶⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁷⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

euroövezeti átlagot és tartóssá válása esetén ronthatja a versenyképességet, másrészt pedig a külső pozíció megerősítéséhez. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 2 %-ának megfelelő) energiátámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne. Emellett a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne, hogy 2024-ben a nettó elsődleges kiadások kisebb mértékben növekedjenek.

- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 2,5 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében előrevetített kiigazítás kisebb mértékű, mint az energiátámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítás, ami olyan tartós kiadási intézkedéseknek tudható be, mint a közalkalmazottak magasabb javadalmazása, az adókedvezményből és a gyermekek után járó megnövelt ellátásból álló családtámogatási csomag, valamint a nyugdíjreform keretében bevezetett szülői bónusz.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 5,1 %-ról 4,0 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint az uniós finanszírozású, konkrétan a strukturális alapokból támogatott beruházások visszaesését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ezek közé tartozik egy nemrégiben jóváhagyott reform, amely kiadási plafonokat vezet be, valamint a nyugdíjreform, amelyek egyúttal a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szerepelnek.
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint a kormány költségvetési hiánycélja 2025-ben a GDP 3,2 %-a, 2026-ban pedig 2,2 %-a. A költségvetési hiány tehát a várakozások szerint 2026-ban a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá csökken.
- (28) Szlovákia adórendszere potenciállal rendelkezik arra, hogy a gazdasági hatékonyság növelése, a környezeti és költségvetési fenntarthatóság előmozdítása, valamint a méltányosság javítása érdekében megreformálja. Más tagállamokhoz képest rendkívül magas a munka adóterhe az alacsony keresetűek esetében. Ezzel szemben a környezetvédelmi és az ingatlanadók még tartogatnak kiaknázatlan lehetőségeket. Az adószervezet átalakítása elősegítheti a növekedést, és egyúttal hozzájárulhat a zöld átállás és a környezeti fenntarthatóság előmozdításához. A gazdaság magas energiatenzitása ellenére a környezetvédelmi adókból származó bevételek aránya 2021-ben 2,5 % volt, ami az uniós átlaghoz közeli érték. A hulladékkezeléshez és a légszennyezéshez kapcsolódó környezetvédelmi díjak nem ösztönzik kellőképpen az erőforrások hatékony felhasználását, és nem csökkentik a környezeti és társadalmi költségeket. A környezetvédelmi adók és díjak nem indexáltak, így idővel csökken az ezekből származó bevétel. Az útdíjak és a gépjármű-regisztrációs díjak nem tükrözik megfelelően a kibocsátásintenzitást. Összességében a közlekedési adók részesedése a teljes adóbevételből mindössze 0,58 % (az 1 %-os uniós átlaggal szemben). Ami az ingatlanadókat illeti, az ingatlanokra kivetett rendszeres adókból származó bevétel 2021-ben viszonylag alacsony volt (a GDP 0,5 %-a, szemben az 1,2 %-os uniós átlaggal). Szlovákiának jelenleg nem áll a rendelkezésére olyan mennyiségű adat, amely lehetővé tenné az ingatlanadó-alap naprakész tételeit és a piaci értékhez illeszkedő indexálását, pedig ezen indexálás részben enyhíthetné a továbbra is jelentős lakáspiaci keresletet, illetve a lakásárak ezzel összefüggő meredek növekedését. Ezen túlmenően az adórendszer egyszerűsítésére és az adózási fegyelem javítására irányuló további erőfeszítésekkel növelni lehetne az állami bevételeket, egyszersmind támogatni lehetne a költségvetési fenntarthatóságot és fokozni lehetne a méltányosságot. Szlovákiában 2020-ban a hía tekintetében tovább csökkent az adórés. Ennek értéke a 2019. évi 15 %-ról 2020-ra a teljes várható héabevétel 13,9 %-ára mérséklődött, de továbbra is meghaladja az uniós átlagot (9,1 %). Az adóigazgatásnak – többek között az elektronikus számlázás, az előre kitöltött adóbevallások és a nagyobb mértékű digitalizálás tekintetében – való további javítása hozzájárulhat a be nem szedett adók mennyiségének csökkentéséhez.
- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása az eddigiek során jól haladt, azonban a jövőben kihívások fogják nehezíteni. Szlovákia a tervvel összefüggésben 30 mérőföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan két kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 1,11 milliárd EUR folyósítására került sor. Szlovákia a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén a leggyorsabb előrehaladást mutató tagállamok közé tartozik, ugyanakkor a végrehajtás fokozott figyelmet

kíván az adminisztratív kapacitás szűk keresztmetszeteiből adódó esetleges akadályok, valamint amiatt, hogy meg kell kezdeni a munkát a REPowerEU-fejezetben foglalt további intézkedésekkel kapcsolatban, amely fejezetet Szlovákia 2023. április 26-án nyújtott be a terv módosításának részeként. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé teszi majd további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Szlovákia stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

- (30) A Bizottság 2022-ben Szlovákia minden kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplexen módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Szlovákiában.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Szlovákia további kihívásokkal szembesül az energetika és a zöld átállás terén.
- (32) Szlovákiában az elmúlt években gyakorlatilag nem történt előrelépés az üvegházhatású gázok nettó kibocsátásának csökkentése terén. Az ország gazdasága strukturálisan továbbra is energiaigényes, és nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Szlovákia primerenergia-intenzitása 2020-ban mintegy 80 %-kal haladta meg az uniós átlagot, míg végsőenergia-fogyasztása 2015 és 2021 között 13,5 %-kal nőtt. Bár Szlovákia 2022-ben eredményeket ért el az energiaimport diverzifikálása terén, a gáztakarékosági intézkedések végrehajtása nem volt kielégítő. Szlovákia földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben ⁽¹⁸⁾ meghatározott 15 %-os csökkentési céltól jelentősen elmaradva – 1 %-kal ⁽¹⁹⁾ csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. A Tanács arra ösztönzi Szlovákiát, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet ⁽²⁰⁾ alapján fokozza a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Az Oroszországból érkező földgázimport részaránya 2022 nyara óta 85 %-ról mintegy 50 %-ra csökkent. Míg a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt reformoknak köszönhetően a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására rendelkezésre álló kapacitás jelentősen bővült Szlovákiában, a szabad kapacitásnak csak kis részét használták fel az új megújulóenergia-létesítmények hálózatra kapcsolására. A megújuló energiaforrások gyorsabb térnyerése elősegítené a klímacélok elérését, valamint azt, hogy Szlovákia csökkentse a – többek között Oroszországból származó – fosszilis tüzelőanyagok importjától való függőségét, ami az energiaárak ingadozása közepette mérsékelné az energiaszegénység kockázatát. A nap- és szélenergia összesített telepített kapacitása 2022-ben a teljes telepített kapacitás mintegy 7 %-át tette ki, ami a második legalacsonyabb szint az Unióban.
- (33) Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének részeként 2022-ben reformokat vezetett be a piacszerkezet alakítása és a megújuló energiaforrások támogatása terén, ugyanakkor további intézkedésekkel elő lehetne segíteni a megújuló energiaforrások alkalmazásának gyorsabb elterjedését, különösen a szél-, a nap- és a geotermikus energia, valamint a biometán és a hidrogén esetében. Ilyen intézkedés lehet az engedélyezési és közigazgatási eljárások egyszerűsítése, többek között a megújuló energiaforrásokra vonatkozó közigazgatási „egyablakos ügyintézési pontok” és „megújuló energiaforrások hasznosítására kijelölt célterületek” létrehozása révén. Szlovákia számára előnyös lenne, ha hatékonyabbá tenné a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására vonatkozó eljárásokat, különösen azáltal, hogy az uniós referenciaértékekkel és a legjobb gyakorlatokkal összhangban megreformálja a kapacitáslekötési rendszert, csökkenti a hálózatra kapcsolás adminisztratív terheit és felülvizsgálja és a hálózatra kapcsolási díjakat. Az időszakosan rendelkezésre álló megújuló energiaforrások növekvő mennyiségének hasznosításához Szlovákia jelentős potenciállal rendelkezik villamosenergia-hálózatainak korszerűsítésére (mind az átvitel, mind az elosztás tekintetében), új villamosenergia-tároló létesítmények kiépítésére, valamint a megújuló hidrogénre vonatkozó szabályozási keret létrehozásával kapcsolatos előrehaladásra. A geotermikus energia és a biometán ágazatának fejlesztése terén elért további előrelépéssel kiválthatóvá válna a földgáz, amelyet széles körben használnak energiaforrásként a távfűtési rendszerekben, ahol a megújuló hőforrások alkalmazása továbbra sem kellő mértékű.

⁽¹⁸⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

⁽¹⁹⁾ Az Eurostat jelenleg hitelesíti a Szlovákiára vonatkozó adatokat.

⁽²⁰⁾ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

- (34) Szlovákia az eszközből és a Kohéziós Alapból finanszírozott ambiciózus beruházásoknak köszönhetően előrelépéseket tesz a lakóépületek energiahatékonysága tekintetében, ugyanakkor még több erőfeszítésre van szükség, különösen a nem lakáscélú köz- és magánépületek mélyfelújítása, valamint az energiaszegénységet és a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokat célzó felújítási intézkedések terén. Szlovákia számára előnyös lenne, ha az épületfelújítások felgyorsítása és a magánberuházások számának növelése érdekében kezelne számos szűk keresztmetszetet, nevezetesen az alábbiak révén: i. a felújítási programok kiigazítása; ii. technikai segítségnyújtás; iii. „egyablakos” rendszer kidolgozása; iv. a középületekre vonatkozó releváns energetikai adatok gyűjtése a beruházások rangsorolásának elősegítése céljából; valamint v. a különböző hatóságok és finanszírozási programok közötti koordináció javítása. További erőfeszítésekre van szükség az energiaszegénység strukturális kezeléséhez, különösen célzott lakásfelújítási programok, a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások szükségleteit tükröző technikai és igazgatási segítségnyújtás, valamint a szociális lakhatásra irányuló reformok és beruházások révén. Ahhoz, hogy Szlovákia megfeleljen az „Írány az 55%!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek, jobban kell törekednie az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, emellett ambiciózusabb célokat kell kitűznie a megújuló energiatáforrásokra és az energiahatékonyságra vonatkozóan.
- (35) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknáztatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. Az Unióban Szlovákiában az egyik legmagasabb a gépjárműgyártásban és acéliparban – a zöld átállás által nagymértékben érintett ágazatokban – foglalkoztatottak aránya. Ugyanakkor 2022-ben 24 olyan foglalkozás – köztük a szigetelők, a vízvezeték- és csőszerelők, valamint az építőipari és ahhoz kapcsolódó villanszerelők – kapcsán számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy ismereteket igényeltek. Mindez a zöld átállás felgyorsítása érdekében az ágazatok széles körében hatékony – a méltányosság szempontját is figyelembe vevő – szakpolitikai ösztönzőket igényel.
- (36) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét ⁽²¹⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (37) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizze az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérleget, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizze a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Szlovákia esetében az 1., 2. és 3. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik és ötödik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Szlovákia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizze az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

⁽²¹⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 5,7 %-ra ⁽²²⁾ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Fokozza az adószerkezet hatékonyságát, valamint az inkluzív és fenntartható növekedést támogató jellegét, többek között a környezetvédelmi és az ingatlanadókban rejlő lehetőségek kiaknázása révén. Folytassa az adózási fegyelem megerősítését, többek között az adóigazgatás digitalizációjának fokozása révén.

Csökkentse a háztartások adósságállományával kapcsolatos kockázatokat a lakáskínálat támogatása és a bérleti piac bővítése révén.

2. Tartsa fenn a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egyenletes végrehajtásának lendületét, és – a REPowerEU-fejezetet magában foglaló kiegészítés közelmúltbeli benyújtását követően – mielőbb kezdje meg a kapcsolódó intézkedések végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Csökkentse a gazdaságnak a fosszilis tüzelőanyagoktól, különösen az ipari és fűtési célú földgáztól való függését, valamint diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások bevezetését, különösen a szél-, a nap- és a geotermikus energia, valamint a megújuló gázok esetében, a vonatkozó fenntarthatósági kritériumokkal összhangban. Egyszerűsítse a megújuló energiaforrások alkalmazására vonatkozó engedélyezési és közigazgatási eljárásokat, többek között egyablakos ügyintézési pontok és „megújuló energiaforrások hasznosítására kijelölt célterületek” létrehozásával. Korszerűsítse a villamosenergia-hálózatot, valamint tegye hatékonyabbá a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására vonatkozó eljárásokat és biztosítsa, hogy azok kevesebb teherrel járjanak. Gyorsítsa fel és ösztönözze a köz- és a magánépületek mélyfelújítását, kezelje az energiaszegénységet az alacsony jövedelmű háztartásokat célzó lakásfelújítások révén, továbbá fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

⁽²²⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,7 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Finnország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Finnország 2023. évi stabilitási programját****(2023/C 312/26)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.
- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Finnországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

Ennek megfelelően nem volna szükség mélyreható felülvizsgálatra. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Finnország 2023. évi költségvetéstervezetvére vonatkozó véleményét is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.

- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális áttérés megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasegítségére való gyors áttérést. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatottabb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédeése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.
- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslaiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Finnország 2021. május 27-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. október 29-én elfogadta a Finnország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Finnország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Finnország 2023. március 23-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Finnországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Finnországra vonatkozó 2023. évi orszájelentést. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Finnország által elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Finnország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az orszájelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Finnország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

⁽⁶⁾ ST 12524/2021; ST 12524/2021 ADD 1.

- (12) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Finnország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 2,8 %-ról 2022-ben 0,9 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 72,6 %-ról 2022 végére 73,0 %-ra emelkedett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Finnország költségvetési helyzetét, mivel az államadósság 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, és az ország nem felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek. A jelentés megállapította, hogy az adósságkritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Finnországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetés-tervezésének elkészítése során.
- (13) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevétel-csökkentő intézkedések közé tartozott a levonható ingázási költségek átmeneti növelése, valamint a fűtési rendszerek felújítására vonatkozó, háztartások által igénybe vehető adókedvezmények növelése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a szociális ellátások indexének növelése és a gyermekek után járó kiegészítő ellátások fizetése, amelyek célja az alacsony jövedelmű háztartások vásárlóerejének javítása és az infláció okozta költségek kezelése volt. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,1 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükség-helyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,0 %-ról 2022-ben a GDP 0,2 %-ára csökkent.
- (14) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁷⁾, hogy Finnország 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (15) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁸⁾ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben nagyjából semleges volt, és a GDP – 0,1 %-ának felelt meg. Finnország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,3 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,2 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,0 százalékpontos, azaz semleges hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ számára. Finnország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,1 százalékpontos, nagyjából semleges hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Finnország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (16) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban van a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével, mind 2023-ra, mind 2024-re vonatkozóan. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban csekély mértékben, 0,2 %-kal csökken, 2024-ben pedig 1,3 %-kal nő. Összehasonlításképpen, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban 0,2 %-os, 2024-ben pedig 1,4 %-os pozitív reál-GDP-növekedést vetít előre. Mindkét előrejelzés szerint 2023-ban a nettó export lesz a növekedés fő hajtóereje, míg 2024-ben a gazdasági teljesítmény szélesebb alapokon nyugvó javulása várható, mivel a belföldi kereslet is élénkülni fog.
- (17) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 2,6 %-ára fog nőni. A hiány 2023-as növekedése főként a szociális juttatások indexálásának, a helyi önkormányzatok részére nyújtott központi kormányzati finanszírozásnak, a magasabb kamatkidadásoknak, valamint a védelmi kiadások növekedésének és a kutatási-fejlesztési (K+F) célú beruházásoknak tudható be. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 73,0 %-ról 2023 végére várhatóan 74,4 %-ra emelkedik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 2,6 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 73,9 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében feltételezett valamivel magasabb deflátornak tudható be.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Finnország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 126. o.).

⁽⁸⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükség-helyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽⁹⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak.

- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek a 2022 óta meghosszabbított intézkedések (különösen: a levonható ingázási költségek további átmeneti növelése és a fűtési rendszerek felújítása kapcsán a háztartások által igénybe vehető adókedvezmények), valamint olyan új intézkedések, mint a villamosenergia-számlák után járó ideiglenes visszatérítések és a villamos energiára vonatkozó adókedvezmények, valamint a villamos energiára és a személyszállításra vonatkozó hozzáadottértékadó-mérték (héa-mérték) ideiglenes csökkentése. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett adók, nevezetesen a villamosenergia-vállalatokra kivetett ideiglenes nyereségadó. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,3 %-ának felel meg⁽¹⁰⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzi meg az energia-kereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹¹⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,1 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,0 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékponttal nő 2022-höz képest.
- (19) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Finnország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹²⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Finnországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Finnországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP – 1,0 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal nagyjából semleges volt (a GDP – 0,1 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,6 %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költségei nagyjából stabilak. Magában foglalja továbbá, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségei nőnek (a GDP 0,2 %-ával). Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása csak részben tudható be az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott célzott támogatásnak. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedése a szociális juttatások indexálásának, a helyi önkormányzatoknak nyújtott központi kormányzati finanszírozásnak, valamint a védelmi kiadások növekedésének és a K+F-célú beruházásoknak is betudható. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 0,4 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 0,4 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹³⁾. Ezért Finnország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Finnország – részben az eszközökből és más uniós alapokból – a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló állami beruházásokat tervez finanszírozni, például a fosszilis olajjal működő kazánok lecseréléséhez és az elektromos járművek töltőállomásainak kiépítéséhez, továbbá a villamosenergia-hálózatokhoz nyújtott támogatásokat, valamint a vonatbefolyásoló rendszer megújítását célzó Digirail-projektet, a munkaerő-alapú bevándorlást kiszolgáló Virtual Finland portált és az üzleti tranzakciók digitalizálására irányuló „valós idejű gazdaság” (RTE) projektet.

⁽¹⁰⁾ Ez a számadat az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatja, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Finnország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Finnország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 213. o.).

⁽¹²⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Finnország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 5,6 %-ra tehető.

⁽¹³⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, azaz semleges hozzájárulást biztosítanak.

- (21) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan továbbra is a GDP 2,6 %-ának megfelelő mértékű lesz. Az adóbevételek növekedése várhatóan lelassul, míg a kamatkiadások várhatóan magasabbak lesznek. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 76,9 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 2,6 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 76,2 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (22) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság jelenleg azt feltételezi, hogy 2024-ben teljesen megszüntetik az energiatámogatási intézkedéseket. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (23) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul⁽¹⁴⁾. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások⁽¹⁵⁾ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 2,2 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 0,3 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesebb célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne 2024-ben a nettó elsődleges kiadások alacsonyabb növekedése.
- (24) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 2,8 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely meghaladja az ajánlott növekedési mértéket.
- (25) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan 2023-ban és 2024-ben is 4,5 %-on maradnak. Ez a nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által – nevezetesen az eszközből – finanszírozott beruházásokat tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. E reformok és beruházások közé tartozik az egészségügyi és szociális szolgáltatások reformja, amely a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szerepel, bár a reformból származó jövőbeli megtakarításokra vonatkozó becslések továbbra is bizonytalanok.
- (26) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2027-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 3,1 %-ára nő, majd ezt követően 2026-ra kismértékben, 2,9 %-ra csökken. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint 2026-ban a GDP 3 %-a alatt lesz. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 76,9 %-ról 2026 végére várhatóan 80,7 %-ra emelkedik.
- (27) Finnország hatékony és inkluzív szociális jóléti rendszerrel rendelkezik, amely magas szintű szociális védelmet biztosít, de összetett, és az ösztönzés tekintetében néhány csapdahelyzet is megfigyelhető. 2020-ban külön parlamenti bizottságot bíztak meg a szociális biztonsági rendszer 2027-ig történő reformjának megtervezésével. 2022 januárjában a bizottság közzétette a problémák feltérképezésére irányuló munkájának eredményeit, és 2023 márciusában előterjesztette időközi jelentését, amely 31 javaslatot tartalmazott tanulmányokra, jogszabály-szövegezésre és fejlesztési projektekre vonatkozóan a jövőbeli kormányok számára. A következő lépésben olyan jogszabályok kidolgozását kell kezdeményezni, amelyek a szociális jóléti rendszer észszerűsítésére és a munkavállalás ösztönzőinek növelésére irányulnak, ugyanakkor megőrzik a szociális védelem szintjét, és növelik a foglalkoztatási rátát. A szociális biztonsági rendszer reformjára irányuló munka folytatása fontos az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságának támogatása szempontjából.

⁽¹⁴⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságsszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

⁽¹⁵⁾ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélkülségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (28) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Finnország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van. A Bizottság és Finnország közötti operatív megállapodásokat azonban még nem írták alá. Ez a lépés szükséges a helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti első kifizetési kérelem benyújtásához, valamint ahhoz, hogy Finnország igazodni tudjon a kifizetési kérelmek elfogadott ütemtervéhez. Finnország 2023 januárjában benyújtotta helyreállítási és rezilienciaépítési tervének módosítását, amelyet a Tanács 2023. március 14-én jóváhagyott. Ez a módosítás az eszközökből a tagállamok számára rendelkezésre álló maximális pénzügyi hozzájárulás aktualizálásával összefüggésben történt, és a terv négy pillére között arányosan csökkentette a finanszírozást. A REPowerEU-fejezet keretében történő finanszírozás biztosítása érdekében 2023-ban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egy másik módosítását is tervezik. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Finnország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (29) A Bizottság 2022-ben Finnország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Finnországban.
- (30) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Finnország további kihívásokkal szembesül a szakemberhiány, az oktatási és képzési szakpolitikák, az energiapolitika és a zöld átállás terén.
- (31) Míg a finn munkaerőpiac 2022-ben nagyon jó teljesítményt nyújtott, a betöltetlen álláshelyek száma gyorsan nőtt, ami különböző ágazatok – különösen a szolgáltatások, az építőipar, az információs és kommunikációs technológiák, az oktatás, az egészségügy és a szociális ellátás – strukturális és általános munkaerőhiányát tükrözi. A szakképzett munkaerő kínálatát korlátozza, hogy a munkaerőpiacon leginkább keresett képzési területeken a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma viszonylag alacsony, továbbá viszonylag alacsony szintű a munkaerő-bevándorlás. Ezzel egyidejűleg a 25–34 évesek körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya az uniós átlag alatt van. Finnország versenyképessége és hosszú távú növekedése szempontjából a munkaerő- és szakemberhiány jelentette kihívást tovább súlyosbítja a népesség elöregedése, a viszonylag alacsony regionális munkaerő-mobilitás, valamint a zöld és digitális átállással összefüggésben az új készségek iránti megnövekedett kereslet.
- (32) Finnországban 2022. július 1-jén hatályba lépett az éghajlat-változással kapcsolatos új törvény, amely a nemzeti jogban rögzítette Finnország azon célkitűzését, hogy 2035-re a fosszilis energiahordozóktól mentes első jóléti társadalommá váljon, valamint éghajlat-politikai célokat tűzött ki 2030-ra, 2040-re és 2050-re. A finn gazdaság azonban még mindig a legenergiaigényesebbek közé tartozik az Unióban. Az energia, az ipar, a közlekedés és az építőipar azok a fő ágazatok, amelyeknek hozzá kell majd járulniuk az üvegházhatásúgáz-kibocsátás jelentős csökkentéséhez. 2021-ben Finnország energiaszerkezetének jelentős részét – 43 %-át – a megújuló energiaforrások tették ki, ezt követte az olaj 24 %-kal, az atomenergia 17 %-kal és a szén 9 %-kal. A nukleáris fűtőanyag tekintetében Oroszország továbbra is fontos beszerzési forrás. Finnország földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban – a 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 56 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Finnország az (EU) 2022/1369 tanácsi rendelettel⁽¹⁶⁾ összhangban folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.
- (33) A hosszú távú éghajlat-politikai célkitűzések elérése előtt álló kihívások közé tartozik, hogy a főbb kibocsátó ágazatokban jelentős mértékben hiányoznak a magán- és állami beruházások, valamint a környezetvédelmi engedély iránti kérelmek feldolgozásában tapasztalható elmaradás miatt a megújulóenergia-beruházások késedelmesen valósulnak meg. Az engedélyezési eljárások további egyszerűsítésére van szükség a függőben lévő energetikai projektek hátralékának megszüntetése és a további kiemelt beruházások elősegítése érdekében.

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

- (34) A magas energiaárak és az ambiciózus éghajlat-politikai célok a dekarbonizáció területén nagyobb összegű beruházások gyorsabb megvalósítását teszik szükségessé. Bár az elektromos járművek értékesítése a vártnál gyorsabban növekedett, a további elterjedésükhöz, különösen a nehézgépjárművek villamosításához szükséges beruházásokra – a Finnországot jellemző nagy távolságok és ritkán lakott területek miatt – nem valószínű, hogy piaci feltételek mellett kerülhet sor. A vasúthálózat mintegy 40 %-a még mindig nem villamosított.
- (35) Az ellátás biztonságának javítása érdekében meg lehetne erősíteni Finnország nemzeti villamosenergia-átviteli rendszerét. A megújuló energiát egyre inkább a fogyasztási központoktól távol állítják elő. Bár Finnország határozottan fellépett annak érdekében, hogy csökkentse az orosz olaj-, szén- és gázimporttól való függőségét, a két finnországi atomerőmű egyike továbbra is teljes mértékben az orosz fűtőanyagtól függ. Finnország és a szomszédos országok között erős összeköttetésekre van szükség annak érdekében, hogy az egész régióban jól működjön a villamosenergia-piac, valamint növekedjen a megújuló energiának az energiaszerkezetben betöltött várható szerepe.
- (36) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. 2022-ben Finnországban 37 olyan foglalkozás – többek között szigetelési szakemberek, építőmérnökök, vízvezeték-szerelők és csőszerelők – esetében jelentettek munkaerőhiányt, amelyek a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknáztatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban.
- (37) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét⁽¹⁷⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (38) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Finnország esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második és harmadik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Finnország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozási nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 2,2 %-ra⁽¹⁸⁾ korlátozza.

⁽¹⁷⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

⁽¹⁸⁾ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,3 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (23) preambulumbekkezdésben ismertetettek szerint.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

A szociális ellátórendszer hatékonyságának növelése érdekében folytassa a szociális biztonsági rendszer reformját, ezzel javítva a munkavállalás ösztönzőit és egyúttal támogatva az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságát.

2. Folytassa a felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását, és gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. A munkaerő átképzésével és továbbképzésével, valamint a felsőoktatási képzési kínálatnak – különösen a munkaerőpiacon leginkább keresett képzési területeken történő – bővítésével kezelje a munkaerő- és szakemberhiányt.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsításával, többek között az engedélyezési eljárások további felgyorsításával, valamint az ipar és a közlekedés területén ösztönözze a dekarbonizációt – többek között a villamosítás révén – elősegítő köz- és magánberuházásokat. Az ellátás biztonságának növelése érdekében a villamosenergia-átvitel megerősítése révén fejlessze az energetikai infrastruktúrát. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2023. július 14.)****Svédország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Svédország 2023. évi konvergenciaprogramját****(2023/C 312/27)**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.
- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Svédországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽⁴⁾ és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.
- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatottabb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.
- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslatában a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Svédország 2021. május 28-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. május 4-én elfogadta a Svédország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ⁽⁶⁾. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Svédország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérőföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérőföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.
- (10) Svédország 2023. április 28-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi konvergencia-programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Svédországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Svédországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte a Svédország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Svédország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte a Svédország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Svédország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Svédországban makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Különösen az ingatlanpiaccal és a magánszektor magas adósságállományával kapcsolatban tapasztalhatók sebezhetőségek. Az ingatlanárak magasak, és egészen a közelmúltig emelkedtek. A lakásárak emelkedése együtt járt a magánszektor adósságállományának növekedésével. 2022-ben a monetáris és finanszírozási feltételek markáns szigorítása közepette az ingatlanárak láthatóan csökkenni kezdtek, ami a felhalmozódott sebezhetőségek leépítésének kezdetét jelentheti. Az árak még mindig jelentősen túlértékeltek, és várhatóan tovább csökkenni fognak. Az ingatlanpiaci forgalom a közelmúltban jelentősen csökkent, és ennek következtében az új építésű lakások iránti kereslet is visszaesett. A kedvezőtlen fejlemények eddig az építőiparra és az ingatlansektorra korlátozódtak, amelyek teljesítménye az éveken át tartó erőteljes növekedés után most jelentősen csökken. Összességében a svéd gazdaság 2023-ban várhatóan szűkül, a monetáris feltételek változásai pedig hatással lesznek a háztartások és az üzleti ingatlanokkal foglalkozó társaságok mérlegére, valamint azok

⁽⁶⁾ ST 7772/2022 INIT; ST 7772/2022 ADD 1.

fogyasztási és befektetési képességére. A változó kamatlábak és a nagyon hosszú lejáratú jelzáloghitelek túlsúlya miatt a magasabb kamatlábak jelentős hatást gyakorolnak a jelzáloghitel-törlesztésekre. A változó feltételek korlátozott hatást gyakoroltak a pénzügyi szektorra; bár nagymértékben ki van téve az ingatlanpiaci változásoknak, a pénzügyi szektor erős, a haszonkulcsok és a kockázattal súlyozott tőke megfelelési mutatók magasak, ami valószínűleg segít megakadályozni, hogy az ingatlanágazat problémái áttérjedjenek a szélesebb gazdaságra. A szakpolitikai előrelépés korlátozott volt. Konkrétan az adórendszer az alacsony rendszeres ingatlanadó révén továbbra is kedvez a lakástulajdonosoknak, és a jelzáloghitel-kamatfizetések után igénybe vehető jelentős adókedvezményen keresztül előmozdítja a hitelből finanszírozott lakásvásárlást. Emellett a nem hatékony bérleti piac reformja korlátozott volt.

- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Svédország államháztartási egyenlege javult: a 2021. évi egyensúlyi helyzet után 2022-ben 0,7 %-os többletet mutatott, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 36,5 %-ról 2022 végére 33,0 %-ra esett.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételek-csökkentő intézkedések közé tartozott a dízel és a benzin energiaadójának csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a háztartások villamosenergia-költségének ellentételezése. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,2 %-ára tehető ⁽⁷⁾. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,2 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,0 %-ról 2022-ben a GDP 1,1 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta ⁽⁸⁾, hogy Svédország 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal ⁽⁹⁾ 2022-ben restriktív volt, és a GDP + 0,4 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Svédország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,2 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,2 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal ⁽¹⁰⁾ számára. Svédország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,8 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Svédország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (17) A 2023. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2023. év tekintetében óvatos, az azt követő időszak tekintetében pedig összhangban van a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzésével. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,0 %-kal visszaesik, 2024-ben pedig 1,2 %-kal ismét nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 0,5 %-kal esik vissza, 2024-ben pedig 1,1 %-kal nő; a különbség fő oka, hogy a Bizottság előrejelzése frissebb adatokra támaszkodik és az építőiparon kívüli beruházások visszafogottabb dinamikájával számol.

⁽⁷⁾ Az energiatámogatási intézkedések bruttó költségvetési költsége 2022-ben megközelítette a GDP 0,5 %-át, de a Svenska Kraftnät átvitelrendszer-üzemeltetőtől jelentős kiegyenlítő bevétel származott.

⁽⁸⁾ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Svédország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 131. o.).

⁽⁹⁾ A költségvetési irányvonal – a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁽¹⁰⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak.

- (18) A 2023. évi konvergenciaprogramjában a kormány arra számít, hogy a 2022. évi államháztartási többlet 2023-ban a GDP 0,4 %-át kitevő hiányra változik. A 2023. évi romlás főként a gazdaság gyengülését és a helyi önkormányzati szektor romló pénzügyeit tükrözi. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 33,0 %-ról 2023 végére várhatóan 31,0 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,9 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez magasabb a 2023. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiánynál, főként azért, mert a Bizottság magasabb közkiadásokat vár – többek között a magasabb folyó termelőfelhasználásból és természetbeni társadalmi transferekből eredően –, valamint magasabb kamatkidadásokkal számol. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 31,4 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedésekből (különösen a benzinre és a dízelre kivetett energiaadó csökkentéséből) és új intézkedésekből, például a háztartások, a vállalkozások és a szervezetek villamosenergia-költségeinek kompenzációjából állnak. Ezen intézkedések költségét többnyire ellensúlyozzák az átviteli díjakból származó bevételek, valamint – kisebb mértékben – az energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,1 %-ának felel meg⁽¹¹⁾. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbje nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzi meg az energia-kereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának⁽¹²⁾ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összege a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében foglalt becslés szerint 2023-ban ténylegesen a GDP 0,0 %-át teszi ki (hasonlóan a 2022. évhez). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége az előrejelzések szerint 2023-ban nagyjából stabil marad. Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 1,1 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Svédország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal⁽¹³⁾, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Svédországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Svédországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal nagyjából semleges lesz (a GDP – 0,1 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal restriktív volt (a GDP + 0,4 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP – 0,2 %-ának megfelelő, nagyjából semleges hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 0,3 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos, nagyjából semleges hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára⁽¹⁴⁾. Ezért Svédország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, bár az előrejelzések szerint nem tartja fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Svédország azt tervezi, hogy az eszközökből és más uniós alapokból fogja finanszírozni a zöld és digitális átállásra – például az ipar éghajlatvédelmi átállására és a széles sávú hálózat bővítésére – és az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat.

⁽¹¹⁾ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

⁽¹²⁾ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Svédország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Svédország 2022. évi konvergenciaprogramját (HL C 334., 2022.9.1., 221. o.).

⁽¹³⁾ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Svédország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 7,7 %-ra tehető.

⁽¹⁴⁾ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint semleges hozzájárulást biztosítanak.

- (22) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 0,6 %-ára nő. A 2024-es növekedés főként a gazdasági visszaesést tükrözi. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 31,0 %-os értéken nagyjából stabil marad. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 0,5 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez nagyjából összhangban van a 2023. évi konvergenciaprogramban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 30,7 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A 2023. évi konvergenciaprogram az energiatámogatási intézkedések többségének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben ⁽¹⁵⁾. A Bizottság becslései szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége 2023-hoz hasonlóan 2024-ben a GDP 0,1 %-a lesz. Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni. Úgy tűnik, hogy a jelenlegi tervek szerint 2024-ben is érvényben maradó energiatámogatási intézkedések nem irányulnak célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra. Nem teljes mértékben őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.
- (24) A 2023. évi konvergenciaprogramja szerint Svédország 2023-ban és 2024-ben teljesíteni tervezi a GDP – 1,0 %-ának megfelelő strukturális költségvetési egyenlegként meghatározott középtávú költségvetési célkitűzést, és azt a programidőszak hátralévő részében is fenn kívánja tartani. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alapján a strukturális egyenleg 2023-ban várhatóan a GDP 0,1 %-ának, 2024-ben pedig a GDP 0,7 %-ának megfelelő többletet mutat majd, vagyis meghaladja a középtávú költségvetési célkitűzést.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 1,1 %-kal történő növekedését prognosztizálja 2024-ben.
- (26) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 4,7 %-ról 5,2 %-ra nőnek 2024-ben. A magasabb beruházási szint a nemzeti finanszírozású beruházások és az Unió által – nevezetesen az eszközből – finanszírozott beruházások magasabb szintjét tükrözi. A 2023. évi konvergenciaprogram olyan reformokat és beruházásokat tartalmaz (ilyen például a korhatárok megemlése a nyugdíjrendszerben), amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez.
- (27) A 2023. évi konvergenciaprogram felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány többletbe fordul, amely 2025-ben a GDP 0,2 %-a, 2026-ban pedig 1,4 %-a lesz. Ezért az államháztartási egyenleg a tervek szerint a program időhorizontjában megfelel a Szerződésben rögzített vonatkozó referenciaértéknek. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 31,0 %-ról 2026 végére várhatóan 27,7 %-ra csökken.
- (28) A magánszektor magas adósságállománya és – néhány kisebb közelmúltbeli korrekció ellenére – a még mindig túlértékelt ingatlanárak makrogazdasági egyensúlyhiányt okoznak, amely továbbra is a rendezetlen korrekció kockázatát vonja maga után. A lakáspiacra újonnan érkezők továbbra is nehezen engedhetik meg maguknak a lakhatást, míg a lakásbérleti piac kevés alternatívát kínál, és továbbra is reformra szorul a várólisták csökkentése és a bérelhető szálláshelyek építésének előmozdítása érdekében. Svédország korlátozott szakpolitikai intézkedéseket hozott az egyensúlyhiányok ellensúlyozására, a makroprudenciális politikákra, valamint az építési engedélyezési eljárások megkönnyítését és a bérlások építésének támogatását célzó kínálati intézkedésekre összpontosítva.
- (29) Az ingatlanokat terhelő teljes adóteher továbbra is viszonylag alacsony a jelzáloghitel-kamatfizetések után igénybe vehető nagyvonalú adókedvezmények és az alacsony rendszeres ingatlanadók miatt. A szakpolitikai változások adózás utáni jelzáloghitel-fizetésekre gyakorolt hatását nehéz felmérni, mivel nem állnak rendelkezésre egyéni háztartási adatok az eszközökre és kötelezettségekre vonatkozóan. Az ilyen adatok rendelkezésre állása növelhetné a szakpolitika kialakításának hatékonyságát, ami csökkentheti a lakáspiacra lépés korlátait és a lakhatási terhek egyenlőbb elosztásához vezethet a lakosság körében. A lakáspiacon a szabályozott, piaci ár alatti bérleti díjak a háztartások egy korlátozott csoportjának kedveznek. A piaci ár alatti, szabályozott bérleti díjak nem igazodnak a háztartások szükségleteihez vagy jövedelméhez. Ennek következtében hosszú várólisták vannak, különösen a keresettebb bérlások esetében, és az üresen álló lakások aránya nemzetközi viszonylatban nagyon alacsony. Növelné a hatékonyságot, ha a bérleti díjak szorosabban követnék a piaci árakat, és ehhez a jövedelmen és a nettó vagyonton alapuló bérleti támogatás társulna.

⁽¹⁵⁾ A dízelre és a benzinre kivetett energiaadó csökkentése a tervek szerint 2023 és 2025 között marad érvényben.

- (30) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Bár Svédország helyreállítási és rezilienciaépítési tervét csak 2022-ben fogadták el, végrehajtása immár folyamatban van. A lassú kezdet ellenére a végrehajtás általában véve jól halad, és jelenleg a helyreállítási és rezilienciaépítési terv viszonylag kis összegű pénzügyi allokációja miatt korlátozottnak tűnik a forrásfelhasználás elmaradásának kockázata. A Bizottság és Svédország 2023 májusában aláírta az operatív megállapodást. Svédország várhatóan 2023 második felében, két részletet összevonva nyújtja be első kifizetési kérelmét. Folyamatban van a REPowerEU-fejezet és a vissza nem térítendő támogatás kismértékű csökkenése miatti kiegészítés előkészítése. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Svédország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (31) A Bizottság 2022-ben Svédország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Svédországban.
- (32) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Svédország számos további kihívással szembesül a következőkkel kapcsolatban: i. a hátrányos társadalmi-gazdasági és migráns háttérrel rendelkező tanulók oktatási esélyegyenlőségének hiánya; ii. a hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiacra történő hatékonyabb bevonásának szükségessége; valamint iii. a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentésének szükségessége.
- (33) Bár Svédország általában jól teljesít az oktatási eredmények terén, a svéd oktatási rendszerben továbbra is fennállnak egyenlőtlenségek. A hátrányos társadalmi-gazdasági és migráns háttérrel rendelkező tanulók oktatási lehetőségei korlátozottak, ideértve a munkavállaláshoz szükséges készségek fejlesztésének lehetőségét is. Az oktatásbeli egyenlőtlenségek egyre súlyosbodnak, és gyakran azzal állnak összefüggésben, hogy a migráns háttérrel rendelkező tanulók lehetőségei korlátozottak a szabad iskolaválasztást illetően – különösen vonatkozik ez azokra, akik nemrégiben érkeztek Svédországba. Az iskolai osztályozási gyakorlatok közötti különbségek az oktatási eredmények további romlásának kockázatával járnak. A szakképzett tanárok hiánya továbbra is problémát jelent, és a gyógypedagógusok, a kötelező iskolákban dolgozó szaktanárok és a középiskolákban dolgozó szakoktatók esetében a legsürgetőbb. Van tér az oktatási rendszer felépítésének és irányításának javítására, többek között a beiratkozási eljárást, az osztályozási rendszert és a tanárok szakmai előmenetelét illetően.
- (34) Svédország továbbra is kihívásokkal néz szembe a hátrányos helyzetű és migráns háttérrel rendelkezők munkaerőpiaci integrációja, valamint a még fennálló készséghiány csökkentése terén. Folyamatosan nő a szakadék az Unióban születettek és a nem az Unióban születettek iskolázottsági szintje között, ami leginkább az előbbieket között a felsőfokú végzettséggel rendelkezők megemelkedett arányának tudható be. A korai iskolaelhagyók aránya nőtt, különösen a nem az Unióban született diákok körében. Meg kell erősíteni a tanulási tevékenységekben való részvételt annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetű csoportokból származó személyek elsajátíthassák a munkaerőpiac szempontjából releváns készségeket, és növelhessék esélyeiket arra, hogy munkát találjanak.
- (35) Svédországnak több erőfeszítésre van szüksége ahhoz, hogy 2045-re elérje a karbonsemlegességre vonatkozó nemzeti célkitűzését. Bár Svédország továbbra is azon tagállamok közé tartozik, ahol a végsőenergia-fogyasztáson belül a legmagasabb a megújuló energiaforrások aránya, a villamosenergia-hálózat kapacitása és az átviteli hálózati korlátok a jövőben akadályozhatják a megújuló energiaforrások további elterjedését. 2022-ben ezek a korlátok hozzájárultak az energiaárak emelkedéséhez az ipar és a háztartások számára, és korlátozták a gazdasági tevékenység bővülését a távoli földrajzi területeken. A villamosenergia-hálózat kapacitásának növelése kulcsfontosságú, mivel Svédország végsőenergia-fogyasztása 2045-re várhatóan 300 TWh-ra emelkedik, vagyis megkétszereződik az ipar és a közlekedés megnövekedett villamosítási szükségletei miatt. A villamosenergia-hálózat kiépítése és megerősítése azonban késedelmet szenved a hosszadalmas engedélyezési eljárások miatt. Emellett Svédország néhány, a megújuló energiaforrások bevezetésére – különösen a szárazföldi szélenergia-projektekre – irányuló közigazgatási eljárása az Unióban a leghosszabbak közé tartozik. A kormány vizsgálatot indított a környezetvédelmi engedélyek svéd környezetvédelmi törvénykönyv hatálya alá tartozó értékelésének egyszerűsítésével kapcsolatban. Ugyanakkor konkrét szakpolitikai intézkedésekre van szükség a villamosenergia-hálózat bővítésével és a megújuló energiaforrások elterjesztésével kapcsolatos közigazgatási eljárásoknak – például az ezekben az eljárásokban részt vevő hatóságok számának csökkentése és az eljárások párhuzamos végrehajtása révén történő – felgyorsítása érdekében. Az energiahatékonyság növelése révén történő visszafogása

szintén elengedhetetlen a szén-dioxid-kibocsátás, valamint a háztartások és a vállalkozások által fizetett energia-költségek csökkentése szempontjából. Az energiahatékonyság tekintetében fennáll a veszélye annak, hogy Svédország nem teljesíti azt a nemzeti célkitűzést, hogy 2030-ra (2005-höz képest) 50 %-kal hatékonyabban használja fel az energiát, ha a 2005 és 2020 közötti energiafogyasztási pálya folytatódik. A 2021. évi 43,8 Mtoe primerenergia-fogyasztással Svédország továbbra is azon tagállamok közé tartozik, ahol a legmagasabb az egy főre jutó energiafogyasztás. Svédország földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban – a 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 37 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. A Tanács arra ösztönzi Svédországot, hogy az (EU) 2022/1369 tanácsi rendelet ⁽¹⁶⁾ alapján folytassa a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.

- (36) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. Az elmúlt években Svédországban nőtt a munkaerőhiány, és 2022-ben 16 olyan foglalkozás esetén számoltak be róla, amelyek a zöld átálláshoz speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek.
- (37) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ⁽¹⁷⁾ az 1. ajánlás tükrözi.
- (38) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi konvergenciaprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett intézkedések segítik a magánszektor magas adósságállományához és a magas lakásárakhoz kapcsolódó sebezhetőségek kezelését,

AJÁNLJA, hogy Svédország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizze az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

2024-ben a rendezett költségvetési pozíció fenntartása mellett őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A 2024 utáni időszak tekintetében valósítson meg nagyobb fenntartható növekedést eredményező beruházásokat és reformokat, és őrizze meg a prudens középtávú költségvetési pozíciót.

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1.o.).

⁽¹⁷⁾ Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

Csökkentse a háztartások nagy adósságállományával és a lakáspiaci egyensúlyhiánnyal kapcsolatos kockázatokat azáltal, hogy csökkenti a jelzáloghitel-kamatfizetések után igénybe vehető adókedvezményt és/vagy növeli a rendszeres ingatlanadókat, miközben megfelelő eszközöket hoz létre a szakpolitikák célzottabbá tételére és értékelésének javítására. Élénkítse a lakásépítési beruházásokat a legsürgetőbb hiányok enyhítése érdekében, különösen az építkezés strukturális akadályainak felszámolása és a beépíthető területek rendelkezésre állásának biztosítása révén. Javítsa a lakáspiac hatékonyságát, többek között a lakásbérleti piac reformja révén.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását, és mielőbb véglegesítse a REPowerEU-fejezetet, hogy gyorsan megkezdődhessen annak végrehajtása. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Javítsa a hátrányos társadalmi-gazdasági és migráns háttérű diákok oktatási eredményeit azáltal, hogy egyenlő hozzáférési lehetőségeket biztosít az iskolai rendszerben, és kezeli a képzett tanárok hiányát. Gondoskodjon a hátrányos helyzetű csoportok, különösen a migráns háttérrel rendelkező személyek készségfejlesztéséről az erőforrások és a módszerek igényeiknek megfelelő kiigazítása révén azzal a szándékkal, hogy elősegítse munkaerőpiaci integrációjukat.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsításával, többek között az energiaátviteli hálózatok bővítése és korszerűsítése, a közigazgatási és engedélyezési eljárások egyszerűsítését és felgyorsítását célzó reformok bevezetése, az energiahatékonyság javítása, valamint a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítések fokozása révén.

Kelt Brüsszelben, 2023. július 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

N. CALVIÑO SANTAMARÍA

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
L-2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU